Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که یون دی یون دی

(د اروپا یونلیك)

لیکوال

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتــاب نــوم:	که یون دی یون دی
لیـــکـــوال:	محمد اسمعیل یون
خـــپـــرنـــدوی:	یون کلتوري یون
چـــاپـــشمـــېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لـــومـــړی چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د لـــیکـــوال پرله پسې نومره:	(۲۹)
د خـــپـــرنـــدوی پرله پسې نومره:	(۲۹)
کـــمـــپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

ګڼه سرلیک	مخ
یادښت	الف
سریزه	۱
د سفر هدف	۷
د سفر تیاری	۱۱
د دوبۍ پر لوري	۱۴
د فرانکفورت پر لوري	۴۱
د غریب صیب د کور پر لوري	۵۲
د کولن پر لوري	۶۵
کونږ سیند مشاعره	۸۰
د حاجي صیب فضل الرحمن کور	۹۰
د پاریس پر لوري	۱۱۱
د بلجیم پر لوري	۱۳۳
یوه غرمه له باوري صیب سره	۱۴۰
د هالنډ پر لوري	۱۴۸
یوه شپه د مجبور صیب په کور کې	۱۶۲
له ولسوال صیب سره یو سباناری	۱۷۰
د ډنمارک پر لوري	۱۷۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاوکم یو ساعت په یوه بېړۍ کې ۱۸۱
یوه شپه د هېواد دوست صیب په کور کې ۱۸۷
د ډاکټر شېرشاه مېلمستیا ۲۰۲
د بېکسیارصیب د شاعرۍ په ویاړ یو ادبي ماښام ۲۰۴
د سویډن پر لوري ۲۱۰
په ډنمارک کې د موسیقۍ یوه شپه ۲۱۷
له ډنمارکه د جرمني پر لوري ۲۲۴
د افغانستان معلوماتي مرکز کې یوه ناسته ۲۲۶
له ډاکټرصیب همایون همت سره خبرې اترې ۲۴۲
یوه غرمه له ډګروال صیب حضرت رسول سره ۲۴۶
دوه ساعته دانځور صیب په کور کې ۲۴۷
له فرانکفورت څخه د دوبۍ پر لوري ۲۶۵
له دوبۍ څخه د کابل پر لوري ۲۶۷
د محمد اسمعیل یون پېژندنه ۲۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادښت

لیکوال خپل نوی تخلیق شوی اثر تر چاپ مخکې یو بل لیکوال ته د یو څه لیکلو لپاره سپاري، چې نږدې دغه کار د ټولو لیکوالو ترمنځ د یو دود بڼه غوره کړې ده. د لیکوال پر قوي لیکنه رایه ورکول، خپل نظر ښکاره کول، مثبت او منفي ټکي یې په ګوته کول، دا هغه څه دي، چې د اثر لیکوال یې هیله لري. دا هیله باید په پوره انصاف او ژورې کتنې سره ترسره شي، چې د لیکوال باور له زخمي کېدو څخه خوندي شي. ما د خپل ګران ملګري یون صاحب د اوږده او له خاطرو ډک سفر یونلیک د کمپوز پر وخت وکوت او پر دې مهال یې د څه لیکلو په نیت ماته راوسپاره، د پاڼو د سپارلو پر وخت یې راته سپارښتنه وکړه، چې په املا، انشا او ژبې پسې یې مه ګرځه. کېدی شي، چې د یون صاحب به کوم څه په زړه کې ګرځېدلي وي؛ خو ما له ځانه سره وویل، د یون صاحب لکه، چې پر ما یا دومره ډېر کړاو پېرزو نه دی او یا هم کېدی شي، چې یون صاحب په ما کې ددې صلاحیت نه لیده، چې د هغوی په لیکنه کې څه بدلون او یا هم کمی او زیاتی راولم؛ ځکه یون صاحب زموږ د ژبې او ټبر د معتبرو لیکوالو په کتار کې راځي.

په هر حال، یو یا دوه څیزونه، چې ماته د یون صاحب د غوښتنې په توګه ښکاره وو، یو دا و، چې زه له ښاغلي یون صاحب سره د سفر تر ټولو ډېر نږدې ملګری وم او یون صاحب دا هیله لرله، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدی شي د سفرنامې د ليکلو پر مهال ځينې مهم شيان پاتې وي، چې زما په ذهن کې راځي، وريـاد بـه يـې کـړم او دويـم يـې د ده لورينه بولم، ځکه ليکوال په ډېره خواری د خپل زړه په وينو ليکلی اثر هغه چاته سپاري، چې باور پرې لري او زه يې مننه کوم.

ما د يون صاحب ليکنه په پوره دقت ټکي پر ټکي ولوستله، په ډېره خوږه او روانه ژبه ليکل شوې وه، له وړيا تجربو نيولې بيا تر ګڼو فرهنګي او سياسي تودو بحثونو پورې، ټوکې او سياسي طنزونه په کې له ورايه ښکاري، چې دا د يون صاحب د ذهن او قلم ظرافت څرګندوي، خو يو نيم ځای په کې تر پولو هم اوښتی، لږ شانتې د اروپايي کولتور تاثير په کې تر سترګو کېږي.

په يونليک کې هغه څه، چې ما د ښاغلي يون د لېونی مينې او له خپل وطن سره دده د بې کچې لورينې په توګه وليدل، د يون صاحب پر اروپايانو او دوبۍ والو باندې زړه راښکونکې منظرې او ښايسته ودانۍ نه دي پېرزو ، هر چېرې يې چې ښايسته منظره او ودانۍ ترسترګو شوې؛ غواړي د خپلې لېونی مينې په کرين يې اوچتې او بيا د لغمان او يا د هېواد په کوم بل کونج کې کوزې کړي.

دا چې دا کار څومره امکان لري او که نه؟ د هغه نيت زما لپاره د ستاينې وړ دی.

يون صاحب ځکه د ستاينې وړ دی، چې زموږ د ټول سفر په اوږدو کې ما يو ځل هم دی ونه ليد ، چې قلم او کاغذ يې اخيستی وي او د سفر خاطرې او سيمې له ځانه سره د يادښت په توګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوندي کړي. يون صاحب ټول سفر په خپل ذهن کې خوندي کړی دی. د ملکونو او ملګرو نومونه، په غونډو کې خبرې اترې، ټوکې ټکالې، د سيمو حالات، د هېوادونو او سيمو ترمنځ د لارو واټن... بالاخره ټول سفر يې په خپل واړه، خو کاري سر کې ساتلي دي، چې ماته د کمپيوټر د فلش په بڼه ثرګند شو او يا هم کېدی شي د لغمان هغه مشهور فلش (...) ورسره مرسته کړې وي او يا خو به يې کوم بل چل کړی وي، ځکه د سفرنامې د لوستلو پر مهال ماته ډېر هغه څه رايادېدل، چې زما له ذهن څخه وتلي وو. د مثال په توګه د لارو فاصلې او د سفر په بهير کې ډېرې پټې او ښکاره خبرې.

په هر حال د خپل خواږه او ګران ملګري يون صاحب د دې سفرنامې خوږه او روانه ژبه او کمپيوټري ذهن ستايم، چې دا سفرنامه يې له ټولو خاطرو او تجربو سره له کمښت پرته ليکلې. ده ته د نورو داسې له کيسو ډکو سفرونو په هيله.

لوستونکي په مينه او اوسېله د کتاب لوستلو ته وربولم، چې په وړيا توګه د ښاغلي يون صاحب له تجربو نه ګټه پورته کړي.

په درنښت

محمد عاشق غريب

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

ژوند یو سفر دی، له بابا ادمه تر دې دمه ژوند ټول په سفر کې روان دی او په سفر کې تېرېږي، که ژوند حرکت او سفر، ونه کړي، ژوند ودرېږي او چې ژوند ودرېد د ژوند پای ځي، د ژوند د پای یو نوم مرګ دی او مرګ هم داسې حق دی، چې: "منکر پرې اعتراض کولای نه شي" که مرګ نه وای ژوند به خوند نه لرلای او که سفر او ستړیا نه وای، سکون او سوکالي به مانا نه لرله، ژوند ددغسې اضدادو یوه مجموعه ده او په پای کې به د الله(ج) د حکم مطابق: ((هر ژوندی د مرګ مزه څکي))، خو ژوند له دومره بې وفایو او بدرنګیو سره سره بیاهم خوږ دی، ارزښت لري او ((ښه خو دا چې د چا نوم په کې یادېږي- په فاني دنیا به نه وي ژوندي تل څوك)) د ژوند خوږلني هغه وخت زیاتېږي، چې د مینې او عواطفو په مزي وتړل شي او بختور هماغه څوك دي، چې ژوند یې د مینې خوږلنیو ته وقف کړی دی او که څوك خپل لنډ تنګ ژوند ته وګوري، نو کېدی شي د کینې پر لمن لاړې تو کړي او د خپل ژوند یوه شېبه هم د کینې او نفرت باد ته پرې نه ږدي. هغه د شاعر خبره:

دا ژوند خو زموږ کم د محبت لپاره هم دی
حیرانېږم چې نفرت ته وزګارېږي خلك څنګه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه هم د هغو انسانانو په جمله کې یم، چې غواړم د ژوند پر رموزونو او اسرارو پوه شم، له هغې ورځې، چې مې ښې او کیڼ لاس پېژندلای، نو د سکون او خوځون په لټه کې یم، څه شی د انسان د سکون وړ دی، دعقایدو ناپایه او ناځرګند جهان؟ د کائیناتو د خالق د رازونو ډکه دنیا؟ جغرافیایي حدودو او د قومي احساساتو پالنه؟ او نورو نورو ځیزونو ته پناه ور وړل او پر هغوی ډډه لګول؟ که د انسان او ټولو ژوندیو موجوداتو د ژوند او حق درناوی او نور...؟ انسان که په دې ټولو کې هر یو د خپل ځان د سوکالۍ او د خپل روح د ارامۍ وسیله ګڼي، ګڼي به یې، خو دا پوښتنه به ضرور ورسره پیداکېږي، چې دا کار او زیار او یا هم د مذهبونو په اصطلاح ریاضیت به له کومه پیلوي؟ له نور جهانه او که له خپل ځانه؟ دې پوښتنې ته به هر سړی خپل ځواب لري، خو زه فکر کوم، چې که انسان ځان ته متوجه شي، خپلو خوبونو او تعبیرو ته او بیا هغو ته پام وکړي، نو فکر نه کوم د نورو ځورونې او ټکونې ته وخت پیداکړي. زه د هغو کسانو له جملې څخه یم، چې ډېر سفرونه کوم، هر سفر مې په ژوند کې یوه نوې تجربه را زیاتوي، تجربه د انسانانو د مسلسلو او تکراري عملونو او پېښو یو نچوړ دی او انسان ته په خورا قیمت تمامېږي او کله کله دده د ژوند په نیمایي قیمت. هره تجربه د ژوند له

(c) ketabton.com: The Digital Library

سختو پړاوونو تېرېږي او د پوخوالي پوړۍ ته رسېږي، متلونه، اصطلاحګانې او کنايې د ولس د اوږدو تجربو يو نچوړ دی، ددې تجربو زيان هغه چا اوچت کړی، چې تجربه پرې تېره شوې ده. يوه ورځ له پېښوره د کابل پر سفر وم، د هېواد پر اکثرو سيمو د طالبانو د واك څپې چلېدې، په موټر کې د ژوند سفر او د ژوند د تجربو يو بحث راغی، يوه سړي وويل: ما يوه تجربه په يونيم لك روپو (کلدارو) واخيسته، نورو وخندل، يوه بل وويل: يو نيم لك روپۍ څوك سړی نه اخلي، پاتې لاتجربه، دې وخت هغه لومړي سړي بيا وويل: دا چې دې وطن کې څوك سړی په يوه روپۍ نه اخلي دا خو دا چې دلته د سړي قدر نه شته، خو ماته خپله يوه تجربه په يونيم لك روپو تمامه شوې، سړي وويل: دا کيسه ځکه تاسې ته کوم، چې تاسې باندې داسې کار ونه شي، چې يوه تجربه په دومره لوړ قيمت راونيسئ. سړي ادامه ورکړه: ما خپل يو ډېر نږدې دوست سره يو نيم لك روپۍ د دوو اوونيو لپاره په داسې حال کې امانت کېښودې، چې د بل چا وې او ما بايد دوه اوونۍ وروسته هغوی ته ورسپارلې وای، دوه اوونۍ وروسته چې مې دوست کره ورغلم او د پيسو مې ورته وويل، هغه وويل: والله هغه خو ما پر کار اچولي، لږ صبر وکړه. څو ورځې وروسته به يې درته پيدا کړم، ما ويل دا خو مې ځکه تا سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېښودلې، چې دا پردۍ پيسې وې ما ويل، چې پر لاره يې ځوك راځخه ونه وهي دوه اوونۍ وروسته دا خلك راځي، زه بايد د هغوی پيسې ورته ورکړم، خو ده بيا ټينګار وکړ؛ ځه بابا خورم خو يې درځخه نه، در به يې کړم، لږ صبر وکړه، دومره يې ګرمه مه خوره، دې کې مياشتې وتې، مياشتې کلونه شول، دا يې ځلورم کال دی، چې د پيسو درك نه شته، دومره يې پيسو پسې ستړی کړم او دومره مې پرې نورې ولګولې، خو پيسې مې را ونه کښلې، دې سړي وويل: دا دکاندار زما نږدې خپلوان دی، خبره زموږ د کورنيو خفګانونو ته ووته، خو پيسې مې خپلې نه شوې، له ما ځخه هغه نور دوستان هم خفه شول او دا دوستان هم او پيسې هم لاړې، نو اوس زه ډېر احتياط کوم او خپلو خپلوانو سره د ډېرو پيسو معامله نه کوم، خو اوس تاسو ووایاست چې ماته دا تجربه په يونيم لك کلدارې تمامه شوې که نه؟ ټولو وويل: هو والله! دا تجربه هغه سړي ته په دومره پيسو پرېوتې وه، خو په موټر کې ناستو خلکو ته ډېره ګټوره او وړيا ځکه تمامه شوه، چې لګښت يې بل چا پرېکړی و، خو نور به ترې په راتلونکي کې په وړيا ډول ګټه اخلي.

که دغه سړي دا کيسه په سفر کې نورو ته نه وای کړې، نو کېدی شي ددې تجربو د قيمت بار په ژوند کې پر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورو هم راغلی وای، نو د سفر یوه ګټه دا وه، چې له دومره لويې تجربې څخه مو په وړيا ډول ګټه واخيستله.

نو زه چې دا کرښې ليکم هم دا هدف لرم، چې د خپل سفر تجربې او په سفر کې د نورو ترلاسه شوې تجربې نورو ته انتقال کړم.

انسان کولای شي بېلابېلو هېوادونو او سيمو ته د سفر له لارې د هغوی له ژوند دود، کلتور، جغرافيايي جوړښت او علمي پرمختياوو او اندود څخه خبر شي او د بېلابېلو اثارو او يونليکونو له لارې نور خلک د هغو د ژوند له حالاتو خبر کړي. يونليکلونه په حقيقت کې د دوو بېلابېلو ټولنو د پېژندنې يوه ښه وسيله ده، د تاريخي يونليکونو له لارې مونږ د بشري تمدن او د هېوادونو پخوانۍ ښه کتلای شو. اوسني يونليکونه د خلکو ژوند اوسنۍ ښه منعکسوي او طبيعي خبره ده، چې زمونږ اوسنی تاريخ د سبا ورځې، منځنی او د بل سبا ورځې پخوانی تاريخ جوړوی.

زما ددې يونليك غټه برخه په اروپا کې د مېشتو افغانانو فرهنګي ژوندانه ته ځانګړې شوې، ددوی فردي، ټولنيز او فرهنګي ژوند رانغاړي، د هېواد پالنې او ملتپالنې روحيه يې منعکسوي او د ژوند ستونزو ته يې نغوته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې يونليک ځينې برخې ما د سفر تر ګرځېدو وروسته په الوتکه، ځينې په دوبۍ او ځينې بيا څه مهال (څو مياشتې) وروسته په کابل کې ليکلي، نو کېدی شي ځينې مسلې مې لکه څنګه چې ښايي هغه شان نه وي منعکس کړي، خو دې سره سره هيله من يم هغه څه چې ماليدلي او ليکلي له واقعيت سره منطبق وي او نورو هغو افغانانو ته، چې اروپا ته ځي او راځي د هغو لپاره د رڼا د يوه څرك حيثيت غوره کړي.

په درنښت
پوهندوی محمد اسمعيل يون
ارګ- د جمهوري رياست ودانۍ
د ۱۳۸۷ل کال د کب ۲۶مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سفر هدف

زه تر دې سفر دمخه دوه ځله جرمني ته تللی یم، خو دواړه ځله په رسمي سفر. یو ځل د افغانستان د اساسي قانون تر جوړېدو دمخه د " افغانستان، اساسي قانون او مدني ټولنه" په نوم په بن ښار کې د یوه اووه ورځني سیمینار او بل ځل د جرمني په ګارمېش ښارګوټي کې د تروریزم په اړه د یوه لس ورځني ورکشاپ ګډونوال وم. خو دا دواړه رسمي سفرونه وو، چې په لومړي کې یې ګڼ شمېر افغانانو او په دویم کې یې څلور تنو افغانانو او د نړۍ د نږدې پنځوسو هېوادونو استازو ګډون کړی و، پر اول ځل مې هم تر سیمینار وروسته څو ورځې تېرې کړې او پر دویم ځل هم، پر لومړي ځل مې په جرمني، ډنمارك او هالنډ کې یو شمېر افغان لیکوالو او فرهنګیانو سره وکتل، خو لا په تفصیل سره خبرې ونه شوې او پر دویم ځل خو مې یوازې انځور صیب، غریب صیب، نجیب احمدزي صیب او ډاکتر شېرولي سره ولیدل او پر ګڼو مسایلو مو خبرې ورسره وکړې، خو نور افغانان مو ونه شو لیدلای. نو لومړی ځل چې ما جرمني ولیده، هم ډېر خفه شوم او هم ډېر خوشاله، خفه په دې شوم، چې زموږ هېواد په کومه کچه دی او دا هېوادونه کوم حد ته رسېدلي دي، د افغانستان کنډوالې، دوړې، وچکالي او ګردونه او د جرمني ودانۍ، شینوالي او پاکي، یو له بله ډېر واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو وخت یوه لیکوال مورې ته کیسه کړې وه: جرمني دومره اباد او پاك هېواد دی، چې سړی فکر کوي په اوبو یې مینځلی وي، کله چې زه جرمني ته راغلم، ربنتیا هم دې خلکو زیات زحمت کښلی او خدای(ج) ورته هم ښه طبیعت په برخه کړی دی. خدای تعالی خو مورې ته هم ښه طبیعت را په برخه کړی و، دا چې مورې ونه شو ساتلای، ګناه د طبیعت نه، بلکې ټوله ګناه زمورې خپله وه، ربنتیا هم جرمني دومره پاك او صفا و، لارې، کوڅې او سړکونه یې دومره پاك وو او داسې ښویې ښکاره کېدل، لکه غوا چې هر سهار خپل بچی څټې او پر وجود یې هېڅ ویښته ببر نه پرېږدي، جرمني هم لکه د غوا د بچي په شان ښویی و. هغه ایډیال چې زما په ذهن کې و او زمورې شاعرانو د خپل وطن د ابادۍ لپاره هغه په شعرونو کې انځورلی، جرمني په همغه شان جوړ و، نو ما ویل، چې ټول مې جګك کړی وای او په خپل وطن کې مې ایښی وای، خو جرمني سره مې رخه او کینه ځکه نه وه، چې له افغانانو سره داسې یو تصور دی، چې جرمنیان خپل نژاد ګڼي او زړه کې ورسره ژوره خواخوږي لري، جرمني هغه هېواد دی، چې د افغانستان په تېر دوه نیم لسیز سیاسي بحران کې ناپېیلی پاتې شوی او د کومې جنګي ډلې ملاتړ یې نه دی کړی، خیر په هر ډول هغه سفرونه داسې وو، چې مورې ډېر څه ونه شو لیدلای او څه مو چې ولیدل، که څه هم ډېر مهم وو خو د هغو د لیکلو چانس پیدا نه شو. له تېرو څو میاشتو راهیسې د ګڼو اروپا مېشتو فرهنګیالو افغانانو، په تېره بیا د المان مېشتو افغانانو له خوا ګڼ شمېر لیکني او ځینې ګړني بلنلیکونه راورسېدل، چې یو ځل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بایـد هلتـه سـفر وکـړم او لـه نـږدې څخـه افغـان فرهنګیـانو سـره وګـورم. ددې افغانـانو د لېوالتیـا یـو علـت دا و، چـې پـه تېـرو څـو کلونو کې د هېواد له پرمختیاوو، پـه ژوره توګـه ځـان خبـر کـړي. لـه مـالي پلـوه او هـم د سـفر د رسـمي اسـانتیاوو لـه مخـې زه پـه داسـې دریغ کې وم، چې د دوی ستونزې مې نه درنولې. له سیاسي پلوه هـم داسې یو څوک وم، چې دوی ما سره پـه ازاده فـضا کـې د زړه خوالـه کولای شول، نو ځکه خو یې د هېوادنۍ مینـې او ولـولې پـر اسـاس زمـا پـر ورتـګ ټینګـار کـاوه، یـو ځـل هالنـډ مېـشتو افغـان فرهنګیـانو، د یـوه علمـي سـیمینار لپـاره ماتـه رسـمي بلنلیـك راولېـږه، پـه کابـل کـې د هالنـډ سـفارت تـه د هغـه بلنلیـك پـه ورتسلیمۍ کې زما لـه خوا څـو ورځـې ځنډ پېښ شـو، نـو ځکـه د ویزې امکان پر وخت میسر نـه شـو، نـو پـه سـیمینار کـې د ګډون جوګه نه شوم او خپله لیکنـه مـې ((د افغانـستان اوسـنۍ رسـنۍ)) تـر سـرلیك لاندې، پـه هالنډ کـې د افغانـستان کلتـوري ټولنې تـه ولېږله او د ډېر هڅاند لیکوال ښاغلي عبدالله احسان له خوا هلته ولوستل شوه.

خو عبدالله احسان او په هالنډ کې نورو دوستانو سره مې ژمنه وکـړه، چـې کلـه هـم زه د اروپـا کـوم هېـواد تـه درشـم، ضـرور بـه ستاسې لیدو ته درځم. په جرمني کې د افغانـستان کلتـوري ودې ټولنې لاپخوا دوه ځله بلنلیك رالېږلی و، خو ماته د وخت تنګسیا وه، دا ځـل د ډېـرو دوسـتانو هیلـه وه، چـې بهرمېـشتي افغانـان زیاته علاقه لري، د افغانستان له روانو حالاتو که څه هم خبر دي، خو په داسې ډول خبر شي، چې پر واقعیتونو پـه ناپېیلي ډول رڼا

(c) ketabton.com: The Digital Library

واچول شي ، نو دوی ځکه له ما څخه ډېره هيله کوله، کـه څه هم زه د حکومت پـه يـو حـساس ځـای کـې کـار کـوم، خـو دوی بـاور درلود ، چې زما دولتي موقف د واقعيتونو د بيان پر وړاندې خنډ نه شي جوړولای او نه زه داسې يو څوك يم، چې د دولت په خوږو د واقعيت پر ترخو پرده وغوړوم. نو اروپا مېشتو افغانانو، پـه تېره بيا فرهنګيانو ته، په افغانستان کې د تېر اووه کلن بهير د برياوو او نيمګړتيـاوو څېړنـه او ارزونـه مهمـه وه او پـه دې اړه د دوی د نظرونو او وړانديزونو راټولول هم خورا مهم وو، سربېره پر دې پـه کابل کې يو شمېر روښنفکرو ځوانانو هيله لرله، چې په کورنۍ او بهرنۍ کچه د افغاني ميډيا يو داسې سيستم رامنځتـه شي، چې هم د افغانستان ضد ميډيا زهر لـه منځـه يوسي او هم هېوادوالـو کـې د ميـنې، صـميميت، ورورولـۍ، هېوادپـالنې او ملتپـالنې ولولې او روحيې پياوړې کړي، په دې برخه کې يو څه جزيي کـار هم شوی، خو د يوې هر اړخيزې او ځواکمنې ميډيـا د رامنځتـه کولـو لپـاره بهـر مېـشتو افغـان ليکوالـو، فرهنګيـانو او د نظر د خاونـدانو سـره سـلا مـشوره او د هغـو د تجربـه ييـزې او مـانيزې پانګې راجلبول، يو ډېر ضروري کار دی، زما لپاره دا خبره هم پـه دې سـفر کـې ډېـره مهمـه خبـره وه. نـو دغـو دوو مـسلو د هېـواد د حـالاتو تـشريح او د مثبـتې رسـنيو رامنځتـه کـول، زمـا د سـفر محتوايي برخه جوړه کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سفر تیاری

کله چې مې د سفر نیت پوخ شو، نو د سفر د امکاناتو پر برابرولو مې لاس پورې کړ، د دفتر له مشرانو سره مې مشوره وکړه، د هغوی موافقه مې ترلاسه کړه، د ۱۳۸۶ل کال وروستیو ورځو ته مې خپل سفر برابر کړ، ما د همدې کال رخصتي هم نه وه اخیستې، خو دفتر زما له قانوني رخصتۍ پرته هم زما له تګ سره ځکه موافقه وکړه، چې له بېلابېلو افغاني فرهنګي کړیو سره ملاقاتونه او د هغو په سیمینارونو او ورکشاپونو کې ګډون زما د کار یوه اساسي برخه ده. دفتر ماته د افغانستان پر بهرنیو چارو وزارت، زما د پاسپورت د تمدید او له جرمني سفارت څخه د وېزې د اخیستلو مکتوب راکړ. مکتوب مې د دفتر د مسئول مامور (عنبري صیب) په لاس بهرنیو چارو وزارت ته ولېږه او ورته مې وویل چې د بهرنیو چارو وزارت دې د جرمني سفارت ته د خپل مامور په لاس مکتوب نه ورلېږي، ځکه زما د سفر دقیقه نېټه معلومه نه ده، عنبري صیب ته مې وویل چې مکتوب تاسې ورڅخه راوړئ، موږ به یې خپله یوسو، هغه همداسې وکړل، یوه ورځ وروسته مکتوب راغی، د مارچ لومړۍ ورځ وه، ما او جمال رحمن چې اوس د جمهوري ریاست د مقام په دفتر کې مشاور دی دواړو مکتوب د جرمني سفارت د ویزې دفتر ته ورتسلیم کړ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته مو دوه فورمې هم ډکې کړې، هغوی موږ ته وویل چې د ځومره وخت لپاره او پر کومه نېټه ځئ! موږ لیکلي وو: ((د دوو اوونیو لپاره او د مارچ پر (۱۵) نېټه)) هغوی وویل: تاسو چې جرمني کې کومې ټولنې دعوت کړي یاست دهغو ادرس او یو مکتوب هم په کار دی، خو ځومره ژر چې وي وخت کم دی، نو موږ به ستاسو کارونه په جریان کې واچوو، خو تاسې کولای شئ د هغې ټولنې مکتوب درې ځلور ورځې وروسته هم راولېږئ، ما په جرمني کې انځور صیب ته ټلېفون وکړ، چې د افغانستان کلتوري ودې ټولنې یو مکتوب هم په کار دی، هغه وویل: زه خو همدا اوس کابل ته در روان یم، څو دقیقې وروسته مې پرواز دی، خو زه به د ټولنې سرپرست ډاکتر صیب صابر ته ووایم، چې هغه یې په برېښنالیك درولېږي.

د ډاکتر صیب صابر زوی محمد نسیم صابرصیب ماته په ایمیل بلنلیك راولېږه، دا وخت انځور صیب هم کابل ته رارسېدلی و، هغه لاسلیك کړ او د مارچ پر (۳) مه نېټه مو د المان سفارت ته ورتسلیم کړ، د مارچ پر لسمه د المان سفارت د ویزې دفتر موږ ته ویزه راکړه او د مارچ له **۱۲-۲۵** نېټې پورې یې اعتبار درلود. مخکې تر دې چې زه د ویزې کارونه خلاص کړم، بصیر بهرامي چې زما نږدې ملګری دی، جرمني کې اوسي او فعلاً په مالیه وزارت کې د پارلماني چارو مشاور دی، ماته ویلي وو چې د مارچ پر میاشت زه هم ځم، کوښښ وکړه، چې سفر مو سره یوځای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مارچ پر (۱۵)مه په جرمني کې یوه مشاعره هم وه، نو ځکه باید د مارچ پر (۱۵)مه زه هلته تللی وای. کله چې مې ویزه واخیسته بهرامي صیب ته مې وویل چې دی باید خپل ټکټ بدل کړي، هغه همداسې وکړل، ما مخکې د دوبۍ ټکټ درلود او د جرمني مې نوی واخیست، د دوبۍ ټکټ مې بدل کړ د مارچ پر (۱۲) مه برابر کړ او د مارچ پر (۱۴) مه له دوبۍ څخه فرانکفورت ته د اماراتو په الوتکه کې مې ټکټ واخیست او د مارچ له (۱۴)مې سره مې برابر کړ. د بهرامي صیب ټکټ مو هم له همدې نېټې سره سم کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوبۍ پر لوري

د مارچ پر (۱۲)مه له کابله د دوبۍ په نیت وخوځېدو.د مارچ (۱۲)مه سهار دفتر ته لاړم، له دود سره سم مې مېرمن له قران شریفه درې ځله تېر کړم، قران مې په سترګو مچ کړ او له کوره ووتم، سره له دې چې مېرمن مې پر کورنیو او بهرنیو سفرونو نه خوښېږي، خو چاره څه وي؟ په تېره بیا دا چې سفر دې د ژوند یوه برخه شي، سهار دفتر ته لاړم، له ملګرو او اندېوالانو مې خدای پامانې واخیسته، بهرامې صیب وویل: زه درته (۱۲) بجې په پښتني بانك کې له دیاني صیب (د بانك رئیس) سره منتظر یم، له دې ځایه به ځو، زه لس بجې له دفتره د پوهنتون پر لوري د دې لپاره لاړم، چې هلته د علمي ترفیع په باب یوه استاد سره وګورم، یوولس بجې هلته ورسېدم، تر دوولسو بجو مې ورسره خبرې وکړې، دولس نیمې بجې د پښتني بانك ریاست ته ورسېدم، ډوډۍ مو دیاني صیب سره وخوړه، هغه وویل: زه هم دوبۍ ته ځم، جمال رحمن او څو تنه نور مېلمانه هم وو، یوه بجه د هوایي ډګر پر لوري وخوځېدو، د (VIP) دروازې له لارې هوایي ډګر ته ورداخل شو.

خپل پاسپورتونه مو د خروجي ټاپې لپاره یو مامور ته ورکړل، څو شېبې وروسته هغه بېرته راوړل، ویې ویل: تاسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید د (VIP) کارت ولرئ، پر دې وخت بهرامي صیب پرې په قهر شو، ته یون صیب نه پېژني، چېرته کار کوي؟ مانه پېژني، چټك یوسه چې اوس به VIP دروښیم، هغه مامور په خندا شو، ژر لاړ او زموږ کار یې په پنځه دقیقو کې خلاص کړ، بیا کله چې د چك له وروستۍ دروازې څخه وتلو د سړي سر پنځه سوه افغاني اخلي، ما زر افغاني ورکړې؛ د دوو کسو، بهرامي صیب وویل پیسې مه ورکوه، زه دلته هېڅکله پیسې نه ورکوم، ما ویل خیر دی پرې چې زموږ د حکومت بودیجه قوي شي.

الوتکې کې کېناستو، تقریباً دوه نیمې بجې مو پرواز وکړ، په الوتکه کې مو هغه د چا خبره ښه ګپ ولګاوه، نږدې دوه نیم ساعته وروسته دوبۍ ته ورسېدو، بهرامي صیب ته مې وویل دوبۍ کې زماهم ډېر انډیوالان دي او ستا هم، خو هېڅوك نه په عذابوو، یو عادي هوټل ته ځو او شپه کوو او که سبا زمینه برابره شوه یو نیم انډیوال به وګورو، هغه وویل: دوبۍ کې نو ستا کار نه شته، هغه زما کار دی، چې چېرته ځو او چېرته نه ځو. کله چې د دوبۍ هوايي ډګر ته کښته شو، میدان ته لا رسېدلي نه وو، ده وخته چاته زنګ وواهه، چې موږ ته اتاق او ځای وزګار کړه، هغه ورته وویل چې کیلي هلته د هوټل له کارکوونکو سره شته، پلاټ خالي دی، نن شپه ټول پلاټ ستاسو په واك کې دی او سبا شپه سهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

وختي يو بل ځوك هم راځي، چې کېدی شي يو اتاق هغه ته پرېږدئ.

کله چې د دوبۍ هوايي ډګر ته ورسېدو، نو ما ترانزيت ويزه نه لرله، د اماراتو سفارت نه مې ځکه د ويزې غوښتنه ونه کړه، چې يو خو ما يوه دوه مياشتې دمخه يوه ويزه اخيستې وه، د هغې وخت تېر شو، خو زه لاړ نه شوم او بله خبره دا وه چا راته ويلي وو، ځوك چې اروپايي هېوادونو ته سفر کوي او تر (۱۲) ساعتونو زيات په دوبۍ کې معطلېږي، نو د پنځوسو ډالرو په مقابل کې وېزه ورکوي، بله خبره دا وه، چې جرمني ته د تګ پرمهال دا معلومه نه وه، چې زه به دلته پاتې شم که نه؟ خو خير په هر ترتيب کله چې د ترانزيت وېزې غوښتنه مو وکړه، نو د يوې شپې لپاره دوی تقريباً يو سلو اويا ډالره محاسبه کړي وو، د دوی دليل دا و، چې دوی د يوه پکيج په شکل ترانزيت وېزه ورکوي. بهرامي صيب که څه هم ډېر استدلال ورسره وکړ، يو څه ځای يې ونيو، خو ډېر نه، په پای کې يې ماته د دوه شپو وېزه ولګوله او يو زردرهم يې راځخه واخيستل، دې پروسې تقريباً دوه ساعته وخت ونيو، له هوايي ډګره بهر شو او د هغه هوټل پر لوري په ټکسي کې رهي شو، چې بهرامي ته په ګوته شوی و. له ميدانه به مو يو شل دقيقې مزل کـــړی وي، ټکسي ته چې وختلو ډرېور يې پښتون و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرامي ورسره ګپ شپ شروع کړ، موټروان وويل: موږ چې کله له ميدان څخه سورلي اخلو، نو شل روپۍ (درهمه) پرې له ميدانه اتومات چارجوو او نور د کيلو ميټر په حساب، په يوه کيلو مټر يو درهم اخلو، کله چې هوټل ته ورسېدو د کيلو مټر ستن

د دوبۍ د ښار يوه څنډه

څلوېښت درهمه ښودل، هغه مو ورکړل، هوټل ته ورداخل شو، دا د دوبۍ يو ډېر لوکس هوټل و، چې نږدې نيمايي دوبۍ ورڅخه ښکارېدله. دا هوټل (فيرمونټ) هوټل نومېده، چې په زرګونو پلاټونه يې لرل،له ريسپشن څخه بهرامي صيب، لکه له پخوا چې ورسره پېژني، کيلي واخيسته او په لفټ کې په ډېره ارامه توګه (۲۳) پوړ ته پورته شو (۲۲۰۴) نمبر اپارتمان،دې پلاټ يا اپارتمان د صالون يوه لويه خونه، دوه خوبخونې، يو پخلنځی او د ځان وينځلو درې تشنابونه درلودل. ښه پاك ستره اپارتمان، چې د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

څومره اسانتیاوې غواړې، هغه په کې وې. دا اپارتمان ایشان نشنل د افغانستان د یوه سوداګر دی، چې بهرامي صیب سره انډیوالي لري او د بهرامي صیب په وینا یو ملیون ډالر یې اخیستی دی، ماښام تیاره مهال و، ما بهرامي صیب ته وویل، چې زه خو یوه سترګه خوب کوم، بیا به پر ځان اوبه تېرې کړم، بیا به لاړ شو، ډوډۍ به وخورو. هغه هم راسره ومنله، سترګه چې مو غړوله، نږدې لس بجې وې، دمه مو ښه راسته شوه، ما بل تشناب کې ځان ووینځه او بهرامي صیب بل تشناب کې، بهرامي صیب وویل: لاندې هوټل کې به ډوډۍ وخورو، ما ویل ددې هوټل له ډوډۍ سره چې زموږ مزاج برابرېږي ډېر وخت غواړي، ده ویل څه کوې؟ ما ویل د افغانانو هوټل به پیدا نه شي؟ او یا راځه چې د ترکانو او یا هم د ایرانیانو کوم هوټل ته ولاړ شو، خو ده راته وویل: خیر راځه یو ځل د هوټل مهم ځایونه وګورو، ده وویل چې ما په دې هوټل کې ډېرې شپې کړي دي. د عوامو په شان مې د هوټل د منزلو پوښتنه ونه کړه، خو ما د (۴۰- ۵۰) منزلو په شاوخوا کې اټکل کړ. د ساعترۍ، شرابو، کبابو او نڅا ګرو ټولې اسانتیاوې ورسره وې دومره مصنوعي ښکلا یې لرله، چې دفعتاً د یو افغان لپاره د هغه هر څه هضمول شوني نه وو، بهرامي صیب ته مې وویل: زه خو چې هرڅه په بل ځای کې ښکلي وګورم وایم چې له بېخه مې جګ کړي او په خپل وطن کې مې ایښي وای! د شپې مې له همدې تعمیره شاوخوا نور په سلګونو تعمیرونه ولیدل، چې هغه د چا خبره د هر تعمیر ځان ته ننداره کېدله او که له لاندې ورته وګورې، نو د عوامو په اصطلاح خولۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې له سره غورځېدله، بهرامي صيب وويل: د ترکانو ښه هوټل به اوس پیدا نه کړو، خو ځه چې د ایرانیانو یو ښه هوټل دی او ډېره ښه غذا ورکوي، زه له دې هوټل څخه ډېره ښه خاطره لرم، خاطره یې هم ماته ددې لپاره بیان کړه، چې ډېره خوږه وه، خو زه نه غواړم پر هغې دلته څه ووایم، دویم منزل ته پورته شو، موسیقي چالان وه، خو ډېرو کمو خلکو ورته غوږ ایښوده، موږ په یوه گوټ کې کېناستو، د ډوډۍ مینو یې راوړه، وریجې، مېوه، ترکاري او د مېوې جوس مو راوغوښتل، ډېره خوندوره ډوډۍ وه، له افغاني ډوډۍ سره یې توپیر نه درلود، خو په پاکۍ او کیفیت کې ډېره لوړه وه، دومره ډوډۍ مو وخوړه، چې نور نو د خوځېدو نه و، مینې وریجې یې په افغانستان کې تر مینو وریجو ډېرې اوږدې وې او ښې نرمې یې پخې کړې وې، څو شېبې وروسته یې د ډوډۍ بل راوړ، (۲۵۵) درهمه، هغه مو ورکړل او له هوټله بهر شو، بهرامي صیب ته مې وویل: اوس نو لږ پلي گرځو، چې دا ډوډۍ هضمه کړو، بهرامي صیب وویل: چیرته ځو؟ ما وویل: درې کاله دمخه زه دلته راغلی وم، په کلیفورنیا هوټل کې مې یوه اوونۍ تېره کړه، راځه هلته به لاړ شو، که موسیقي اورې، هندي، ایراني او بنگالي په کې شته او که نه تر هغه ځایه به لاړ شو، چې ډوډۍ مو هضمه شي بیا به له هغه ځایه ټکسي کې بېرته خپل ځای ته لاړ شو. په گرځېدو گرځېدو ډېر ستړي شو، له یوې کوڅې بلې او له یوه سړك بل ته، خو په پای کې مو پیدا کړ، بهرامي صیب وویل: دا څه پس کوچه یي هوټل دی؟ تا خو ویل چې دا خو لوکس هوټل دی، ما ویل څلور کاله دمخه په دې سیمه کې تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلی هوټل نه و، خو اوس دوبۍ دومره بدلون کړی، چې دا ټوله سیمه ورته بدرنګه ښکاري، کله چې د هوټل ریسپشن ته وختلو نو خوند یې رانه کړ، بهرامي ترې وپوښتل ایراني موسیقي شته؟ هغوی وویل: هغه بل هوټل کې، څنګ ته نږدې یو هوټل دی هلته تللي، بهرامي ته مې وویل: ځه چې ځو نور به نو له موسیقۍ نه تېر شو، پښنو کې مو حرکت نه شته، هغه وویل راځه نو دغه هوټل به وګورو که موسیقي وه که نه وه د تازه مېوې جوس به وڅښو نور به ځو، ما وویل سمه ده، یو پنځه دقیقې پلی مزل به مو کړی وي، (کینګ ستي هوټل) ته ورسېدو. دننه د موسیقۍ اواز راته، بهرامي ته مې وویل، دغلته تازه جوس راوغواړه، چې ویې څښو او نور لاړ شو، په هوټل کې کېناستو، یو نجلۍ مینو راوړه او وروسته یوې بلې ورسره د تازه مېوې جوس راوړل، فارسي خبرې یې کولې، بهرامي صیب ورسره سم له لاسه شجره وکښله، هغوی وویل: مورږ د ازبکستان یو، فارسي مو زده کړې ده د یوې خو لږه پښتو هم زده وه، ارته ارته یې ویله. د جوس تر څښلو وروسته نور نو د خوب ځپه راغله، د جوس او مېوې مو تقریباً سل درهمه ورکړل او د اپارتمان پر لوري رهي شو. څلوېښت درهمه مو ټکسي والاته ورکړل او د شپې تر دوو بجو وروسته مو په فیرمونټ (Fairmont) هوټل (۲۲۰۴) اپارتمان کې ارامه خوب وکړ.

سهار مو چای په همدې اپارتمان کې وڅښه، په پخلنځي کې د هر څه سهولتونه وو، بهرامي صیب ښه چای تیار کړ، د چای تر څښلو وروسته په دوبۍ کې د افغانستان د سوداګرو د ټولنې رئیس؛ حاجي صیب عبیدالله ټلیفون راغی، بهرامي صیب ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويـل چې يـون صـيب راسـره راغلـی، هغـه وويـل: زه د هوټـل پـه لومړي پـوړ کې ناست يم، تاسې تـه انتظـار باسم راځئ چای بـه يوځای وڅښو.

حـاجي صـيب عبيـدالله سـره مـا پـه غيـاب کـې پېژنـدل، د افغانسـتان- پاکستان امن ګډې جرګې ته، له دوبۍ څخه د افغـان سـوداګرو پـه اسـتازۍ هـم راغلـی و او نـور هـم د ښـه پاخـه ملـي او ټولنيز دريځ څښتن دی، هغه د کندهاريانو په اصطلاح پر هر څه يې سرخلاص دی. هغه د هوټل په لومړني پـوړ کې ناست و، مـوږ چې ورغلو تر روغبړ وروسته يې د چای د راغوښتلو لپـاره سـړی راوغوښت، موږ وويل: چای مو څښلی، هغه ډېر ټينګ ست وکړ، خو موږ وويل چای نه څښو هغـه خپـل ځـان تـه څه تـازه جـوس او د خوړلو څه راوغوښتـل او د خـوراك څښـاك تـر څنګ يې مـوږ سره خبرې اترې هم کولې، ماته يې وويل: يـون صـيب لـه ليـدو دې ډېر خوښ شوم، په امن جرګه او نورو چـارو کـې ستاسـو لـه فعـاليتونو خبرېږم، مرکې مو اورم ډېر خوښېـږم، نـه يـوازې ستاسـو مـرکې او فعاليتونه تائيدوم، بلکې د ورينداري (مېرمن ارين يون) مرکې او نظرونه هم زموږ د تائيد وړ دي، په امن جرګه کې مـو سره وکتـل، له جرئت او خبرو يې ډېر متـاثره شوم. حـاجي صيب عبيـدالله پـه افغانـستان کـې د تجـارت د اوسـني حالـت، اقتـصادي مافيـا ، د بـانکونو حالـت او پـه دې برخـه کـې د ځينـو رسـمي او نارسـمي چـارواکو د لاسـوهنو پـه اړه هـر اړخيـزه رڼـا واچولـه او لـه ځينـو اشخاصـو يـې سـر وټکـوه، حـاجي عبيـدالله پـه افغانـستان کـې د تصنعي تجارانو او اصلي سوداګرو پـه بـاب هـم هـر اړخيـزې خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړې او ویې ویل چې په دوبۍ کې مې د افغانستان سوداګرو د ټولنې ریاست ځکه قبول کړی، چې خلك له دې پوست څخه سیاسي ګټه پورته نه کړي، ده هغو کړیو ته هم اشاره وکړه، چې غواړي د پښتنو سوداګرو پانګه محدوده او له ستونزو سره مخامخ کړي. په کابل کې ترور، تښتونه او وېره د همدې پروګرام یوه برخه ده. د افغاني سوداګرو په هکله د حاجي عبیدالله خبرې ډېرې خوندورې او له معلوماتو ډکې وې، خو هغه وویل چې اوس وخت کم دی نن ماښام زه موټر همدلته درلېږم تاسې دواړه مې مېلمانه یاست او یون صیب سره غواړم د سیاسي او فرهنګي مسایلو په هکله هر اړخیزې خبرې وکړم، ټیک اته بجې به په یو هندي رستورانت کې زمونږ او ستاسو وعده وي. ما وویل: حاجي صیب داسې ځای ته مو بوځه، چې ترنګ او ترونګ په کې نه وي، چې خبرې په کې وکړو. هغه وویل همداسې ځای به وي. له حاجي صیب عبیدالله سره مو خدای پاماني وکړه، د سهار لس بجې به وې، بهرامي صیب وویل: راځه پلي وګرځو، چې ستړي شو بیا به ټکسي کې د دوبۍ د هغو ښکلو هوټلونو سیل ته لاړ شو، چې د دنیا تر ټولو ښکلي هوټلونه دي، خو ده وویل راځه چې تر هر څه دمخه یو بانك ته لاړ شو، چې یو څه ډالر په امارتي درهم واړوو، یو بانك ته ورننوتو خو ما ورته وویل چې ماسره تقریباً درې زره درهم دي، پیسو بدلولو ته هېڅ ضرورت نه شته، بهرامي صیب مې له پیسو بدلولو منع کړ. یو څه پلی مزل مو وکړ، ګرمي هم دې حد کې وه، چې پر سرې ښه نه لګېده، د پلي مزله پر مهال مو د سړك له پاسه د اورګاډي هغه لیکه هم ولیدله، چې د سړك له

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاسه د هوايي پله په بڼه جوړېدله او د دوبۍ اکثره برخې یې یوه له بلې سره نښلولې، دالیکه به شپږ میاشتې وروسته بشپړېږي او له چلوونکي پرته به په اتومات ډول کار کوي. دوبۍ کې د ترافیکو ګڼه ګوڼه دومره زیاته ده، چې د دوه اړخیزو څلور لیکو سړکونو تر څنګ اوس میترو او د هوايي پلونو په بڼه د اورګاډو منظمو لیکو ته هم اړتیا لیدل کېږي، د دوبۍ د هر لوی تعمیر ترڅنګ چې د زرګونو خونو لرونکی دی، د څو ځمکتل پوړو او څو تر ځمکتلو پورته پوړونو تعمیرونه هم لیدل کېږي چې د موټرو د پارکینګ لپاره ورڅخه ګټه اخیستل کېږي. په هغه هوټل کې چې تېره یوه شپه مو تېره کړې او د یوې بلې په هیله یو، شاوخوا ګڼ لوړ پوړي تعمیرونه لیدل کېدل او د لوړ پوړي ترڅنګ په کابل کې د ساپې لنډمارك (کابل سټي سنټر) په شان یو یا دوه، دمنځنۍ کچې لوړ پوړې ودانۍ هم داسې وې، چې دا یوازې د موټر د پارکنګ لپاره وې، دا چې د دوبۍ ودانۍ به د موټرو د ودرېدو لپاره ځمکلاندې څو پوړونه درلودل دا معلومات راته حاصل نه شول، خو د یوې ودانۍ پوړونه مې ټول حساب کړل، لس منزله وو، په هر منزل کې یې موټر ولاړ و، اخر منزل یانې چت یې هم له موټرو ډك و او د وروستي منزل په چت کې یې د اوبو یو حوض هم لیدل کېده. موږ څو دقیقې پلي وګرځېدو، خو بهرامي صیب وویل: راځه دلته یو ځای دی کښتۍ لري، هغه به مو لږ په بحر کې وګرځوي او د ښار ځینې څنډې به راوښیي، ما ویل څه ورکوه یې کښتۍ نه به تېر شو. تر لږ مزله وروسته بهرامي صیب ټکسي ودرولـه، ورته یې وویل: جمیرا هوټل ته لاړ شه! شل – دېرش دقیقې وروسته هلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسېدو، د هوټل هر کلیوالو هر کلی ووایه، بهرامي صیب وویل: دې هوټل ته زه یو ځل له خپلو ماشومانو سره راغلی وم، دلته مې تقریباً پنځه لس شپې وکړې، دا اوه ستوریز هوټل دی، ټول بهرنیان او معتبر خلك دلته راځي، ډېره ښه غذا ورکوي، د هر چا د هر کلتور د خلکو په طبیعت برابره، د بوفې سیستم لري، هر سړی په خپله خوښه ځانته غذا را اخلي، خو مخکې تر دې چې

یون «جمیرا» هوټل ته ورڅېرمه

ډوډۍ وخورو، راځه ددې ځای دکانونه وګورو، ما ویل موږ غیر له هغې هم څه شی نه اخلو، نو څه کړو دکانونه؟ ده وویل راځه بلد

(c) ketabton.com: The Digital Library

به شي، هر دکان ته چې وردننه کېدلو، هټیوال یې اکثره ښځې وې، پر شیانو خپل خپل قیمتونه لیکل شوي وو، چنه وهل په کې رواج نـه و، سـاعتونه، قلمونـه، لبـاس، بوټونـه او د ژونـد د

بهرامي «جمیرا» هوټل ته ورڅېرمه

ضرورتونو اکثره څیزونه په کې وو. بهرامي صیب چې به هټیوالې سره خبرې پیل کړې، په دوه دقیقو کې به داسې ورسره ازاد شو، تا به ویل، چې ټول عمر یې پېژني، زه خو به کله دومره تنګ شوم چې د دکان مخې ته به ورته ودرېدم، څو چې ددوی «ضروري»

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې خلاصې شي. يو دکان ته خو درې ځله ورپسې ورننوتم، يوې هندۍ او يوې مراکشۍ په کې کار کاوه، ده لومړۍ هندۍ سره د خپلې پېژندګلوۍ شجره کښلې وه؛ مراکشۍ ته يې چې د مراکش د ځو ځايونو نومونه واخيستل، هغې هم ورسره په خوند خبرې شروع کړې اخر ما ورته وويل: هر چاته خدای(ج) يو نعمت په برخه کړی تاته يې دا علم درکړی، چې خلکو سره څنګه په ځو ثانيو کې مناسبات جوړ کړې اصلاً خو دې له دولتي دندې څخه په دې کې ګټه ډېره ده، چې خلکو سره له کوم لګښت پرته اشنا کېږې، ده وويل: خارجيان داسې خلك ډېر خوښوي، چې خوشبرخورده وي، بهرامي صيب يو ځو نور دکانونو ته هم سر وردننه کړ، خو زما په ټينګار نور له دکانونو رابهر شو، له هوټل څخه يوه لاره لاندې بحر ته غځېدلې وه، يوازې هغو کسانو او کورنيو حق درلود، چې له دې لارې لمباځې او نورو تفريحي ځايونو ته لاړشي، چې په همدې هوټل کې اوسېږي. خو بهرامي صيب په خپلې چالاکۍ د هوټل له سيکورټي اجازه واخيسته او موږ له همدې لارې د بحر تفريحي ځايونو ته لاړو. د هوټل ترمخه د لمبا يو ښکلی حوض و، چې لويان، کوچنيان، ښځې او نارينه په کې لمبلای شي، د ځان وچولو ځايونه، د ملاستې کټونه او نورې ژوندنۍ اسانتياوې يې لرلې، سل ګامه وړاندې بيا د بحر غاړې يوه لوري ته، تفريحي بېړۍ، لمباځايونه او بل لوري ته لمبا ځايونه او لمرناستې ځايونه يا پيتاوي وو، چې ځای ځای يې سر سيوري هم درلود او يو شمېر خلک (ښځې او نارينه) دا مهال هم هلته راغلي وو. اکثره يې د يوې کورنۍ غړي په دې ښکارېدل، چې ماشومان هم ورسره وو، ښځې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نارینه جوړه وو، د پاخه او زاړه عمر ښځې او نر په کې زیات وو، چا اوبو کې لامبل، چا لمر ته ځانونه غوړولي وو او څوك هم د یو بل د بدن پر غوړولو بوخت و، هغه چا چې د لومړي ځل لپاره یې د بحر غاړه او دا حالت لیدلی وي، د خوند نیمه دنیا ده، خو هغه څوك چې له داسې لارو څو ځله تېر شوي وي، هغوی ته چندان زړه راکښونکې صحنه نه ده. لږ وړاندې یو غځېدلی سړك دی، چې درې سوه متره په بحر کې وړاندې تللی، یو موټر وار ځای لري، خو یو ډول ځانګړي واړه موټر، لکه دلته چې له امریکایي پوځیانو سره دي، ځینې خلك چې پلی مزل نه شي کولای هغه په کې تګ راتګ کوي او هغه هوټل ته یې وړي راوړي، چې د همدې غځېدلي لارې په وروستۍ برخه کې واقع دی او د بحر زړه ته یې لاره کړې.

دوه پوړیزه هوټل دی، پر دې ورځ یې هوټل پاکوه او په زینه کې فرش شوي لرګي یې په تېلو غوړول، په هوټل کې څوك نه وو، داسې ښکارېدل چې هوټل یا نن کار نه کوي او یا هم دا مهال یوازې د شپې مېلمانه منلای شي. د هوټل په داخل کې ډول ډول ښیښیي حوضونه وو، چې رنګارنګ کبان په کې ګرځېدل. په ښیښیي ویترین کې د کبانو ډول ډول غذا لیدل کېدله، داسې ښکارېدله چې یوازې کب غذا په کې خرڅېږي. هوټل یو ښه تخت بام هم درلود، چې کټارې ترې راتاوې او څوکۍ په کې ایښې وې او نږدې د سترګو په لید ټول بحر ترې ښکارېده، له هغه ځایه بېرته راوګرځېدو، د سل مترو په واټن د دوبۍ تر ټولو مشهور

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعمیر (برج عرب) ته مخامخ کېناستو، دې ځای له برج عرب څخه نږدې د دوه سوو مترو په واټن فاصله لرله.

دا برج د نړۍ له معاصرو شهکارونو څخه یو دی، چې په وروستي پوړ کې د الوتکې د ناستې ځای لري او د نړۍ د سترو واکمنو، پانګوالو او نامتو خلکو لپاره مختص شوی دی، د کینګ نایټ (King Night) (د پاچا شپه) په نامه ځانګړي اتاقونه په کې شته، چې د یوه اتاق کرایه یې د یوې شپې لپاره دولس زرو امریکایي ډالرو ته رسېږي او هوټل والا په دې شپه د مېلمه ټولې غوښتنې او ضرورتونه پوره کوي، هغه خلک چې د ژوند له اساسي نعمتونو بې برخې دي کېدی شي دا شپه په خوب کې هم ونه ګوري او یا یې تصور هم نه شي کړای. وایي چې دې هوټل کې افراط دې حد ته رسېدلی، چې پانګوال کولای شي په شیدو یا پیو هم ځان ووینځي دا چې په پیو ځان وینځل به د شرعیت له مخې څومره مجوز ولري، پر دې ملایان او دینپوهان ډېر ښه پوهېږي، خو په هر ترتیب پر دې سربېره د بشري هوسونو د سرېښت ټول سهولتونه دلته میلاوېدی شي. دې هوټل ته مخامخ مو څو عکسوه واخیستل او د غرمې ډوډۍ لپاره د جمیرا هوټل پر لوري رهي شو، په لاره کې مو بیا پر څو داسې صحنو سترګې ولګېدې، چې د ملایانو په اصطلاح لیدل یې مکروه وو. د جمیرا هوټل لومړي پوړ کې خوړنځی و، یوه مېز ته کېناستو، شاوخوا ټول هغه بهرنیان وو، چې په دوبۍ کې هم بهرنیان ښکارېدل، یانې اکثره د ژېړو او سپینو وېښتانو او څېرو څښتنان وو، زیاتره یې اروپایان

(c) ketabton.com: The Digital Library

او امریکایان ښکارېدل، له ځینو سره خپلې مېرمنې یا انډیوالانې او ځینو سره د کور نور غړي وو، پر یوه مېز کېناستو، سم له لاسه خدمتګار راوړاندې شو او د ډول ډول مشروباتو ست یې وکړ،

یون ((برج عرب)) ته ورځېرمه

موږ د نا الکولي مشروباتو ورته وویل، د مېوې جوس یې راوړل تر څښلو وروسته د ډوډۍ د اخیستلو لپاره لاړو، د بوفې سیستم وو، یو ځای کې ډوډۍ، غوښه، کبابونه، کړایي یا سره کړې غوښه او نور ایښي وو، بل ځای کې ډول ډول وریجې، بل ځای کې ډول ډول قورمې، بل ځای کې رنګارنګ سلات، بل ځای کې تازه مېوې، خو لنډه دا چې د ملایانو په اصطلاح " طعامونه وو لذیذ چې پرې هموار وو هرې خواته" هر چا چې هر څومره له هر دیګ څخه خوړلای شول، خپل قاب یې ورڅخه ډکاوه، بیا خپل مېز ته ته او که اشتها یې وه بیا راته، ما خو په یوقاب کې لږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلات، زیتون راواخیستل او یو ډول عربي کباب چې تازه تازه تیارېده هغه مې راواخیست او وچه ډوډۍ مې ورسره راواخیسته، د کابل په نوي ښار کې شینواری کباب هاوس هم دا ډول کباب پخوي، خو هغه د عربي هغو په شان پاك او خوندور نه دي، دا چې مو وخوړل نو ډېر خوند یې راکړ او موړ هم شوم، بهرامي صیب وویل: څه چې نور راواخلو، ما ویل یاره بس دی موړ شوم او نور شرم هم دی، هغه وویل: دلته شرم نه شته، دلته څومره چې خورې خوره یې، که لږ وخورې که ډېره پیسې یې همغې دي، راځه چې سمه ډوډۍ وخورو، بیا لاړو، بیا مې همدا عربي کباب راواخیست، بهرامي صیب وویل: راځه لږ وریجې هم راواخلو، لږ وریجې مو هم په قاب کې واچولې، کله چې پر مېز کېناستو، ما چې کله وریجو ته وکتل دومره اوږدې وې ما فکر وکړ چې دا ماهیچې دي، دې سره مې په لغمان کې د یو سړي یوه کیسه هم راپه یاد شوه: ((لغمان ته د ماهیچو ماشین نوی راغلی و، یو چا خپل مېلمه دوست ته ماهیچې پخې کړې وې، هغه چې ماهیچې خوړلې وې، نو تر اخره نه و پوه شوی چې ماهیچې دي که وریجې، نو خپل کوربه دوست ته یې ویلي وو، چې وریجې خو ښې وریجې وې، خو دا ووایه چې تخم دې له کومه کړی و؟ چې زه یې هم اینده کې وکرم!)) بهرامي صیب ته مې وویل: دا خو د ماهیچو په شان اوږدې دي! هغه وویل: د دنیا تر ټولو ښې او اوږدې وریجې دلته راځي، تر ډوډۍ وروسته مو لږه تازه مېوه وخوړله او خدمتګار ته مو اشاره وکړه، هغه په قاب کې اینبی بل راوړ (**۵۵۵**) درهمه یې لیکلي وو، هغه مو ورکړل او په ټکسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې ښېرته خپل موقت استوګنځي ته لاړو، هلته چې لاړو نور نو د خوځېدو نه وو، بهرامي صيب په يوه خونه او زه په بله کې ويده شو، ښه د مزي خوب مو وکړ. تر خوبه وروسته مو پر ځان اوبه تېرې کړې، پر دې وخت د بهرامي صيب يو ايراني انډيوال ټلېفون وکړ، چې په لاندې پوړ کې درته منتظر يو، هلته چې لاړو، ايراني سره يې خپله مېرمن هم وه. دې خپله سپين ږيرى و خو ښځه يې ډېره ځوانه ښکارېدله، مېرمن يې په جرمني کې اوسېدله او دى خپله زياتره په دوبۍ، جرمني او نورو ځايونو کې پر تجارت بوخت و. خپله مېرمن يې موږ ته معرفي کړه او بهرامي صيب زه هغوى ته. دې ايراني غوښتل چې د ايران د حکومت هغه پيسې ترلاسه کړي، چې افغانستان ته دمرستې لپاره بېلې شوې دي. ده د نږدې (۶۰) مليونو ډالره ادعا لرله، چې ما په افغانستان کې پانګه لګولې او يا يې لګوم، د ايران حکومت بايد ماته ددې پيسو د انتقال جواز راکړي. ده په کابل کې د ځينو وزارتونو اسناد هم لرل، چې دده د پانګې تصديق يې کاوه. ده بهرامي صيب سره په دې اړه خبرې کولې، خو ما پرې چندان سر ونه ګراوه، پر دې وخت بهرامي صيب او د ايراني مېرمن ددې هوټل په باب پر خبرو مصروف شول او ايرانی ما سره سم له لاسه پر سياسي خبرو بوخت شو. اول خو يې دا رانه وپوښتل چې امريکايان څه وخت پر ايران حمله کوي؟ ما ويل نه يم خبر، ده ويل د ايران خلك خو نور له دې اخوندانو نه تر پوزې راغلي دي. ايراني سخت دملايانو مخالف ښکارېده، ده وويل چې ايران په اقتصادي لحاظ دومره کمزوری شوی، چې يو داخلي انفجار ته نږدې دی، امريکايان ايران دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حالت ته رسوي، چې کله دوی يو ډز وکړي، نو په خپله له هرې خوا د خلکو بغاوتونه پورته شي، ددې ايراني په وينا د ملګرو ملتونو بنديزونو د ايران پر اقتصاد دومره ناوړه اغېز کړی، چې پر دې باندې يوازې اقتصاد پوهان او هغه څوك پوهېږي، چې تجارت کوي، دده په وينا هره ورځ ايران په سلګونو مليونو ډالره زيان زغمي او دا ټول ددې اخوندانو له لاسه، ده وويل دا د (...زامن) داسې نسخه او ادرس خلکو ته ورکوي، چې هېڅوك ترې بېرته نه دي راغلي، چې صحيح دي او که غلط، خو لنډه دا چې له ايراني اخوندانو يې سخت سر وټکوه او ويې ويل چې د ايران خلك له لوږې مري، دوی افغانستان، لبنان، عراق او فلسطين کې خپلو ګوډاګيانو ته پيسې او وسلې ورلېږي، دی په دې هم ډېر په قهر و، چې ايراني اخوندانو يې تجارت ته سخته صدمه رسولې وه، خو له فکري پلوه هم د اخوندانو ځکه مخالف ښکارېده، چې دی يو ازاد طبيعته سړی و او کېدی شي ځوانۍ کې يې ښې شپې تېرې کړې وې، پر دې وخت يې ښځې وويل: راځئ ستاسې اپارتمان وګورو او که خوښ مې شو بيا به پرېکړه وکړم، زړه يې و چې مېړه سره يې مطرح کړي، چې دېته يې هم واخلي.

کله چې په لفت کې پورته کېدلو، نو بهرامي صيب ته مې وويل: ددې اغا او بي بي ترمنځ ډېر تفاوت نه دی؟ هغه وويل: دی وايي چې ښځه مې ده، خو کېدی شي انډيواله يې وي او هلته المان ته چې ځي کېدی شي دې سره اوسي، دی ډېرې پيسې لري، نو کېدی شي د پيسو په خاطر يې ورسره واده کړی وي. موږ ګرد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره اپارتمان ته وختلو، پخلنځی، صالون او نور اتاقونه یې تېول وکتل، خوښ یې شول، بهرامي صیب ورته وویل چې دا زما یو افغان تاجر ملګري دایمي اخیستی، کېدی شي تر یو ملیون ډالرو په لوړ قیمت یې اخیستی وي. د ایرانۍ مېرمنې خوښ شو ویې ویل " خیلی قشنګ است" لږه شېبه وروسته بېرته لاندې کښته شو، بهرامي صیب ورته د هوټل ځینې نورې برخې هم وروښودلې، پر دې وخت حاجي صیب عبیدالله خان د خپل دفتر یو کارکوونکی او یو ډریور رالېږلي وو او موږ ته منتظر وو، د ماښام اوه اوه نیمې بجې به وې. لږه شېبه وروسته مو له ایراني او له مېرمنې یې رخصت واخیست او د حاجي صیب عبیدالله موټروان او د دفتر کارکوونکي سره د ټاکلي موخه ځای پر لوري وخوځېدو. اته نیمې بجې به وې چې د دوبۍ ښار په زړه کې د هندیانو یو هوټل ته ورسېدو، حاجي صیب عبیدالله راته د هوټل په ریسپشن کې منتظر و، تر روغبړ وروسته دویم پوړ ته پورته شو، د موسیقۍ غږ راته، ما ویل حاجي صیب دلته خو خبرې نه شو کولای، موسیقي به مو ډېر په تنګ کړي، موږ باید له کم وخت څخه زیاته ګټه پورته کړو، هغه وویل: دا موسیقي ارامه ده سړی نه په تکلیفوي، ډوډۍ به وخورو بیا به لاندې ځای کې کېنو، خبرې به وکړو، د دوی په موسیقۍ کې هم وقفه راځي، خبرې به وکړو، موږ ته یې د موسیقۍ سټیج ته ورڅېرمه ځای ریزرف کړی و، هغه د چا خبره له سندرغاړي سره خوله په خوله وو، د سندرغاړي هندي جامې پر تن وې او تر څنګ یې د موسیقۍ نوره ډله او یوه هندوه پېغله هم ناسته وه، شاوخوا یې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هندي شاعرانو د شعرونو دېوانونه يو پر بل انبار ايښي وو، له سندرغاړي سره د شعرونو يوه ځانګړې کتابچه وه، چې غالباً دده دخوښې د بېلابېلو شاعرانو شعرونه به په کې وو، هغه د کتابچې له مخې شعرونه ويل (سندرې کولې يې) دوی نړدې ټوله هندي کلاسيکه موسيقي غږوله، لکه د ځينو نورو په شان يې د سرې د غوږونو پردې نه شلولې، د ډېرو مشهورو هندي شاعرانو د شعرونو مشهورې سندرې يې ويلې، خو پېغلې هندوې، چې له ځېرې ډېره ښکلې ښکارېده، هندي پنجابي جامې يې پر تن او په هندي ګانه پسوللې وه، فکر کوم د ښکلا په زور چلېدله، هغې هغه سندرې ويلې، چې مخکې تر مخکې د موسيقۍ په يوه اله کې خوندي شوې وې او دې به ورسره يوازې د خولې شونډې خوځولې او د نڅا حرکات به يې اجرا کول، ياني لبسنګ به يې کاوه، د ناستو خلکو اکثره پام نارينه سندرغاړي ته و، چې راساً يې له کتابچې څخه شعرونه انتخابول او سندرې يې ويلې، په ناستو خلکو کې اکثره بهرنيان وو، هنديان په کې ډېر کم ښکارېدل، يوازې همغه خلك هنديان ښکارېدل، چې د هوټل خدمتګاران ګڼل کېدل، نور اکثره اروپايان او نور نا مسلمان بهرنيان ښکارېدل، عربان هم په کې تر سترګو کېدل، څو عربې کورنۍ هم ورته راغلې وې، پر دوو مېزونو مې عربي کورنۍ وليدلې، چې هندي غذا يې خوړله او څو ځله يې مېرمنو، هندي سندرغاړي ته د سندرو فرمايش ورکړ، د ځوانانو په انډول دې هوټل کې د زړو او محسنو خلکو تګ راتګ زيات ښکارېده. حاجي صيب عبيدالله سره د هوټل ډېرو خدمتګارانو پېژندل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي ښکارېدل، چې ده خپلو ډېرو سوداګرو انډيوالانو او نورو ملګرو ته همدلته ډوډۍ ورکړې او مېلمه پالنه يې کړې ده، حاجي صيب راته وويل: د خوراك لپاره څه غواړې؟ ما ويل: هندي ډوډۍ خوندوره ده په هند کې مې ډېره وخوړله، خو د اوبو په زور مې تېروله، ځکه چې دومره مرچ په کې اچوي چې سړی نه پوهېږي مرچ يې په کتغ کې اچولي او که کتغ يې په مرچو کې اچولی. ما ويل تاسو خپله يو څه انتخاب کړئ، خو ډېر زيات نه ځکه چې موږ غرمه دومره ډوډۍ خوړلې، چې نور نو په لاره نه شو تللای. حاجي صيب فرمايش ورکړ، هغوی څو ډوله هندي کباب، کړايي او نور خوراکي شيان راوړل، ما ويل اوبه هم ورسره راوړه چې د مرچو زور کم کړي، هندي پتيرې ډوډۍ بيا لابل خوند لري او که زموږ د لغمان بزګرانو ته يې کېږدې، نو کېدی شي دوه سوه ډوډۍ يې يو خوراك شي. هندي ډوډۍ دومره غټې نه دي، چې دلته يې خلك ګوري، زه او مېرمن مې (اريـن يـون) تېر کال هندوستان ته تللي وو، کله چې زما ملګري موږ ته هوټل ريزرف کړ، نو ماسپښين وو، وږي شوي وو، هغه وويل: ډوډۍ به راوغواړم، ددې ځای چکن کړايي (چرګ کړايي) مشهوره ده، هغه به راوغواړم، خو څو ډوډۍ ورسره راوغواړم؟ ما وويل: يوه يوه ډوډۍ، هغه وويل يوه کله بس کېږي، ما ويل موږ کور کې په دوو تنو نيمه نه خورو، نو دلته به څنګه تر يوې زياته وخورو؟ هغه چرګ کړايي راوغوښته او شپږ ډوډۍ يې هم راوغوښتې، کله چې مو ډوډۍ وليدله، هلته پوه شو، چې دا ډوډۍ نه ده بلکې مړۍ ده، البته د (ډوډۍ) او (مړۍ) ترمنځ د افغانستان په بېلابېلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیمو کې توپیر شته؛ په لغمان کې (ډوډۍ) د وچې ډوډۍ یوې دانې ته وایي او هم په عامه مانا کارول کېږي (مړۍ) د وچې ډوډۍ د یوې دانې څو ومې برخې ته وایي، خو په ځینو نورو سیمو کې (مړۍ) د (ډوډۍ) په عامه مانا کاروي. نو هندي ډوډۍ د لغمانیانو په اصطلاح "مړۍ ګانې" دي نه ((ډوډۍ ګانې)) په هند کې بیا ځینې داسې ډوډۍ شته، چې یوازې یوه یا دوه مړۍ کېږي او ځینې نورې یې بیا لږ غټې دي، چې د غټ سړي دوه یا درې مړۍ کېږي، نو دا یادونه مې ځکه وکړه چې کله هم څوک هندوستان ته ځي او یا چا کره مېلمه وي، چې نهر پاتې نه شي.

تر ډوډۍ خوړلو وروسته مې حاجي صیب ته وویل: د خبرو لپاره به یو بل ارام ځای ته لاړ شو، څو شېبې وروسته لاندې منزل ته کښته شو، په یوه کونج کې د ناستې لپاره څوکۍ ایښې وې، د هوټل ریسپشن هم په همدې پوړ کې و، چای یې راوړ، بیا مو پر یو لړ سیاسي مسایلو بحث پیل کړ، په اوسني حکومت کې مو د بېلابېلو تنظیمونو په اړه خبرې وکړې، حاجي صیب عبیدالله هم د زړه وینې او ما هم د زړه غوښې وخوړې، حاجي صیب عبیدالله وویل: سره له دې چې جمهور رئیس حامدکرزی ښه سړی دی، پر افغانستان باندې یې زړه ډېر دردېږي، خو پر حکومت حاکم نه دی... موږ پر هغو ارقامو او واقعیتونو هم بحث وکړ، چې په اوسني حکومت کې څوك څومره دي، سره له دې چې ځینې کړۍ دا حکومت هم د پښتنو حکومت په نامه نوموي، خو حقیقت دادی چې په دې حکومت کې پښتانه دومره محروم دي، لکه فلسطنیان چې په خپل وطن کې د اسرائیلو تر بریدونو او ظلمونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاندې دي. په دې حکومت کې د قومي وېش له مخې (۶۶،۶) فیصده تاجك، ۲۵،۳ فیصده پښتانه، ۴،۳ فیصده هزاره او پاتې نور قومونه دي، نوم په کې د پښتنو بد دی، خو امتیاز یې نور اخلي، مسئولیت پښتنو ته راجع کېږي او نعمت یې نور اخلي، دا ارقام د ټول دولت په کچه دي، په پوځ؛ د کورنیو چارو، دفاع وزارتونو او ملي امنیت ریاست کې حال تر دې هم خراب دی. په دې ارګانونو کې د تاجکانو عمومي شمېر نږدې (۷۱) فیصدو ته رسېږي، خو له دې شمېر سره سره د هغوی د حقوقو مدعیان بیا هم قانع نه دي او جمهور رئیس حامدکرزی، د " قوم ګرا" په نامه تورنوي، جمهور رئیس، نو چې د دنیا څه امتیازونه لاس ته ورغلي، د جمعیت، نظار شورا او شعیه ګوندونو په خولو کې یې اچولي، خو هغوی یې بیا هم قانع نه کړل، پر دې مسایلو مو ډېر بحث وکړ، خو په پای کې دې نتیجې ته ورسېدو، چې شکایت د حل لاره نه ده، باید داسې یوه حل لاره وسنجول شي، چې اوسنی حالت سمې خواته بوځي.

زموږ د دواړو په نظر د افغانستان د روان حکومت غټه ستونزه له دوو مخالفو جبهو سره پر یوه وخت مخامېدل دي، له مخالفې حکومتي جبهې او له بلې خوا مخالفې نا حکومتي جبهې سره. په کار دي چې په حکومت کې حکومت مخالفه ډله نه وي، حکومت باید یو واحد ټیم وي، که چېرې یوه مخالفه ډله په حکومت کې د تحمل وړ وي، نو بله ډله هم باید له دې حالت نه ګټه واخلي. زموږ په شان د یو شمېر نورو افغانانو تشویش دادی، چې یو شمېر حکومت ضد حکومتي ډلې نه یوازې د حکومت مخالفې دي، بلکې د افغانستان له ملي جوړښت، هویت او ځمکنۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړتیا سره هم مخالفې دي، نو که چېرې د حکومت نا حکومتي مخالفینو ته په حکومت کې د ګډون او یا هم د سولې عامه بهیر د تطبیق زمینه برابره شي، نو حکومت ضد او افغانستان ضد حکومتي ډله له خپل اوسني زیات واك و ځواك لوېږي او د افغانستان د تجزیې مخه نیول کېږي. زما شخصي نظر خو دا و، چې که چېرې د ګلبدین حکمتیار اسلامي حزب له حکومت سره یوځای شي د افغانستان په شمال کې د زیات مذهبي او قومي بیز له امله کولای شي د افغانستان د تجزیه غوښتونکو ناوړه هیلې له ناکامۍ سره مخ کړي، سره له دې چې زه شخصاً د حکمتیار او د هغه د اسلامي حزب له افکارو، تېرو او یا هم اوسنیو فعالیتونو سره موافق نه یم، خو که چېرې د افغانستان ملي ګټو ته پام کوو، نو سړی باید پر خپلو ذاتي غوښتنو او افکارو هم پښه کېږدي، ما څو ځله له جمهور رئیس حامدکرزي سره په دې اړه خبرې کړې وې او ویلي مو وو، چې زه په افغانستان کې د سولې د یوه عادلانه فورمول پلوی یم، یا دې هېڅ جنګي ډلې او د هغو مشرانو ته امتیاز نه ورکول کېږي او د محاکمې لاره دې ورته اواره شي او که چېرې د مصلحت خبره مطرح وي، نو بیا دې دا فورمول پر ټولو تطبیق شي، دا عادلانه نه ده، چې ځینې تنظیمونه او شخصیتونه چې یو ډول خصوصیت او ماهیت لري، یو دې د جنایت په تور تورن شي او بل ته دې د اتلولۍ او دولتي څوکیو امتیاز ورکړای شي، جمهور رئیس که څه هم زما له خبرو سره موافق و، خو لا ډېرې داسې ستونزې شته، چې د یوې واقعي سولې پر وړاندې پرتې دي. حاجي صیب عبیدالله هم ماته ورته نظر درلود، هغه د حکمتیار نږدې خپلوان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی؛ خوری یې دی، خو له سیاسي او نظریاتي پلوه د حکمتیار لـه نظریاتو څخه لرې دی، هغـه یـو مـاډرن، دیمـوکرات او پـراخ نظره سړی ښکاري او په دوبۍ کې خپـل سوداګریز کاروبـار لـري، هغـه وویـل: زه سـره لـه دې چې د حکمتیـار لـه سیاسـي نظریـاتو سـره موافق نه یم، د هر چا نظریات خپل دي، خو که موږ د افغانستان د خاورې د بشپړتیا غم کوو، نـو اوسني حکومت تـه پـه کـار دي، چې لـه حکمتیـار سره تفاهم تـه ورسېږي، ځکـه هغـه ډلـې چې د افغانستان د تجزیې او ورانـۍ غوښتـونکي دي، حکمتیـار یې پر ایمان ښـه پوهېږي، خو زه فکر کـوم د اوسني حکومت مشرتوب ددې وس نه لري، چې لـه حکمتیـار او طالبـانو سره واقعي خبرې پیل کړي، ځکه هلته اساسي واك له نظار شورا سره دی. زما او د حاجي صیب عبیدالله خبرې ډېرې اوږدې شوې، خو نتیجه دا وه کـه هر څـوك پـه افغانـستان کـې د سـولې لـه بهیـر سـره رښتیـنې خواخوږي ولري، باید له ټولو ښکېلو غاړو سره د خبرو اترو لړۍ پیل کړي، افغانستان کې باید د یوې سیمې د خلکو او یـوې ډلـې نامشروع حاکمیت پای تـه ورسېږي او هـره ډلـه یـا شـخص د خپـل کمیت او کفایت له مخې په حکومت کې خپله ونډه ولري. ما او حاجي صیب عبیدالله په دې هم خبرې وکړې، چې پر اوسني وخت یو قوي ملي او نړیوال پښتو ټلویزیوني چینل تـه اړتیـا ده، چې پـه افغانـستان کـې د وطـن پلورونکـو او نـورو جنایتکـارانو څېـرې بربنـډې او د ایـران د کلتـوري او مـذهبي یرغـل مخنیـوی وکـړي، ایران دا مهال په افغانستان کې په اصطلاح ازاده میډیا انحصار کړې او ګڼ شمېر چاپي او لیدنیو رسنیو تـه پیسـې ورکوي، هېـڅ هېواد په افغانستان کې دومره پراخه فرهنګي، ژبنـۍ او مـذهبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مداخله نه کوي، لکه ایران یې چې ترسره کوي. حاجي عبیدالله د داسې یو ټلویزیون د جوړولو لپاره د هر اړخیزې مرستې ژمنه وکړه او ویې ویل چې نور افغان سوداګر به هم دې کار ته وهڅوم.

حاجي صیب سره مو خبرې ښه په خوند پای ته ورسېدې، بیا یې زه او بهرامي صیب تر هوټله پورې ورسولو، د حاجي صیب موټر هم له قیمتي موټرو څخه و، په لاره کې یې وویل: په دوبۍ کې د موټرو طلایي نمبرونه لکه (۱۱۱) او (۲۲۲) او نور یو رقمي نمبرونه ډېر قیمت وي، څو موده د مخه د یو موټر دا ډول یو نمبر په یو نیم ملیون ډالر وپلورل شو. حاجي صیب دا هم څرګنده کړه، چې په اماراتو کې نمبر پلیټونه د شخص په نامه دي، له یو موټره یې بل ته انتقالولای شي او پر بل چا یې هم پلورلای شي، د افغانستان په شان نه دي، چې نمبر پلېټ د موټر د انجن او نورو ځانګړتیاوو تابع وي.

د شپې نږدې ۱۲ بجې وې، چې خپل استوګن هوټل ته ورسېدو، بهرامي صیب له رسپشنست (هرکلیوال) څخه وغوښتل، د سهار پر ۴ بجو مو پاڅوي، چې هوایي ډګر ته لاړ شو. اتاق ته د ختلو پر مهال مې بهرامي صیب ته وویل: رایه مه وهه زه خپله د ساعت په شان یم، ټیک پر څلورو بجو به دې پاڅوم، ټاکل شوې ده سهار وختې همدې اتاق ته یو بل مېلمه افغان سوداګر هم راشي، نو په همدې خاطر بهرامي صیب (هرکلیوال) ته وویل، چې هغه هم راځي، نو خیال ورته وکړه. کله چې اتاق ته ورسېدو، نور نو د حرکت نه وو، زه په یوه او بهرامي صیب په بله خونه کې پر ارام خوب ویده شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فرانکفورت پر لوري

د مارچ ۱۳مه نېټه وه، سهار له کوک شوي ساعت سره سم شل کم څلور بجې له خوبه پاڅېدلم، په تشناب کې مې پر ځان اوبه تېرې کړې او د ښاريانو په اصطلاح ځان مې (فريش) کړ، دريشي مې واغوستله او ځان مې منظم کړ، پر بهرامي صيب مې غږ وکړ، چې ځان تيار کړه. کمره مې راواخيسته او له همدې ۲۳تم پوړه مې د دوبۍ د رنګينې ښېرې ځينې تصويرونه واخيستل، بهرامي لا تشناب کې و، چې څلور بجې شوې، له لاندې رسپشنه ټلېفون راغی او د خبرتيا احوال يې راکړ، لږه شېبه وروسته افغان سوداګر هم ور ېېرته کړ او له بهرامي صيب سره يې تر روغبړ وروسته ما سره هم ستړي مشي وکړل، بهرامي صيب موږ يو بل ته معرفي کړو. لس شل دقيقې به لاتېرې نه وې، چې ښاغلی افغان سوداګر په کابل کې د افغانستان د سوداګرو پر وړاندې پرتو ستونزو ته اشاره وکړه، هغه وويل: ((په کابل کې د جوزا د (۸) او د (سرينا) پېښې افغان او بهرني سوداګر ډېر اند ېښنمن کړل، له ما سره پخوا ګڼ شمېر بهرني سوداګر افغانستان ته لاړل او تړولو هيله لرله، چې افغانستان کې پانګه واچوي، خو اوس اکثره مايوسه دي، خدای دې افغانستان ته خير کړي...)) لږه شېبه مو نور هم ده سره سياسي- تجارتي بحث وکړ او بيا مو ورته وويل چې تاسو له کاناډا څخه راغلي ياست ستړي يې، تاسو دمه شئ، موږ به درڅخه رخصت شو، اجازه مو واخيسته، د هوټل مخې ته ټکسي تياره ولاړه وه، دقيقه په دقيقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټکسي راځي، پنځه لس دقيقې وروسته ټکسي هوايي ډګر ته ورسولو، د لومړي ترمينل له لارې داخل شو، ګڼه ګوڼه دومره نه وه، زموږ بيکونه هم دومره درانه نه وو، تر لومړي چکه چې په وجود کې د يوې ستنې په کچه اوسپنه هم نه شي زغملای، تېر شو، يوې ولاړې ټلېفوني غرفې ته ورته يوې غرفې ته ودرېدو، بهرامي صيب له ما څخه هغه ټکټ چې ما په کابل کې ترلاسه کړی و واخيست، دا ټکټ يوه سپينه پاڼه ده، چې د ټکټ عمومي نمبر او د شخص خط و سير په کې ليکل شوی، په دې غرفه کې يې زما د ټکټ نومره ووهله، اتومات زما ټکټ راولوېد، چې بشپړ نوم او د څوکۍ نومره په کې ليکل شوې وه، تر لږ ځنډ وروسته له دويم چک څخه هم تېر شو او ورپسې بيا د ترمينل هغې برخې ته لاړو، چې مسافرين ترې بهر وتل، هلته نږدې يو ساعت منتظر پاتې شو. اکثره بهرنيان وو، اروپايان په کې زيات ښکارېدل، پر څوکۍ کېناستو، ترڅنګ مو يوه مېرمنه، چې دوه درې غوټې ورسره وې، هم کېناسته، په درې يې خبرې پيل کړې، ماته يې وويل: ستا څېره راته اشنا ده! چېرته مې ليدلی يې؟ ما ويل کېدی شي، ويې ويل: وظيفه دې، ما ويل په کابل پوهنتون کې استاد يم او د ملي امنيت شورا دفتر کې هم کار کوم، دې وويل: په دې دفتر کې زما يو خپلوان هم دی، نوم يې واخيست، ما وپېژنده، ما ويل اوس لکه چې بهر ته تللی دی، توربخنه جګ قدې مېرمن وه، بهرامي ورسره خبرې شروع کړې، بهرامي لکه چې په پيل کې مې يادونه وکړه، له ښځو سره د خبرو او جذب خاص مهارت لري، د دوی مرکه ګرمه شوه، شجره يې سره وکښله، دا مېرمن په هامبورګ کې اوسېدله، د څو ماشومانو مور

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، څو کاله دمخه له کابل پوهنتون څخه فارغه او بیا جرمني ته راغلې وه، اوس په جرمني کې اوسېدله، نیمچه کابلۍ – مزارۍ وه، بهرامي یې کابل ته د راتګ او ژوند د نورې شجرې پوښتنه هم وکړه، هغې وویل: مور مې وفات شوې وه، نو ځکه کابل ته راغلم، پروسږ کال مې ماشومان هم راسره راغلي وو، خو په تنګ او مریضان شول، نو ځکه ډېر ژر بېرته لاړو.

بهرامي صیب یې د مور پر وفات داسې ژور خفګان ښکاره کړ، لکه د ډېرو نږدې خپلوانو په څېر. دوی پر خبرو مصروف وو، ما پر قدم وهلو پیل وکړ، ښایسته شېبه وخت نور هم تېر شو، چې د الوتنې شېبې راورسېدې. الوتکې ته د ختو پر مهال بهرامي صیب له دې مېرمنې سره د غوټو په انتقال کې مرسته وکړه، تر وروستي چک وروسته الوتکې ته د ختو پرمهال مېرمنې له بهرامي څخه هیله وکړه، چې که څوکۍ نمبر یې له مورږ سره نږدې شي،دې وویل: پنځه شپږ ساعته ډېر مزل دی، زړه مې تنګېږي، بهرامي ورته وویل چې دا اسانه خبره ده، څوکۍ به دې چا سره بدله کړم.

کله چې مورږ پر خپلو څوکیو کېناستو، زه د ښیښې خواته بهرامي صیب مې ترڅنګ د منځ څوکۍ کې کېناست او بیکونه مو پاس په اصطلاح د الوتکې ټول بکس کې کېښودل، پر دې وخت د بهرامي صیب ترڅنګ څوکۍ والا شخص هم راورسېد، هغه ته یې سم له لاسه وویل: هیله ده څوکۍ دې له هغې مېرمنې سره بدله کړې، هغه لکه همدې خبرې ته چې منتظر وي، بې له کوم سوچ او چورته یې قبوله کړه، بهرامي صیب دا مېرمن راوستله او ترڅنګ یې کېنوله، ښځه ډېره خوشاله شوله، بیا دواړو ته د شجرې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوږدولو او خبرو د تفصیل لپاره ډېر وخت په لاس ورغی، دوی خپل مجلس کاوه، الوتکې خپل مزل، تر یو څه مزله وروسته پر ما خوب راغی، زما یو عادت دادی، چې په موټر او الوتکه کې راباندې ښه خوب راځي، تر سترپا وروسته لږه شېبه خوب، بیا سترپا او بیا خوب، دې کار زه ددې جوګه کړی یم، چې له کومې ستونزې پرته اوږده مزلونه وکړم. دوه وخته ډوډۍ او کله کله د الوتکې حرکتونو د خوب څپې راماتې کړې، هڅه مې وکړه چې تر ښیښې لاندې څه ووینم، خو څه نه ښکارېدل، زه کوښښ کوم په سفرونو کې لاندې ځمکې او ساحې ووینم او په دې ډول د هغې طبیعي او مصنوعي ښکلا او د خلکو کار او زیار معلوم کړم. یوې ساحې ته ورسېدم، د الوتکې لاربښود ترکیې هېواد ساحه ښودله، لاندې ځمکه لږ لږ ښکارېدله، د جګو غرو لړۍ، ابادۍ، د غرونو ترمنځ د سړکونو او تمدن نښې په کې ښکارېدلې، تر یو څه مزله وروسته ډېره شنه ساحه را څرګنده شوه، د کوم اروپايي هېواد برخه به وه، لاندې تکه شنه بخملي ځمکه او له پاسه د ورېځو پاغوندې، ځای نیم به د ورېځو له لاسه لاندې ځمکه نه ښکارېده، خو وروسته به بیا شنه ځمکه ښکاره شوه، الوتکې ورو ورو خپله ارتفاع کموله، څومره چې ارتفاع کمېدله د ځمکې د لید ساحه زیاتېدله، دشنو نښترو ګڼ ځنګلونه، د برېښنا ستنو او سړکونو غاړه غړۍ او ترڅنګ یې د اورګاډو غځېدلې لارې راڅرګند شول، له الوتکې څخه اټکل کېدلای شو چې خلکو پر لاندې ځمکې څومره کار کړی دی، الوتکه د فرانکفورت نړیوال هوايي ډګر پورې د ټېټېدو په حال کې شوه، د اماراتو ایرلاین الوتکې مسافرو ته د کمر بند تړلو او د ناستې خبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ، لس پنځه دقیقې وروسته الوتکه د ځمکې پر مخ کېناسته، د معمول په شان نوی باران شوی و، ځمکه پاکه او ښویه وه او د ځغاستې لیکه هم پاکه او سوتره وه. الوتکه خپل ټاکلي ځای ته ورسېده، مسافر په نوبت له الوتکې کښته شول. له یوه چکه تېر شو، د دخولي وېزې ځای ته ورسېدو، تر هغه دمخه پولیس ولاړ وو، یو یو مسافر یې له نظره تېراوه، غنم رنګو او تور وېښتانو ته یې ډېر کتل، تر ما دمخه خو یو ږیرور، چې غالباً مسلمان به و، سم له واره یې ودراوه او پاسپورټ یې ورته چک کړ، زه چې ورنږدې شوم، نو د نورو مسافرو له منځه یې ماته اشاره وکړه، زه که څه هم په دریشي کې وم، ږیره مې هم نه وه، خو د څېرې او وېښتانو له امله دوی ته پردی ښکارېدم، پاسپورټ یې زما څو ځله واړوه را واړوه، عکس ته یې ځیر ځیر وکتل، خو دا چې زه دوه ځله دمخه هم جرمني ته تللی وم او په پاسپورټ کې مې زړې وېزې هم وې، نو د پولیس چک لږ سست شو، زه خو ځکه په ارام زړه ولاړ وم، چې په رسمي وېزه تللم، نو ځکه مې په اوږو کې شګه نه وه، بهرامي صیب ورته رانږدې شو، پولیس ته یې وویل چې زما مېلمه دی، بهرامي صیب خو هسې هم پاو بالا جرمني ځکه دی، چې خپله هم په ښه پخه جرمني خبرې کوي، د هغه هېواد پاسپورټ هم لري او مېرمن یې هم جرمنۍ ده، پولیس بېرته زما پاسپورټ راکړ او ویې ویل: مهرباني وکړئ! د دخولي وېزې دروازو لیکو ته مو ځانونه برابر کړل، د وېزې دوه غرفې یا لارې وې، یوه د بهرنیانو لپاره، یوه هم د جرمنیانو لپاره، د بهرنۍ دروازې په لیکه کې ودرېدو، بهرامي صیب دې بلې کورنۍ لیکې ته لاړ، د کورنیو هغو کار ژر خلاص شو، موږ یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه دقیقې معطل شو، بهرامي صیب دې دروازې ته ځان راورساوه، ما خپل پاسپورټ د وېزې ښځینه مامورې ته تسلیم کړ، ډېر ژر یې ټاپه کړ، بهرامي صیب بیا ورته وویل: زما مېلمه دی، ښځې یوه خوله خندا وکړه او همداسې له دروازې ووتلو. فرانکفورت هوایي ډګر نه یوازې د المان، بلکې د نړۍ له ډېرو لوکسو هوایي ډګرونو څخه دی، چې نږدې په هره دقیقه کې پرې یوه الوتکه کوزېږي، کله چې څوک سهار یا مازیګر د فرانکفورت د هوایي ډګر فضا ته ګوري، نو الوتکې داسې لین راروانې وي، لکه د زانګو کتارونه او یا هم لکه په لوی سړک چې موټر تر یوې ټاکلې فاصلې وروسته په منظم ډول راروان وي، دلته هم په هوا کې تر یوې کمې فاصلې وروسته الوتکې یوه پر بلې پسې راروانې وي. دې هوایي ډګر کې د ترانسپورټ او ژوند نورې ټولې اسانتیاوې په پام کې نیول شوي دي. تر ځمکې لاندې څو پوړیز پارکینګونه او په دویم او دریم پوړ کې د اتومات اورګاډي لیکه، د هوایي ډګر مهم ضرورتونه پوره کوي، دا برېښنایي ګاډی په اتومات ډول له ډېرو پرته چلېږي او د لومړي او دویم ترمینل ترمنځ تګ راتګ کوي. اوس لا هم پرې کار روان دی. هوایي ډګر لکه د المان د نورو ودانیو په شان داسې یو نازک پولادي رنګ او بڼه لري، چې د باران پر وړاندې مقاومت لري او د سړي زړه نه وهي، د ډهلي، اسلام اباد او کراچۍ هوایي ډګرونو غوندې نه دی، چې بېلابېل او تېز رنګونه یې د سړي ذهن ستړی کړي، دا یو ارام رنګ دی. څو شېبې هلته پر یوې څوکۍ کېناستو، هغه افغان مېرمنه چې شېبه دمخه یې له موږه خدای پاماني اخیستې وه، بېرته زموږ څنګ ته راغله او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرامي صيب ته يې وويل: له ما خو لاره غلطه شوې ده. بهرامي صيب ورسره مرسته وکړه، ورسره لاړ، ماته موقع په لاس راغله، د بهرامي صيب له لاسي ټلېفون څخه مې غريب صيب (محمد عاشق غريب) ته، چې زموږ ډېر پخوانی ملګری او د سختو ورځو يار دی، ټلېفون وکړ، هغه ته چې انځورصيب لا دمخه له کابله زنګ وهلی و، موږ ته منتظر او تيار پر ماشه سپور و، په ټلېفون کې مې ورسره روغبړ وکړ، هغه وويل: زه همدا څو دقيقې وروسته دررسېږم، يو وړوکی سوزکي ته ورته موټر راسره دی. دا موټر د غريب د لور (مينې) وړوکی موټر و، چې هغه په کې خپل پوهنتون ته تلله، څو شېبې وروسته بهرامي صيب راغی، ما ورسره ټوکه وکړه، چې دې مېرمنې سره خو دې ډېرې منډې ووهلې څه (کوچ) دې ترې حاصل کړل که نه؟ هغه په خندا شو او يو ډز يې راته په سينه کې راکړ:ای زهر خوره، ډېر وران يې.

بهرامي صيب وويل: اوس به ريل ګاډي کې ځو او له هغه ځايه به موټر کې خپل کور ته ځو، شپه به ما سره کوې، بيا به نور انډيوالان خبروو. ما وويل: نه شپه تا سره نه کوم، ته هم ښه ستړی يې، د ډېر ځنډ مسافر يې، ته به نن خپل کور ته لاړ شې، ماشومان به دې درته په طمع وي او ((شريعت)) به تطبيق کړې، د شريعت پر مانا بهرامي پوهېده، بيا يې په سينه کې يو ډز راکړ، ډېر وران يې ډېر زهر خور يې. ما ويل غريب صيب ته مې ټلېفون کړی، هغه راځي، زه به هغه سره لاړشم، هغه وويل نه غريب دې پيدا کړ؟ ما ويل هو! ده بيا ويل: ډېر وران يې څنګه دې پيدا کړ؟ ما ويل دغه ستا په ټلېفون مې ورته زنګ وواهه، ده بيا وويل ته راکړه نمبر يې، ما ويل ستا ټلېفون کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته، هغه بیا غریب صیب ته زنګ وواهه، تر ستړي مشي وروسته هغه ورته وویل: زه در روان یم، بهرامي صیب ورته ځای وښود چې دغه ځای کې به ودرېږي (۱۵مه) دروازه. بیا زه او بهرامي صیب دویم پوړ ته پورته شو، اورګاډی راغی، په کې کېناستو، تر څلور پنځه دقیقو مزله وروسته، همغه ټاکلي ځای ته ورسېدو او له میدانه بهر شو. کوم ځای چې غریب صیب موږ ته ښودلی و، هلته ودرېدو، خو د غریب صیب پته نه وه. غریب صیب نو په فرانکفورت او په تېره بیا هوایي ډګر کې دومره بلد دی، چې د چا خبره د میدان مامورین به هم دومره نه وي بلد، ده تقریباً دیارلس کاله له داسې یوې کمپنۍ سره، چې مشر یې یو افغان پانګوال و، کار کړی او د هغو کارګرانو مشري یې کوله یا منیجر و، چې د فرانکفورت د هوایي ډګر او په فرانکفورت کې د ځینو خاصو هوټلونو خدماتي چارې یې پرمخوړلې، د غریب تخلص غریب دی، خو په مانا کې مقدم دی تر هر چا، نو ډېرو کاریګرو، چې اکثره یې افغانان وو، دده تر لارښوونې لاندې کار کاوه، خو پر دې وروستیو وختونو یې د افغاني غیرت جام ډک شوی و او په نه خبره یې د کمپنۍ مشر سره خبره تاوه کړې وه، مخکې تر دې چې هغه ورته د کار د پرېښودلو ووایي، ده خپله ورته دنده ورپرېښې یې او ځادر یې پر اوږه کړی و، نو دې ورځو کې دی ښه د مزې وزګار و او ماغوندې د فکر او اندېښنې مېلمه یې په پیسو رانیوه، څو شېبې هلته ولاړ وو، بیا مو ورسره په ټلېفون خبرې وکړې، د موټر رنګ او نښانې یې چې وویل، نو پیدا مو کړ، یو کوچنی موټر لکه د اورلګېدو د قوطي په شان، یوازې د موټروان ترڅنګ یو تن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

یونیم تن هم شاته ځایېدلای شو، تر اخلاصمند روغبړ وروسته مې غریب صیب ته وویل: دا دې له کومه کړی دا خو دې له موزیم څخه سمپل نه دی راوړی؟ هغه په خندا شو ویې ویل: دا موټر یې د لور (مینې) دی د ا موټر دلته ډېر عام دي، اکثره محصلین همدا موټر کاروي، زه خو اوس وزګار یم، هغه د کمپنۍ موټر مې هم ورتسلیم کړ. تېر کال چې زه جرمني ته د یو سیمینار لپاره تللی وم، نو غریب صیب یو ډېر ګړندی موټر درلود، له (فرانکفورت) څخه تر (ګارمیش) پورې تقریباً اووه-اووه نیم سوه کیلو متره مزل یې ما پسې وکړ، انځور صیب، ډاکتر شېرولي او نجیب احمدزی هم ورسره ملګري وو، هلته راغلل، زه او زما بل د سفر ملګری نجیب طهماس یې، چې په امنیت شورا دفتر کې د بهرنیو چارو رئیس دی، له ځان سره بوتللو، بیا مو نږدې اته سوه کیلو متره مزل په شپه کې وواهه، ډرېوري خپله غریب صیب کوله، داسې د خوند چکر مو وواهه، چې حال د ویلو لایق نه دی، په لاره کې مو د سیاسي، ټولنیزو او ادبي مسایلو په باب تاوده بحثونه وکړل، په زړه کې مو هېڅ خبرې پرېنښودې. هغه د چکر لپاره ښه مناسب موټر و، شاته ټول بکس کې یې ډېر شیان ځایېدل، ښه نوی او کاري موټر و، د ډرېور ترڅنګ یو او شاته درې کسان ځایېدل، خو زه (یون)، ډاکتر شېرولي، نجیب احمدزی او طهماس د جرمني د قانون خلاف (څلور کسان) شاته کېناستو، ما هغه وخت هم هغوی سره یوه ټوکه وکړه، چې افغانستان کې هسې هم دروند سړی نه چلېږي، زه په نیم حساب یم، که ترافیک راغلل جریمه کولو یې، نو هر سړی دې د خپل وزن مطابق جریمه ورکوي، هغوی ټولو وخندل، خو هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

موړ دوه ورځې او دوه شپې په هغه موټر کې وګرځېدلو، ترافيک راباندې برابر نه شول.

دا ځل چې مې د غريب صيب دې موټر ته وکتل، نو د غريبۍ بوی ترې راغی، ما غريب صيب ته وويل: څنګه چل دی؟ موټر کې دې د غريبۍ څرک لګېږي! هغه وويل: ما خو درته وويل، چې دا موټر د (مينې) دی. هغه په کې پوهنتون ته ځي او د کور لپاره سودا مودا هم راوړي، بس د کور مشکلات پرې حلوو.

غريب صيب د مګرۍ د کابل انډيوالانو، انځور صيب، باوري صيب، ډاکتر مخان شينواری او نورو پوښتنه وکړه، ما ويل ټول ښه دي، له مېلمستياوو هېڅ نه وزګارېږي. پر دې وخت بهرامي صيب غريب صيب ته وويل: ما د موټر تمځي ته بوځه، زه درڅخه کور ته ځم، غريب صيب ورته ست وکړ، خو ما ورته وويل: دی پرېږده چې ((شريعت تطبيق کړي)) غريب هم د شريعت پر مانا پوهېده، ويل يې ((ځه نو چې دی عمومي حمام ته هور اچوي)) نو بيا يې تر خپل کوره رسوم. عمومي حمام ته اور اچول هم يوه کيسه لري، چې که وخت يې راشي بيا به يې بيان کړم. بهرامي صيب که څه هم ټينګار وکړ، چې زه خپله ځم، خو غريب صيب پر موټر خپله پښه کېکاږله، د بهرامي صيب کور نږدې اتيا کيلو متره لرې و، غريب په يو سلو شلو کې روان و، څه کم ساعت مزل يې وکړ، خو موږ دومره په ګپ شپ کې مصروف وو، چې ګرد سره بېخي پوه نه شو، چې څنګه او چېرته روان يو. دې کې د بهرامي صيب کور ته ورسېدو، د بهرامي صيب او د هغه د خسر کور په يوه کوڅه کې و، لومړی يې د خسر کور ته لاړ، چې د خپلې مېرمنې او زوی پوښتنه وکړي، خسر يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووت، بهرامي صيب موږ ورته معرفي کړو، سپين ږيرى جرمنى د شاتو او ګلانو شوقي سړى و، موږ سره تر روغبړ وروسته يې ست وکړ، موږ ويل ځو، ويې ويل خير لږه شېبه صبر وکړئ، کور ته ننووت، دده د خپلو روزل شويو مچيو دوه بوتله شات يې راوړل، غريب صيب ته يې ورکړل، چې دا زما له خوا ستاسو د ماشومانو لپاره دي، د مننې ترڅنګ مو ترې خداى پاماني هم واخيسته، د بهرامي صيب کور د کوڅې بل سر کې و، هغه ته لاړو، د بهرامي صيب په ډېر تېنګار د هغه کور ته ورپورته شو، دوه پوړيزه ودانۍ وه، مېرمن يې وظيفه کې وه، خو کوچنى زوى يې، چې (۸-۱۰) کلن به و، په کور کې و، ور يې موږ ته ببرته کړ، بهرامي صيب خپل زوى په غېږ کې ونيو، ښکل يې کړ، پلرنۍ مينه يې پرې ماته کړه، خو زوى يې هغسې نه و لکه د افغانستان ماشومانو په څېر، چې له مور او پلاره ګرد تاوېږي. زوى يې موږ ته لومړى خپله پيشو وښودله، چې يوه درې پوړيزه اوسپنيزه زانګو يې ورته جوړه کړې وه او په هر پوړ کې يې ورته نرم ځاى جوړ کړى و، په وروستي پوړ کې پيشو لکه د کور د مېرمن په شان ناسته وه، بيا بهرامي صيب موږ ته دخپل کور بېلابېلې خونې او وړوکى کتابتون را وښود او د تازه مېوې جوس يې راوړ، هوا يخه وه، نو ځکه جوس د چاى په شان خوند نه کاوه، څو شېبې بهرامي صيب سره کېناستو زوى يې له پلاره اجازه واخيسته او پورته لاړ، زه او غريب صيب د غريب صيب د کور پر لوري رهي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غریب صیب د کور پر لوري: تر نږدې یوه ساعت مزله وروسته هېڅ پوه نه شو، چې د غریب صیب کور ته څنګه ورسېدو، په سفر کې چې د طبعې یاران وي او د سیاسي داستان یوه لړۍ شروع کړې، نو پر مزله نه پوهېږې. غریب صیب لا مخکې تر مخکې کور ته خبر ورکړی و، دی د فرانکفورت په مربوطاتو کې و، په یوه درې پوړیز کور کې اوسېده، په دې سیمه کې اکثره کورونه دوه پوړیز وو، داسې ښکارېده، چې نوي نه دي جوړ شوي او کېدی شي پنځوس شپېته کاله پرې تېر شوي وي، خو داسې هم نه لکه د انځور صیب کور، چې په تاریخي ابداتو کې حساب شوی او تر سلو کلونو زیات عمر یې خوړلی دی. په جرمني کې هره ودانۍ چې سل کاله پرې واوړي، په تاریخي اثارو کې شمېرل کېږي، ښاروالي نه یوازې هغه نه ورانوي، بلکې د ساتنې او پالنې لپاره یې لګښت هم ورکوي. غریب صیب هم لکه د نورو ګڼو افغانانو په څېر په کرایي کور کې ژوند تېروي، که څه هم د کور کرایه یې لوړه ده، خو دده د استوګنې اړتیاوې یې پوره کړې دي، غریب صیب د میاشتې (دولس سوه) یورو کرایه ورکوي، چې دا د افغانستان په انډول لوړه کرایه ده، جرمني کې ډېر افغانان له لوړې کرایه سر ټکوي، افغانستان کې هم هغه مامورین چې په کرایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کورونو کې ناست دي، همدا فریاد کوي، چې د معاش میاشت ژر نه رارسېږي، خو د کرایې هغه ژر ژر راځي. په جرمني کې افغانان چې څه پیسې ګټي، هغه ترې بیا څه په کور کرایه یا هم برېښنا لګښت، څه ترې په بیمه کې او نورې په نورو ډول ډول ټکسونو کې لاړې شي، د میاشتې په پای کې ورته یوه ټنګه هم پاتې نه وي، په افغانستان کې بیا ځینې خلک داسې فکر کوي، چې اروپا کې ځوړندې ډوډۍ دي بس خوره او څښه حساب مه منه، خو په اروپا کې بیا یوه اصطلاح غوندې ده، چې: «دلته پیسه د فیل تر پښې لاندې ده.» یانې یو انسان باید څومره زور ولري، چې د فیل پښه پورته کړي او پیسه ترې راجګه کړي، هلته خو کار هم د افغانستان په شان ازاد نه دی، له دې ځایه چې د متوسط عمر یو افغان هلته لاړ شي، تر څو چې ژبه زده کوي او د قانوني کار لیسانس ترلاسه کوي، په خوله کې به یې یو غاښ پاتې نه وي.

غریب صیب کره ورسېدو، مېلمستون کې کېناستو، ورېندار، (سمین) د غریب صیب زامن او لوڼې ټول سترې مشي ته راغلل، د کابل د ټولو دوستانو او زموږ د کورنۍ د حال او احوال پوښتنه یې وکړه، په تېره بیا زما د مېرمنې (ارین یون) تپوس یې وکړ، ویل یې مرکې یې په راډیوګانو او ټلویزیونونو کې اورو، ډېر پرې خوشالېږو او وایو د خدای شکر دی داسې څوک شته، چې زموږ د پښتنو غم ورسره دی، خو کاشکې هغوی دې هم راوستې وای اوس خو ژمی دی، پارلمان هم رخصت دی، ما ویل موږ دواړه یوځای سفر نه شو کولای، یو باید کور کې یو او یو بهر کې، ماشومان مو یوازې دي، هغوی کېدی شي بیا په خپل رسمي سفر راشي، چې دلته راغلل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرور به ستاسې پوښتنې ته راځي. څو شېبې وروسته چای راوړل شو، وطني چارمغز، کشمش او د کابل نوره وچه مېوه ورسره مله وو، چای مو وڅښه دمه مو ډېره راسته شوه، مخامخ د لرګي یوه الماری وه، ډېره ښکلې عیناً لکه له وطني لرګي څخه چې جوړه وي، خو ډېره ډبله هم ښکارېدله، د کور انتیک شیان او نور لوښي په کې له ورایه ښکارېدل، ښي لاس کې ټلویزیون ایښی و، کله چې یې ټلویزیون چالان کړ، نو اریانا ټلویزیون په کې بل شو، غریب صیب وویل: دلته اوس یوازې همدا اریانا نړیوال چینل نیسي، ملي ټلویزیون او نور لاتراوسه نه دي پیل شوي، خو داسې اوازه ده، چې ملي ټلویزیون به هم ژر پیل شي، د اریانا ټلویزیون په لیدو سره طبعاً د وطن یو څه مینه ماتېږي، خو په اریانا نړیوال چینل کې زیاتره خبرونه د بیات صیب د مرستو په باب وو، البته نور خبرونه هم په کې وو، خو ددې خبرونو سپېروني یو څه زیات و. غریب صیب وویل: اریانا ټلویزیون دلته ډېر لیدونکي لري خو زیاتره پروګرامونه یې په فارسي ژبه دي، ما ویل هلته خو یې په خپرونو کې د پښتو او دري ژبو که توازن نه وي، نو تناسب خو یې تر یوه حده ساتلی، خو غریب صیب وویل چې موږ هم همدا هیله لرله، چې دلته به هم همغه شان وکړي، خو دلته داسې نه ده، د دوی نړیوال چینل له داخلي چینل سره توپیر لري، نړیوال چینل ته همغه مطالب را اخلي، چې اکثره په دري ژبه وي، بیات دلته په افغانانو کې ښه نوم ګټلی دی، خو که دلته پښتانه دا احساس کړي، چې دی هم لکه د نورو په شان د تعصب پر مرض ککړ دی، نو بیا کېدی شي پښتانه ورته په هغه درنه سترګه ونه ګوري، لکه اوس چې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درناوی کوي. څو شېبې لا په دې خبرو کې وو، چې له کولن څخه د غریب صیب ټلېفون ته د حاجي صیب فضل الرحمن ټلېفون راغی، تر روغبړ وروسته یې زما پوښتنه وکړه، غریب صیب ورته وویل: دادی خبرې ورسره وکړه. حاجي صیب سره مې ستړي مشي وکړل او د کور د ټولو غړو ورو پوښتنه مې وکړه او هغه هم زما د کورنۍ او په کابل کې د ټولو دوستانو هر یو پوښتنه وکړه، راته یې وویل: موږ خو دا دوه ورځې کېږي درته په تمه یو، تشویش مو شو چې ولې رامعلوم نه شوئ، ما وویل: دوه ورځې په دوبۍ کې پاتې شو او دا دی نن ماسپښین قضا راغلو، حاجي صیب وویل: شېرولي دې متواتره پوښتنه کوي، هغه اوس په دنده دی (روغتون) کې نوکري دی، ماته یې وویل چې هر وخت دوی راورسېدل ماته به خبر راکړې، دا دی زه اوس ورته ټلېفون کوم، ما وویل: اوس ورته تکلیف مه ورکوه، سبا ته به سره وګورو، حاجي صیب وویل: سبا ضرور غونډې ته راشئ، ټول تاسو نه خبر شوي، ډېر به درته خوشاله شي، ټول درته منتظر دي، شېرعلي خان، عبدالولي او نور ټول دې پوښتنه کوي. حاجي صیب فضل الرحمن د کونړ له مطرحو سیاسي، قومي او ټولنیزو شخصیتونو څخه دی، د ځمکې، جایداد، فکر او نظر خاوند دی، نږدې شل کاله کېږي، چې زه ورسره انډیوالي او ملګرتیا لرم، شېرولي په خوشال خان لېسه کې زما ټولګیوال و، د یوه اتاق او یوه ټولګي ملګري وو، درس یې کم وایه، خو لیاقت یې زیات و، لیک یې ډېر ښایسته و، په خوشال خان لېسه کې یې شعرونه هم لیکل، خو بیا چې کله طب پوهنځي ته لاړ، نو شاعري یې پرېښوده، په خوشال لېسه کې به مو کله کله

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ټولګي کې مشاعره کوله، ده به د مشاعرې د دود پر خلاف، کله چې شعر وايه، نو ددې پرځای چې مور ورته ووايو: بيا يې ووايه، ده به په خپله ويل چې بيا يې ووايم؟ مور ويلې نه اول ځل دې مزه نه وه ته يې لا بيا وايې او کله چې به مور ورته وويل چې يو ځل بيا يې ووايه، نو ده به ويل: ولې مو اول غور نه ايښوده، چې اوس يې بيا رابانديې وايئ، نو په دې ډول به مشاعرې طنزي بڼه غوره کړه، شېرولي نو زما داسې ملګری و، چې د ملګرتوب ډېر رازونه مو ورسره شريک وو، ښه مې په ياد دي يوولسم ټولګي کې وو، دی هغه مهال پر هغه چا مين و، چې اوس يې د ژوند ملګرې ده او نږدې خپلوانه يې وه او ډېر ارمان به يې ورپسې کاوه، ويل به يې ياره چې دا کار وشي، نو څومره خوند به وکړي، ما ويل کېږي وارخطا کېږه مه، تراوسه لا کوچنی يې ډېر وخت درته پاتې دی، نو کله چې به ښار ته ووتو، چکر به مو واهه نو ده به د مينې ځانګړې ترمينالوژي کاروله، ده به ويل يوه مينه ده، چې هغه ډېره پاکه وي او يوه يارانه ده، په يارانه کې خو هر څه روا دي، خو په مينه کې نه! ولې نه دې دي اورېدلي چې په يارانه کې بنګړي ماتېږي، دا نو د ځوانۍ د وختونو شېبې وې اوس چې يې سړی يادوي ځان ته يې خندا راشي، لکه په يوه خلا او خوب کې چې روان وي. حاجي صيب بيا راته وويل: سباته ګورئ پر خپل وخت راشئ، چې د (کونړ سيند) مشاعره ده. ما وويل: ضرور به درځو، څو شېبې لا وتې نه وې، چې شېرولي هم ټليفون وکړ، تر روغبړ وروسته يې راته وويل : سره له دې چې ما دنده نوې پيداکړې، خو بيا هم د دندې دومره کيسه کې نه يم، زه هوايي ډګر ته درتلم، خو چې خبر شوم غريب صيب

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېسې ورځې، نو ما ويل څه هغه هلته هم نږدې دی او هم ښه بلد ، نو درنغلم او بل دې نوې دندې والاته به هم ډېر بې مسولیته ښکاره نه شم، نن شپه نوکري يم، سهار وختې کور ته ځم، سبا مور ته ټول درته په طمع يو، چې پر خپل وخت راشې. غریب صیب ته پوره ادرس معلوم دی، ما ويل سمه ده درځو، ټوکه مې ورسره وکړه، چې له کونړ سیند نه مو هلته څه خير ليدلی، چې اوس يې لادلته هم یادوئ، هغه بيا ويل د لغمان تر سينده خو ښه دی، نور يې څه کوې؟ دا مشاعره د کونړ د ځوانانو په نوبت جوړه شوې، چې دلته يوه ځانګړې کلتوري ټولنه لري، ما وويل ډېره ښه ده درځو. د خان ولي او عبدالولي پوښتنه مې وکړه، دا دده کشري ورونه دي خو په فرهنګي، اجتماعي او ملي مسايلو کې خورا فعال او د اور بځري دي، ده ويل خان ولي فرانسې ته تللی د ستاژ پړاو يې دی او عبدالولي همدلته دی.

کله چې د شېرولي ټليفون خلاص شو، نو څو شېبې وروسته ډوډۍ هم تیاره شوه، ډوډۍ لپاره دسترخوان وغوړېده، له کوچ څخه پر ځمکه کېناستو، پر دسترخوان د ملايانو خبره: «هر ډول طعامونه وو لذيز چې پرې هموار وو هرې خواته» زمور ورينداري مور ته کټ مټ افغاني غذا (سپينې وريجې، قورمه، غوښه، افغاني ډوله ترکاري) تیاره کړې وه، د تازه مېوې خو هېڅ کمی نه و، سرې ته يې د کابل د معتبرينو مېلمستيا يادوله، خو تر هغې هم صفا او پاکه. په جرمني او نورو هېوادونو کې چې چاته د خپل وطن خوراک برابر شي، نو دا خو بيا بختور سړی دی، ورينداري او د غريب صيب ټولو اولادونو مور سره په ګډه ډوډۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخوره، ما داسې احساس ونه کړ، چې زه په بهر کې یم، فکر مې وکړ چې په کابل کې د خپلوانو په کوم کور کې یم. تر ډوډۍ او مېوې خوړلو وروسته یو ځل بیا چای تیار شو، د غریب صیب د ټولو اولادونو پوښتنه مې وکړه چې څوک څه کوي او په کوم ټولګي کې دي. غریب صیب وویل:

ـ مینه د فرانکفورت پوهنتون په حقوقو پوهنځي کې محصله ده.

ـ اورېی د فرانکفورت پوهنتون په حقوقو پوهنځي کې محصله ده.

ـ سلګۍ د فرانکفورت پوهنتون په انجنیري پوهنځي کې محصله ده.

ـ سور ګل د ۱۲ ټولګي زده کوونکی دی.

ـ بابر د ۹ ټولګي زده کوونکی دی.

ـ حمید جان د ۲ ټولګي زده کوونکی دی.

یوازې زه او مور یې څه نه لولو او د کور کارونه کوو. غریب صیب وویل: مینه او اورېی شعرونه هم لیکي، څوموده دمخه یې (ښځې) ته یو شعر لیکلی دی، پر دې وخت یې (مینې) ته غږ کړ، هله بچیه! یون کاکا ته دې خپل شعر راواخله، هغې خپل شعر واوروه، ازاد شعر و، خو ډېره ښکلې او نوې محتوا یې درلودله، شعر یې ماته قرائت کړ، ډېر ښکلی او طبیعي و، ما ویل که چاپ کړی دې نه وي، نو ماته یې راکړه، چې چاپ یې کړم، بیا مې غریب صیب ته وویل: ډېر به ځان غریب غریب نه تراشې، پرېږده چې دوی هم خپل تحصیل وکړي او هم شاعرۍ ته دوام ورکړي، په پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځینه شاعرۍ کې موږ ډېر کمی احساسوو، نو پرېږده، چې همدا خوینديې په خپل استعداد دا کمی پوره کړي، تر دې موږ اوچتې تحصیل کړې پښتنې نه شو پیدا کولای، چې زموږ د ادبیاتو نیمګړې خواوې بیا راپوره کړي، هغه وویل: زه تنګنظره نه یم، زه ددوی استعدادونو د غوړېدو لپاره هڅه کوم، زه هغه څوک نه یم، چې د منفي کلتور د اسارت له امله د خپلو اولادونو استعدادونه وژني. موږ باید دا منفي کلتور مطلق بدل کړو، څو شېبې مو ددې شعر په باب بحث وکړ او بیا مو چای وڅښه، د چای تر څښلو وروسته غریب صیب ماته وویل: که ستړی نه یې راځه موټر به واخلو، لاړ به شو د فرانکفورت ښار ځینې برخې به وګورو، سبا هسې هم کولن ته ځو، بیا خدای خبر چې وخت درسره پیدا کېږي او که نه؟ فرانکفورت په شپه کې ډېر خوند کوي، دلته خو هسې هم د شپې او ورځې توپیر نه شته او بل تاسو باید ماته خپل پروګرام هم راکړئ، چې زه د سفر لیکه او وخت وسنجوم، بیا همغسې خپل مهالوېش برابر کړو. ما وویل: وګورو چې په اروپا کې څومره ځایونه یا ملکونه کتلای شو، اصلي هدف مې د اکثرو افغان فرهنګیانو لیدنه کتنه ده او له دې سره د راتلونکو فرهنګي کارونو او ستراتیژۍ په اړه بحث او خبرې اترې دي. فرانسې ته باید لاړ شو، هلته زما اخښی (فیصل محمدي) په سفارت کې کار کوي، هغه په فرانسه کې د ستمیانو له فعالیتونو څخه ډېر تشویش ښکندوي، هغه باید وګورو او همدارنګه استاد روستار تره کی او که وشول ډاکټر اکبر وردګ او نور افغان لیکوال، ډنمارک ته باید لاړ شو، بېکسیار صیب، هېواد دوست دوست، ممتاز ارمان او نور ملګري

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید وګورو، مشوره ورسره وکړو او که نورو ځایونو؛ هالنډ، بلجیم او سویډن ته تللای شو، ښه ده که نه ددې ځای د فرهنګیانو احوال به هم په یوه نه یو ډول واخلو، ښه به شي، بیا خدای خبر زموږ او د دوی دیدن کېږي که نه؟ وخت هم ټول څه کم لس ورځې دی.

غریب صیب چې زما نظریات واورېدل، نو ویې ویل: دا اوږد سفر دی او وخت هم کم، خو زه درته یو پلان جوړوم، ته به په کې څه نه وایې، ځکه چې ددې ځای پر کارونو زه ښه پوهېږم، د پروګرام منیجر به زه خپله یم، ته به فقط د یوه مېلمه په شان چلند کوې، اوس نو راځه چې وځو، هم به چکر ووهو، هم به په موټر کې د سبا ورځې پلان جوړ کړو. له کوره یې د کور هغه وړوکی موټر راواخیست، چې د موټروان په شمول ایله درې تنه په کې ځایېږي، د اورلګېدو ډبې غوندې و، خو ښه ښایسته او اتیک، که افغانستان ته راشي، هر سړی به ورته ګوري، اوس خو سړکونه ښه شول که پخواني سړکونه وای نو مجبور دا به دې پر اوږه کاوه او تر جمپونو به دې اړوه، ځکه که شګه یې هم تر ټایر لاندې کېدله، د اوښتو امکان یې و. لکه دمخه مو چې یادونه وکړه دا د غریب صیب د لور موټر و، چې پوهنتون ته د تګ لپاره هم کارېده او د دوی د کور اړتیا یې هم پوره کوله، فکر کوم لګښت یې هم ډېر لږ و، خو تګ کې ښه ګړندی و.

غریب صیب کور کې وویل: چې د کور د لویې دروازې کیلي د دروازې تر مخې فرش لاندې کېږدئ، هر کله چې موږ راغلو، تاسې به بېغمه اوسئ! هلته کورونه داسې نه وي، چې څلور د یوالونه ترې تاو وي، ځینې هېڅ انګړ نه لري او تر ځینو د لرګیو یوه کټاره تاوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، چې هم د انګړ او هم د پارکينګ کار ورکوي، د غريب صيب تر کوره هم د لرګيو يوه نازکه کټاره تاوه وه، چې موټر همدلته ولاړ و، له کوره ووتو، ټوله ځمکه باران وينځلې وه، هوا پاکه سوتره، خو لږ شان يخه وه، چې موټر کې ناست يې پر يخنۍ او ګرمۍ نه پوهېږې، غريب صيب وويل: د فرانکفورت د ښلابېلو ځايونو تر څنګ د فرانکفورت سيند، چې د ښار له منځه تېرېږي او ښار ته يې ډېره ښکلا ورکړې، د هغه پر غاړه به وګرځو، ځينې ودانۍ به وګورو، څه به وخورو او که ډېر يخ دې نه کېده، يو څه به پلې هم وګرځو، هر کله چې ستړي شوې بيا به بېرته راځو، ما وويل: د کار منيجر خو ته يې، زه خو اوس مېلمه يم. د ښار په بېلابېلو واټونو کې وګرځېدو، ډېرې لوړ پوړې ودانۍ مو وليدې، پاکې سوتره لکه د سګرټ قوطۍ چې دې څنګ په څنګ ايښې وي، خو دا لوړ پوړې ودانۍ په ټاکلې واټن يوه له بلې څخه جوړې شوې وې، د دوبۍ په شان نه دي چې پر يوه ليکه په لسګونو لوړ پوړې ودانۍ جوړې شوې وي. غريب صيب نه مې وپوښتل، چې دلته لوړ پوړې ودانۍ شته، خو د دوبۍ په شان زياتې او يوه له بلې سره نږدې نه دي، علت يې څه دی؟ غريب صيب وويل: د دوی هر کار په پلان دی، فرانکفورت نه يوازې د جرمني، بلکې د دنيا يو لوی تجارتي مرکز دی، د دنيا ډېره غټه پانګه دلته پرته ده او فرانکفورت کې د دنيا لوی هوايي ډګر دی، خو دا سنجش دوی کړی، چې دلته څومره پانګه ده؟ څومره خلک کار و بار لري؟ او د څومره خلکو کار پر څومره وخت خلاصېږي؟ دې خلکو اداري بيروکراسي يا کاغذ پراني ختمه کړې، نو ځکه د چا کار ډېر نه ټالېږي او په ښار کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنې ګوښې سبب نه ګرځي، مانا دا چې دوی له دغو ودانيو څخه پر ډېر کم وخت ځو ځله کار اخلي. د فرانکفورت له منځه تېر شوی سيند مو وکوت، ډېر ارام و، د شپې خو يې د حرکت مسير هم ښکارېده، چې کومې خواته روان دی، ما غريب صيب ته وويل: چې دلته د دوی سيندونه هم ډېر سرېتوب لري، وګوره هېڅ ورانی نه کوي، ده وويل: دلته سيندونه طبعاً هم يو څه ارام دي، خو دوی خپله هم مهار کړي او ارام کړي دي، نو ځکه يې اوس د خطر احتمال ډېر کم دی، د سيند پر دواړو غاړو وګرځېدو، شپه هم داسې وه لکه ورځ، ان په سيند کې دې خپل تصوير هم کتلای شو، د موټرو رڼاګانې خو په کې داسې تېروبېر کېدلې، تا به ويل چې خپله موټر په کې ځغلي، غريب صيب د فرانکفورت د نورو ځانګړنو ترڅنګ دا هم وويل چې دا د دنيا د هغو ښارونو له جملې څخه دی، چې ډېره ازادي په کې ده، نو ما غريب صيب ته وويل، چې يو افغان پر ډېرو سختو لارو تر ډېرو کړاوونو وروسته جرمني ته راغلی و، هلته هم ډېرې لوږې او فقر ځپلی و، نو کله چې جرمني ته راغلی و، څو ورځې وروسته يې د لوبو پر يوه شنه چمن سترګې لګېدلې وې، چې شنه جلګه په کې ښوکېدلې او باران هم ښه وينځلې وه، نو دده ورته سخته اشتهاء راغله او په اصطلاح د فقر جذبې پرې غلبه وکړه، نو د ځنګ ملګري ته يې وويل: «ياره دې جلګې ته چې سړی غويی وای...»

نو د فرانکفورت ازادي هم د هغه چا لپاره ده، چې ډېرې پيسې ولري، ځواني يې وي، د شريعت حدود او بنديزونه ونه پېژني، د دوزخ لمبو ته ځان تيږنګ کړي او سل و زر خطرونه نور هم پر ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومني، هر څوک داسې کارونه نه شي کولای، هغه مرغه چې ښکار کوي مښوکې يې چنګکې وي، غريب صيب وويل: له ازادۍ څخه زما مطلب افراطي ازادي ده، هر څه کې چې افراط تر حده زيات شي، خوند يې له منځه ځي او د هغې موضوع ارزښت کمېږي، ما وويل: نه داسې بې بريده ازادي، چې دلته ده او نه هم هغسې بنديزونه چې هلته د مذهب په نامه د خندا وزرونه هم درباندې تړي. دا افراط او هغه تفريط دواړه د نورمال ژوند پر وړاندې ستونزې راولاړوي. يو بل کار که شوی وای، چې هغه زموږ افراطي ملايان يې د دې ځای له دې افراطي بلاوو سره مخامخ کړي وای، معلومه شوې به وه، چې کوم طرف يې ماتوه، فکر کوم کېدی شي ملايانو ته يې زيات زيان اړولای وای، ځکه چې د هر مسلمان پر څټ يو شيطان لاس ايښی وي او ځينې ملايان وايي، چې د ملا شيطان هم ملا وي يانې تر ټولو هوښيار او چالاکه وي، نو که د هغه ځای ملايانو شيطان، له دې انساني شيطانانو سره لاس يو کړي، نو بيا خو هر ملا ته دوه شيطانان رسېدل او د دوو شيطانانو وړاندې پر يوه وخت مقابله اسانه نه برېښي، خو که دا افراط او هغه تفريط سره يوځای شي، ددې ټکر په نتيجه کې کېدی شي يو څه اعتدال رامنځته شي، هغه د يوې کليوالې ښځې خبره چې ژمی او اوړي ډېره په تنګ کړې وه، نو ويل يې: ((خدايه له قدرتونو دې ځار شم که دې اوړی او ژمی سره يوځای کړي وای، نو څه نرم موسم به تري لاسته راغلی وای)) تر يو څه ګرځېدو وروسته غريب صيب وويل: راځه يوڅه وخورو لږ قدم به ووهو، بيا که دې زړه و لږ به نور هم وګرځو، که دې زړه نه و نور به ځو، استراحت به وکړو، سباته بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

سفر لرو، په یوه ځای کې مو د موټر پارکینګ پیدا کړ، کښته شو یو سل متره مزل به مو کړی وي، چې یخ راباندې بد ولګېده، غریب صیب ته مې وویل: همدومره چکر مو بس دی، هغه ویل لږ صبر وکړه، چې لږ ګرم چپس پیدا کړم، موټر ته به یې یوسو بېرته به ګرم شو او نور به ځو، هغه همداسې وکړل، چپسو له پیپسي سره په موټر کې ډېر خوند وکړ او همداسې د کور پر لوري رهي شو، تر نیم ساعت ځنډ وروسته به کور ته رسېدلي یو، غریب صیب له ټاکلي ځایه کیلي راواخیسته او د خوب ټاکلې کوټې ته د استراحت لپاره لاړو، سهار تر چای څښلو وروسته مو د سفر ترتیبات ونیول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کولن پر لوري

د مارچ ۱۵مه نېټه وه، په سیمه ییز وخت به یوولس بجې وې، چې زه (یون)، غریب صیب او سیمین ورینداز له کوره ووتو او د بارګین پر لوري رهي شو، غریب صیب له بارګین څخه زموږ د خلکو په اصطلاح یو غواګۍ (سراچه) ډوله موټر کرایه کړ، خو د کرایې څومره والی یې له ما پټ کړ، زه او غریب صیب په موټر کې کېناستو او ورینداړې (د غریب صیب مېرمن) څخه مې خدای پاماني واخیسته، د موټر د حرکت پر وخت هغې پر غریب صیب غږ وکړ، چې موټر ورو چلوه او په لاره کې ډېر احتیاط وکړئ! ما او غریب صیب حرکت وکړ، باران توله ځمکه داسې وینځلې ده، چې د ګرد ځرک هم چېرته نه ښکارېده، ډېره صافه او پاکه هوا وه. غریب صیب وویل: راځه داسې د سیند پر غاړه به لاړ شو، که څه هم دا لاره ډېره اوږده ده، نو زما او ستا څه کار دی، هم به چکر ووهو او هم به دا سیمې وګورې، ما ویل ښېخې سمه ده. په ژوند کې خوږې او ترخې خاطرې د سړي نه هېرېږي او همدارنګه په ژوند کې خاص پړاوونه او خاص ملګري، د عسکرۍ، سفر، زندان، ښوونځي او پوهنځي انډیوالان د سړي له یاده نه وځي، غریب صیب هم د سفر ښه ملګری، ډېر خدمتګار، غریبیار او غریبنواز دی. د سفر بله ځانګړنه یې داده، چې ډېر ښه موټر چلوي، که څه هم ډېر تېز یې چلوي، خو د قانون مطابق یې ځغلوي او سړی ورسره د وېرې احساس نه کوي، په ادرس پیداکولو کې هم تر ډېره حده دقیق او پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان باوري دی، که څه هم کله کله تېروتنه کوي، خو بیا هم د چا خبره نه مني او پرځان باور یې نور هم غره کوي. کله چې د ښار له څنډو عمومي اتوبان یا لویې لارې ته ووتو، نو یو ځل مو د سیاست د غیبت باب پرانیست، د سیاست یو پړاو مو لاڅېړلی او څنډلی نه و، چې نږدې سل کیلو متره مزل مو وهلای و، د جرمني په اکثرو سړکونو کې اعظمي سرعت قید نه دی، احتیاط کاری ډرېور هم په یوسلو شلو کې روان وي، کله چې مو د سیاست څپرکی تر یوه حده ورسوه، نو هغه باب راڅخه خطا شو، د سیند پرغاړه دواړو خواو ته پر ونو او بوټو چې مو سترګې ولګېدې، نو د سیاست کرغېړن بحث یې له موږ هېر کړ.

د راین پرغاړه: د سیاسي بحث تر شلېدو وروسته مو د راین سیند ته پام شو، داسې چې تا به ویل، هېڅ حرکت نه کوي، لویې او وړې بېړۍ په کې دواړو لوریو ته په حرکت کې وې، غریب صیب ته مې وویل: یو ځای کې یې ودروه، چې دا سیند وګورو، چې کومې خواته روان دی؟. غریب صیب وویل: لږ صبر وکړه چې کوم خوراکه پلورنځی یا هوټل پیدا کړو، چې څه ترې را واخلو، ما ویل څه لږ به پلي هم وګرځو، چې پښې مو هم وغوړېږي، یو ځای یې د سیند پرغاړه په یو وړوکي بازار کې موټر پارکینګ پیدا کړ، کله چې کښته شو، نو د هوټل پر دروازه لیکل شوي چې دولس بجې خلاصېږي، څه مو پیدا نه کړل، خپل مزله ته مو دوام ورکړ، غریب صیب وویل: اوس ژمی دی، په اوړي کې ددې سیند پرغاړه پرتو هوټلونو کې د پښې ایښودلو ځای نه وي او د دنیا او جرمني له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوټ ګوټ څخه دلتـه خلک راځي او د رخصتۍ شپې ورځې تېروي، هغه مهال دا هوټلونه څلېريشت ساعته خلاص وي، خو اوس ګوره پر ټاکلي وخت بېرته کېږي. لږ نور هم وړاندې لاړو، د سيند پر غاړه يوې کاپۍ ته ودرېدو، يو وړوکی خو ښکلی هوټل و، زمونږ د اشتها ګراف هم ښه پورته شوی و. غريب صيب وويل: ته پر څوکۍ کېنه، زه به يو څه راواخلم، چپس او همبرګر يې له پيپسي سره را واخيستل، پر خوراک مو پيل وکړ، خو دې سره سره مو د سيند پر غاړه د سيند ننداره هم کوله، هلته پوه شوم، چې سيند کومې خواته روان دی! په لسګونو کښتۍ په کې کښته او پورته کېدلې، په لويو کښتو کې د ډېرو سکاره او نور درانه مواد بار وو، ځينې کښتۍ له کانتينرونو ډکې وې، د بار وړونکو کښتو ترڅنګ د سورلۍ او سياحت کښتۍ هم په کې ښکارېدلې، ما چې دا سيندنی ټرانسپورټ وليد، نو د جرمنۍ ځمکنۍ او هوايي ټرانسپورټ مې له ياده ووت، دې سره نه هوايي او نه هم ځمکني ټرانسپورټ سيالي کولای شوه.

ما غريب صيب ته وويل ګوره که نه د دوی سيند هم پر سړيتوب پوهېږي، وګوره څومره ارام روان دی، هېڅ ورانی نه کوي، زمونږ کونړي سيند ته خو وګوره، چې څومره په شتاب تېرېږي، ترګټې يې زيان زيات دی، په همدې خاطر خو ورته کونړي خونړی وايي نه ژوندنی؟ او دا وګوره څومره ارام دی. دومره اوبه چې زمونږ په سيندونو کې وای، وطنونه خو به يې لاندې کړي وو وطنونه! غريب صيب وويل: ددې ځای طبيعت همداسې ارام دی، دلته هر څه ارام دي، خو د طبيعت ترڅنګ ددې ځای خلکو او حکومت هم ډېر کار

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی او دا سیندونه یې هم رام کړي دي، دلته د هر څه لپاره یو قانون شته، همدې قانون دا ټولنه مهار کړې او لانرمه کړې ده. دوی ددې سیند شاوخواوې داسې جوړ کړې، چې خطر نه پېښوي او د

یون د «راین» پر غاړه

سیند په څینو برخو کې یې هم داسې کار کړی، چې اوبه شله کېدو ته نه پرېږدي.

په همدې بحث کې مو چپس او برګر ښه په مزه وخوړل او بېرته مو د سفر لمن ونیوه، په لاره کې مو د سیند پرغاړو پر جګو غونډیو ځای ځای ډېرې تاریخي ودانۍ ترسترګو کېدلې، چې د یوه پخواني مدنیت او ځايي پاچاهیو اثار یې په ګوته کول. غریب صیب وویل: دا ودانۍ چې ګورې دا اکثره د منځنیو پېړیو ودانۍ دي، پر دوی باندې هم په منځنیو پېړیو کې د جګړو او وحشت یوه څپه تېره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي، خو نه لکه زموږ په شان چې هر څه يې پوپناه کړل، دا ودانۍ ګورې، اکثره يې اوس هم جوړې دي او بيا بيا ترميم شوي دي. دا نه يوازې همغه وخت د ورو پاچايانو او شهزادګانو ماڼۍ وې، بلکې داسې جوړې شوي، چې د جنګي او عسکري چوڼيو کار هم ترې اخيستل کېږي. نو ځکه يې د ځينو ځينې برخې د همغه وخت د جګړو له امله ويجاړې شوي هم دي.

غريب د «راين» پرغاړه

په همدې بحثونو کې مو خپل مزل هم لنډوه. دا مهال غريب صيب په تېرو پنځو کلونو کې په هېواد کې د فرهنګي بهير په باب پوښتنه وکړه، چې څنګه دي حالات، کارونه څنګه روان دي، څوک کار کوي، څوک خبرې، څوک قرباني ورکوي، څوک غيبتونه او شخصي رقابتونه؟. ما ورته وويل: سره له دې چې په هېواد کې په ځينو برخو کې تيت و پرک پرمختګونه رامنځته شوي، خو لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه چې په سیاسي برخه کې عدالت نه شته، دغسې په فرهنګي برخه کې هم د پښتنو برخه خواره ده او نه یوازې دا چې د ودې لارې چارې ورته نه برابرېږي، بلکې په ځینو برخو کې یې په قصدي ډول هم مخه نیول کېږي. په مجموع ډول په فرهنګي برخه کې د حکومتي او ځینو بهرنیو ځواکونو نیت پښتنو ته ښه نه دی. پښتانه هم په ټولیز ډول داسې کوم منظم پلان او دقیقه ستراتیژي نه لري، چې د هغو پر بنسټ خپلې فرهنګي غوښتنې او ضرورتونه مطرح کړي او پرمخ لاړ شي، ځینې یې په شخصي غرضونو او مرضونو هم ککړ دي او کوم د کار پښتون چې پیدا شي، د هغه هم پښې وهي. زه خپله خو پر دې تېرو څو کلونو، زیات پر سیاسي چارو مصروف وم او یا پر دې چارو اخته کړای شوم، خو اوس ګورم چې خپلې ژبې ته څه کولای شم، خو هغه شان منظم کار، چې مونږ پخوا په پېښور کې کاوه او په جرمني کې د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې او نورو فرهنګي ټولنو کتابونه مو د یو منظم پلان له مخې چاپول، هغه لړۍ اوس هغه شان نه شته، خو بیا هم ځینې فرهنګي ټولنې او اشخاص لګیا دي، خپلې هلې ځلې کوي، خو څومره ازادي او امکانات چې اوس شته، ددې امکاناتو په اندول فرهنګي کار په ډېر خوند روان نه دی، غریب صیب وویل، د فرهنګیانو د شخصي مشکلاتو او عقدو یادونه دې وکړه، پښتانه خو همدغو بدمرغیو تباه کړل، ددې علت څه دی دا ولې نه اصلاح کېږي، بلاخره دوی څه غواړي او څه کوي؟

ما ورته وویل: علتونه خو به یې ډېر وي خو اساسي علت دادی چې دا ډول خلک کوم اساسي فطري او کسبي استعداد نه لري،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په روان فرهنګي بهير کې خپل ځان په جوت ډول مطرح کړي، نو ځکه پر دې دعوو د نګلو وخت تېروي، د نورو مخه هم نيسي او خپل وخت هم ضايع کوي. دوی نورو ته د زيان په اندول، ځان ته ډېر زيان پېښوي، د دوی د کينې زهر خپله دوی ته ډېر خطرناک دي. د اروا پوهنې په کتابونو کې راغلي دي: «ماران چې کله له سختۍ او تنګسيا سره مخامخ شي، لوږه او تونده يې ووهي، نو په خپل وجود کې يو ډول غوسه او قهر توليدوي، مار د دې قهر د زېرمې لپاره يو ججوري يا کڅوړه لري، چې هلته يې راټولوي، دا ججوری په خوله کې له غاښونو سره ارتباط لري، د مار په غاښونو کې بيا نري نري سوري دي، کله چې مار انسان وچيچي، نو د غاښونو له همدغو سوريو څخه بيا هغه قهر، چې زهر ګڼل کېږي، د انسان بدن ته انتقالوي او انسان ته سخت زيان رسوي. پوهان وايي چې انسان هم لکه د مار په شان زهر او قهر لري، خو انسان ورته لکه د مار هغه غوندې ججوری يا کڅوړه نه لري، چې زېرمه يې کړي، نو ځکه دا قهر يا زهر د غم، غوسې، خپګان او تنګسيا پر وخت د انسان ټول وجود ته لېږدي او هغه کمزوری کوي».

اروا پوهان د کينه ګرو اشخاصو په باب همدا نظر لري او وايي چې د دوی زيان تر نورو خپل ځان ته زيات دی، نو دا ډول په اصطلاح ځينې ليکوال چې موږ لرو، د ليکوالۍ اثارو او کار يې څرک نه لګي، خو چغو، فريادونو او منفي شهرت يې بيا دنيا نيولې وي. زموږ په فرهنګي چاپېريال کې د دې ډول اشخاصو شمېر د ګوتو په شمار دی، خو فرهنګي محيط ته يې څه نا څه زيان اړولی او خلک فکر کوي، چې ټول فرهنګيان پر دې ناروغۍ اخته دي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو حقیقت کې داسې نه ده، که دا ټول راټول کړو، نو یو دوه تنه په ننګرهار کې، یو نیم په خوست او یو نیم په کندهار کې تر سترګو کېږي، نور اکثره پښتانه لیکوال خپل ملي او کلتوري مسولیت ته متوجه دي او خپل کار کوي. زه خپله په دې نظر یم، چې دې ډول خلکو ته هېڅ توجه ونه کړم او خپل وخت پرې ضایع نه کړم، له دې خلکو څخه د خلاصون لاره داده، چې ښه ډېر فرهنګي او علمي کار وکړو، خپل ځانونه ښه ورسوو، چې زموږ د فرهنګي چاپېریال دوستان ډېر خوشاله او دا ډول کینه ګر نور هم د خپلې کینې په اور کې وسوزي. پر دې وخت غریب صیب وویل: زما هدف همدا و چې دا مرضونه د څو تنو کینه ګرو ترمنځ محدود پاتې شي او نورو پښتنو لیکوالو ته سرایت ونه کړي. غریب صیب زیاته کړه: له دې ډلې څخه یو تن، چې د سواد کچه یې ماته ډېره لوړه نه ښکاري، په پېښور کې زموږ او ستاسو د ګډ فرهنګي کار په بهیر کې همدا شکایتونه کول، لیکونه به یې رالېږل، ایمیلونه به یې کول چې تاسو اروپا مېشتي فرهنګیان څه کوئ؟ دلته پېښور کې یو تن ته مارکونه او ډالرې ورلېږئ، هغوی پرې عیش او عشرت کوي، دا پیسې باید یوې کمېټې ته لاړې شي، د هغوی تر چاڼ وروسته په شفاف ډول مصرف شي، داسې خو نه کېږي، چې تاسو دلته پیسې رالېږئ او هلته یې یوازې یو څوک مصرف کړي. دا لیکونه او احوالونه دومره ډېر شول، چې موږ یې نور تر پوزې راوستلو، اخر مو ورته وویل چې وه سړیه، نه موږ سره دومره پیسې شته، چې چاته یې ولېږو او نه هلته څوک داسې دي، چې په دې پیسو عیش و عشرت وکړي، دا پنځه پنځه لس لس مارکه چې موږ ټولوو، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې هم حساب او کتاب معلوم دی او هلته هم ، نو که ددې دومره فرهنګي کار ترڅنګ په دې پيسو عيش او عشرت کېږي، نو خو راشه دا عيش او عشرت ته وکړه، خو همداسې کار به کوې لکه دا اوس چې روان دی، موږ ته هغه وخت ددې ډول شخص يا اشخاصو پته لا ښه ولګېدله، چې ده به په هر ليک او هر احوال کې د پيسو خبره يادوله، نو موږ پوه شو، چې دی بېچاره اقتصادي فقر ځپلی او غواړي په دې شکل خپله اقتصادي عقده مرفوع کړي، پر پيسو باندې دده ډېر ټينګار، دده د اقتصادي عقدې زېږنده و، خو دی بېچاره پر دې نه پوهېده، بيا مو تر هغه وروسته ټولو جرمنې مېشتو افغان ليکوالو ته وويل، چې زموږ فرهنګي کار بايد ددې ډول عقده منو اشخاصو د عقدې ښکار نه شي، موږ به خپل همدې راپيل کړي فرهنګي کار ته دوام ورکوو او همداسې مو وکړل، نتيجه يې هغه ده تاسو خپله وليدله چې ډېره مثبته وه او پر دې دومره لنډ و تنګ وخت دومره کتابونه چاپ شول، چې ان په دومره لنډه موده کې حکومتونو هم نه دي چاپ کړي. نو له دې خبرو څخه مې هدف دا دی، چې تاسې هلته خپل فرهنګي کار کوئ، د چا په کيسه کې مه اوسئ! ما ويل نه بابا موږ ځان ته يو هدف او ستراتيژي ټاکلې، هغه د افغانستان ژغورنه، هر اړخيزه بيا ودانونه او د خلکو سوکالي ده، په دې لاره کې مو د غتو خنډونو پر وړاندې مبارزې ته ملا تړلې ده، يو نيم کس خو به دلته او هلته خامخا پيدا کېږي، په هره ټولنه کې هر ډول مکروبونه وي، زموږ په فرهنګي چاپېريال کې هم دا يو ډول مکروب دی، خو په زيات فرهنګي کار، زغم او لويو ارمانونو ته په ډېر کار سره وقايه کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ یو ځوان لیکوال افضل ټکور چې یو وخت له دې ډول ستونزې سره مخامخ شوی، نو بیا یې نورو لیکوالو ته نصیحت کړی چې: «که غواړئ پښتو ژبې او ادب ته کار وکړئ، نو مخکې به ځئ او مخکې به ګورئ، که دې شاته وکتل نو له ځته دې رانیسي...» نو دا خبره ډېره پخه او د کاڼي کرښه ده، ددې پرځای چې په دغه او یا هغه ولایت کې له یو نیم نیمچه لیکوال او یا هم شفاهي لیکونکي سره خپله انرژي ولګوو، هغه باید د هېواد د دښمنانو او هغو اشخاصو پر وړاندې وکاروو، چې همدا اوس زموږ ملت ته خطرونه زېږوي، دسیسې جوړوي او د هېواد د ملي هویت او ځمکنۍ بشپړتیا مخالف دي.

غریب صیب فرهنګي بحث نور هم وغځاوه او ویې ویل: اوس په فرهنګي برخه کې څه کول په کار دي؟ څه باید وشي چې موږ لویو فرهنګي هدفونو ته ورسېږو؟ ما ورته وویل: دا عامه او لویه پوښتنه ده چې اوږد ځواب غواړي، خو زه دومره وایم که موږ غواړو زیات فرهنګ کار وکړو او هېواد د پردیو له دې رنځوونکي فرهنګي تاثیر څخه وژغورو، نو اساسي لاره یې خو داده، چې سیاسي برلاسي او یاواک ترلاسه کړو. تر هغه چې موږ دې مرحلې ته ونه رسېږو، ډېره سخته ده، چې موږ اساسي کار وکړو. د پښتنو د یو سیاستوال په وینا: «سیاست قومندان دی»، چې امر کوي او امتیاز اخلي او واک ورسره دی، ترڅو چې په یوه ټولنه او هېواد کې سیاسي واک درسره نه وي، لویې ملت جوړونکې او هېواد رغاندې پروژې نه شې عملي کولای. لیکوال به د زړه وینې وخوري، قلمونه به ستړي او فکرونه به ویلي کړي، خو کله چې د سیاست یوه څپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې راغله، ټوله خواري به يې پر سيند لاهو شي او ټول ثمر به يې له لاسه ووځي. استاد قيام الدين خادم وايي: عالم په يوه کرونده کې کښت وکړي، شاعر يا ليکوال هغه په خپلو خولو خړوب کړي، ويې پالي خو کله چې يې د ثمر وخت راشي، نو وړې يې سياستمدار يوسي. نو که موږ غواړو اصلي ثمر ترلاسه کړو، بايد سياسي واک او د سياسي واک کيلي مو په لاس کې وي. د سياسي کار او ليکوالۍ هڅې د پښ او زرګر مثال لري، پښتو کې متل دی «زر ټک د زرګر يو ټک د اهنګر» خو په پښتنو ليکوالو کې اوس مشکل دادی، دوی ته چې د سياست نوم واخلې، نو ګڼې يې ونيسي، ته به وايې چې دا کومه بلا ده که څنګه؟ که څه هم د دوی په خپلو شعرونو او ليکنو کې تر هر څه زيات سياست او سياسي رنګ ځلېږي، خو چې کله د عملي سياست خبره ورته وکړې، نو يوازې دا چې مني يې نه، بلکې مخالفت يې هم کوي. زموږ پر ځينو ليکوالو هغه خبره ښه تطبيقېږي، چې: «د جنګ خبرې خوږې دي خو عمل يې ډېر تريخ دی» دوی هم سياسي خبرې او هم سياسي ليکنې کوي، سياسي محتويات او نظريات خپروي، خو کله چې د عملي سياست وخت راشي، نو بيا يې سور کفر ګڼي، د وېرې او وهم دغه شمال له نږدې د ډېرشو کلونو راهيسې زموږ پر فرهنګيانو خور دی، خو تراوسه لا موږ په پښتنو کې دا وهم نه دی مات کړی. که څه هم دا اوس بيا هم پښتانه له سياسي ژغورنې پرته بله لاره نه لري، خو اکثره پښتانه په تېره بيا پښتانه ليکوال د سياست د پيل پر پړاوونو سم نه پوهېږي، مرحوم استاد قيام الدين خادم ته يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره منسوب ده، هغه وايي: ((پښتانه سياست په خلکيتوب شروع کوي، ليکوالي په شعر او... په... زده کوي)).

نو تر څو چې پښتانه د ټولنې د کنټرول اساسي کونجي ترلاسه نه کړي، په دا زرګري جنګونو مونږ خپل هېواد نه ساتلای او نه کنټرولولای شو. که څه هم هر شی پر خپل ځای او پر خپل وخت ضروري او ګټور دی، خو داسې چې د ټولنې عمومي بستر جوړ او مصئون وي، چې بيا دا نور څېزونه په همدې جوړ چاپېريال کې وده او پرمختګ وکړي. که څه هم له بابا ادمه تر دې دمه چې مونږ د پښتنو- افغانانو شاهان او واکمن ګورو، نو اکثره يې د توري ترځنګ د قلم څښتنان هم وو، يانې دا چې هم ليکوال وو او هم سياستوال: امير کروړ، سوري، غوري، لودي شاهانو، پير روښان، خوشال خان، ميرويس نيکه، احمدشاه بابا او تر دې دمه نورو اکثرو توره او قلم دواړه چلولي دي، خو په وروستيو څو لسيزو کې ځينو پښتنو ليکوالو سره داسې يو تاثر پيداشوی، چې ليکوال بايد له سياسته لرې وي، په دې کې د ځينو علت شايد دا وي، چې دوی نه غواړي، خپلې هنري پنځونې (تخليقات) يې د سياست تر سيوري لاندې راشي او مېوه يې پيکه شي، خو که دلته دا کار د هنر د ابتذال دمخنيوي په خاطر وي او يو شاعر نه غواړي ((شعر)) يې د ((شعار)) تر سيوري لاندې راشي، نو دا خو بيا ښه نظر دی، چې شاعر او ليکوال يوازې شاعري او ليکوالي وکړي او په عملي سياست کې ګوتې ونه وهي، د خپل هنر له لارې د خلکو ذوق او شوق خړوب او د خلکو د فکر کچه اوچته کړي، خو که خبره د ټولنې هر اړخيزه وده او ټولنيزه سوکالي وي، نو دا بيا له سياسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرته یوازې په څو نورو چارو نه شي ترسره کېدلای. زما په فکر یوه عمومي غمیزه دا ده، چې پښتانه د پخواني شوروي په یرغل سره ډېر وځپل شول، نه یې په سیمه کې دوست پیدا شو او نه په نړۍ کې، د هېواد په داخل کې هم یو شمېر نور مصنوعي سیمه ییز پوځي او سیاسي قوتونه ورته جوړ شول، اقتصاد یې هم کمزوری شو او له تحصیلي پلوه هم په ډېر خراب دریځ کې واقع شول، د مذهب د ناوړه تعبیر پر اساس یو شمېر داسې مذهبي ګوندونو چې په سر کې یې پښتانه وو، هغوی د پښتنو ملي او خپلواکه روحیه له مذهبي افکارو سره د تصادم په پلمه وځپله، نو په نتیجه کې پر ټولنې یو ډېر ناسم حالت حاکم شو. لیکوال چې د خپلې ټولنې او محیط بچی دی، طبعاً په ټولنه کې له دې حاکم بهیر څخه خپل تاثر اخلي، نو ځکه خو په نتیجه کې داسې یو حالت رامنځته شو، چې پښتانه په پیل کې په دفاع او وروسته بیا تر هغې نه هم ټیټې کچې ته راپرېوتل، دې حالت د پښتنو د سیاسي جرئت وزرونه کمزوري کړل، نو که اوس په کې یو نیم هم د سیاست له لارې د ډېرو سترو کارونو د سرته رسونې هیله لري، د نورو له ښکاره او پټو، مستقیمو او نا مستقیمو مخالفتونو سره مخامخېږي...

د سیاست دې بحث موږ څخه د لارې په اوږدو کې ښکلې منظرې پناه کړې وې، موږ فکر نه کاوه، چې د جرمني پر ښکلو سړکونو سفر کوو او یا هم د راین سیند پرغاړه روان یو، جرمني او نوره اروپا داسې نه ده، چې په لاره کې دې کومه یوه ودانې مخې ته راشي او یا هم کوم ښکلی ځای، نو بیا لکه څنګه چې زموږ په هېواد کې دې هغه ځای په همغه نامه یادېږي، هلته ټول وطن ودان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، نو ته به یې کوم یو ژر یاد کړې، سړکونه یې داسې جوړ کړي، لکه د لاس ورغوي په شان پاک صفا ښکاري، څرنګه چې هلته وخت پر وخت باران کېږي، نو د اوبو د وتلو لارې یې ټولې په پام کې نیولي، د اور ګاډي پټلۍ، پلې لارې او د بایسکل سورو لارې ټولې په پام کې نیول شوې دي. د اکثرو لویو لارو په دواړو څنډو کې د شل متره په واټن کې داسې اوسپنیزې جالۍ غځول شوي، چې سړک ته د حیوان د راوتلو، ډبرو د لوېدو او نورو احتمالي خطرونو مخنیوی کوي، مانا دا چې په ارام زړه سفر کولای شې، سړکونه یې داسې ښکلي جوړ کړي، چې مزل درته په کې خاص خوند درکوي. لنډه دا چې څه دې په زړه کې ګرځي چې خپل هېواد په ایډیالیز یا تصوري لحاظ هغسې جوړ کړې، هغه ټول کارونه دوی کړي دي، په زړه او ذهن کې دې داسې څه نه پاتې کېږي، چې ته ووایې داشی نیمګړی دی. پر داسې سړکونو نو سفر عجیب خوند کوي، هغه هم چې غریب صیب غونډې د طبعې یو ملګری هم درسره وي. غریب صیب به نو موټر ته پښه ورکړه، خدای خبر، چې په څوو کې به یې ځغلوه، خو موږ دواړو سیاسي بحثونو دومره ګرم کړي وو، چې لارې او موټر ځغاستې ته مو هډو خیال نه و، زموږ خبرې لاخلاصې شوې نه وې، چې غریب صیب وویل، نور نږدې شوي یو، ودرې چې یو ځل ټلېفون وکړم، چې پروګرام چېرته او څو بجې دی؟ غریب صیب پوښتنه وکړه د مشاعرې تنظیمونکو وویل، چې مازیګر د څلور بجو شاوخوا کې مشاعره شروع کېږي، اوس یو څه وخت شته، ما ویل څه تر هغه به موږ ټک و پک کارونه وکړو، ما پر دې مهال د کونړ ولایت والي ښاغلي سید فضل الله وحیدي ته ټلېفون

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته ومې ویل چې نن د کونړ د ځوانانو په نوښت دلته «کونړ سیند» مشاعره جوړېږي، نو که تاسې څه پیغام لرئ، چې هغه ورته ورسوم! وحیدي صیب وویل: پر سلامونو او نېکو هیلو سربېره مې ورته دا پیغام ورسوه، چې المان مېشتي کونړیان باید له کونړ مېشتو کونړیانو سره هر اړخیزه مرسته وکړي، په تېره بیا په فرهنګي ډګر کې، وحیدي صیب زیاته کړه: په کونړ کې یو شمېر مثبت پرمختګونه راروان دي، له هغې جملې څخه، ده وویل: پر راتلونکي ، ۱۳۸۷ل کال به په کونړ کې تر شلو ښوونځیو د زیاتو هغو ودانۍ جوړې شي، د کونړ پر سیند به څلور لوی پلونه جوړ شي، دغه راز د څو کلنیکونو، روغتیایي مرکزونو او د برېښنا د څو پروژو یادونه یې وکړه، په هر حال د کونړ والي د کونړ پرمختګونو ته هیله من او خوشاله برېښېده. پر دې وخت د کافۍ یو دکان ته ننوتلو، چای مو وغوښته، غریب صیب خپل ټلېفون چارج ته کېښوده، نیم ساعت به دلته ناست وو، چای مو وڅښه، ستړیا مو ښه ووته او د غریب صیب ټلېفون هم چارج شو. پر دې وخت د مشاعرې له تنظیموونکو څخه یو تن مو پسې راغی، غریب صیب ورته همدا ځای ادرس ورکړی و او هغه سره یو ځای د مشاعرې هال ته لاړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونړ سیند مشاعره

له معمول سره سم د پښتنو دا ډول ادبي غونډې پر خپل وخت نه پیلېږي، خو موږ ته دا وخت هم ښه غنیمت په دې و، ډېر دوستان چې کلونه کلونه له ماڅخه لادرک وو، هلته مې ولیدل او ډېر زیات پرې خوشاله شوم.

په تېره بیا د خوشال خان لېسې د زده کړو په بهیر کې زما هغه کونړي ملګري، چې موږ ورسره په خوشال خان لیلیه کې ډېرې خوږې شپې ورځې تېرې کړې وې. په خوشال خان لېسه کې زما ډېره ناسته پاسته له همدې کونړیو ورونو سره وه. ان ځینو لا دا توپیر هم نه شو کولای، چې زه د کوم ولایت یم، د کونړ که د لغمان؟ یوه ورځ یوه کونړي او یوه لغماني په خوشال خان لېسه کې په دې شرط تړلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و، لغماني ويلي وو چې زه (اسمعيل) د کونړ يم او کونړي ويلي وو چې اسمعيل د لغمان دی، خو په پای کې لغماني شرط بايلولی و.
په خوشال خان لېسه کې به مو د شپې تر کورنۍ دندې وروسته د کونړ د پېچوالو پر ((هوښياری)) او د لغمانيانو په ((سادګی)) ډېرې ګپې شپې سره ويشتلې، هغه شپې چې اوس راپه ياد کړم، نو لکه د خوب په شان راته ښکاري. پر دې وخت ماسره ګڼ شمېر هغه دوستان راټول شوي وو، چې زمونږ د تعليمي دورې د ګپ او شپ ملګري وو. د کونړ سيند مشاعره د کونړ د ځوانانو په نوبت جوړه شوې وه. کونړ ځوانان په رښتيا هم ډېر بيداره ځوانان دي، ان په فرهنګي او نورو ټولنيزو چارو کې د کونړ مېشتو ځوانانو لاسنيوی هم کوي، په کونړ کې څو چاپ شوي کتابونه او د مجلو څو ګڼې د همدې ځوانانو په مرسته چاپ شوي دي. د (کونړ سيند) مشاعرې جوړېدل هم ددې ځوانانو يو بل نوښت و. په دې مشاعره کې نه يوازې يو زيات شمېر المان مېشتو افغانانو او فرهنګيانو ګډون کړی و، بلکې د جرمني له ګاونډي هېوادونو، ډنمارک، بلجيم، ناروې، هالنډ او سويډن څخه هم يو شمېر افغان ليکوالو برخه اخيستې وه.

مشاعره له معمول سره سم د قرآن کريم دڅو مبارکو ايتونو په تلاوت پيل شوه او تر هغه وروسته څو تنو خبرې وکړې او زه يې هم د خبرو لپاره وبللم، ما پر تېرو څو کلونو په افغانستان کې پر ترسره شويو فرهنګي پرمختياوو رڼا واچوله او هم مې په کونړ ولايت کې دتعليمي ډګر غوړېدو ته اشاره وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شور صیب، غریب صیب، مجبور صیب، یون او حاجي صیب فضل الرحمن د مشاعرې په لومړۍ لیکه کې.

وروسته مشاعره پیل شوه، چې نږدې شلو کسانو په کې خپل شعرونه ولوستل. په داسې مشاعرو کې شعرونه طبعاً یو څه شعاري رنګ لري، دلته د شعار ډولو نظمونو بېلګې وې، ان ځینې شعرونه چې د کونړ سیند په اړه وو، څه کمزورۍ هم په کې لیدل کېدلې، یوه نظم کې کونړسیند له ښامار سره تشبه شوی و، سړی نه پوهېده چې په دې نظم کې د کونړ سیند ستاینه کېږي که غندنه؟ خو دې سره سره د مجبور صیب شعر، د غریب صیب شعر او دوه درې نورو شعرونو ماته خوند راکړ. ما فکر نه کاوه، چې مجبور صیب هم شعرونه لیکي، دا اول ځل و، چې ما د هغه شعر واورېد. تر دې د مخه هم ما مجبور صیب پېژنده، خو د یوه سیاسي، پوځي شخص او قومي مخور په توګه. مجبور صیب زما د خسر متقاعد ډګروال

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله خان محمدي ډېر نږدې ملګری و، کله چې بندي و نو د زندان د سختو شپو کيسې يې زما خسر ماته ټولې کړې دي.

مجبور صيب زما خسر سره نږدې څلوېښت کلنه انډيوالي لري، د عسکرۍ انډيوالان د سړي هېڅکله نه هېرېږي، نو دا زما دريم ځل دی، چې جرمني ته راځم، نو هر ځل ما باندې ډګروال عبدالله خان محمدي ډېر ټينګار کوي، چې مجبور به حتماً ګورې او زما سلامونه او احترامونه به ور رسوې. مجبور صيب چې کله خبر شوی و، زه جرمني ته راغلی يم او دې مشاعرې ته راځم، نو له هالنډه يې ځان رارسولی و. د مشاعرې په بهير کې مجبور صيب ماته وويل: هالنډ ته به ضرور راځې او زه درته سترګې په لاره يم، ما ويل ملګرو سره به مشوره وکړم. د مشاعرې په پای کې څو تمثيلي ټوټې وړاندې شوې، چې خپله کونړ ځوانانو يې په تمثيل کې برخه اخيسته، دې ټوټو اکثره ټولنيز انځورونه کاږل، سياسي مسايل په کې ډېر مطرح نه وو، د سړي هنري تونده يې ماتوله، په دې تمثيلي ټوټو کې يو لوبغاړی ښاغلی خسرو و، چې د تحصيل پر وخت ما سره په مرکزي ليليه کې يو ځای اوسېده، خسرو د تحصيل پر وخت هم د درس دومره مېړنی نه و، خو له تمثيل او هنر سره يې هغه وخت هم زياته علاقه وه، د کونډې زوی سريال په کومه صحنه کې هم لکه د برېښنا په شان ظاهر شوی و، نو په دې خاطر هغه مهال د راډيو ټلويزيون تمثيل څانګې ته معرفي کړی و.

تر تمثيلي ټوټو وروسته، د موسيقۍ وار راورسېد، څو اماتورو سندرغاړو سندرې وويلې، په سندرو کې يې وطني احساسات ډېر زيات وو، نو ځکه يې پر خلکو تاثير وکړ، که څه هم له هنري پلوه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې طبعاً نیمګړتیاوې ښکاریدلې. د موسیقۍ تر پیل د مخه ښاغلي ډاکتر ملکزي خپل څلور کلن زوی د سټیج مخې ته ودراوه، ډاکتر ملکزی د روښانه ذهن او ضمیر خاوند دی، هغه وویل: پښتانه موسیقي خوښوي، خو خپل اولاد نه پریږدي، چې موسیقي زده کړي او سندرغاړی شي، خو زه د هغو پښتنو په شان نه یم، چې د خپل اولاد ذوق ومروړم. څه شی چې د دوی زړه غواړي زه ورته د هغو زمینه برابروم، راشئ وګورئ، که موږ د خپلو اولادونو د استعدادونو مخه ډب نه کړو، نو دوی د دنیا هر لوړ کار ترسره کولای شي، بیا یې د موسیقۍ یوه اله راوړه، چې غالباً (ارګن) یې بولي، پر میز یې کېښوده، دې ماشوم چې پر هغې ګوتې کېښودې، نو یوه خوږه نغمه یې ترې پورته کړه، ټولو حاضرینو ورته چکچک وکړ، لږه شیبه وروسته یې بله سندره هم په کې وغږوله، دا هم ډېره ښکلې وه، که څه هم دوه لنډې سندرې یې په کې وغږولې خو ډېرې خوږې یې وغږولې، هغه وخت زما پر زړه دا خبره وګرځېده چې زموږ په هېواد کې به د څومره ماشومانو او ځوانانو هنري استعدادونه تر خاورو لاندې شوي وي او څومره نور به ناسپړلي پاتې شوي وي!؟ مشاعره، تمثیلي ټوټې، موسیقي او نور پروګرامونه ټول پای ته ورسېدل، د مشاعرې له حال سره سمه مناسبه ډوډۍ هم ټولو ته ورسېده، تر هغه وروسته نو بیا هغو افغانانو ما سره روغبړ وکړ او ستړي مشي یې راکړل، چې تر دې دمه مې ورسره ستړي مه شي نه وو کړي، ډاکتر صیب شېرولي او حاجي صیب فضل الرحمن، چې د مشاعرې په پیل کې مې لیدلي وو، لا په پیل کې یې راته ویلي وو، چې د شپې چا سره وعده ونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړئ، کور ته ځو، نور پلان به بیا له هغه ځایه جوړوو. له هاله ووتو، قدرمنې خور زرغونې ژواک سره مې وکتل، هغې په مشاعره کې هم شعر ولوست او هم یې په کې خبرې وکړې، زما په ذهن کې یې د مرحوم ژواک صیب یاد تازه کړ، ژواک صیب پښتو ادب ته تر خپلې وروستۍ وسې خدمت کړی، په یوه دودیزپاله ټولنه کې د کلتوري پرمختګ لپاره هر څه چې یې له وسه وو ویې کړل، د هغه، هغه خبره مې تراوسه په یاد کې ده، چې د کونډې زوی سریال کې یې دمنفي کرکټر د رول اداکولو په برخه کې کړې وه،چا ورته ویلي وو، چې د ډېر منفي کرکټر رول دې اخیستی دا دې ښه کار نه دی کړی. ژواک صیب ورته ویلي وو: «زه یو سنت شکن یم، زه چې دا منفي دود مات نه کړم څوک یې نه شي ماتولای، نو ځکه مې دې رول ته غاړه کېښوده...» ډېر دوستان زما څنګ ته راغلل، ډاکتر صیب ملکزی راغی، ګیله یې وکړه او ماته یې وویل چې کابل ته درغلی وم، په ټلېفون کې مې درسره خبرې وکړې، خو ودې نه پېژندم.

ما ویل ټلېفون کې خو تراوسه لاڅېره نه راځي، له غړه د ټولو خلکو پېژندل ګران دي، ځان به دې معرفي کړی و، خو کله چې پوه شو، چې ما رښتیا نه دی پېژندلی بیا یې وویل: «اوس مې نو د زړه غوټه اواره شوه ما ویل هسې نه چې اوس غټ سړی شوی وې او موږ نه پېژنې...» ما ورته ویل نه بابا: لکه ونه مستقیم په خپل مکان یم. تغیر مې نه دی کړی او بل داسې خاص موقف کې هم نه یم یو مامورګی یم، ځم راځم، نور نو کوم واک و ځواک نه شته، دا چې کوچنی ماشوم دې موسیقۍ ته تشویق کړی و او د ژواک صیب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان د حاکم منفي کلتور د تنګ ذهنیت د پوالونه دې نړولي دي، مننه درڅخه کوم، هغه هم ډېر خوشاله شو. دې وخت کې حسن شور صیب، ډاکتر صیب شېراغا حرکت او ځو نور دوستان راغلل، راته يې وويل، بیا به دې پیدا کړو که نه، ښه به وي، چې دلته يو څو دقیقې د پښو پر سر ودرېږو او لږ پر سیاسي مسایلو هم بحث وکړو.

یون او ډاکټر صیب ملکزی

ما ویل دا ځای به د بحث لپاره مناسب نه وي، ډاکتر صیب یحی وردګ راته تر مشاعرې دمخه وویل، ښه به وي د سیاسي مسایلو او د افغانستان د کورنیو پرمختګونو په اړه دده په دفتر (افغان معلوماتي مرکز) کې یوه غونډه جوړه کړو، هلته به ددې خبرو تولو افغان مینوالو ته بلنه ورکړو، نو که د چا خوښه وه، هلته به راشي، ازاد بحث به وکړو، ما ورسره ومنله، خو د وخت په باب مې وویل چې هغه به له نورو ملګرو سره په مشوره ترتیب کړو. نو ځکه مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرکت صیب ته وویل، چې که هلته پر دې مسایلو بحث وکړو، ښه به وي، خو دوی وویل چې دلته به هم څو دقیقې خبرې وکړو. ما ویل سمه ده، څلور پنځه تنه سره ودرېدو.

یوڅنګزنی بحث: ډاکتر شېراغا حرکت، حسن شور، ډاکټر صیب صابر او یو دوه تنو نورو دوستان په دې بحث کې راتاله وو. دا ډول بحثونه، لکه څنګه چې د دې شپږو کلونو په بهیر کې د دې حکومت پر کړنو باندې له انتقاده راپیلېږي، بیا هم پر حکومت په تېره بیا پر جمهور رئیس کرزي باندې له انتقاده پیل شو، یو تن وویل: کرزي نو په دې تېره موده کې څه وکړل؟ ټول یې همغه غله او داړه ماران راوستل، چې کابل یې لوټ کړی و ، حرکت صیب هم دې ته ورته نظر درلود خو په لږه نرمه ژبه، خو په دې بحث کې ټول ولاړ کسان په یو نظر نه وو. یوه بل وویل که کرزی صیب غواړي په افغانستان کې رښتیا سوله راشي، نو اوسني امنیتي ارګانونه دې ټول بدل کړي او د پخواني حکومت ټول صاحب منصبان، چې تجربه لري بېرته دې پر کار وګوماري او ټول صلاحیت دې هغوی ته ورکړي، نو هله به له دې غلو څخه خلاص شي. په دې منځ کې نور لوی او واړه انتقادونه هم وشول، خو د انتقادونو غټه برخه همدا وه، چې د دې تېرو څو کلونو په بهیر کې کوم اساسي کار نه دی شوی او ان هېڅ نه دي شوي، امنیتي ارګانونه هم باید ټول د پخواني حکومت (ډاکتر نجیب الله) د حکومت پوځیانو یا صاحب منصبانو ته وسپارل شي او...

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی ته ما دومره وویل: دا یو اوږد او هر اړخیز بحث دی، زه نه غواړم، ستاسې پوښتنې رد یا تائید کړم، دا سمه ده زه د جمهوري ریاست په یوه دفتر کې کار کوم، خو زه نه غواړم زما دنده د حقایقو د تحریف سبب شي. زه په لنډیز سره دومره وایم، چې د تېرو څو کلونو په ترڅ کې د افغانستان په سیاسي، ټولنیزو، کلتوري او د خلکو د ژوندانه په بېلابېلو ډګرونو کې یو لړ پرمختګونه رامنځته شوي، خو دا پرمختګونه د متوازن پرمختګ پر اصولو ولاړ نه دي، په سیاسي برخه کې هم څه پرمختګونه شوي، خو دلته عدالت تر زیاته حده تر پښو لاندې شوی دی. اوسنی حالت ایډیال حالت نه دی، که له ډېر سیاسي تدبیر څخه کار اخیستل شوی وای، نو د افغانستان حالاتو تر دې ډېره ښه وده کولای شوه، د تدبیر په برخه کې نړیواله ټولنه او د افغان دولت ټول لوړ پوړي چارواکي طبعاً مسولیت لري، خو په اوسني حکومت کې دا پرله پسې نیمګړتیاوې په هېڅ وجه ددې مانا نه لري، چې موږ او یا په مجموع کې د افغانستان خلک، تر دې دمخه بیا تر (۱۳۵۷ل کال) پورې د کوم حکومت ارمان وکړي. دا چې په پوځ کې دې داسې چورلټ بدلون راوستل شي او ټول پخواني صاحب منصبان دې بېرته پر کار وګومارل شي، جهادي او نیمه جهادي ډلو ته دې په کې هېڅ برخه ور نه کړل شي، دا هم همغه شان یو نظر دی، چې افغانستان کې یې جهادي ډلې او ځینې نور اشخاص یې لري، یانې ددې برعکس نظر. که موږ غواړو خپل هېواد اباد کړو اول باید دغه ذهني فاصله ختمه او د انطباق حد ته ورسوو. موږ په تېر د ېرش کلن بهیر کې د رفع کولو او دفع کولو ښې پخې تجربې لرو، موږ باید دا تجربې بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

تکرار نه کړو. اوس افغانستان د ګرمو ذهنونو او نظرونو د سرېښت
په مرحله کې دی، دا ښېري باید په ښه ډول خپله لاره ووهي او تر دې
وروسته د یو ایډیال نظام د جوړولو په فکر او لټه کې شو. دولت
جوړونه او د هغه استحکام یوه اوږده پروسه ده، چې باید په دقت

د مشاعرې د برخوالو یو یادګاري انځور

وارزول شي.

زموږ ددې بحث په بهیر کې په لسګونو نورې مختلفې،
همشکله او هم مانا پوښتنې مطرح شوې، خو ددې بحث سرخي تر
ډېره حده همدا وه، چې پورته مو ورته نغوته وکړه. موږ لا د سیاسي
بحث له دې ګرم حالته نه وو راوتلي، چې ډاکټر شېرولي غږ کړ: یون
صیب راځئ چې څو ډېر ناوخته شو. ددې بحث ملګرو برخوالو
څخه مو هیله وکړه، ښه به وي دې ډول بحثونو ته په افغان

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلوماتي مرکز کې چې ډاکتر صیب یحیی وردګ یې مشري کوي، دوام ورکړو، ټولو وویل سمه ده.

د حاجي صیب فضل الرحمن کور: لکه څنګه چې د مخه مې یادونه وکړه، حاجي صیب فضل الرحمن د کونړ یو مخور سیاسي، ټولنیز او قومي شخصیت دی. رسمي دندې یې هم اجرا کړې او ازادې بوختیاوې یې هم لرلې دي. د ډاکتر نجیب الله د واکمنۍ پر وروستیو کلونو یې د کونړ د مرستیال والي په توګه هم دنده اجرا کړې، خو د رسمي کارونو په اند ول دی په ولسي او ټولنیزو چارو کې زیات مصروف پاتې شوی دی.

حاجي صیب فضل الرحمن او یون

په کونړ کې د ښې ځمکې، شتمنۍ او نامه څښتن دی، خو جرمني کې هم پر دې بریالی شوی، چې ځان ته د پېښوریانو په اصطلاح یوه ((فقیرخانه یا اشیانه)) جوړه کړي. د حاجي صیب د ژوند د بري راز د هغو په اوږدو تجربو کې نغښتی دی. خو د دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترڅنګ یې که د شېرعلي خان، ډاکتر شېرولي، عبدالولي او خان ولي په شان د ځلورو تحصیل کړو زامنو منظم ژوند پلان او اندود نه وای، نو خدای خبر چې حاجي صیب به په یوازې ځان په جرمني کې دومره ستر کارونه کړي وای، خو که د حاجي صیب مدبرانه ژوند، ولسي پوهه او د ټولنیزو چارو سمبالښت نه وای، نو ځلورو غبرګو زامنو یې هم دومره منظم او اوډلی ژوند نه شو جوړولای. د حاجي صیب په زامنو کې مشر؛ شېرعلي خان تر ۱۳۵۸ل کال وروسته جرمني ته مهاجر شوی و، فکر کوم دی دهغو لومړنیو مهاجرینو له جملې څخه دی، چې دا مهال جرمني ته راغلي وو، شېرعلي خان تر دې دمخه د جمهوري ریاست په کومې برخې کې کار کاوه، کله چې جرمني ته راغی، نو ورو ورو یې پر تجارت پیل وکړ، تقریباً پنځه لس کاله وروسته، چې په افغانستان کې حالات نور هم خراب شول، نو حاجي صیب فضل الرحمن له خپلې کورنۍ سره جرمني ته مهاجر شو، تر مهاجرت څو کاله وروسته یې بیا دا کور واخیست، چې همدا اوس په کې اوسېږي. دا کور تقریباً شل کوټې لري او د حاجي صیب ګڼ غړې کورنۍ او د هغه همېشنیو مېلمنو ته ایله که کفایت وکړي. دا کور که څه هم نږدې ځلوېښت کاله دمخه جوړ شوی، خو په دومره عصري ډول جوړ شوی، چې ته فکر کوې کال دوه دمخه جوړ شوی دی. ګڼې کوټې، لمبا حوض، د کور شنه ساحه او ګڼې اسانتیاوې لري، ټوله ساحه یې نږدې دوه جریبه ځمکه کېږي. په جرمني کې کورونه او دکانونه ډېر ټکس لري، کله چې څوک په خپل کور کې اوسي، ددې ټکس کم رائي، خو که څوک بیا همدا کور په کرایه ورکوي، ټکس یې طبعاً زیاتېږي، دا ټکس بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره زیات وي، چې که کور خاوند یې همداسې حکومت ته پرېږدي، نو هغه د چا خبره ورته په ګټه پرېوزي. ددې کور لومړني خاوند دا کور هغه وخت پر خپله ځمکه د ځان لپاره جوړ کړی و، چې د غړو شمېر یې زیات وو، لونې او زامن یې ورسره اوسېدل، کله چې هغوی لوی شول او پر خپل کور شول، نو دومره لوی کور ساتل او ټکس ورکول، ده ته ګران شول، همغه و، چې د خرڅون په لټه کې شو. حاجي صیب فضل الرحمن بیا دا مهال همداسې یو کور ته اړتیا لرله، چې خونې یې زیاتې وي او دده یوه کورنۍ چې اوس واقعیت کې څو کورنۍ وې، سره یوځای په کې ژوند وکړي، د تقدیر کارونه دي، دا کور دوی واخیست، اوس دوی ټول په کې راټول دي او ښه لوی او پراخ کور دی، نه یوازې د حاجي صیب کورنۍ په کې سوکاله ده، بلکې دیوه فرهنګي مرکز کار هم ورځخه اخلي، په جرمني کې چې د پښتني فرهنګ د ودې لپاره کوم کارونه شوي او یا کوم پلانونه جوړ شوي، نو نقشې او طرحې یې اکثره له همدې او د انځور صیب له کوره جوړې شوې دي. حاجي صیب فضل الرحمن، چې کله په جرمني کې استوګن شو، نو بیا یې د یوه ځانګړي پلان له مخې د کونړ ځوانانو ته خاصه پاملرنه وکړه، هغو ځوانانو او د هغو کورنیو سره یې مرسته پیل کړه، چې یا جرمني ته د تګ پر لاره وو او یا هم په کونړ کې وو، خو غوښتل یې جرمني ته لاړ شي، د هغو لپاره یې په احسن پور د پیسو پیدا کول، بیا په جرمني کې د هغو کنټرول او له بې لارې څخه د هغوی مخنیوی، له خپلو کورنیو سره د هغوی د ارتباط ټینګښت، په کونړ کې د هغو کورنیو ته د پیسو انتقال، دا ټول یې د یوې ستراتیژۍ له مخې پلان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل او ددې ټولو کارونو لارښونه دده پر غاړه وه. په نتیجه کې ګڼ شمېر کونړ ځوانان جرمني ته لاړل، په تېره بیا له (وټه پور) کلي څخه، خبره ان دې حد ته ورسېده، چې د انټرویو پر وخت به جرمنیانو فکر کاوه چې «وټه پور» کوم لوی ښار یا ولایت دی او کونړ د هغه کومه وړه برخه، نو بیا به یې چې چانه پوښتنه وکړه، چې د کوم ځای یې؟ هغه به چې له افغانستانه کونړ او بیا له کونړه وټه پور ته رسېده، د مرکه کوونکي به تلوسه وه چې ورته وواییې: په وټه پور کې د کوم ځای یې؟ د کونړ یې که د بل ځای؟ هغوی ملامت نه وو، د وټه پور د لویوالي او ښار ګڼلو لپاره قرینه هم موجوده وه، لکه بهاولپور، هرېپور او داسې نور. اوس چې جرمني کې څوک د افغانستان د ټولو ولایتونو د خلکو شمېر محاسبه کوي، نو د کونړ شمېر په کې زیات ښکاري، په تېره بیا په کولن کې. کولن ته ښېخي د کونړو ښار ویل کېږي، په تلفظ کې هم کولن او کونړ سره نږدې دي، تر دې نږدې پنځه کاله دمخه زه جرمني ته تللی وم، همدې کولن ته، د اختر ورځ وه، د اختر لمانځه لپاره د ترکانو یو جومات ته لاړو، تر لمانځه وروسته د خدای په فضل دومره کونړیو سترې مشي او اختر مبارکي راکړل، چې ما فکر نه کاوه، زه په جرمني کې یم. کله چې له هغه ځایه رخصت شو، نو د حاجي صیب تر کوره پورې تقریباً په نیم ساعت کې ورسېدو، حاجي صیب لاتر موږ دمخه راغلی و. زه (یون)، غریب صیب او شور صیب له شېرولي سره کور ته راغلو، په مېلمستون کې له حاجي صیب سره تر روغبړ وروسته ډوډۍ تیاره شوه، د افغانستان پر وخت به د شپې یوولس بجې وې، حاجي صیب د کور د ټولو لویو وړو، په افغانستان کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلو انډيوالانو او نورو حالاتو پوښتنه وکړه، څه کم يو ساعت به ناست وو، حاجي صيب وويل: ځئ تاسې لاړ شئ، استراحت وکړئ، ستړي به يئ، نور مجلس به سباته سره کوو. بيا شېرولي موږ خوبخونو ته بوتلو، خو خوب ته يې پرې نښودو، هلته مو نو هغه ګپ چالان کړ، چې د سپين ږيرو او رسمي خلکو مخکې نه کېده. موږ فکر کاوه، چې بيا يا خوشال خان لېسه ده او يا هم کابل پوهنتون، غريب صيب سره خو پخوا بلد وم، خو ما فکر کاوه چې شور صيب داسې غلی غوندې سړی دی، دی به ډېر ګوز موزی وي، خو چې کله يې مجلس ته کېناستم، داسې سړې او مړې ټوکې به يې کولې، چې سړی يې ورو ورو خندوه، دی شور و خو يو غلی شور. (غلی شاتته انقلاب دی بدلوي د زمانې رنګ) د ده ګپ به ورو ورو د مجلس رنګ بدلاوه، شورصيب ته مو وويل: انډيواله هر چېرته چې يې زموږه يار يې، خو تر څو چې زه دلته يم، له موږ جلا کېدلی نه شې، هغه وويل: زه مو کله پرېږدم، ته خو داسې يې لکه د پوډريانو درمل، يو ځل چې څوک درسره کېني، بيا لکه معتاد درنه خلاصېدی نه شي، موږ دې اوس په خپل مجلس معتاد کړي يو، فقط يوازې سبا راته اجازه راکړئ، چې زه هلته خپل کارونه منظم کړم او رخصت واخلم، بيا نو چې څو دلته يې زه در سره يم. ما ويل سبا خو غريب صيب هم ځي؛ سفارت کې يې د بچو د پاسپورټونو مسله ده، هغه خلاصوي بل سبا بېرته راځي، شور صيب وويل، زه خو فکر کوم، چې تاسو هالنډ ته هم حتماً راځئ، ځکه مجبور صيب سره دې هلته وعده وکړه، زه به درسره هلته يوځای شم. موږ وويل ښخي سمه ده. همدې ګپ ګپ کې مو شپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوب ته جوړه کړه. سهار تر چای مهال وروسته غریب صیب په خپله مخه لاړ، شور صیب په خپله، شېرولي خپلې دندې ته لاړ، خو ماته يې وويل: چې تاپسې لږه شېبه وروسته سيداغا ماما راځي، هغه به دې ښه وګرځوي، مازيګر ماښام به زموږ (هالې) ته راشې، هغه ځای به هم وګورې، موږ ټول بيا هلته يو، تر هغه چې سيداغاماما راځي، حاجي صيب به درسره وي.

د کولن ښار د ځينو برخو کتنه: ما لاحاجي صيب سره خپلو خبرو ته دوام ورکاوه، چې ګلالۍ خور د (ډاکتر شېرولي مېرمن) مېلمستون کې زماستړې مشې ته راغلـه او زما د مېرمنې او ماشومانو پوښتنه يې وکړه. ګلالۍ خور وويل چې ټلېفون کې مې ځو مياشتې دمخه ارين (مېرمن يون) سره خبرې کړې وې، هغې ويلې وو، چې ماشومانو سره يوځای درځو، کاشکې ټول مو راوستي وای، ما ويل ټول په منډو رامنډو کې يو، دواړه همزمان بهر ته سفر نه شو کولای، يو تن بايد کور کې وي، ماشومان مو هم يوازې دي، نو ځکه خو مې هغوی رانه شو وستلای. حاجي صيب سره مې مجلس کاوه، هغه وويل، زه هم په نږدې ورځو کې پېښور او بيا کابل ته درځم، بيا به سره وګورو، ما ويل بېخي ښه ده، پر همدې وخت سيداغا ما ما راغی، تر روغبړ وروسته يوه شېبه کېناست، چای يې وڅښه، ما ته يې وويل که تيار يې نو ځه چې ځو! ما ويل زه خو تيار يم، حاجي صيب نه مې رخصت واخيست او له کوره ووتلو!

سيداغا ماما وويل: چېرته دې زړه دی چې لاړ شو؟ وخت لرو، ما ويل هر چېرته چې ستا زړه وي، هغه وويل نه زه ستا لپاره راغلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

يم، شېرولي خان نوې وظيفه اخيستې، هغه ماته ويلي چې زما تر راتګه پورې يون صيب درنه يوازې پاتې نه شي او نه يې چې چاسره پرېږدې، نو چېرته چې دې زړه غواړي، هملته ځو. ما ويل خير نو چې داسې ده، که له دې ښاره ووځې د کليو او اطراف پر لوري لاړ شې، ښه به وي، ځکه د دوی ښارونو کې خو د (خو) خبره نه شته، چې دا کليوالي ژوند يې هم وګورو، چې دا څنګه دی؟ ده ويل بېخي سمه ده.

نيم ساعت مزل به مو کړی وي، باران خو د معمول په شان پر تږوله ځمکه ورېده، تږوله ځمکه يې داسې پاکه او صفا وينځلې وه، لکه ښيښې چې په لاس پاکې کړې، ژوند په ډېر سرعت سره پرمخ روان و، په دقيقه او ان په ثانيه کې دې موټر له څنګه تېرېده، سيداغا ماما وويل: راځه لومړی دغه وړاندې ځای ته لاړ شو، دلته يوه تاريخي ودانۍ ده، لومړی به دا وګورو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودانۍ ته نږدې لاړو، موټر مو د ودانۍ ترمخه پارکنګ کې پارک کړ، کله چې موټر نه کښته شو، نو یخ وشنولم، ما ویل دا خو والله سخت یخ دی، موږ موټر کې وو، نه پوهېدلو، سیداغاماما راته خپل بالاپوښ راکړ، هغه وویل زما یخ نه کېږي، زه ددې ځای له اب و هوا سره اشنا یم، دا مې ستا په خاطر د احتیاط لپاره

سید اغا ماما د تاریخي ماڼۍ مخې ته

راواخیست. بالاپوښ مې واغوسته، ځان مې په کې ډېر راحت احساس کړ، د ودانۍ مخې ته لاړو عیناً لکه د دارالامان ماڼۍ، جوړښت یې دا شان و، خو رنګ یې لکه د کابل د شاه دوشمشېره مسجد په شان ژېړ او سپین و. ودانۍ نسبتاً پر لوړ ځای جوړه شوې وه، شاوخوا یې د اوبو لوی نهرونه ایستل شوي وو، کېدی شي د منځنیو پېړیو د تاریخي ودانیو به دا عامه ځانګړتیا وه، چې پر ودانۍ باندې د یرغل د مخنیوي لپاره د دښمن د عسکرو پر وړاندې دا ډول مورچلې جوړې کړي. اوس یې هم شاخوا له اوبو ډنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، خو اوس هرڅوک له کومو وسایلو پرته له دې نهرونو څخه تېرېدلای شي، ودانۍ ته ورڅېرمه د نهر پر سر دوه واړه پلونه جوړ شوي وو، غالباً دا به ډېر وروسته جوړ شوي وو.

سیداغا ماما وویل: دا ډول تاریخي ودانۍ په جرمني کې ډېرې زیاتې دي او دوی یې ښه ساتنه او پالنه کوي. د ودانۍ یوې مخې ته، لکه په هند کې د لودیانو، سوریانو، غوریانو او مغلو د وخت لویو ودانیو مخې ته چې د اوبو حوضونه او فوارې وي، دلته هم همدا شان یو حوض و او ګڼې فوارې وې.

څو دقیقې دلته وګرځېدو، شا خوا ځنګل موهم وکوت او بیا رهي شو.

ترهغه وروسته سید اغا ماماوویل: راځه د راین غاړو ته لاړ شو.

یون د ((راین)) پر غاړه

ما ویل موږ خو د همدې راین پر غاړو راغلي وو، هغه وویل: راین سیند همداسې ډېرو ښارونو له زړه څخه تېر شوی، هلته به لږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګرځو ما ویل سمه ده. تر لس شل دقیقو مزله وروسته مو موټر د سیند تر څنګ د عمومي سړک تر خوا په یوه فرعي کوڅه کې پارک کړ، همداسې د سیندپر غاړه مخ په بره روان شو، راین تر مورګو ډک و او په لسګونو وړې او لویې بېړۍ په کې په داسې ارامۍ ښکته او پورته روانې وې، چې غږ او غوږ یې د سړک تر غاړې هم نه رسېده.

سل دوه سوه متره به لا بر نه وو تللي، هغه هوټل مې تر سترګو شو، چې موږ نږدې پنځه کاله مخکې، د یوه سیمینار لپاره راغلي وو او په همدې هوټل کې دېره وو؛ (میرټن هوټل) همغه وخت ددې هوټل مخې ته د افغان- المان دوستۍ یو وړوکی یادګاري څلی هم جوړ شواو په الماني ژبه یې یوه کوچنۍ لوحه ورته پر تېږ نصب کړه. نږدې پنځه کاله وروسته مې هغه ځای او هغه شېبه کټ مټ په ذهن کې ژوندي شول، سیداغا ماما ته مې وویل: دا هغه هوټل و، چې زه اول ځل جرمني ته د راتګ پر مهال دلته یوه اوونۍ اوسېدم او هغه څلی چې ښکاري، هغه هم همغه مهال جوړ شوی و. د همدې سیند پر غاړه هغه وخت زه او عبدالمالک کاموي صیب، چې دا مهال موږ سره د همدې سفر ملګری و، څو ځله پلې ګرځېدلي یو. یو سل متره زیات و کم نور هم پورته لاړو،خو یخ لږ په تنګ کړو،سیداغا ماما وویل: فکر کوم یخ په تنګ کړې، راځه چې لاړ شو، هغه ځای کې، چې موټر مو ودروه، د هغه دوه کوڅې شاته یو کلیوال بازار دی، هلته به لږ وګرځو، چای به وڅښو، که څه دې خوښ شول وابه یې خلو، تر نږدې لس دقیقې پلې مزله وروسته همغه ځای ته ورسېدو، ښه پاک ستره بازار و، یو دوه د وېښتانو جوړولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

صالونونه مو مخې ته راغلل، دومره پاک وو، ان داسې چې د سړي ورته اشتیا هم راتله، چې وېښتان په کې جوړ کړي، که وېښتان یې ډېر کم یا نوي جوړ شوي هم وي، زما یې هم وېښتانو جوړولو ته زړه وکړ. لږ نور وړاندې لاړو، سیداغا ماماوویل: راځه دې هوټل کې به لږ چای وڅښو. وړوکی هوټل و، لس پنځه مېزونه په کې ایښي وو، ډېر ارام و، سیداغا ماما وویل: چې دلته په اوړوي کې ډېره ګڼه ګوڼه وي، خو اوس ژمی دی، ځکه ارامي ده، ماویل ما هم همدا فکر وکړ، که په دې شکل یې چلوي فکر نه کوم که کرایه هم پوره کړي، نور څوک په کې نه ښکارېدل، یوه زړه ښځه په کې ګرځېدله، خو ډېر تندرسته او غښتلې شخه پخه معلومېده، سیداغا ماما ورته د شنه چای وویل، لږه شېبه وروسته یې چای راوړ، چای مې وڅښه، فکر کوم ټولې لس پنځه لس ایرو یې واخیستلې، سیداغاماماوویل: داسې به وکړو، چې لاړبه شو، هغه ځای او هغه هوټل ته چې د بن کنفرانس په کې جوړ شوی و، ما وویل، هلته څوک پرېږدي ا وکه نه؟ ده وویل: هر څوک پرېږدي، خو اکثره ورته رسمي او دولتي مېلمانه راځي، دا هوټل زموږ د وطن په اصطلاح پر یوه جګه غونډۍ او د المان د خلکو په اند پر لوړ غره جوړ شوی و، چې د چا خبره نیم المان ورڅخه ښکارېده، سیداغا ماما وویل: موږ به د همدې غونډۍ سرته وخېږو، هوټل به له نږدې وګورو او نور به بېرته راځو. ماویل سمه ده، دې غونډۍ ته د ختلو دوه لارې وې، خو هغه لنډه لاره، چې موږ غوښتل پرې ورشو، ترافیکي اشارې پرې ځړېدلې وې او تګ یې منع کړی و، سیداغا ماماوویل: څنګه په هغه بله لار نه ځو؟ ما وویل راځه تېر به شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـرې، ددې کنفـرانس هـم ډېـره مـزه ګـې نـه وه، داسـې خلـک ورتـه راغلي وو، چې دا ځاى به يې هم ګنده کړى وي. ځـه مـخ پـر کـولن، همداسې مو په خوندحرکت وکړ، موټر په ډېر سرعت کې روان و، د هغه ځاى سړکونه دومره خوندور دي، چې د سړي موشم پـه کـې نـه خرابېږي،د موشم کيسه رايادہ شوه، زموږ د يوه ولايت د يو مهـال د نالوسـتي چـارواکي يـاد دې پـه خيـر وي، لـه عجـايبو پـور مـامور و، ددې ولايت ټول اوسېدونکي يې کسب وکمال سره اشنا دي، هغه لـه خپل ډرېور سره په موټرکې يـوه ورځ لـه يـوه بـل ولايـت ځخـه د خپـل ولايـت پـر لاره روان و، هغـه وخت سړکونه ټـول خـراب او کنـډ وکپـر و،خو کوم ځاى کې يو کيلو متر سړک داسې و، چې موټر په کـې ښـه ځغاسته کولاى شوه، موټروان چې پر دې لاره ښه بلد و، نو پر همدې ځاى يې پر موټر پښه ښه ټينګه کړې وه، کله چې موټر ښه په سرعت کې راغـى، نـو پـر دې وخت لـه کـوم کـورو کلي چرګـې سـړک تـه يـو ناڅاپـه منـډه کـړې وه او نـږدې وه، چـې د مـوټر تـر ټـاير لانـدې شـي، موټروان يو دم ډېر سخت بريک ونيو، دې سره يـې لـه خـولې ووتـل، کـوردې د خاونـد ړنـګ شـه ټـول موشـم يـې رابانـدې خـراب کـړ. چـارواکي صـيب پـر دې وخت فکـر وکـړ (موشـم) لکـه چـې د مـوټر دکومې پرزې نوم دى، ژر يې موټروان ته له جېبه پيسې را وکاږلې، ورته يې وويل: واخله خداى دې خوار کړه، ژر يـې جـوړ کـړه، ګـوره چې بيا داسې بې احتياطي ونه کړې!

دا چاروا کې نور عجايب او غرايب هم لـري، يـوه ورځ چـا ورتـه د ختم کارت ورلېږلى و، چې پـه خـتم کـې ګـډون وکـړي. دا کـارت يـې ساتونکي ده ته ور وړى و، ده فکر کاوه، چې دا د چا کومـه عريضـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده، ژر یې امضا کړی و، ساتونکي ته یې ویلي وو: واخله خدای مو خوار کړه ټول غیر قانوني شیان راباندې امضا کوئ! یوه بله انتیکه یې داده، چې یوه ورځ په کابل کې خپل یو سیمه وال مېلمه کړی و، دا د استاد رباني د پاچاهۍ شپې ورځې دي. کوربه هم د پخواني حکومت صاحب منصب و، رتبه یې هم جګړن وه، اوس یې هم په حکومت کې کار کاوه، دا مهال استاد رباني په جهاد کې د سربښندونو په ویاړ دې چارواکي صیب ته د تورن جنرالۍ پوړۍ هم ورکړې وه، د ډوډۍ پر مهال ده له کوربه څخه پوښتنه وکړه، چې ستا دا هغه (رتبه) څه شی ده، هغه ورته وویل: زه ((جګړن)) یم. پر دې وخت دی رباني ته سخت په قهر شو. ((د ده داسې داسې وکړم جهاد موږ وکړ جګړنې یې ده ته ورکړې ده...)) ده فکر کاوه، چې جګړن له جګړې څخه اخیستل شوی نو دا پوړۍ به تر تورن جنرالي لوړه وي. همداسې نورې ((نوې او زړې انتیکې)) چې عقل به ورته ګوته په غاښ شي.

خو د جرمني سړکونه داسې محفوظ دي، چې نه ورته چرګه را الوتی شي نه چرګ، نه حیوان او نه انسان، نو د موټر وان موشم په کې نه خرابېږي، نږدې یوه ګړۍ مزل به مو کړی وي، چې سید اغا ماما وویل: دلته د ترکانو هوټل دی، دلته به لږه ډوډۍ وخورو، بیا به ځو، ماویل که ډوډۍ همدلته شېرولي خان دوی سره په هاله کې وخورو، څنګه به وي؟ هلته خو غیر له هغې هم ځو، سید اغا ماما وویل: هلته ایله نهه بجې ډوډۍ تیاره شي، اوس خو دلته ځو، ډېره پاکه ډوډۍ ده. د هوټل ترڅنګ یې موټر ودراوه، هوټل ته پورته شو، ډېرو وړوکی یو پوړیز هوټل و، خو ښه د مزې پاک و، ترکان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

جرمني کې تر بل هر قوم زيات دي، تر دويمې نړيوالې جګړې وروسته، چې د کارګرانو او نورو مهاجرو په توګه دلته راغلي، همدلته پاتې شوي دي، وايي چې تر دويمې نړيوالې جګړې وروسته اروپايي هېوادونو له افغانستانه هم د ګڼو کارګرانو د لېږلو هيله کړې وه، خو هغه وخت د افغانستان حکومت دا د ځان لپاره سپکاوی ګڼلی و.

په جرمني کې اوس د ترکانو شمېر نږدې څلور مليونو ته رسېږي، په هر حال ځانته خپل مسجدونه، هوټلونه او کلتوري مرکزونه لري. په دې ځای کې دې پر ترکانو او ايرانيانو هم د افغانانو مينه ماتېږي،سيد اغا ماما ، چې څه غوښتي وو، هغه يې راوړل، عيناً لکه دافغانانو ډوډۍ، پاکې سوتره وريجې او کباب. ډوډۍ مو په خوند وخوړه او دحاجي صيب فضل الرحمن د هال پر لوري روان شو.

د حاجي صيب فضل الرحمن هال: دوی ورته په رسمي ډول ((د خوشالۍ هال)) وايي خو زه ورته ځکه د حاجي صيب هال وايم، چې دده په تدبير او هلو ځلو جوړ شوی، که څه هم شېرعلي خان، شېرولي خان،عبدلولي خان، خان ولي او دده د کورنۍ نورو غړو او خپلوانو به په کې ډېرزحمت ګاللی وي،خو چې اوبه له سره پاکه نه وي، تر دې ځايه رڼې نه رسي، تر شل دقيقې مزله وروسته به دې هال ته رسيدلي يو، کله چې هال ته ورسيدو، نو ډاکتر شېرولي، شېرعلي خان، عبدلولي، د شېرولي ماماګانو او نورو ګڼو ځوانانو زموږ هرکلی وکړ،ټولو وويل: ډېر وخت مو تېر کړ. ما ويل مخکې تر دې، چې زه نورې خبرې وکړم، زه هال ګورم شېرعلي خان ته مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل: ماته دا هاله ټوله را وښایه، دوی هال ته ((هاله)) ویله، کېدی شي جرمني تلفظ یې همدا وي. په کابل کې دې ته د واده یا غونډو صالون وایي، شېرعلي خان، شېرولي خان او عبدالولي ته وویل، چې لاړ شئ یون صیب پر ټولو ځایونو او کوټو وګرځوئ. عبدالولي خان پر دې وخت غږ کړ، لالاصبر وکړه، چې زه خپله کمره هم راواخلم، عبدالولي خان تر شېرولي خان کشر دی، په خوشال خان لېسه کې و، هغه وخت ډېر کوچنی و، څنګه چې له شېرولي خان سره زما ورورې وه، شېرولي ته یې لالا ویل، نو ځکه ما ته هم لالا وایي. هغه خپله کمره را واخیسته، ما وویل: څنګه دلته خو عکاسي نه کوې؟ هغه وویل، ولې نه، دلته د واده،علمي او ادبي غونډو عکاسي زه کوم،ما ویل مفته یې کوې او که په پیسو، هغه ویل نه بابا فیس اخلم، د ودونو پروګرامونه ټول زه خپله عکاسي کوم اوبل چا ته اجازه هم نه شته، چې زمونږ له اجازې پرته عکاسي وکړي، که واده والاځوک هم راولي، نو هغه فرعي عکاسي کوي، ما وویل: د ودونو په منځ کې هم ته ګرځې؟ هغه وویل هو، د ناوې او شاه ټول عکسونه ویډیویي او چاپي زه اخلم، ما وویل: بیاخو نو چې پیسې هم در نه کړي، همدا وړیا سیل دې بس دی، هغه په خندا شو، ویې ویل نه یوازې دا فلمونه ورته بیا ایډیټ او صفا کوم، بلکې عکسونه یې هم چاپوم، له دې لارې هم پیسې راته پاتې کېږي، بیا ما ورته وویل، چې تر شېرعلي خانه خو د تا ګټه ډېره ده.

ګپ ته مو همداسې ادامه ورکړه، هغه لومړی پر لوی هال وګرځولم، رښتیا هم خدای (ج) دې له بدو سترګو ساتي، د جرمنې په کچه هم ډېر ښکلی او لوکس هال و، تقریباً اته نهه سوه کسان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې پر یوه وخت ځایېدل. په ښکلو قندیلونو سینګار شوی و، مېزونه او څوکۍ یې هم ډېر ارامه وو، ځمکنۍ فرش پرې

د هال یوه برخه

غوړېدلی و، څوکۍ یې داسې وې، چې د کېناستو پر وخت یې کښې پښې نه کاوه، تر هغه وروسته یې پخلنځی راوښود. رښتیا هم ډېر پاک و، بیا یې ستهور یا زېرمتون راوښود، چې دوی ورته مواد راوړي او هلته یې زېرمه کوي،تر هغه وروسته یې اداري خونې هم راوښودې، چې څلور پنځه اتاقونه په کې وو او تر څنګ یې یو جومات، چې نږدې دوه سوه لمونځ کوونکي پر یوه وخت په کې ځایېدلی شي. تر هغه وروسته یې په دویم پوړ کې یو بل منځنی هال ته بوتلم،چې لاندې پوړ کې یې څو لوی اتاقونه وو او له دې سره همشکله څو اتاقونه چې دفتري کار تر اخیستل کېدلای شو، په دې منځني هال کې د اوږده مېز شاوخوا څوکۍ ایښودل شوې وې، پر یوه وخت پنځوس، شپېته کسان په کې ځایېدلای شي. ډاکتر شېرولي وویل: اوس موږ د کلتوري ټولنې اکثره غونډې همدلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوو، استاد عبدالله بختانی خدمتګار او استاد حبیب الله رفیع چې راغلي وو، هغوی ته مو همدلته ځای جوړ کړی و، هغوی همدلته ډېر خوشاله ځکه وو، چې دا ځای ډېر ازاد دی،بیا عبدالولي لاندې پوړ ته کښته کړو، چې هلته څو ښکلي اتاقونه وو، د ټلویزیون د سټوډیو لپاره ډېر ښه ځای و. عبدالولي خان وویل: لالا ته چې له خیره ټلویزیون جوړ کړې، نو زه به ورته دلته سټوډیو جوړه کړم، له ټولې اروپا څخه بیا ته ښېغمه شه، دومره کار درته وکړم،چې ته هم ورته حیران شې، ما ویل ځه خدای به خیر کړي، انشاالله چې همداسې یوې ورځې ته به ورسېږو، اوس خو یوازې یو هیله ده، تعقیبوو به یې. پر دې وخت ډاکټر شېرولي وویل: راځئ چې لاندې لاړشو، هلته ډوډۍ تیاره ده، ډوډۍ به وخورو بیا به ځو. پر یوه اوږد مېز ډوډۍ تیاره وه، پنځه لس، شل کسان پرې راټول شو، ما ورته وویل چې دا زموږ لپاره ده که نه هره ورځ همدا حال وي؟ هغوی وویل: نه بابا هر وخت دلته همدا حال وي، نن دلته د واده پروګرام و،کله چې د واده یا کومې غونډې پروګرام وي، زموږ ورځنې کار کوونکي خو راځي،هغه نور چې موږ سره دلته د محفلونو پروخت کار کوي،هغوی ته هم خبر ورکوو، په دې ډول کارونه ښه پر مخ ځي. پر دې وخت به یو یو ځوان، چې څېرې یې راته ډېرې اشنا ښکارېدې، راته او ماته به یې سترې مه شي راکول، شېرولي ماته وویل: چې دوی نه پېژنې، ما وویل، نه والله، ده وویل پلانکی دی که نه، ښه ما ویل دا خو څلور پنځه کاله مخکې ډېر کوچنی و او اوس دادی ځوان شوی، خپله افغاني ډوډۍ مې وخوړه، شېرعلي خان راته وویل: له خیره چې زموږ او ستاسې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټلويزيون جوړ شي، دلته به ډېر کار وکړو، په دې هاله کې مې مسکينيار صيب ته پروګرام جوړ کړی و، ډېرې پيسې ورته ټولې شوې او ټلويزيون ته يې ډېره ګټه ورسېده، نو يو ځل چې له خيره سره تاسې خپل کار پيل کړئ، بيا انشاالله کار نه معطلېږي، څو شېبې نور هم ناست وو، شېرولي هغوی ته وويل: زه او يون صيب درڅخه ځو، تاسو نو بيا راځئ، هغوی وويل: تاسې ځئ موږ هم خپل کارونه دادی راټولوو او درځو.

زه او شېرولي په موټر کې کېناستو، يو ځل بيا يې د کور د ټولو غړو د روغتيا پوښتنه وکړه، د هېواد مېشتو ليکوالو جلا جلا تپوس يې وکړ،د ژوند ، اقتصادي حالت او امنيتي ستونزو ټولو پوښتنه يې وکړه. ما دټولو ډاډ ورکړ، ومې ويل: چې ژوند مې ډېر ښه دی، اقتصادي مشکل نه لرو، يو څه سپما هم کولای شو، خو بيا هم ارامه او خوشاله نه يو، علت يې دادی، چې افغانستان کې سياسي عدالت تامين نه دی، نه يوازې دا چې له خپلو حقوقو برخمن نه يو، ځپل کېږو هم او ملامت هم ګڼل کېږو. ډاکټر شېرولي په زېر وزبر سره د هېواد د ټولو حالاتو پوښتنه وکړه، که څه هم زماتوضيح او تشريح هغه ته څه ډېره نوې ځکه نه وه، چې هلته افغانان د رسنيو له لارې او هم د ټلېفون له لارې په ډېر ښه ډول د هېواد پېښې تعقيبوي،خو بيا هم هغه مسايل، چې لاهم د رسنيو تر خولې نه وررسېږي،ده ته جالب وو، زه او دی دواړه په دې هم نظره وو، چې د دې ډول محروميتونو انعکاس لپاره تر ټولو مهمه وسيله داده ، چې ټلويزيون فعال کړو، او س خو موږ ځپل کېږو هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ملامتېږو هم ، له دې حالت څخه د راوتو لاره داده، چې رسنۍ مو په لاس کې وي.

همدې خبرو خبرو کې شېرولي دښار پر څو واټونو ورګرځولم، خو په سیاسي خبرو اترو کې دومره ډوب وو ، چې دښار ښکلا ته مو هڅو پام نه شو ، هلته خو د بدرنګۍ هېڅ سوال نه پیدا کېږي، خو بیا هم تر ښکلو ډېرې ښکلې ودانۍ د سړي زړه راکاږي، کله چې له سیاسي خبرو لږ په دمه شو ، نو شیرولي ته مې وویل: ته وګوره ودانۍ چې څنګه ښکلې یې جوړه کړې ده، فقط لکه دسګرټو قوطۍ چې یې ودرولې وي، هغه هم داسې پاکه او سوتره چې هېڅ پلاستیک دې ترې هم نه وي لرې کړی، کاشکې چې ټایرونه یې درلودلای او یا انتقالېدلای شوای، چې د ټولې مو افغانستان ته وړې وای،هغه وویل: تعمیرونه خو به یې یوسې، خلک به یې څنګه کړې؟ په څو ورځو کې به یې درته ببرته د خاورو ایرو ڼلی کړي، تر څو چې خلک اصلاح نه شي او ټولنه کې ذهني اعمار رامنځته نه شي، دا ډول ودانۍ به جوړې شي، خو بیا به ړنګې شي. ماویل رښتیا هم واقعیت دادی ترڅو چې د خلکو په ذهنیت کې مثبت بدلون را نه شي، ډېره سخته ده، چې واقعي، مستحکم او نا متزلزلې پرمختیا ته ورسېږو ، وګوره د افغانستان سړکونه په دې نږدې څو کلونو کې اکثره بېرته جوړ شول، خو خلک یې جو ړنه شول، د کابل – جلال اباد سړک ښه ښکلی جوړ شوی، په منځ کې یې سپینه لیکه په دې خاطر اچول شوې، چې د هرچا خپل برید او خط السیر معلوم وي، خو دا د نه سړي زامن خپل خط پرېږدي، او پر دې بله لیکه به روان وي، ځینې ډرېوران دومره سپین سترګي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، چې د سړي د اوسېلې پوکانۍ راتنګه او انفلاق ته نږدې کړي، ماسره خو چې هر ډرېور وي، لکه د دوک غوندې يې په لاړ سمومه، خو کوم يو به ژر سم کړې، يو هم د سړي زوی نه دی، که سړی نه وايي له خوارۍ. هغه د کابل پوهنتون د يوه استاد خبره ډېره سمه ده، چې چا ورڅخه پوښتلي وو: ((افغانان به څه وخت سړيان شي؟ هغه ورته په ځواب کې ويلي وو، دوی چې ترڅو سړيان کېږي، موږ نه به يې خره جوړ کړي وي.)) اوس سړک جوړ شو، خو ډرېوران ذهناً جوړ نه شول، نو په دې خاطر ستا خبره مهمه ده، چې ذهني اعمار ډېر مهم دی.

همدې خبرو کې وو، چې شېرولي دوی د کور لاړ ته مستقيم او نږدې شو، پنځه لس، شل دقيقې وروسته کورته ورسېدو. دشپې دولس بجې وې، يوه شېبه حاجي صيب سره کېناستو، هغه د نن ورځې ګزارش وغوښت او ما ټوله کيسه ورته وکړه، دهالې مبارکي مې ورته هم ورکړه، هغه وويل: خوښه دې شوه، ما وويل، والله ډېره ښايسته وه، بيا لاړ وخوبخونې ته.

دريشي مې بدله کړه، جامې مې واغوستې، شېرولي راسره څو شېبې نور هم مجلس وکړ، بيا يې راته وويل: سبا مو پروګرام څه دی؟ ما وويل: غريب صيب راځي، هغه سره به پروګرام جوړوو، که ممکنه وه، پاريس ته ځو، هلته زما اخښې فيصل د افغانستان په سفارت کې کار کوي، هغه به هم وګورو او که ممکنه وه، استاد روستار تره کی به وګورو، د درناوي سړی دی.

ډاکټر شېرولي وويل: زما زړه همداسې تخنېږي، زړه مې دی، چې تېر شم دې وظيفې نه او سر له سبا تاسې سره لاړ شم. دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

چکرونه خومې یوازې پر تاسې نه لورېږي! ما وویل: ته دې خپل کار کوه، غریب صیب نور وزګار شوی، پرېږده چې هغه راسره وګرځي، هغه په اروپا کې غیر له هغه هم دومره بلد دی، لکه د معاملاتو لاربښود، هر ځای ورمعلوم دی. ته دې سبا وختي خپلې وظیفې ته ځه او موږ به خپل کارونه خلاصوو. ده وویل کله چې غریب صیب راغی، نو بیا دې له هالې هر موټر چې زړه غوښته بودې ځي او یا به عبدالولي در ته ښه نوی موټر ونیسي، سفر مو ډېر اوږد دی، چې په تکلیف نه شئ، ما ورته وویل: ځه ته دې خپل کار کوه، تر تا دلته زما واک زیات دی، عبدالولي ته چې مې وویل په ټې ثانیه کې موټر پیدا کوي. پر همدې خبرو مو خوب ته پناه یوړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاریس پر لوري

د مارچ ۱۸مه نېټه د سه شنبې ورځ وه، غریب صیب له خپلې وعدې سره سم د مارچ پر اتلسمه نېټه سهار نږدې یوولس بجې په کولن کې د حاجي صیب فضل الرحمن کورته ځان راورسوه، موږ چای څښلی و او همده ته منتظر وو، تر څو شېبو دمې وروسته یې راته وویل: څنګه دې پروګرام؟ ما ویل پروګرام خو نو ستا په لاس کې دی، هغه وویل: تصمیم ستا دی، فقط ته یې ووایه، چې بیا پلان ورته جوړ کړو، ما ویل تصمیم هم ستاسو په لاس کې دی، ده وویل که یوازې پاریس ته ځې، خو تلای شو او که ته وایې، چې د استاد روستار تره کې لیدو ته هم لاړ شو او بیا به بېرته سبا ته بلجیم او هالنډ ته ځو، نو دا ناممکنه ده، موږ یوازې کولای شو پاریس ته لاړشواو هلته فیصل سره وګورو او سبا سهار بېرته وخته راشو، نو دا ممکنه ده، ځکه چې دې ځای نه تر پاریسه پورې نږدې نهه سوه زر کیلو متره لاره ده، همدا سې پر بلجیم به تېرېږو او بیا له پاریسه، (لیون) ته هم ډېره لاړ ده او بېرته راګرځېدل هم غواړي، دا ټول به ونه کړای شو او بل استاد روستار تره کې سره خو موږ خبره هم فکس کړې نه ده، چې هغه شته او که نه او که وي هم، مصروف دی که وزګار؟ خیر په هرصورت له ډاکټر صیب تر ه کي به تېر شو، یوازې ستا اخښې فیصل جان به وګورو او که وشول ډاکټر اکبر وردک او ځینې نور دوستان ... ما ویل سمه ده، همداسې به وکړو، هغه سم له لاسه فیصل ته ټلیفون وکړ، ورته یې وویل: موږ درځو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خپل ادرس ورکړ او څو ځله يې خپل ادرس ورته دقيق کړ، چې احياناً غلط نه شي. غريب صيب ادرس وليکه او ځان سره يې خوندي کړ، عبدالولي او حاجي صيب سره مو مشوره وکړه، حاجي صيب وويل: دلته خو موټر ډېر دي وګورئ کوم چې تاسو ته په کارېده، همغه واخلئ، عبدالولي وويل: دا موټر ښه دي، خو د دومره لرې سفر لپاره نه دي، چې بلجيم فرانسې، بيا بېرته بلجيم، هالنډ او ډنمارک ته دې تګ راتګ وکړي. چېرته به درته پاتې وي، بيا به څه کوئ؟ ښه به دا وي چې بارګين ته لاړ شو، هلته ښه نوي موټر وي، ارزانه يې هم ورکوي، د يوې اوونۍ لپاره به يې کرايه کړو، چېرې چې خراب شو، هملته به يې پرېږدئ، هغوی مجبور دي هملته بل موټر درته درکړي ، حاجي صيب وويل، بس چې څرنګه پوهېږئ! حاجي صيب نه مو اجازه واخيسته، زه (يون) او غريب صيب له خپلو بيکونو سره د عبدالولي په موټر کې کېناستو او دبارګين پر لوري مو حرکت وکړ، نږدې شل دقيقې وروسته بارګين ته ورسېدو، عبدالولي، لکه له پخوا نه چې ورسره ښه بلد و دفتر ته ور دننه شو، په دفتر کې دوه ځواني ښځې ناستې وې، خو ډېرې مصروفې ښکارېدې، نوره داسې چوپتيا وه، چې تا به ويل دلته هېڅ انسان کار نه کوي، عبدالولي ورته د کرايي موټر وويل، يوې مېرمنې وويل: شته، عبدالولي ته يې وويل چې دده پېژند کارت، کرېډټ کارټ او همدارنګه څوک چې موټر چلوي د هغه دډرېورۍ ليسانس په کار دی. موټر خو غريب صيب چلاوه، نو ځکه يې خپل ليسانس ورکړ، د دفتر شاته بارګين و، په منظم ډول په کې موټر ولاړ وو، نږدې شل پنځه ويشت ډول ډول موټر، غريب صيب په کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې موټر خوښ کړ ، چې ښه تفريحي موټر و ، نه پوهېږم څه نوم به ورته اخلي ، خو درې تنه په وروستي سيټ او يو تن له ډرېور سره په مخکني سيټ کې قانوناً ځايېدلای شي.

شاته ټولبکس يې هم ښه پراخ و ، غريب صيب هم د همدې ټولبکس له خاطره خوښ کړ ، ويل يې چې بيا نور ملګري هم راسره ملګري کېږي ، نو همداسې لوی ټولبکس په کار دی ، غريب صيب ټول موټر داسې معاينه کړ ، لکه دالوتکې ټيکنشن چې الوتکه ګوري ، يوازې يوه ځای کې يې په کې لږ نری داغ پيدا کړ ، غريب صيب په دې ډول موټر کې ډېره تجربه لرله ، ويې ويل چې څه ډول يې مونږ ته راکړی وي ، په هماغه ډول يې بايد بېرته ورتسليم کړو ، موټر ښه نوی و ، تر اوسه يې لاکيلومتر زرو ته نه و رسېدلی. موټر مو خوښ شو ، بېرته دفتر ته راغلو ، غريب صيب ورته د داغ وويل ، هغوی وويل: سمه ده ، مونږ ته معلوم دی ، بيا يې له عبدالولي څخه کريډټ کارټ وغوښت ، هغه خپل کريډټ کارټ ورکړ ، د هغه کارټ کې پيسې خلاصې شوې وې ، بل کريډټ کارټ يې ورکړ ، هغه کې هم پيسې نه وې ، خپله جيب کڅوړه (بټوه) يې ډېره وکتله ، بل کريډټ کارت يې پيدا نه کړ ، بيا يې شېرعلي خان ته ټلېفون وکړ ، ځکه د هغوی هال نږدې و ، چې د هغه کريډټ کارټ راوړي ، هغه تصادفاً د خپل جيب ټول شيان په کور کې له ياد ه ويستي وو ، هغه وويل ان د جيب پيسې هم ورڅخه هېرې شوې دي ، که وخت لرئ ، خو لاړ شئ له کوره يې ژر راوړئ ، تر کوره پورې تګ راتګ نږدې يونيم ساعت وخت نيوه ، پر دې وخت مې عبدالولي ته وويل: دغه دې ماسره پيسې شته ، نو کريډټ کارټ ته هېڅ اړتيا نه شته ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغـه لـه جيبـه پيسـې راوويسـتلې، پيسـې، خـو دغـه دي ماسـره هـم شته، خو دوی نغدې پيسې نه غواړي، کريډټ کارټ غـواړي، چـې اتومـات پيسـې د دوی خپـل حساب تـه لاړې شـي. دوی وايـي، دلتـه بانک نه لري او نه دومره وخت لـري، ، چـې داپيسـې تحويـل کـړي، کريـډټ کـارت څخـه خـو اتومـات د دوی خپـل حسـاب کـې جمـع کېږي، پـر دې وخت ده وويـل: مـا دا کارتونـه مصرف کـړي وو، خـو حساب يـې را نـه هېـر و، تـه ودرې چـې زه خپـل دا جيبونـه وګـورم، ماسره يو بل کريډټ کارټ هم و، کاغذونـه يـې چـې واړول راواړول که ګوري، چې يو بل کـارټ هـم پيـدا شـو، ډېـر زيـات خوشالـه شـو، ښځې ته يې دا کارټ ورکـړ، ورتـه يې وويل: چې وګوره ستا حساب پرې پوره کېږي که نه؟ هغې چې کريډټ کارټ له کمپيوټره تېر کـړ، نو ويې ويل: هو حساب پوره شو. پر دې وخت يې موږ تـه کيلـي او د پېـښوريانو پـه اصـطلاح د مـوټر چيـټ راکـړ، عبـدالولي ووېــل: نېکمرغـه يـو، چـې ډېـر مـو ارزانـه واخيسـت، هغـه وويـل: شنبه او يکـشنبه پـه کـې رخـصتي راغلـه او تـر هغـه مخکـې هـم يـوه ورځ رخصتي ده او بل موږ مکمل ديوې اوونۍ لپاره ونيو، يو خو د يوې اوونۍ لپاره يې قيمت راټيټېږي او بل رخصتي، چې پـه کـې راشـي قيمـت يـې نـور هـم راټيټېـږي، وروسـته مـو، چـې چيـټ وکـوت، نـو (۳۹۰) ايرو يې په کې ليکلي وو. چې د ورځـې نږدې پنځوس يـورو راتلې، د نورو ورځو په اندول موږ ته ډېر ارزانـه وبريـښېد. مـوټر مـو چې چـالان کـړ، نو ټـانکۍ يـې فـول (ډکـه) وه، قـانون دا دی، چې پـه همـدې معيـار او مقيـاس بـه ورتـه بيـا د تسليمۍ پـر وخت ټـانکۍ ډکوې. عبدالولي وويل، چې دا موټر جي پي ايس (GPS) (لارښود)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه لري، په لار کې به ډېر په تکلیف شئ، ښېرولي لالاهم ډېر ټینګار کاوه، چې له (GPS) پرته لاړ نه شئ، ځکه چې ځو هېوادونو ته ځئ، نوباید جي پي ایس حتمي درسره وي، عبدالولي وویل: کور ته ځو هلته په بل موټرکې جي پي ایس نصب دی، هغه به راخلاص کړو او دې موټر کې به یې وتړو، همداسې د کور پر لوري روان شو، نیم ساعت وروسته به رسېدلي یو، عبدالولي له بل موټر څخه جي پي ایس راخلاص او په دې موټر کې یې نصب کړ، غریب صیب جي پي ایس چالان کړ او له همدې ځایه یې په پاریس کې د فیصل ادرس په کې ورکړ، جي پي ایس کار وکړ، له همدې ځایه مو له عبدالولي څخه اجازه واخیسته او حرکت مو وکړ، لارښود خپله لاره ښودله (GPS) یا لارښود داسې یوه اله ده، چې د وړوکي کمپیوټر د وسیلې ښه لري او پر سکرین باندې درته په غږ او هم په اشاره لاره ښیي، کله چې خپل ټاکلی ادرس په کې ثبت کړې، نو ترهماغه ځایه دې لارښوونه کوي.کوم ځای کې چې لار درنه غلطه شي، نو درته وایي، چې لار دې غلطه کړه اوبیا درته دا هم وایي چې پر دې لاره، پر دې څلور لارې او تمځي راګرځېدلای شې او خپلې ټاکلې لارې ته سیخېدلای شې. په اروپا کې اکثره موټر جي پي ایس کاروي، دا دستګاه له سپوږمکۍ سره تماس لري او ټوله لارښونه له هماغه ځایه اخلي. په جرمني کې ټول جرمني شموله او اروپا شموله (جي پي ایسونه) کارول کېږي، کوم ځای کې چې په لاره کې ټکر شوی وي، یا ګڼه ګوڼه وي او یا هم لاره بنده وي، جي پي ایس درته خبر درکوي، چې لاره کې دغه مشکل دی او دغه متبادله لاره خلاصه ده، لنډه دا چې په داسې ښارونو او هېوادونوکې جي پي ایس

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې وي لکه د رانده د لاس امسا. څو کیلومتره مزل چې مو وکړ، نو جي پي ایس اعلان وکړ، چې پاریس کې تر غوښتل شوي ځای پورې (نږدې اته سوه) کیلومتره لاره او په دومره (نږدې اتو ساعتو کې) هلته رسېږئ. البته د وخت او فاصلې دا معیار او برید تاکنه د موټر په سرعت پورې اړه لري، څومره چې سرعت زیاتېږي د وخت ګراف راټیټېږي. تر نږدې یو نیم ساعت مزل وروسته به مو نږدې دوه سوه کیلومتره لاره وهلې وي، چې د جرمني له خاورې تېر شو او د بلجیم خاورې ته دا خل شو، کله چې د بلجیم خاورې ته داخلېږې، نو که کوم څوک بلدي درسره نه وي او درته ونه وایي، چې دا بلجیم دی، نو نه پوهېږې چې دا بلجیم دی. البته زه یو ځل دمخه هم بلجیم ته راغلی وم، او ګران نجیب احمدزي سره مو غوړه غرمه کړې او یوه ماښامنۍ تېره کړې وه، هغه وخت هم بلجیم د اروپایي ټولنې غړی و او سرحدونه یې رنګ شوي وو، دا ځل چې بلجیم ته راورسېدو، نو غریب صیب راته هغه پخوانۍ خونې او غرفې وښودې، چې د دواړو هېوادونو په برید کې وې او هغه مهال د بلجیم سرحدي ګرګ ګڼل کېده، د بلجیم سړکونه هم د جرمني په شان ښایسته دي، کوم خاص توپیر په کې نه لیدل کېده، خو ما غوندي سړي ته چې کله هم چېرته ښکلی سړک او ودانۍ وګورم، نو زړه مې غواړي، چې خپل هېوادته یې یوسم او یا هم هیله لرم ،چې زما هېواد هم په همدې ډول لویې لارې ولري. دپخو سړکونو خو زه ځکه شوقي یم، چې ما د خامه سړکونو کړاو لیدلی، د طالبانو او تر هغه دمخه نظامونو کې چې د افغانستان اکثره سړکونه کنډوکپر وو او اوږدو سفرونو د سړي لړمون خوړیناوه، زه به چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت ډېر زيات کابل او پېښور ته تلم، نو د لين دډرېور په شان راته د سړک کږلېچ او جمپونه معلوم وو، د دوړو پر ضد خو مې څه له لاسه نه کېدل، د کابل له تنګي به مې چې پټهو پر سر راکاږه، نو تر تورخمه به مې نه لرې کاوه او تر همدې پټهو لاندې به مې دا هيله، خوب او خيال په ذهن کې ګرځېدل، داسې وخت به هم راشي، چې زموږ په هېواد کې سړکونه پاخه شي، او يا خو لږ ترلږه له کابله تر جلال اباده په پاخه سړک او پاک موټر کې لاړ شم، ماته د ډرېورانو په څېر د پنچرۍ ځايونه هم معلوم وو، ان تر پټهو لاندې مې هم پيدا کولای شول، هغه وخت د کابل- جلال اباد سړک او د هېواد نور سړکونه دومره خراب وو، چې عادي موټر په کې پر ساعت لس کيلو متره مزل کولای شو، ځای پرځای به پنچري وه او د لارې د هوټلونو تمځايونه. وايي چې له استاد محمد اصف صميم څخه، چې ډېر سفرونه کوي، چا پوښتنه کړې وه، چې له کابله- جلال اباد ته څومره لار ده؟ هغه ورته ويلي وو: درې په کې پنچرۍ محاسبه کړه، دوه وخته په کې ډوډۍ، څلور په کې لمونځونه او نوره پاتې لار، چې دا نږدې لس دولس ساعته وخت نيسي. زما دا يو ارمان خو پوره شو، هم د کابل او تورخم لويه لاره پخه شوه، او هم د هېواد نور سړکونه پاخه شول ، اوس زه خپل شخصي موټر هم لرم او دولت هم ښه ګاډی راکړی، نو کله چې د هېواد پر پخو سړکونو سفر کوم، فکر کوم چې اروپا کې ګرځم.

غريب صيب ته مې وويل: ځينې خلک تر انصاف لرې انتقادونه کوي، خو زه که يوازې دا سړکونه هم له تېر وختونو سره پرتله کوم نو زړه مې پرې باغ باغ شي. غريب صيب وويل: ددې سوکالۍ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرمختګ په خوند هغه سړی پوهېږي، چې پخوا يې سختۍ ليدلې وي، زه د جهاديانو په پړاو کې پر دې لاره تللی يم، داسې يې څپلی يم، چې تر اوسه مې له هغه سفره بدې راځي، نو کله چې ځينې خلک انتقاد کوي، دوی د افغانستان پخوانی حالت نه دی ليدلی.

غريب صيب ته مې وويل: د طالبانو پر وخت زه (يون) انځور صيب او غضنفر صيب له کابله کندهار ته لاړو. څلور سوه کيلو متره لار مو په (۲۲) ساعتونو کې ووهله. هغه وخت زموږ په خيال کې هم نه ګرځېدله، چې دا سړک به پوخ شي، خو يو وخت بيا داسې هم راغی چې سړک پوخ شو او زه له همدې لارې په پنځو ساعتونو کې کندهار ته ورسېدم. نو زه چې کله د بلجيم سړکونو ته ځير شوم، د جرمني هغه پرې ښکلي ښکارېدل، نو ځکه خو مې د خپل هېواد لپاره په تخيل کې د جرمني په شان سړکونه غوره وبلل، مزله ته مو دوام ورکاوه، اروپا خو ټوله خدايي شنه ده، خو دوی هم په کې ډېر زحمت ايستلی دی، د زحمت او طبعيت د ګډ امتزاج له برکته اروپا نن دې ښکلي حالت ته رسېدلې ده. که څه هم زما دهېواد طبيعت هم تر چا کم نه دی، خو څه موږه خپله ځان خراب کړ او څه هم ګاونډيانو خراب کړو، هغه د ملوک رغون ماما خبره چې ويل يې: ((زموږ په کلي کې يو سړی و، ډېره ښه او ښايسته ښځه يې لرله، ګوزاره يې هم ډېره ښه وه، مينه او محبت يې زيات و، خو کله چې د ګاونډيو له ښځو سره ددې ښځې ناسته پاسته زياته شوه نو د هغوی پسپسکو پرې تاثير وکړ، د وخت په تېرېدو سره د ښځې او مېړه ترمنځ خوابدي زياتېده، بله ورځ چا ترې پوښتنه وکړه، چې څنګه ده ښځه دې، هغه ورته وويل، ښه ښځه مې لرله، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګاونډیو مېرمنو را نه خرابه کړه...» ملوک رغون ماما به ویل: افغانستان ښه ښکلی وطن دی، خو ګاونډیانو خراب کړ. د بلجیم پر شنو جلګو مې ځای ځای اسونه، غویي او نور څاروي لیدل، چې ښه تر وتازه وو او ښه په مینه څرېدل، ډېر خوشاله برېښېدل، ماویل چې حیوانات یې دومره خوشاله دي، نو دانسانانو به یې څه حال وي؟

په همدې بحث کې روان وو، چې د ماښام تیارې نورې دومره راخورې شوې، چې شاخواو ځمکې یې مو نه شوې لیدلای، د سړک په دواړو غاړو کې د ستنو رڼاګانو سړک روښانه کړی و، تر دې وروسته نو زه د رڼاګانو د شمېر په لټه کې شوم او ځای ځای مې د موټر جي پي ایس ته کتل، مقصد مې دا و حساب وکړم، چې دوی په یو کیلو متر کې دواړو خواوو ته څومره برېښنا ستنې ودرولې دي. خو داحساب به رانه ګډ وډ شو، اخر په دې لټه کې شوم، چې په رڼا ستنو کې کومه یوه داسې پیدا کړم، چې ګروپ یې جوړ نه وي او یا نه وي لګېدلی، خو پر داسې ګروپ یا ستنې مې سترګې ونه لګېدې، غریب صیب وویل: څه ته متوجه یې؟ ماویل هسې ناجوړه ګروپ پیدا کوم، هغه وویل: لکه چې پیدا دې نه کړ، پر دې وخت ما ورته وویل: ښنګه کوو، باوري صیب ته زنګ نه وهې؟ هغه وویل: که زنګ دې وواهه، نو ځان دې په غضب ککړ کړ، هغه خو لکه زری غونډې درپورې نښلي، غیر له هغه مو ورسره سبا ته وعده ده له اخوا پرې راګرځو، او ځان سره یې بیایو، اوس یې لاړه هم بچ ده، جي پي ایس چې ماته کوم وخت راکوي، نو ایله یوولس بجې د فیصل جان ځای ته ورسېږو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحاج محمد امین باوري زموږ د پر تکړه فرهنګي ملګری دی، په بلجیم کې اوسېږي، د ارزګان د دهراوت ولسوالی دی، په اصطلاح د مشر ملا صیب کلیوال دی او د مشر باوري صیب؛ عبدالرسول باوري ورور دی، یا په بله وینا هغه دده ورور دی، ښه پوخ حج یې هم کړی، خود ګپ شپ له تخت وتاجه لانه دی غورځېدلی، زه اوس هم پوره باوري نه یم ، چې خپله به حج ته تللی وي او یا که چا به بیولی وي، لکه ډاکټر صیب مخان شینواری، چې په وچ زور ښاپېری خور حج ته بیولی و او اوس چې څوک ورته حاجي ووایي نو ځان ورته بل قسم ښکاره شي، ډاکټر صیب ماخان ته چا هسې په ګپ کې حاجي صیب ووایه. نو ده ورته په ځواب کې وویل: چې حج یو فرض دی ادا مې کړ، لکه لمونځ چې کوم، زه دا فرض د خدای لپاره کوم، زه لمونځ هم کوم، نو ته به ماته لمونځ غاړی صیب وایې؟ هغه بیا ورته له قصده وویل: حاجي صیب دلته راشه کېنه ده هم ورته وویل بېلماځه صیب دلته راشه کېنه، هغه سړی ورته ډېر په غوسه شو چې ته ولې ماته بېلماځه وایې؟ ما حج کړی ته ماته حاجي وایې. ته لمونځ نه کړې نو ځکه زه درته بېلماځه وایم. هغه تردې وروسته ډاکټر صیب مخان ته حاجي صیب ونه ویل، نو د الحاج باوري صیب ازاد نظر، ګپ شپ ته چې ګورې، دده او حج تر منځ لاډېره فاصله پاتې ده. په همدې خاطر موږ ورته وویل چې په شعرونو او لیکنو کې دې له ځان سره حاجي مه لیکه، په (امین باوري) کې دې هم ډېر اسلامي قوت پروت دی، همدا چې عملي کړې هم بس دی، باوري صیب ډېر ښه هرمونیه هم غږوي او ډېر خوږ اواز هم لري، ماویل چې په دې دربانده مشر ملا صیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبر شي، چې هم حاجي يې هم امين يې او هم ارمونيه غږوي، بيا به نو د ژوند څکه هم ترې ونه کړې،! لنډه داچې امين باوري صيب ډېر خوږ اود مجلس سړی دی، مېلمه خو په بيه اخلي، نو په دې خاطر ما اوغريب صيب پاريس ته د تګ پر وخت تر ځان غلنی تېر کړ. سفر ته مو دوام ورکاوه، يو خت مې کتل چې د رڼاګانو څرکونه کمېدل، غريب صيب ته مې وويل، ولې د سړک د غاړې رڼاګانې کمې شوې؟ هغه وويل: د فرانسې خاورې ته داخلېږو. ما ويل فرانسه کې څه برق نه شته که څنګه؟ دلته خو به ستر جنرال تورن اسمعيل خان دبرق وزير نه وي، هغه وويل نه خبره داسې ده، چې فرانسويان پر جرمنيانو باندې خاندي او هغوی ساده ګان ګڼي،وايي د سړک د غاړې برېښنا ستنو ته څکه ضرورت نه شته، چې موټر خپله رڼاګانې لري، نو بله رڼا هسې يو زياتي لګښت دی، کله چې فرانسې ته داخل شو، نو پرته له دې چې د سړک پر غاړه رڼاګانې کمې شي نور، نو په سړک کې څه بدلون رانغی، خو موټر په بلجيم کې نرم حرکت کاوه، جي پي ايس وښودله، چې تر نږدې دوو ساعتونو وروسته به هدف ته ورسېږو، غريب صيب ته مې وويل: دلته خو هېڅ شی نه ښکاري، سبا به بېرته ځو، موږ باندې هم د هغه کانه وشوه، کوم سړی په فلم کې د مړي رول کې کار کړی و او په تابوت کې يې تېر کړی و، نو موږ هم په شپه کې په فرانسه تېر شو، اول ځل چې جرمني ته راغلی وم، همداسې په شپه کې هالنډ ته لاړم، او ټکور جې سره مو ټوله شپه په ګپ او شپ کې تېره کړه او سهار ته بېرته جرمني ته لاړو. دا و زما د هالنډ ليدل، فرانسه به هم فکر کوم همداسې شي. غريب صيب وويل: احتياط کوه، جي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پي ایس ته ګوره چې لاره بیا غلطه نه کړو، کله چې له جرمني راوتلو نو دجي پي ایس له لارښوونې سره سره موټر پر بل عمومي سړک سم شو، د جي پي ایس په مرسته تر نږدې د ېرش کیلومتره واټن وروسته بېرته اصلي مسیر ته ولوېده، ماویل د خوب ثپه هم رابانددې راځي، هغه ویل خوب راځخه نه شي کولای، پر تا چې خوب راغی پر ما هم راځي، بیا به نو هغې دنیا کې ګورو، پر دې وخت به یې په زوره غاړه صافه کړه او زما د خوب مرغۍ به یې ټولې والوزولې، څومره چې د پاریس ښار ته نږدې کېدو، نو رڼاګانې زیاتېدلې، د پاریس ښار له زړه نه یو سیند تېر شوی او تر مورګو ډک دی. د ښار ښکلا یې څو ځله زیاته کړې، پاریس رښتیا هم ډېر ښکلی دی او د نړۍ (د ښارونو ناوې) نوم یې هسې نه دی ورکړی، کله چې د پاریس ښار او د هغه په منځ کې ډک سیند له کابل ښار او کابل سیند سره پرتله کړو، نو د ځمکې او اسمان توپیر په کې لیدل کېږي، هلته سړی پوهېږي، چې دنیا څو پتیرې ده. هدف ته ډېر نږدې شو، لس کیلومتره واټن پاتې دی، وخت څه کم یوولس بجې دي، پر دې وخت ما چې جي پي ایس ته په ځیر کتل اشاره راکوي، چې په چپ لاس وګرځئ، خو غریب صیب بیا د جي پي ایس په کیسه کې نه شو او همداسې مستقیم لاړ، بیا پرمونږ غږ وشو ، چې لار مو غلطه کړه، بېرته یې راته لارښوونه وکړه، چې دغسې وګرځو، دویم ځل غریب صیب جي پي ایس ته ښه ځیر شو، نو ځکه یې لاره هم غلطه نه کړه، خو تېرې تېروتنې زمونږ لس دقیقې وخت تر ستوني تېر کړ. په پای کې همغه تعمیر ته ورسېدو، چې فیصل په کې اوسېده، جي پي ایس همدلته صفر شو، مانا دا چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستی ادرس همدا دی. موټر مو دګڼې ګونې له امله په ډېر تکلیف یو ځای کې پارک کړ. د عمومي دروازې کین لاس ته نومونه لیکل شوي، خو هلته مود فیصل نوم پیدا نه کړ. د دوانۍ داخل ته لاړو، یو اوږدو تعمیر و، مخې ته یې دوه ښځې ولاړې وې، غریب صیب ورڅخه پوښتنه وکړه، هغوی وویل: د دهلیز دروازه کې نومونه لیکل شوي، ما غریب صیب ته وویل، ټلیفون وکړه، هغه ټلیفون وکړ، خو ټلیفون هم کار ورنه کړ، د دهلېز دروازه کې یې نومونه چک کړل، د فیصل نوم نه و، د محمدي و. ما ویل همدا دی، کله چې مو زنګ وواهه، نو څو شېبې وروسته فیصل راغی، د دهلېز دروازه یې بېرته کړه، تر سترې مه شي او روغبړ وروسته یې وویل: ډېر ځنډ مو وکړ، زه خو تقریباً دوه ساعته د مخه درته منتظر وم، مورې وویل: ځای مو غلط کړی و، په کوچني او تنګ لفټ کې درې واړه پورته شو، داسې تنګ لفټ و که مورې دواړه غټ وای، نو بیا به ځانته ځانته پورته کېدلای، خو د وجود ډنګروالي دغسې ځایونو کې په درد خوري.

دریم پوړ ته پورته شو، فیصل ټول ټال دوه اتاقه او یو پخلنځی درلودل. یوه کې یې د خوب چپرکټ و او بل کې څوکۍ مېزونه ایښي وو، خو ډېر ښایسته او پاک تشنابونه یې درلودل، فیصل ته مو وویل چې څومره کرایه ورکوې، کرایه ته ورکوې او که دولت؟ هغه وویل: سفارت یې ورکوي، د برېښنا، ګاز او اوبو ټول لګښتونه یو زر یورو کېږي، فیصل وویل: ما غوښتل بازار نه درته ډوډۍ راوړم، خو تاسو فکس ټایم معلوم نه کړ، نو که اوس سترې نه یئ نو ځئ چې څو هوټل ته لاړ شو. مورې وویل: دلته څه تیار لرې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده وویـل دلتــه هـم هرڅـه شـتـه، خپلـه یـې ژر ژر تیـار کـړل، لـړ څـه قورمـه، هګـۍ او رومیـان چـې زمـا زیـات خوښـېدل او همدارنګـه بولاني يې تيار کړل، څرنګه چې ډېر وږي شوي وو، نو ډېر خوند يې وکړ، سم له لاسه مو ورپسې چای وڅښنه، بیا مـو د سیاسـي او یـو لـړ نـورو مـسـایلو پـه اړه ورسـره خبـرې وکـړې، د افغـانـسـتان پـه اړه سیاسـي وضـعه دلتـه ډېـره مثبتـه نـه ده، د فرانسـې حکومت اوس زیـاتره پـه هماغـه پخـواني حسـاب د نظـار شـورا ملاتـړ کـوي، او دا

تاثیرات يې لاتر اوسه هم شته، دلته هېڅ داسې مثبت تغیـر نـه دی راغلی، چې هغه د افغانستان د ملي منافعو خیال وساتي، نږدې پنځه لس کاله کېږي، چې دا سفارت د جمعیتیاتو پـه لاس کې دی، د سفارت ټول عايدات دوی لوټول، لـه هغـې ورځـې چـې زه راغلـی یم، د سکرتر په توګه، نو پر یوه کـال مـې د افغانسـتان حکومـت تـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپېته زره يورو بانک کې تحويل کړي دي، مخکې موږ حتی بانکي حساب نه درلود ، د حکومت مال دوی خپل مال ګڼه، نوځکه خو دلته ټول ماسره داسې مخالفت کوي، چې حد نه لري.
غريب صيب وويل: څنګه غونډه او ميټينګونو ته هم ورځې! فيصل وويل: هو ځينو غونډو کې ګډون کوم، خو هرکله چې خارجيانو سره کېنم، نو د افغانستان واقعي تصوير ورته وړاندې کوم، د

هغوی ځينې يې د افغانستان له حالاتو خبر دي او ځينې يې سم خبر نه دي.
ما وويل: دلته څومره افغانان اوسېږي او له فکري پلوه څنګه دي؟ فيصل وويل: فرانسه کې د افغانانو شمېر د نورو اروپايي هېوادونو په تناسب کم دی، او بيا د پښتنو خو بيخي کم دی، په مجموعي ډول د (۵۰۰۰) شاوخواکې افغانان دلته اوسېږي، چې اکثره يې همدې ستمي- جمعيتي ډلو او نظار شورا پورې تړلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کسان دي. دلته پښتنوته ډېره کمه سياسي پناه ورکړل شوې او هغه پښتانه هم داسې پښتانه نه دي، چې پښتنو کې حساب شي، هغوی هم د پښتنو پر ضد دي.

ما وويل تبليغات يې څنگه دي؟ فيصل وويل: يوشمېرسايټونه يې فعال دي، چې نه يوازې پښتنو، بلکې ټولو افغانانو ته کنځلې کوي، هغوی هېڅ شی نه مني، اسلام مني، نه افغانستان مني، نه هويت مني، څه يې چې په خوله راځي هغه چټيات وايي، خو اوس دلته يو نيم سايټونه فعال شوي، چې هغوی ورته ځواب وايي.

څو شېبې نور هم فيصل سره ناست وو، کله چې مو ستړيا رفع شوه، نو فيصل ته مو وويل: موږ خو ترهمدې ځايه راغلي يو او سبا بېرته ځو بلجيم ته، هغه وويل نه نو تر دومره لرې ځايه راغلي ياست، بيا خو يو څو شپې ضرور وکړئ، دلته به مو ښه وگرځوم، زه فقط سبا سهار يو ځل وظيفې ته ځم، چې د خلکو د وېزې کارونه دي، هغه ژر ژر خلاصوم او بېرته درپسې راځم، بيا به ووځو، ښه به مو وگرځوم، موږ ويل نه ځو د ښار څو مهم ځايونه همدا اوس گورو، سبا تر چای وروسته موږ درځخه ځو. پر همدې مو اتفاق وکړ.

د پاريس د ښار څو ښکلي ځايونه:کله چې له اتاقه راوتلو، نو غريب صيب ته مې وويل: ته راځه وگورو، چې دين محمد غمخوار سندره رښتيا هم صدق کوي که نه د پېښوريانو په خبره هسې بکواس يې ويلي دي. غمخور صيب يوه سندره جوړه کړې، چې رښتا هم ډېره مشهوره ده او پر ډېرو خلکو ښه لگي، دا چې له واقعيت سره سمون خوري او که نه، هغه بېله خبره ده، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزړه له کومې يې ويلې ده او ننګرهار والي ګل اغا شېرزي لاچاته ويلي وو، چې ددې شعر کمپوز هم ده تيار کړی دی، لکه څنګه چې دی وايي دوه ګانې يې د ديوداس فلم ته هم تيارې کړې دي.

کابل پــه دې دنـيا جنت يـاد يږي
لکه د سرو ګلونو هــار ښــکلی دی
لــندنــه تـا بــاندې يـې نــه ورکوم
ښار د پاريس نه ننګرهار ښکلی دی.

پنځـه دقيقــې مـزل بـه مـو کـړی و، چـې د ښــار مـنځ واټ تـه ورسېدو، دا د پـاريس ښـارمنځ دی، چې لـه دې ځايـه دښـار اکثـره ودانۍ ښکاري اوښه دسيل ځای دی. فيـصل وويـل: د دوی لـويې

رسمي غونډې لکـه جشنونه او نـور هـم پـه همـدې ځـای کـې کېږي.
دلته ودانۍ پر داسې لوړ ځای جوړې شوي،چې نور اکثره ښـار تـرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه ښکارېده، ودانۍ يې لکه په هند کې د لوديانو او مغولو د دورې په شان پر لوړو ځايونو جوړې وې، خو په دې توپير، چې دا د هغو په شان تاريخي نه ښکارېدې او عصري ښه يې لرله، يو څو دقيقې دلته پلي وګرځېدو ،نيمه شپه وه، خال خال باران ورېده، زما ډېر يخ وشو، غريب صيب ته مې وويل: پاريس پر ما ښه ونه لګېد ، راځئ چې ځو، هغه وويل: اوس خو راغلي يو، لږ به وګرځو، ماويل زما همدومره عياشي بس ده، نور نه غواړم د عياشۍ کيسه راباندې وشي. د عياشۍ کيسه د يوه نر پشي د مينې داستان دی، چې دلته نه غواړم کيسه يې بيان کړم، نو ځکه غريب صيب ډېر وخندل، يو څو قطعې عکسونه مو واخيستل، له همدې ځايه د (ايفل برج) چې د نړۍ په سترو عجايبو کې شمېرل کېږي، هم ښکارېده، غريب صيب وويل: راځه چې دا برج وګورو، بيا که بېرته تلو نو هم پروا نه کوي، ما ويل سمه ده.

تر شلورپينځه دقيقې مزله وروسته هلته ورسېدو، رښتيا هم د عجايبو خبره ده، ډېر لوړ او په ډېر تکليف يې جوړ کړی دی. دا برج (۳۰۰) متره لوړوالی لري. فرانسوي نوم يې La Tour Eiffel دی، دا دينجرې يو لوړ شهکار او د فرانسې د عظمت سمبول ګڼل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایفل برج

دا برج د هغه جوړونکي ګوستا ایفل په نامه نومول شوی او تراوسه پورې په سوونو ملیونه خلک یې لیدو ته راغلي دي. ددې برج اساس پر ۱۸۸۹م کال ایښودل شوی دی. څه باندې دوه کاله پرې (۳۰۰) تنو کارګرانو کار کړی. د پولادو (۱۸۰۰۰) فلزي ټوټې د دوه نیم (۲,۵) ملیونو ټنو په واسطه وتړل شوې. د فلزي کارول شویو برخو وزن یې (۷۳۰۰) ټنه دی. د ټول برج وزن (۱۰۱۰۰) ټنه دی، په دې ترڅ کې د لفټ سیستم، هوټلونه څېړنیز مرکزونه او نورې اسانتیاوې شته.

کله چې سړی له لاندې پورته برج ته ګوري، نو هغه د چا خبره خولې یې له سره لوېږي، یو څو شېبې یې څنګ ته ودرېدو عکسونه مو واخیستل، فیصل وویل: اوس دا تړلی دی، د ورځې خلک ټکټ اخلي او هلته پورته کېږي او ټول پاریس تر ګوري، نوکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسې پاتې شوئ، د لته به بيا راشو، غريب صيب ته مې وويل: دين محمد غمخوار رښتيا ويلي چې: ښار د پاريس نه ننګرهار ښکلی دی، هغه وويل بېشکه، ماوويل ته يې منې؟ هغه وويل خلک يې وايي نو... ته يې منې هم يوه کيسه ده، چې دلته لې ليکل ضرور نه دي، خو دځينو خلکو لپاره ښه مصداق ګرځېدلی شي. غريب صيب ته مې وويل، زه خو ډېر سړيچن يم، بس نو دا مزه خو هم وشکله، نور به ځو نو، هغه وويل: ځئ چې ځو. فيصل موږ خپل ځای ته تر تګ دمخه په نورو لارو هم چې ښکلي ځايونه يې لرل هم وګرځولو، خو لنډه داچې د شپې يوه نيمه بجه بېرته اتاق ته ورسېدو.

د سړک غاړې پارکينګ هم ډک و، يوازې يو ځای مو پيدا کړ، چې که سهار پر وخت ترې موټر ونه باسو نو جريمه به زغمو. بيکونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مو له موټره واخیستل، اتاق ته چې لاړو، نو ښه د مزې سترې شوي وو، غریب صیب ته مې وویل: په هغه بله خونه کې ویده شه، مور ځو دقیقې نور هم کېنو، هغه لاړ ویده شو، مور تر ډېره ناست وو، فیصل بیا د کور د ټولو لویو وړو پوښتنه وکړه، هغه دا درېیم کال دی، چې له کوره لرې دی، هیله او سوله (زما لوڼې) سمسور او ودان (زما زامن) د ټولو پوښتنه یې وکړه: ودانی (ودان) څنګه دی، ماویل ښه دی، ده ویل اوس غټ شوی که نه؟ ماویل هغه اوس ښه دی غټ شوی. فیصل چې کله فرانسې ته، ته ، نو ودان ډېر کوچنی و، دوه کلن به و، بیا مې ورته هغه البوم ورکړ، چې زما د لور او دده خورزې (هیلې) د کلیزې له عکسونو ډک و. هیله دا وخت یوولس کلنه او شپږم ټولګي کې وه. په دې کلیزه کې د فیصل مور او پلار، ورور (مروان) او خویندې او زمور د کور ټول غړي شامل وو. د ټولو عکسونه په کې و، هغه ته مې دا البوم ورکړ، هغه ډېر زیات پرې خوشاله شو او هر عکس یې څو ځله وکوت، مسافري ډېره سخته ده، لږ لږ یې په رنګ کې تغیر راغی، سترګو کې یې د اوښکو رنګ ښکاره شو، خو لکه له ماڅخه چې وشرمېده، ځان یې ټینګ کړ. ما ورته وویل: ځه دا البوم ستا شو، په قراره یې بیا وګوره، نور مې په افغانستان کې د حکومت ټول جوړښت او حالات ورته تشریح کړل او ده په فرانسه کې دافغانستان د سفارت حالات راته ښه واضح کړل او هم یې د هغو افغانانو او د هغوی داندود په هکله بشپړ معلومات راکړل، چې په فرانسه کې اوسېږي، په تېره بیا د هغو افغانانو په هکله چې له فرانسې څخه افغانستان ته راغلي او په حکومت کې دندې لري، یانې دوه کوره دي، فیصل راته د څو تنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نومونه واخیستل، چې د افغانستان تر ملي ګټو د فرانسې ګټو ته زیات وفادار دي، نو باید ډېر احتیاط ورسره وشي، د دوی فکرونه یې دلته داسې وینځلي، چې افغانیت یې ورڅخه بېخي لرې کړی دی، زه حیران یم، چې د افغانستان حکومت څنګه پر دوی باندې باور کوي، ماوویل: اوس افغانستان د بحران په حالت کې دی، دې حالاتو کې شفافیت او دا ډول حساب و کتاب ممکن نه دی، هغه هم په داسې حکومت کې چې بهرنیان پرې خپل تاثیر لري. ساعت دوه به نور هم ناست وو، یو وخت و، چې ساعت ته مو وکتل، نو پر محلي وخت (۴) بجې وې، فیصل ته مو وویل: څه نو یوه سترګه خوب؛ وکړو، سبا بیا موږ سفر لرو، څه خبرې به بیا سبا سهار وکړو، فیصل همالته پر ځمکه غوړېدلي فرش او ما په کوچ کې خوب ته ځان تیار کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبلجیم پر لوري

د مارچ ۱۹مه نېټه وه، پر سیمه ییز وخت سهار اته بجې مو د حرکت ترتیبات ونیول، فیصل وویل: چای به تیار کړم، موږ وویل: چای نه څښو، هغه وویل: که زما منئ همدلته ارام او استراحت وکړئ، زه یو ځل وظیفې ته ځم، چې د ډېرو خلکو د وېزې کار راته بند دی، هغه خلاصوم، لس یوولس بجې بېرته راځم، بیا به ووځو، ښه چکر به ووهو، موږ وویل: تا ترسفارته رسوو، تابه هلته کښته کړو، سفارت به هم وګورو، بس پر همدې مو توافق وشو، لس پنځه

فیصل محمدي او یون په پاریس کې د افغانستان سفارت مخې ته

لس دقیقې وروسته به سفارت ته رسېدلي یو، په لاره کې فیصل موږ ته وویل: د افغانستان سفارت په ډېر ښه ځای کی موقعیت لري، دا سیمه د پاریس ښار ډېره قیمتي سیمه ده او دا تعمیر ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاريخي دی، دا سيمه د ناپيليون د وخت د ښار زړه دی او اوس هم تر دې قيمتي ځای نه شته، څو ځله د لته د فرانسې حکومت او ځينو اشخاصو يادونه کړې، چې که افغانستان دا تعمير خرڅوي، نو موږ يې تر دوه سوو مليونو ډالرو پورې اخلو، ماوويل: رباني له دې خبرې خبر نه و که څنګه؟ فيصل وويل: هغوی دې کار ته وخت پيدا نه کړ او بل دا د هغوی سياسي مرکز و، له دې ځايه هغوی ځانته ډېرې مرستې راجلبولې او دايې د مشروعيت يو ځای هم و، نو که دايې خرڅ کړی وای، ښخي به شرمېدلي وای. د سفارت مخې ته کښته شو، يوه زړه تاريخي څلور پوړيزه ودانۍ، چې دواړو خواو ته يې تر دې نورې دنګې ودانۍ جوړې شوې وې، خو دا په کې په خړ رنګ او قد له ورايه برېښېدله، د ډېرې پخوانۍ زمانې ودانۍ وه، د سفارت مخې ته مو يادګاري عکسونه واخيستل، فيصل وويل: ځئ چې څو سفارت هم وګورئ او چای به هم وڅښو، ما اوغريب صيب وويل: نه موږ به درنه لاړ شو، ته ورځه يو خو موږ له باوري صيب سره د غرمې وعده کړې، بل سفارت ته ورتګ هم چندان خوند نه کوي، اوس به هم دستميانو بوی ترې راځي، همدا يو ته ښه يې چې دلته کار کوې، ته خو مو دادی وليدې، همدې کې مو له فيصل نه خدای په اماني واخيسته، (جي پي ايس) ته مو په بلجيم کې د باوري صيب د کور ادرس ورکړ او حرکت مو وکړ، د ښار هوا ډېره صافه او پاکه وه، باران تعميرونه او ښار داسې وينځلي وو، چې هېڅ ډول ګرد او خيری يې پرې نه ووپرې ايښي، لکه غواګانو چې خپل بچي څټلي وي، پر څو داسې کوڅو تېر شو، چې لاهم تيږې په کې غوړېدلې وې، غريب صيب وويل: دا ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاريخي سړکونه دي، ان د ناپېليون له وخته همداسې پاتي دي، ما ويل د دوی هر څه نرم دي، وګوره دا موټر هم پر دې کاواکه تېرو ګرځي، خو خرابېږي نه، نور مو نو چې ښار ته کتل يوه ودانۍ تر بلې ښکلې وه، د ښار په دې مرکزي برخه کې اکثره ودانۍ هماغه تاريخي ودانۍ وې، نوې ودانۍ په کې ډېرې کمې وې او بله خبره دا وه، چې د يوه ځانګړي کلتور ښکارندويي يې کوله، يو ځانساتي کلتور يې تمثيلوه. غريب صيب وويل: فرانسويان دژبې او کلتور د ساتنې په برخه کې د دنيا تر ټولو قومونو افراطي دي. له دې ودانيو داسې ښکاري، چې له فرانسه يې انجنيرانو پرته بل چاته جواز نه شته، چې د نورو ملکونو په شان ودانيزې نقشې جوړې کړي، خو د دوی تاريخي ودانۍ هم داسې پاکې او سوتره وې، چې تا فکر کاوه، همدا يو څو کاله مخکې يې جوړې کړي، د ښار هره کوڅه او هره څنډه په ليدلو ارزېدله، خو بيا هم زما تر پاريس په مجموع کې تر فرانسې جرمني زيات خوښېږي، دې کې کېدی شي په ناشعوري ډول په تېرو څو لسيزو کې له پښتنو ضدډلو ټپلو سره د فرانسې د حکومت همکاري زما پر احساس د ناخوښۍ دا ډول اغېز کړی وي، خو دا چې پاريس زما خوښ شو که خوښ نه شو، دا بېله مسله ده، خو پاريس په واقعيت کې ښکلی دی، غريب صيب ته مې وويل: پاريس رښتيا هم ښکلی دی ته يې منې؟ هغه وويل خلک يې وايي... دې کې مو وخندل، دې کې مو بيا د غمخور صيب سندره رایاده شوه، : ښار د پاريس نه ننګرهار ښکلی دی... غريب صيب ته مې وويل: غمخور صيب دلته پاريس

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته راغلی که نه؟ هغه وویل ګومان مې نه شي چې راغلی به وي، خو سندره یې راغلې ده.

همدې خبرو کې وو، چې د پاریس تر ښتو تېر شو، کله چې تر ښاره ووتو، نو د لارې په اوږدو کې مو نوي نوي تعمیرونه تر سترګو شول، چې تاریخي لرغونتیا یې نه لرله، خو نور ډېر ښایسته وو، تر شل د پرشو کیلومترو واټن وروسته غریب صیب وویل: دلته د دوی هوایي ډګر دی، دا سړک هم ددوی د هوایي ډګر تر سینې لاندې تېرېږي، لږ چې نور ورنږدې شو، نو پر سر یې څو الوتکې د الوتنې په حال کې وې. په لنډو د اوږده او سورور پله تر سینې ووتو، غریب صیب وویل: دا پل چې دې وکوت پر دې هم د الوتنې لیکه تېره شوې ده. د سړک دواړو غاړو ته د سترګو په لید سره چې کومې ځمکې ښکارېدلې، دومره اباده او ښېرازه وې، چې داغ په کې نه معلومېده، ځای ځای یې چې د کښت لپاره کولبه کړی و، همغه سوربخن ښکارېده، خاوره یې داسې سره بخنه وه، لکه د ننګرهار د سره دېوال (سرخ دېوال) خاوره او یا هم د سره رود خاوره، چې د پخو خښتو لپاره ډېره مساعده ده او لسګونو بټۍ په کې همدا اوس فعالې دي. غریب صیب ته مې وویل، وګوره عجیبه خاوره ده، هیڅ شګه نه لري، دې که به څومره ښه زراعت کېږي، کاشکې دې ته سړی دهقان وای، څه خوند به یې کړی و، وګوره عجیبه خاوره ده، د کلالۍ ښه منګي ترې جوړېږي، رنګ هم تک سور دی، رنګ ته هم اړتیا نه لري او بله دا چې د تناره لپاره ډېره ښه برابره خاوره ده، غریب صیب ته مې وویل: تا به کلالي نه وي لیدلې، زه چې کوچنی وم، نو له نورو انډیوالانو سره به د کلالانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګ ته ورتلم، عجیب رقم رقم لوښي به یې جوړول، بیا به یې لمر

ته ایښودل چې وچ شي، تر هغه وروسته به یې په داشونو کې پخول او بیا به یې ډېر مقاومت کاوه، د لغمان په مرکز کې خو یو مکمل کلی پر همدې کار اخته و، (چل متې) به یې ورته ویل، نو هغه خلک چې دلته وای، والله چې ټولې دنیا ته خو به یې منګي ورکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای. همدې خبرو کې وو، چې موټر کې د تېلو کمی احساس شو.
غریب صیب وویل: موټر کې جي پي ایس چې کله ټانک راپه ګوته
کړي، تېل به هم واچوو او چای به هم وڅښو، ما ویل بېخي سمه
ده، لس کیلومتره وروسته یو تېلو ټانک ته ودرېدو، یو ښه هوټل
یې هم ترڅنګ و، هلته د لویو لارو پر سر دتېلو ټانکونه داسې جوړ
شوي وي، چې ورسره یو سوپر مارکیټ ته ورته مارکیټ هم ودان
وي او ټول مهم ضرورتونه په کې پوره کېدلای شي. د لویو لارو پر سر
جوړشوي ټانکونه دا ټول معیارونه لري، خو ځینو کې بیا ځانګړي
هوټلونه هم وي، موږ لومړی هوټل ته پورته شو، وړوکی، خو
ښایسته هوټل و، کارکوونکي یې اکثره ښځې وې، ښه خوندوره
ناشتا مو وخوړه، د بوفې په شان سیستم یې و، څه شی چې دې
خوړل همغه دې راخیستل، یوازې هګۍ یې غوړو کې تازه پخولې
نور هر څه تیار وو. نیم ساعت به ناست وو، دمه مو ښه جوړه شوه،
بیا مو د موټر ټانکۍ ډکه کړه، غریب صیب ژر جیب ته لاس کړ، ما
وویل یو شرط دی، ویل څه؟ یا به تخلص بدلوې یا به پیسې
ورکوې، تا چېرې کوم غریب سړی لیدلی، چې د موټر د تېلو پیسې
ورکړي، هغه وویل ته مېلمه سړی یې، مېلمه دې کله لیدلی چې د
موټر د تېلو پیسې ورکړي! ما ویل دا خو فرانسه ده، جرمني خو نه
دی، دلته خو ته هم مېلمه یې او زه هم ، مېلمه دې په مېلمه مساوي
وي او غریبي دې پر خپل ځای پاتې، نو ځکه ته حق نه لرې، چې
پیسې ورکړې، زما زیات ټینګار هغه مجبور کړ، چې ماته اجازه
راکړي، اتیا یورو مې ټانک والاته ورکړې او حرکت مو وکړ، څو
دقیقې وروسته مې غریب صیب ته وویل: خپلو مجاهدینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

(انډیوالانو) ته ټلیفون وکړه، چې موږ در روان یو، هغه وویل باوري ته خو مو سهار هم ویلي وو، خو اوس به بیاهم زنګ ووهم، د باوري صیب ټلیفون رخ شو، هغه په زوره چغې وهلې، اوهو چېرته دي مجاهدین! موږ ویل در روان یو، غریب وویل: یو ساعت وروسته انشاالله در رسېږو، هغه وویل: هغه بل مجاهد (نجیب احمدزی) مې هم راغوښتی، را روان دی. موږ وویل ښېخي سمه ده، نجیب احمدزی زموږ بل تکړه فرهنګي ملګری دی، چې مخکې په بلجیم کې اوسېده او اوس له کورنۍ سره یو ځای لندن کې اوسي. زموږ د ګپ شپ او فرهنګي مبارزې ښه ملګری دی. یو ساعت مزل به مو کړی و، چې جي پي ایس د باوري صیب د کور مخې ته پر صفر(۰) ټکي ودرولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه غرمه له باوري صيب سره:

د مارچ يوويشتمه نېټه د غرمې دولس بجې وې، چې د باوري صيب د کور مخې ته، تېلو ټانک سره مو موټر پارک کړ، دا د تېلو ټانک هم د باوري صيب و، متصل يې ورسره کور هم و، دغه دی، چې باوري صيب له کوره راووت، په ډېره خوله خندا، ((مجاهدين)) دې په خير راشي، مولامو راوله، زه خو مو له انتظاره ستړی کړم، لومړی يې ماته غېږ راکړه، بيا يې غريب صيب ته او راساً يې بېټک ته، چې يوه دروازه يې همدغه تېلو ټانک ته وه، دننه کړو، په يوه خونه کې، چې څو اوږدې څوکۍ او کوچونه ايښي وو او په دېوال کې يې يوه اوږده الماری نصب وه، کېناستو، درې تنه نور مېلمانه هم ناست وو، له مېلمنو سره مو روغبړ وکړ، ژر مې په الماری کې پر ګڼو کتابونو سترګې ولګېدې، باوري صيب وويل: ته راځه کېنه چې اوس خپل ګپ ولګوو، کتابونه ميتابونه اوس پرېږده، بيا به يې وروسته وګورې، زه او غريب يوې خواته، باوري صيب او درې تنه مېلمانه بلې خواته کېناستو. باوري صيب وويل: تاسې خو به دوی ته نه معرفي کوم، ځکه چې له ټولو تکبيرونو سره دې پېژني، خو دوی به درته معرفي کړم، دا يو (ډاکټر تاج محمد وزيري) نومېږي،دلته په بلجيم کې اوسي د طب ډاکټر دی او ښه لايقه سړی دی. زموږ د ډېر قدرمن جنرال صيب دولت محمد وزيري زوی دی. ماويل ډېره ښه ده، د وزيري صيب مرکې مې له بي بي سي څخه ډېرې اورېدلې، ښه ملي او دکار سړی دی. ښه نو ډاکټر صيب ته او ستاسو کورنۍ ټول ښه دي؟ هغه وويل: ټول ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، پلار مې اوس په کابل کې دی دفاع وزارت کې مقرر شوی او هلته دنده اجرا کوي ، ما ویل ډېره ښه ده، زه لاتراوسه خبر نه وم، ما ویل چې هغه به په لنډن کې وي.

پر دې وخت باوري صیب دویم مېلمه رامعرفي کړ، باوري

صیب وویل: انجنیر صیب حضرت په بلجیم کې زموږ فعال فرهنګي ملګری دی، چې له خپلې کورنۍ سره په بروکسل کې اوسېږي، ښه د کار سړی دی، انجنیر صیب حضرت راته په بلجیم کې د افغانانو د ژوند او فرهنګي کار په باب لنډه رڼا واچوله.تر دې وروسته باوري صیب درېیم مېلمه معرفي کړ، دا استاد (بازمحمد) نومېږي، دکونړ دی، ډېر وخت یې په مسکو کې تېر کړی، اوس هم کله کله ورځي، دی دلته په بلجیم کې اوسېږي، دوی درېواړه زموږ د فرهنګي بنډار غړي دي، دلته زموږ فرهنګي ټولنه ډېر غړي لري، که خبر شوي وای، چې ته راځې، ټول درته راتلل، خو ما له هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه خبره پته کړه او دا دربواړه داسې دي، چې خلاصی مې تـرې نه شته او بل ستاسې پروګرام هم داسې ذیق دی، چې سړی چا سره وعـده پـرې نـه شـي کـولای. ترتعـارف او سـترې مـه شـي وروسـته د افغانانو لـه دود سره سم سیاسي بحث پیـل شـو. ډاکټر صیب تـاج محمد راتـه وویـل: یـون صـیب مرکې دې اورم او لیکنې دې ګـورم، هغه څه چې زما په زړه کې ګرځي هغـه سـتا پـه خبرو او لیکنـو کـې وي، پر همدې خاطر نه یوازې پر ما ، بلکې زموږ د کور پر ټولو غـړو او مجموع کې پر هغـو افغانـانو، چـې دو طن درد او احساس لـري، پر ټولو ګران یې، ژوند تـه دې خیـال کـوه، مـوږ پـښتنو کـې ډېر کـم خلک لرو، چـې پر حساسو ملي مسایلو پوه دي. کـه زمـوږ د ملت د شعور سطحه اوچته وای، نو زموږ هر مشکل به ډېر پـه اسانۍ سره حلېـده، وګـوره همـدا بلجـیم بـه مثـال ورکـړو، دلتـه هـم دا مـشکل شته، خو دوی ورته قانون جوړ کړی او په قـانوني شکل یې تـر ډېره حده دا لانجه حل کړې ده، بلجیم کې هالنډي ژبې، الماني ژبي او فرانسه یي ژبي درې واړه اوسېږي ۲۰% هالنډي ژبي دي، ۳۳% فرانسه یي ژبي او ۴% الماني ژبي . خو هـر څوک چې د صدراعظم په توګه ټاکـل کېـږي، بایـد پـر دې درې واړو ژبـو پـوه وي، یـو وخت دلته فرانسه یي ډېره حاکمه وه، خو پاچا ورته قـانون بـدل کـړ، دلتـه ژبه په اقتصاد ، سیاست او کلتـور درې واړو مـسایلو کـې مهـم رول لري. پر دې وخت بازمحمد استاد وویل: دوی خـود منطـق او قـانون له مخې مشکل حل کړ، خو موږ درې سوه کاله وډزوله، دې مشکل ته مو د حل لاره را ونه کښله، هلته اوس هم د یـوه اقلیـت ژبـه پـر یـوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکثریت حاکمه ده، علت یې دا دی، چې موږ قانون نه تطبیقوو او نه هم د خپل ملت د رایې پروړاندې مسولیت احساسو.

ما له دوی څخه پوښتنه وکړه، چې د بلجیم ټول نفوس څومره دی؟ ډاکټر تاج محمد وویل: بلجیم ټول (۱۲) ملیونه نفوس لري، چې له دې جملې څخه دوه(۲) ملیونه بهرنیان دي، په دې کې (۷) زره تنه افغانان دي. موږ لا د سیاسي او کلتوري خبرو په همدې بهیر کې وو، چې د باوري صیب له زامنو(باوري ګروپ) څخه یو تن ښکلی ځوان راغی، او ویې ویل پلاره! ډوډۍ تیاره ده. دې سره سم له لاسه دسترخوان وغوړول شو او د ملایانو خبره لذیذ لذیذ طعامونه پرې هموار شول... د ملایانو طعام او کلام سره ډېره جوړه وي، ((یو ملا لا یوه ورځ دا هم وویل، په جنت کې چې د جنتیانو لپاره دسترخوان اوار شي، نو یوازې بر یې ۷۰زره متره دی.)) باوري صیب ته مو وویل: موږ درته څه ښکاره شو، نهالګر او که خټګر څنګه؟ هغه وویل نه بابا خورو به یې که نه! ما ویل: وزیر صیب محمدګل خان مومند کندهار د خلکو جامې او ننګرهار کې دخلکو ډوډۍ ځکه کنټرول کړې، چې د خلکو په اقتصاد کې سپما راشي. یو وخت ځینو خلکو په کندهار کې له شپاړسو مترو ټوکر څخه یوازې پرتوګ جوړاوه او په ننګرهار کې د کامې خانانو چې به یو تن مېلمه کړ، نو د شلو تنو ډوډۍ به یې ورته تیارولې، وزیر صیب هلته کندهار کې خلکو ته وویل، چې په جامو کې به دومره ټوکر نه لګوئ او د کامې خلکو ته یې وویل، چې مېلمه ته به دومره، اصراف نه کوئ! په همدې خاطر پښتانه نه په تن پټېږي او نه په نس مړېږي، مولانا صیب سیفي نه چا پوښتنه کړې وه، چې پښتانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جاموته ولې (کالي) وايي، هغه ورته ويلي وو ،چې په کال کې يې يو ځل کوي، نوځکه ورته کالي وايي. پښتنو ته په مړه خېټه ډوډۍ نه رسېږي، ځکه هرڅه يې مېلمه ته ساتلي وي او په هغه يې خوري، پروفيسور رسول امين وايي: د پښتنو کور مېلمه خراب کړی دی. پر ډوډۍ خوراک سربېره د وخت خيال هم نه ساتي او کوربه مجبور دی، خپل کارونه پرېږدي هغه سره کښني. يونيم پښتون، خو چې لږ څه په ګېډه موړ شوی، نو هغه بيا راساً پارسي ته اړم شوی ځکه خو ((د مړې خېټې پارسي)) اصطلاح پيدا شوې ده، سرمحقق عبدالله بختانی خدمتګار صيب همدې نزاکت او زموږ د ټولنې واقعيت ته متوجه شوی، نو ځکه خو وايي:

له اسمانه سهار داسې اواز راغی
چې دا ځمکه په همت باندې خواره شي
په پيسو پسې پښتو پښتو خبرې
پښتانه هم پارسي وايي چې ماړه شي.

نو زه خو دغو ټولو دلايلو ته په پام سره، ددې ډېر مخالف يم، چې مېلمه ته زيات لګښت وشي، البته د مېلمه پالنې مخالف نه يم، خو د کوربه د زيات لګښت مخالف يم. له مېلمه څخه هيله لرم، چې له کلتوري نزاکت څخه ناوړه ګټه پورته نه کړي او د کوربه د رسمي او نارسمي وخت د زياتې ضايع کېدنې سبب نه شي. موږ او تاسې اوس د کمپيوټر په زمانه کې ژوند کوو، اوس که موږ غواړو، چې د زمانې له دې ګړندي بهير سره سم حرکت وکړو، نو بايد د وخت پر ارزښت پوه شو او لکه څنګه چې وايي: وخت لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره زر دی، باید د زرو په سترګو ورته وګورو. ډوډۍ مو ښه په خوند وخوړه، په اروپا کې چې چاته خپله افغانۍ ډوډۍ پیدا شي، خولې دې اسمان ته وارتوي.

د ډوډۍ پر وخت مې باوري صیب ته وویل: چېرته دی ټول باوري ګروپ؟ هغه وویل: تر ډوډۍ وروسته ټول راځي، ټولو ویل یون کاکا ګورو او عکسونه ورسره اخلو. تر ډوډۍ وورسته بېرته پر خپلو ځایونو کېناستو، باز محمد استاد ته مې وویل: ښه نو اوس د مسکو کیسه کوه، هغه لږ موسکی غوندی شو، که ژوند و نو د مسکو و، دا د بلجیم ژوند ورته هسې نقل ښکاري. غریب صیب او باوري صیب چې له باز محمد استاد سره یې ښه پېژندل، وویل: دده هلته ځانته پاچاهي وه، نوځکه یې داسې ارمان کوي، ما ویل اوس هم کله کله ځې که څنګه؟ هغه وویل: خود ځم، کله مې طاقت کېږي، ماوویل: ښه د دوستۍ تار دې شته، ده وویل: ښه محکم، ما وویل: بیا خو تر ببرک کارمله ته دې دوستۍ ته ډېر وفادار یې، هغه وویل: کارمل څه دی بابا! خو زه د کارمل په لین کې نه یم، زما او د هغه لین فرق کوي، ماوویل: ښه تر هغه هم ستا لین مستحکم دی. د هغه یوازې دوستي وه، ستا لکه چې خېښي هم وه، که څنګه؟، دې کې ټولو وخندل. بازمحمد هم وخندل ویې ویل: همداسې یې درواخله! ما وویل، د دوستۍ او خېښۍ به درته کیسه وکړم: «زموږ له لغمان څخه یو څوک د روسانو د حاکمیت پر وخت، د کابل په یوه دولتي فابریکه کې کارګر و، خو زوی یې شوروي اتحاد ته د تحصیل لپاره تللی و او هلته یې له یوې شوروۍ سره واده کړی و، که څه هم دی یې له زوی سره په پیل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر دې کار موافق نه و، خو دا يې د زوی کار و،د کار په بهير کې به هره ورځ د اوليه سازمان منشي ورپسې راته، چې حزب ته لاړ شه، او غړيتوب واخله، خو ده به ځان په يوه او بله پلمه تېراوه او نه يې غوښتل، چې حزب ته لاړ شي. بله ورځ د اوليه سازمان منشي ورته يوه توطيه جوړه کړه او داسې رپوټونه يې برابر کړل، چې دی، د شوروي اتحاد مخالف دی او دهغوی دوستي نه مني،انقلاب سره يې جوړه نه ده، نوځکه بايد له کار يا دندې وا يستل شي. د اوليه سازمان منشي دی دسازمان دفتر ته وروغوښت، هلته يې ورته وويل: ګوره پر تا داسې راپورونه دي، چې ته د شوروي اتحاد ضد يې او دهغوی دوستي نه منې، که دا راپورونه زه د فابريکې رئيس ته ولېږم او بيا مشاور هم خبر شي، نو تا همدا نن له کاره باسي، خو زه بيا هم تاته يو چانس درکوم، راځه حزب ته راشه، له دې تورونو به هم خلاص شې او موږ به يوه درجه هم درلوړه کړو. هغه بيا ورته وويل: د څه شي تورونه؟ د شوروي د دوستۍ ضد تورونه! کارګر ورته وويل: عجيبه ده منشي صيب: ((تا ورسره دوستي کړې او ما ورسره خپښې کړې، نو ته د شوروي دوست شوې او که زه يې دوست شوم)) همدې خبرې سره هغه سړی له جنجاله خلاص شو. نو کله چې ما کيسه تر دې ځايه راورسوله، نو دوی ټولو ښه په خرپ وخندل، خو باز محمد ته يې ډېر خوند ورکړ، د بازمحمد له خبرو داسې ښکارېدله چې ښه ساعتيری سړی و، زړه کې کوم ارمان او خيری نه پرېږدي. دوی سره موږ خپل ګپ ته دوام ورکاوه، چې باوري ګروپ يو درجن (دشيطان غوږونه دې کاڼه وي) رانټووت، ټولو ما او غريب سره ستړي مه شي وکړل، باوري صيب راته ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

معرفي کړل، هغوی لا وخته خپله کمره راوړې وه، تر چای څښلو وروسته یې له ما څخه هیله وکړه، چې یادګاري عکسونه ورسره واخلم، ټولو سره مې عکسونه واخیستل، ما هم په خپلې کمرې عکسونه واخیستل، دخدای په فضل ښه بشاش او ځیرکه هلکان

یون د باوري صیب له زامنو (باوري ګروپ) سره

معلومېدل. باوري صیب ته مې وویل: ته خو ډېر دیموکرات یې، دوی څنګه دي؟ انډر کنټرول دي که نه؟ هغه وویل: بېخي انډر کنټرول دي. ما ویل نه ټول باوریان دي که نه؟ ده وویل بې له شکه. څو شېبې نور هم ناست وو، د بل سفرترتیبات مو نیول، پر دې وخت ډاکټر وزیري راته په کاغذ کې تاو کړي یو څه راکړل، ویې ویل: زماله خوا تاسو ته یوه کوچنۍ ډالۍ، ما ویل حاجت یې نه شته، هغه ډېر ټینګار وکړ، په لاره کې مې چې ببرته کړه، نو یو قلم په کې و، یوه داسې بوڅخکۍ (بټوه) چې پیسې او نور ویزیټ کارتونه په کې ایښودل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هالنډ پر لوري

د مارچ ۱۹مه نېټه وه، د مازيګر څلور بجې وې، چې د باوري صيب له کوره ووتلو، باوري صيب ډېر ټينګار وکړ، چې د هغه لوی موټر ځان سره يوسو، خو مور وويل: بل موټر نه پکارېږي، همدا سم دی. هغه وويل: نور مجاهدين هم راسره ملګري کېږي، مور وويل: هر چېرته چې تعداد زيات شو، بيا به هلته ګورو، غريب صيب ورته وويل: ستا هغه خو موټر نه دی، هغه خو ژرنده ده، هغه خو، لکه د ژرندې ناوې په شان تېل خوري، باوري صيب وويل: په همدې خاطر خو مې دادی د تېلو ټانک جوړ کړی، غريب صيب وويل: ته خو به نو ښه ګټه وکړې!؟ باوري صيب ته مو وويل: بالانور ټينګار مه کوه، رابالاکېږه چې ځو، باوري صيب هم راپورته شو، مور وويل: څه يو ځل له کوره اجازه راواخله،! هغه وويل: زه درته څه دومره بې جرئته ښکاره شوم، زه خو څه غريب نه يم، زه باوري يم، غريب صيب وويل: بېشکه باوري صيب، باوري صيب وويل: ډېره بخښه غواړم، مقصد مې ته نه وې هغه بل غريب و، پر دې وخت ټولو وخندل او غريب صيب موټر ته پښنه ورکړه. ترڅو کيلومترو مزله وروسته باوري صيب وويل: صبر چې زه احمدزي صيب ته ټليفون وکړم، چې چېرته دی، ټليفون رخ شو، هغه وويل: زه په اورګاډي کې يم، يوه ساعت کې به در ورسېږم، باوري صيب لاوار دمخه ورسره په بروکسل کې داورګاډي عمومي سټېشن ادرس ټاکلی و، نجيب احمدزی او باوري صيب خو په بلجيم کې دومره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلد دی، چې په کابل کې هم نه دي بلد ،نو مور ترهمغه ځایه همدومره وخت درلود ، چې پر خپل وخت وروړسېږو. غریب صیب ښه د مزې مزل کاوه، د معمول په شان باران وربېده، خو هلته بارانونه دموټر سفر ته مزاحمت نه پېښوي، ځکه هلته هر وخت باران وري او سړکونه یې داسې جوړ کړي، چې څاڅکی اوبه په کې نه ایسارېږي، شاخوا ټولې سیمې یې داسې پاکې وینځلې وې، چې د سړي مینه پرې راتله،باوري صیب ته مې وویل: دا ځای به ښکلی وي که دهراود ، هغه وویل: ددی ځای خلک چې هلته لاړ شي او دهغه ځای دلته، نو بیا دهراود ښکلی کېږي او دا ځای بیا همغه شان کېږي. د باوري صیب مقصد دا و، چې وطن زموږ ښکلی دی، خو دخلکو مو مزه نه شته، خپل وطن خپله ورانوي او خپل ځان خپله خرابوي، ما باوري صیب ته وویل: زموږ په کلي کې یو سړی و، چا ورڅخه پوښتنه وکړه، چې ځنګه ده ګوزاره مو؟ هغه ورته په ځواب کې وویل: چې پلار مو ژوندی و ((ګورزان)) (ګوزاره) مو ښه نه و، خو چې پلار مو مړ شو، نو ((ګورزان)) مو ښه شو، یانې داچې فساد یې ټول په پلار کې و، زموږ وطن هم همداسې دی. که اولادونه یې د سړي زامن شي، نو رښتیا چې جنت نشان به وي. باوري صیب ته مې وویل چې که مشر ملا صیب ((امیرالمومنین)) دې دلته راوستی وای، چې هم یې داخلک سم کړي وای او هم دا باران ودرولی وای او یا دې خلکو هغه سم کړی وای نو ځنګه به و؟ هغه ټوکو کې وویل: د ملا صیب د اصلاح نور ځایونه هم شته، خو... دې کې ټولو وخندل. غریب صیب لاره لنډوله، پاو باندې یو ساعت مزل به موکړی وي، چې مقصود منزل ته ورسېدو، د ریل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګاډي دا عمومي تمځای د بروکسل ښار په منځ کې دی، کله چې غریب صیب موټر ودروه، نو پر احمدزي صیب د باوري صیب سترګې ولګېدې، ویې ویل هغه دی مجاهد ولاړ دی. د مجاهد

باوري صیب، یون او نجیب احمدزی صیب په بروکسل کې

اصطلاح کله کله زموږ ملګري یو بل ته کاروي، کله کله په اصلي مانا، خو اکثره وخت په مجازي مانا، د مجاهدینو په اول پړاو کې یو قومندان د ننګرهار پوهنتون د ریاست پر څوکۍ ناست و، هغه وخت د جهاد کیسه ډېره ګرمه وه، ده سره یو زیات شمېر نور مجاهدین هم، دده په خپل امر پرته له دې، چې د پوهنتون قانوني مراحل تېر کړي، مقرر شوي وو، په پوهنتون کې له پوهیالي نه نیولې تر تر پوهاند پورې، دېپلابېلو رشتو پخواني استادان پر تدریس بوخت وو، که څه هم دا استادان اکثره بې طرفه وو، خو دوی ټولو ته د کمونیستانو په سترګه کتل، نوي مقرر شوي مجاهدین په تقرر کې له دوی سره مساوي شول، خو په اول کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهنتون ددې نوي ريئس علمي رتبو ته پام نه و، نو کله چې يې د پته پام شو، خپل مجاهدين يې ټول راوغوښتل او ورته يې وويل: کله چې په پوهنتون کې يو بل سره مخامخېدلئ، نو په لوړ غږ به پر يو بل غږ کوئ او وايئ به چې: ((پوهاند صيب په خير)) چې کمونيستان يې واووري او دا فکر ونه کړي، چې په مجاهدينو کې ((پوهاند)) نه شته، نو زموږ يو شمېر فرهنګي جهادي او ناجهادي انډيوالان هم دا اصطلاح کله کله په همدې مانا کاروي. زموږ يو انډيوال وويل: موږ ځکه ټول مجاهدين يو، چې مجاهد په لغت کې هغه چاته وايي، چې زيات زيار و زحمت کاږي، هڅه او هاند کوي او موږ ټول دا کارونه کوو. بل حقيقي مجاهدين غلا نه کوي او نه بد فعلونه او دا ټول خصوصيات موږ کې شته، د تنظيمونو د پاټکيانو تر جهاده خو زموږ جهاد زرچنده ښه دی.

د احمدزي صيب هم پر موږ سترګې ولګېدې، دوه پلاستيکي کڅوړې يې په لاس کې وې، يوه کې يې خپلې جامې وې او يوه کې څه د خوراک شيان. کڅوړې يې د موټر ترڅنګ کېښودې او موږ هر يوه ته يې غېږ راکړه، ټولو وخندل، ومو ويل چې اوس نو څلور ياران (چار يار) پوره شول، کله چې موټر کې کېناستو، نو د څلورو يارانو کيسه مې نورو درې يارانو ته وکړه: په ننګرهار کې يو سپين ږيرى دى، ښه چالاکه، خو ډېر غوره مال دی، هغه چې د هر زورور غوره مالي کوي، نو د هغه لپاره يو وجه شبه پيداکوي، يوه ورځ يې د قومندان حاجي حضرت علي په ستاينه کې وويل: ((دا چې د حاجي نوم حضرت علي دی، دا څه تصادفي خبره نه ده، حضرت علي د رسول د خدای څلورم يار دی او دا چې څلورم يار دی دا هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه تصادف نه ده، وګورئ اسماني کتابونه څلور دي، د پيغمبر صيب ياران څلور دي، دنيا څلور کونجه ده، د کټ بازوګان څلور دي، په اسلام کې د ښځو وروستی حد څلور دی او داسې نور...»

دی دومره ماهر و، چې د خپلې هر ستاينې تر شا يې څلور پنځه داسې پاخه عددي دلايل اېښودل، چې نه يوازې خپل موصوف يې تېر ايسته، بلکې نور خلک يې هم تر تاثير لاندې راوستلای شول.

نو موږ څلور ياران هم پر همدې ځای پوره شو، باوري صيب وويل: راځئ لومړی بروکسل کې لږ وګرځو، بيا به ځو. د بروکسل د ليدلو څو لاړې کوڅې يې رابانددې وکتلې، څو يادګاري عکسونه مو واخيستل، بروکسل د ناټو سياسي مرکز دی، له اقتصادي او سياسي پلوه ډېر اهميت لري، د ښار په منځ کې دنګې ودانۍ د بلجيم د پرمختګ، قوت او عظمت ښکارندويي کوي. احمدزي صيب لا په کڅوړه کې بسکټ، چپس او جوس راوړي وو، هغه مو هم په موټر کې په ارامه وخوړل او غريب صيب ته مو وويل: نور نو کش ورکړه، ساعت ته چې مو وکتل، نو پنځه بجې وې. باوري صيب وويل: ايله يوولس دولس بجې ورسېږو. ټولو کمربندونه، چې غريب صيب ورته ملاتړ وايي، وتړل او مخ پر هالنډ مو حرکت وکړ. دا مزل نو ټول په شپه کې و او له باران سره ملګری، که څه هم هلته د شپې او ورځې توپير نه کېږي، خو بيا هم شپه داسې وي، چې تر سړک لرې ودانيو او طبيعي منظرو ليدنه ممکنه نه وي، يوازې کوم ځای کې، چې رڼا څراغونه لګېدلي وي، هغه کتلای شې، نور نو څه نه ښکاري، په تېره بيا، چې شپه هم باراني وي او شېبه په شېبه باران د موټر ښيښې لمدوي او د باندې ځای د ليدو مانع ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته نو د بهرني سيل پر ځای موږ د پته ښه وزګار شو، چې خپل ګپ ته دوام ورکړو، کله خو به مو دومره وخندل، چې غريب صيب ته به مو وويل: ته احتياط کوه، چې نن سخته دنده درپه غاړه ده، د مرګ او ژوند پر پوله ولاړ يې، موټر نو همداسې په ۱۳۰ او ۱۴۰ کې روان و، باران هم زور لګولی و، شپه توپاني غونډې وه، احمدزي صيب هغه د وکيل شينواري متل را په ياد کړ، چې په يوه باراني او توپاني شپه له چک جمهوريت څخه جرمني ته په ګړندي ګاډي کې يوازې رارawan شوی و، ډريوري يې خپله کوله، څرنګه چې هغه په تن چاغ نه دی او همېشه په کې جامې ازادې وي، نو څه د موټر قوت او څه هم د باد قوت، موټر يې په دومره سرعت روان کړی و، چې ترافيکو ته دی هم نه ښکارېده، نو ځکه په جي پي ايس کې اعلان راغی، چې له چک څخه يو موټر له ډريور پرته را اوښتی او ډريور هم په کې نه شته، نو ډېر احتياط ورڅخه کوئ او له ټکره يې ځان ژغورئ. غريب صيب ته مو وويل: ته هم ګوره احتياط کوه، چې تاپسې هم داسې اعلان رانه شي، چې څلور غريبان راوتي او توپان پسې اخيستي. غريب صيب احمدزي ته وويل: ته خو غږېږه مه چې ((راڅخه خرابېږي))، ((ماڅخه خرابېږي)) يوه کيسه لري، تېر کال ما (يون) غريب صيب، انځور صيب، احمدزي صيب او ډاکټر شېرولي ته يو ځای دا کيسه هغه وخت کړې وه، چې زه د جرمنۍ ګارمېش ته راغلی وم او دوی ټول ما پسې هلته راغلي وو او زه يې ځان سره فرانکفورت ته بوتلم، پر لاره مو ډېر ګپ ولګاوه او دا کيسه مې هم ورته وکړه، د لغمان په محلي لهجه کې د ((راڅخه)) پر ځای ((راچخه)) کارول کېږي. کيسه داسې وه، چې: ((يو وخت يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغماني ملا د يوې لرې سيمې په يوه مدرسه کې مدرس يا د مدرسې منتظم شو، مدرسه له طالبانو ډکه وه، کله چې دا ملا دلته د بره شو، نو پر همغه شپه د طالبانو تېښته شروع شوه، دوه مياشتې لا وتې نه وې، چې مدرسه له طالبانو تشه شوه، د کلي خلکو چې دا حالت له نږدې څاره، سره جرګه شول او ملا پسې لاړل، ملا ته يې وويل: ملا صيب دا څه خبره ده، دلته چې موږ هر ملا د بره کړی، نو مدرسه له طالبانو ډکه شوې. ملا صيب يو دوره طالبان فارغ کړي، د فضيلت پګړۍ يې ورته په سر کړي، بيا نو که په خپله خوښه تللی، تللی دی که نه موږ څوک نه دي رخصت کړي؟ خو ته چې راغلې مدرسه په تشېدو ده، پنځه طالبان هم په کې پاتې نه دي. علت يې څه دی؟ ملا ته چې خپل عيب او کمزوري معلوم وو او د مدرسې د تشېدو مسوليت يې هم نه شو منلای، نو خلکو ته يې ورو وويل: «ما چخه خرابېږي»، نو هغه وخت مو هم د لغماني ملا د مسوليت نه منلو دې مهارت ته ډېر وخندل او غريب صيب چې يو ځل بيا رايادا کړه، نو بيا مو وخندل، په هغه ځل خو موږ دوه شپې يوځای پاتې شو، خو احمدزي صيب تر اخره د غريب صيب له لاسه خبره ونه کړه، نه يې سياسي خبرو ته پرېښوده او نه هم ادبي خبرو ته، غريب صيب دا هم وويل، چې دا ټوکه زما ملکيت دی او زه يې چاته د استعمال حق هم نه ورکوم، ځکه چې لومړی ځل ما خبره کړې، ان لندن کې يې ډاکتر طارق رشاد ته ټلېفون وکړ، چې خبردار دا ټوکه زما ملکيت دی، نو دا ځل يې بيا ماته وويل چې کومه نوې ټوکه نه شته، ما ويل يوه ګريس بند شته، هغه د «وهلو» او «نه وهلو» فعل د استعمال په باب ده، چې کله د قهر او کله د خندا پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت د سړي فکر نه وي او یوه د بلې پر ځای کاروي، دلته د ((وهلو)) کلمه ((دنه وهلو)) او ((نه وهلو)) کلمه د ((وهلو)) مانا ورکوي، مانا یې سرچپه کېږي، د استعمال پر وخت ورته د چا فکر نه کېږي، خو لږ وروسته ورته سړی متوجه کېږي، په دې برخه کې مې ورته د ((ګل اغا شېرزي))، د کامې ((د مولوي صیب عبدالشکور))، د کونړ ((د وکیل هاشم مشوانی)) د یوه شینواري او دره نوري درې ځلور نورې بېلابېلې بېلګې راوړې، دوی تر دې حده وخندل، چې له سترګو یې اوښکې راغلې، هغه ټوکې د کاغذ پر مخ د لیکلو نه دي، که نه نو ستاسې تشي به هم ورته له خندا نه شنه شي، باوري صیب، غریب صیب ته وویل، چې موټر ودروه چې نور طاقت نه شم کولای، غریب صیب چې خندا شین کړی و او ټوخی هم ورغلی و، یو دم وویل: صبر صبر غوږ شئ یون صیب چې هغه تېر کال راغلی و، هغه ټوکه ما ونیوله او احمدزي صیب افسوس وکړ، کاشکې ما نیولی وای چې غریب ته مې هر وخت یادولای، دا دی زه له دې نوې ټوکې تېر، دا ټوکه دې د احمدزي صیب وي، دې سره موږ ټولو بیا دومره وخندل، چې پخوانۍ خندا مو له یاده ووته. ځکه دا ټوکه بیا د احمدزي صیب پر ضد تمامېدله، نه یوازې د احمدزي پرضد وه، بلکې پر پورته یاد شوو کسانو باندې، چې دا ټوکه عملاً تېره شوې، ټولو ته په زیان تمامه شوې ده.

د خندا ځپه چې لږ شان غلې شوه، نو احمدزي صیب وویل: زمانه سرچپه شوه، ((ملګری)) لاګوره او دومره چالاکه، دومره چې چالاکه وئ، پاچاهي به درنه تله نه. ((ملګري)) اصطلاح ځخه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمدزي صیب هدف د غریب صیب پخوانی سیاسي بګراونډ و، پر دې وخت باوري صیب وویل: ملګری نه دی، میدانی دی میدانی، نه دې دي اورېدلي صد لغمانی یک پغمانی، صد پغمانی یک میدانی! دا همغه میدانی دی، اوس میدان وردګ والاډېر چالاکه شوي دي. دې کې بیا ټولو وخندل. ما ویل دا اوس هسې مشهوره شوې خبره ده، چا په واقعیت کې ازمویلي نه ده، چې رښتیا هم داسې ده که نه؟

دوی وویل څنګه؟ ماویل زه چې لغمان ته ګورم او بیا دې نورو سیمو ته ((ډېر تفاوت شته په انسان کې د مانا په لحاظ)) دا سمه ده چې اوس د لغمان په انډول د نورو سیمو خلک په کمپیوټر او تخنیکپوهنه کې ډېر رسېدلي او ډېر هوښیار شوي هم دي، خو بیا هم (نقل هېڅکله د اصل مطابق نه وي.) سره له دې چې په ځینو مکتوبونو کې کله کله لیکي: ((نقل مطابق اصل است)) پروفیسور امین صیب ګپ لګوي وايي: ((لغمانیان هغه وخت هوښیار وو، چې کونړي سادګان وو، اوس چې کونړي بیدار شوي لغماني یې ګرد ته هم نه رسي.)) د امین صیب دې خبرې هغه وخت مصداق پیدا کړ، چې زموږ له لغمان څخه یو سرتمبه سړی چې په هر څه کې به یې جنجال کاوه، یو څو کاله دمخه په کونړ کې واکمن شو. په کونړ کې له ماشومه نیولې تر قومي مخوره ټولو سره یې د لاس او خولې جنګ وکړ، په هر څه کې به یې جنجال کاوه، کونړیانو به ویل: ((لغمان او داسې سرتمبه سړی، دا خو والله که جوړېږي، عقل یې نه منې)) خو د خدای کارونه دي، هغه سړی له دندې ګوښه شو او کونړیانو ایله دمه ووهله، کال لاوتی نه و، چې له کونړه یو سړی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغمان چارواکي شو، دده د سرتمبګۍ درجه، په کونړ کې تر هغه لغماني واکمنه څو درجې اوچته وه، ده د جنګ او سرتمبګۍ تر ځنګ ستغې سپورې هم کولې، خو لنډه دا چې خلک يې په ډېره کمه موده کې تر پوزې راوستل، د دواړو واکمنو په سرتمبګۍ کې هېڅ شک نه و، خو يو مثبت او ګډ خصوصيت يې دا و، چې دواړو هېڅ لمونځ نه قضا کاوه. يوه ورځ په ننګرهار پوهنتون کې د يوه کونړي او يوه لغماني محصل ترمنځ د شعور پر مسايلو همداسې بحث وشو، لغماني کونړي ته وويل: کونړو! ډېر هوښيار شوي ياستئ، يو کال مو هم موږ ته صبر ونه کړ؛ يو سرتمبه واکمن مو درلېږلی و کال لا نه و پوره شوی، چې يو بل سرتمبه مو راولېږه او له موږه مو په يوه کال کې خپل غچ واخيست. دوی چې دا دواړه واکمن صاحبان پېژندل، نو سخت يې ورته وخندل، پر دې وخت باوري صيب وويل: د کونړو کيسه خو دې وکړه، د ميدانو هغه دې ونه کړه. ما وويل: يوه ورځ ډاکټر صيب فاروق وردګ راته په ټوکو ټوکو کې وويل: اوس هغه پخواني لغمانيان پاتې نه دي، چې په هر څه کې به يې پر موږه چل کاوه او موږ يې هوښيارۍ ته تسليم وو، اوس ډېرو خلکو ځانونه ورسول، اوس زموږ وردګو ستاسې ځای نيولی دی، دا وردګ چې ګورې پوهنځي يې لوستي، کمپيوټر باندې پوهېږي، ژبې يې زده کړي، هر ځای ته چې لاړ شې دوی په کې ناست وي، دا ټول د وردګو د پوهې او زيارکښۍ نښه ده. ما وويل: ډاکتر صيب دا ټولې خبرې درسره منم، وردګ پر ما تر لغمانيو هم ډېر ګران ځکه دي،چې په پښتونولۍ کې ډېر ټينګ دي،زه چې کله دپوهنځي په ټولګي کې پوښتنه وکړم،چې څوک دکوم ولايت دي،نونيم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولګی لاسونه پورته کړي، چې مور د میدان وردګو یو، نو دې کې زما زړه باغ باغ شي او دا هیله مې هم په زړه کې وګرځي، چې کاشکې ټول افغانان د وردګو په شان تعلیم ته مخه کړي، خو تر کومه ځایه چې خبره د چل، هنر، مهارت او محیطي پوهې ده، دې کې د انځور صیب په اصطلاح لړ تامل په کار دی. وردګ صیب ته مې وویل: داسې نه کېږي، چې ته له میدان وردګو یو ډاکتر راولې او د لغمان له یوه نالوستي بزګر سره یې پرتله کړې، داسې به وکړو، چې ته له میدان وردګو یو ډاکتر او یو بزګر او زه به له لغمان څخه یو ډاکتر او یو بزګر راولم دواړه به سره کېنوو ګپ و شپ به سره ولګوي، دې کې ډاکتر صیب وردګ په خندا شو ویې ویل: ((نه نو دې کې خو یې تاسې ګټې، تاسې چالاکه یاستئ چل کوئ!)) ما ویل چل به څنګه نه کوو، لغمان کې هره خبره په چل شروع کېږي، ان که سړی هم مړ شوی وي، دوی داسې نه وایي چې څه خبره یا څه پېښنه ده؟ دوی وایي: ((څنګه چل دی)) تر سلام دمخه هم وایي څنګه چل دی تر سلام وروسته هم. په لغمان کې سهار نه تر غرمې پورې خلک وایي: ((څنګه چل دی)) او تر غرمې وروسته بیا وایي: ((نور څنګه چل دی)) ډاکتر صیب وردګ راته وویل: بس منو دې، دې چلونو ته تسلیم یو. باوري صیب چې وایي، صد لغماني یک پغماني او صد پغماني یک میداني، ددې لپاره کوم مستند دلیل نه شته، هر کله که غریب صیب او یا نورو میدانیو ((لغمان چل)) پر ((میدان چل)) بدل کړ، بیا یې نو منو.دې کې بیا ټولو وخندل، باوري صیب وویل: باور مې نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ په ټوله لاره همدا ټوکې وکړې، يوازې يو ځای کې يې په جرمني کې موټر د څو دقيقو لپاره ودروه، چې خپلې پښې وغوړو، دا د جرمني هغه سيمه ده، چې ډېر زيات انګور په کې کېږي او دوی ورڅخه ډول ډول مشروبات جوړوي، خو د شپې دا باغونه نه ښکارېدل. د سړک پر غاړو اوږدې توږل شوې يا صيقل شوې تېږې لګېدلې وې، غريب صيب وويل: دا يوه تيږه تر دې ځايه دوی ته نږدې لس يورو تمامېږي، ما ويل کاشکې موږ سره يې سرحد لرلای، څومره تيږې، چې يې په کار وې ورکړې به مو وې، زموږ ځمکه د غرونو له وزن څخه نوره ستړې شوې ده.

زموږ مجلس لاګرم روان و، چې باوري صيب وويل: موږ نور نږدې شوي يو، خو اول بايد شور صيب، چې مخکې مو وعده ورسره کړې وه راواخلو او بيا د مجبور صيب کور ته ورشو، د مجبور صيب کور شور صيب ته معلوم دی. د شور صيب کور ته ورسېدو، مخې ته يې يو لوی پارک دی، چې ونو پوښلی، د ده کور په دويم پوړ کې دی، مخې ته يې سړک دی، ده لکه چې تيار سړک څاره، موږ يې چې وليدو، نو راکښته شو، ډېر ټينګ ست يې وکړ، خو موږ وويل، لکه څنګه چې خبر يې مجبور صيب سره مو وعده ده، نو هلته ځو، دی مو هم ځان سره راپورته کړ، نور نو په موټر کې ټول سيټونه پوره شول. شور صيب ته مې په موټر کې وويل: ست خو دې ټينګ وکړ، خو ماته هغه د يوه لغماني ست راپه ياد شو، ده وويل: څنګه دې ست کې به هم څه چل و؟ ما وويل خود يو چل خو په کې دی، چل يې دا و: زموږ په کلي کې يو سړی دی، ډېر هوښيار دی. غريب صيب وويل: دا خو نو د تعجب خبره نه ده، که دې ويلای

(c) ketabton.com: The Digital Library

واى چې كم عقل دى نو بيا د تعجب خبره وه، شور صيب وويل: كيسه كوه! ما وويل: دا سړى سره له دې چې ډېر هوښيار دى، خو ډېر شوم هم دى. دى وايي كه غواړې چې مېلمه له سره تېره کړې يانې تېر يې باسې، نو داسې يو چل وكړه، چې ست د (نه) او (هو) پر جملې پايته ورسوه، دا ست ظاهراً ډېر ټينګ دى، خو په حقيقت كې ډېر سست، ټينګ په دې دى، چې كه ته مېلمه ته ووايې: (كه هر څومره درته ټينګ شم نه پاتې كېږې؟) نو دلته د (ټينګ) په كلمه مېلمه خوشالېږي، چې والله دومره ټينګ ست راته كوي، خو مېلمه هېڅكله دا اخلاقي او كلتوري جرئت نه لري، چې ووايي: ((هو))، د كلتوري دود دستور او فشار له مخې مېلمه مجبور دى په ((نه)) ځواب دركړي، نو په دې ډول به دې هم ټينګ ست كړى وي او هم په واقعيت كې سست، مېلمه دې هم رخصت كړ او نتيجه هم. ستا په ګټه تمامه شوه ، دې كې يو ځل بيا ټولو وخندل، شور صيب وويل، دېته لازموږ هېڅ پام نه وو، زموږ كونړي چې دې حد ته رسېږي، نو لغماني به چېرته رسېدلي وي. دا دې والله عجب چل راوښوده، موږ خو چې مېلمه راشي وار له واره ورته تسليم يو. همدې ګپ و شپ كې د مجبور صيب كور ته ورننېږدې شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شپه د مجبور صیب په کور کې: د مارچ ۱۹مه پر ۲۰مه شپه وه، د شپې یوولس بجې وې، چې په هالنډ کې د علي محمد مجبور صیب کور ته ورسېدو. مجبور صیب د کونړ یو قومي مخور او د افغانستان د پولیسو یو ښه کدر دی. شور صیب ته د مجبور صیب کور ځکه معلوم و، چې هم یې سیمه وال دی او هم یې د طبعې ملګری دی. مجبور صیب په هالنډ کې دوه کوره لري، خو موږ یې چې کوم کور ته ورتلو، هغه هم شور صیب ته معلوم و، مجبور صیب نن دا کور ټول موږ ته وزګار کړی و، یو اوږد څلور منزله تعمیر و، چې کېدی شي په سوونو کورونه په کې وو، دویم پوړ ته یې ورپورته شو، زموږ له راتګ څخه په هالنډ کې یو شمېر نور افغانان هم خبر شوي وو او ځینو ته مجبور صیب بلنه ورکړې وه. ډاکټر عبدالصبور، ډاکتر نصیراحمد ودرګ، عبدالله احسان او ځینو نورو لیکوالو ملګرو هم تشریف راوړی و، تر سترې مشي وروسته، چې څنګه کېناستو او ټول یو بل ته معرفي شو، نو له معمول سره سم له لاسه یو چاشنۍ ګرم سیاسي بحث شروع شو، خو دا بحث داسې په ټوکو کې و، چې چندان جدي نه بریښېده، پر «جهادي» او «الحادي» لیکو ووېشل شو او هر چا خپله پله درنه ښودله، لږه شېبه وروسته ډوډۍ تیاره شوه او دا سیاسي لړۍ یې له زیاتې ګرمېدا څخه وژغورله. مجبور صیب هم داسې ډوډۍ کړې وه، لکه موږ سره چې کوم لښکر راغلی وي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه تاریخي وړي یو. د تاریخي وړو په اړه له صالح محمد زیري څخه یو روایت دی، کله چې خلکیان کامیاب شول، نو په کرغې کې د اوومې فرقې قومندانۍ د ګوند مشرتابه او نورو مهمو غړو ته ډوډۍ کړې وه، دا مېلمستیا دومره لوکسه وه، چې ډېرو رابلل شویو اول ځل لیدله، پر مېزونو ډول ډول مېوې او طعامونه خواره وو، زېري چې د مېز له بر سر نه تر کوز سر پورې له ډول ډول خوراکونو ډک مېز تر سترګو تېر کړ، نو پر څوکیو ناستو او ډوډۍ ته منتظرو ملګرو یې غږ کړ: «د تاریخ وړو خوړئ همدا مو وخت دی...» نو مجبور صیب هم موږ ته همداسې یو اوږدو دسترخوان غوړولی و، له ډول ډول طعامونو پور او مامور و. زه چې هر چېرته پښتنو کره لاړ شم او هغوی په ډوډۍ کې ډېر لګښت کړی وي، نو زه وایم په دې لګښت خو یو دوه کتابونه چاپېدلای شول. زه او لعل پاچا ازمون یو ځل په پېښور کې د ډاکتر کریم باز دوی په کور کې مېلمانه وو، ډاکتر صیب کریم باز د خپلې موسسې ملګرو ته ډوډۍ کړې وه، زه او ازمون یې هم بللي وو، هغه ډوډۍ هم ډېره لوکسه وه او ډېر لګښت پرې شوی و، ما اوسپله وکړه، خو ازمون ورو ډاکتر صیب کریم باز ته وویل: په دې خو یو دوه کتابونه هم چاپېدلای شول...! سره له دې چې مجبور صیب اوس اقتصادي مشکل نه لري، خدای(ج) ښه نېک صالح زامن او لمسیان ورکړي دي، ټول کار کوي او خپل ژوند یې ښه منظم جوړ کړی، خو بیا هم زه د زیات اسراف مخالف یم. کله چې مو ډوډۍ وخوړه، نو بیا څو دقیقې وروسته چای راغی، د چای پر وخت مجبور صیب ټولو راغلو دوستانو ته وویل: اوس به یون څخه هیله وکړو، چې موږ ته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېواد د حالاتو په باب معلومات راکړي، ځکه دی هلته د حوادثو په منځ کې دی، هر څهویني او ښه يې تحليلوي، نو ښه به وي، چې دی موږ ته معلومات راکړي، ټولو له ما څخه هیله وکړه، ما په پیل کې له کوربه مجبور صیب او نورو ټولو انډيوالانو څخه مننه وکړه، چې په دې مصروفه ټولنه کې يې بيا هم دومره وخت پيدا کړ، چې دلته راشي او يو بل سره خپل نظريات شريک کړو. د هېواد د حالاتو په اړه تاسو ټول ښه پوهېږئ، هر څه درمعلوم دي، رسنيو ته تر موږ ډېر لاسرسی لرئ، زه به داسې څه ونه لرم، چې تاسو پرې خبر نه ياست، يوازې ځينې هغه مسايل دي، چې لا هم رسنيو ته نه رسېږي، کېدی شي پر هغو لنډ بحث وکړو، په دې مسايلو کې هم ډېرې خبرې د تشويش وړ دي، د هيله مندۍ ځينې خبرې هم شته، چې که هغه هم تعقيب نه شي، نو کېدی شي پر نهيلۍ بدلې شي. د هيله مندۍ خبرې خو دادي، چې افغانستان ته د نړۍ پام را اوښتی او د افغانانو لپاره يو طلايي چانس دی، د همدې نړيوالو د پاملرنې له کبله هلته د حکومت اساسات کېښودل شول، په زرګونو ښوونځي جوړ شول، په سلګونو روغتونونه او کلنيکونه ودان شول، سړکونه پاخه شول، د هېواد ولايتونه له مرکز او يو بل سره وصل شول، د ټولنيزوسازمانو،سياسي ګوندونو او ډله ييزو رسنيو قانون جوړ شو، د بيان ازادي تر يوه حده رامنځته شوه، خو لنډه دا چې يو زيات شمېر مثبت کارونه ترسره شول، خو اساسي مشکل دا دی، چې په افغانستان کې سياسي عدالت تامين نه شو. هلته عدالت د مصلحت قرباني شو او سوله هم د سازش پر ستنو ولاړه ده. هر کله چې ځينو ډلو ته د امتياز کچه ټيټه شي، په همغه اندازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي کاواکې سولې ته زيان رسي، تر څو چې سوله په طبيعي ډول د عدالت پر بنسټ رامنځته نه شي، دا ډول سولې دايمي اساس نه لري. ما په دې بحث کې په افغانستان کې شوي پرمختګونه او راتلونکي احتمالي ګوابښونه څومره، چې زما ذهن کار کاوه تشريح کړل، دا بحث ډېر اوږد شو او د شپې تر ناوخته روان و. لږ چې فرصت برابر شو، نو ګران ورور عبدالله احسان راغی او ويې ويل استاده! اوس نو زه غواړم تاسو سره يوه ځانګړې مرکه وکړم، زما هيله ده ځينې معلومات ځان سره خوندي کړم، ازاد بحث خو هسې هم د هوا څپو ته ځي او څه ترې نه پاتې کېږي.

شور صيب، مجبور صيب، يون، غريب صيب او يار صيب

عبدالله احسان زموږ يو ډېر ځوان تکړه ژورناليست، ليکوال، پر هېواد او خلکو، ملي کلتور او ژبې داسې يو اورنی مين دی که موږ دده په شان نور ډېر ځوانان لرلای، نو بيا خو د پښتنو او پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅ غم نه و. په هالنډ کې هم زده کړې کوي، هم کار کوي او هم فرهنګي مبارزه، مخکې يې د بېنوا وېبسايټ په چلولو کې کارنده ونډه درلوده، خو اوس د لرو بر افغانستان وېبپاڼه په ډېر ښکلي ډول چلوي. سره له دې چې ما ورسره له نږدې نه ډېر نه دي ليدلي، خو زړه کې راباندې ډېر ګران دی، ګران خو راباندې ځکه دی، چې پښتني فرهنګ ته کار کول او پښتنو ته خدمت کول د زړه وينې خوراک دی. زه چې په خپل وطن کې په ډېره مينه د دې د خدمت په لټه کې يم او تراوسه مې ډېر ناڅيز فرهنګي کار ترسره کړی، نو ماته ددې فرهنګي کار ستونزې او کړلېچونه معلوم دي، نو عبدالله احسان چې په پردي وطن کې دی، د مهاجرت، مسافرۍ او تنګلاسۍ په سختو حالاتو کې دومره ستر ستر فرهنګي کارونه ترسره کوي، نو پرده به څومره تکليفونه راغلي وي، څومره به يې ځان سره ژړلي وي، څومره به يې خپلې اوښکې له غيرته ځان سره تېنګې کړې وي او څومره به د خپل ولس پر مظلوميت دردېدلی وي، د داسې کارونو پر قدر هغه څوک پوهېږي، چې خپله د همدې بهير يو لاروی وي.

عبدالله احسان خپل تېپ او کمره عيار کړل، ويل يې استاده! ډېرې پوښتنې کوم، خو کومې پوښتنې چې ستا دولتي موقف ته زيان رسوي، هغه پوښتنې نه کوم. ما ويل څه چې دې زړه غواړي هغه پوښتنې وکړه، زړه کې دې ارمان مه پرېږده، زه داسې دولتي سړی نه يم، چې دولتي مقام پورې تړلی يم، مقام ما پورې تړلی دی. که دولت کې يم که نه يم، لکه ونه مستقيم په خپل مکان يم. احسان صيب وويل: چې داسې ده، نو خير زه به ټولې پوښتنې وکړم، تاسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ځوابونه راکړل، بيا زه ګورم که ځينې داسې مسايل په کې راغلل، چې ستا دولتي موقف ته زيان رسوي، هغه به ترې حذف کړم، ما ويل زه به ټول شيان درته ووايم، که د ځينو واقعياتو بيان ګټور او ضرور و، نو خپاره يې کړه، زما د دولتي موقف کيسه کې مه اوسه، د واقعيتونو بيان مهم دی، نه د موقفونو ساتنه. احسان صيب ډېرې زياتې پوښتنې وکړې، چې د ټولو راوړل يې دلته ضرور نه ګڼم، ځکه يو اوږد بحث ترې جوړېږي. خو يوه پوښتنه په کې دا وه: اوسني حکومت کې د لياقت اصل په پام کې نيول شوی که نه؟ زما ځواب دا و: که مطلق ووايم چې هو!، نو هم سمه نه ده ځکه تر لياقته د مصلحت اصل ته ډېره توجه شوې، زورواکي اوس هم په دولتي چارو کې د ويټو حق لري، خو له دې مضر مصلحت سره سره بيا هم پر يو زيات شمېر دولتي څوکيو د لياقت پر اساس کادرونه ګومارل شوي او لاګومارل کېږي، که چېرې په افغانستان کې سياسي عدالت تامين شوی وای، نړيوالې ټولنې د خپلو ګټو په خاطر د يو شمېر کورنيو جګړه مارو زيات ملاتړ نه وای کړی، هغوی يې خلاص لاس نه وای پرېښي او همدارنګه يو شمېر لوړ پوړو دولتي چارواکو د مضر مصلحت او مضر احتياط څخه کار نه وای اخيستی، نو کېدی شول د لياقت اصل زيات قوت موندلی وای.

د عبدالله احسان په پوښتنو کې يوه پوښتنه دا وه: په اوسني حکومت کې د قومي او سيمه ييز ترکيب توازن او تناسب څنګه دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وویل: په دې برخه کې نو عدالت بېخي تر پښو لاندې شوی دی. نه یوازې د افغانستان په تاریخ، بلکې د نړۍ د هېڅ هېواد په تاریخ کې داسې یو بد حالت نه دی راغلی، چې (۲۵) فیصده خلک په حکومت کې (۲۵) او (۱۲-۱۵) فیصده خلک دې (۲۲) فیصده ونډه ولري او هغه هم په داسې حالت کې چې هم یې د حکومت اساسي رګونه او مقامونه نیولي وي، هم نا راضه وي او هم د خپل ((مظلومیت)) چغې وهي. ما ورته وویل: د جمهوري ریاست د چارو ادارې لوی ریاست یوه سروې کړې او د دولتي پوستونو پر بنسټ یې قومي او سیمه ییزې ونډه په حکومت کې څرګنده کړې ده. ددې شمېرنې او ارزونې له مخې اوس (۲، ۲۲٪) تاجکان، (۳، ۲۵٪) پښتانه، (۳، ۴٪) هزاره ګان او پاتې نور قومونه په حکومت کې ونډه لري. له سیمه ییز پلوه د ننګرهار او هرات دوو لویو ولایتونو مجموعي ونډه د حکومت په مهمو پوستونو کې د پنجشېر سیمې له ونډې سره معادل ده.

که ددې شمېرنې متن ته متوجه شو، نو واقعیت تر دې هم تریخ دی، په دې (۳، ۲۵) فیصده پښتنو کې بیا ځینې پښتانه داسې دي نه یوازې دا چې پښتون احساس نه لري، بلکې پښتو یې هم زده نه ده. ددې ترڅنګ یو شمېر داسې پښتانه هم په دې سلنه کې شامل دي، چې د جمعیت تنظیم غړي دي او یا د هغو له خوا معرفي شوي. نو په دې وجه په واقعیت کې د پښتنو ونډه په حکومت کې د اغېز له پلوه په نشت حساب ده. دا چې څو تنه د وزارتونو په راس کې پښتانه ښکاري، دا ددې قوم استازي نه شي کولای. زما او د احسان مرکه ډېره اوږده شوه، نورو ټولو دوستانو ورته غوږ نیولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و. په پای کې د احسان یوه پوښتنه دا وه، چې خیر نو حل لاره څه ده؟
ما وویل: حل لارې خو شته، یوه حل لاره خو دا ده، چې پښتانه باید یو قوي مستحکم سیاسي تشکل جوړ کړي. تر هغه وروسته له دنیا سره د تفاهم ژبه پیدا کړي، کله چې یې د دنیا له خطره ځان وژغوره، نو بیا دې په هېواد کې اقتصادي پرمختګ ته زیات پام وکړي، څومره چې د پښتنو اقتصادي حالت ښه شي، په همغه اندازه د دوی د ټولنیز شعور کچه اوچتېږي او بله اساسي خبره داده، چې پښتنو کې یو کلتوري انقلاب وشي، څو چې پښتون لوستی نه شي او تحصیل ونه کړي، له دې تربورولۍ، ګوندۍ او قبیلویت څخه نه شي راوتلی. البته کلتوري انقلاب یو اوږد مزل دی، خو اوس چې کوم شی عاجل او ژر تاثیر ښندي، هغه میډیا یا رسنۍ دي، په رسنیو کې بیا هم راډیو او ټلویزیون، ځکه چې دا داسې وسیلې دي، چې لوستي او نالوستي ټول ترې ګټه اخیستلای شي. موږ څو فرهنګیانو خو په کابل کې د ((ژوندون)) په نوم د یوه ټلویزیون د جوړولو تکل کړی دی، خدای(ج) دې وکړي، چې نتیجه ورکړي. زموږ دا مشکل اوس یوازې یوه هیله ده، کېدی شي په جوړولو کې یې ډېرې ستونزې وي او ډېر وخت پرې ولګي. عبدالله احسان سره مو مرکه پای ته ورسوله، خو پر نورو دوستانو د ((ژوندون راډیو ټلویزیون)) نوم ډېر ښه ولګېد، ټول په دې نظر وو، تر هغه چې موږ د فریاد اوچتولو وسیله پیدا نه کړو او خپل مظلومیت چاته څرګند نه کړای شو، نوموږ له دې غضبه نه خلاصېږو، مجلس مو یو څه نور هم اوږد کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره د شپې څلورو بجو ته نږدې کېدله، مجبور صیب وویل:
شپه به جوړه کړو، خو زه مې دې وراره ګل یون صیب، سره یو څو
دقیقې ځانته کېنم، مجبور صیب سره یو څو دقیقې نور هم
کېناستو، د کور د ټولو غړو او وړو پوښتنه یې وکړه، په تېره بیا د

خپل ملګري (زما خسر) ډګروال عبدالله خان محمدي. بیا یې راته
وویل: که کور کې څه اقتصادي مشکلات وي راته یې ووایه، موږ
شکر دی، د خدای فضل دی، هلکان کار کوي، ژوند مو ډېر ښه
دی. ما ویل ډېره مننه، هر څه پرېمان دي، د کور خرچه مو کمه ده او
عایدات مو زیات دي، دې ته تشویش مه کوه، خدای دې
افغانستان جوړ کړي، چې موږ په کې روحاً ارام شو، څو دقیقې
وروسته مجبور صیب ټولو ملګرو ته وویل: شپه به جوړه کړو، سبا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر چای به بیا خپل مجلس کوو. مجبور صیب ته مو وویل: سبا چای موږ بل چا سره وعده ایښي، نو ځکه چای درسره نه څښو، که هغه هر څومره ټینګار کاوه، خو موږ وویل: نه حتمي ځو.

له ولسوال صیب سره یو سبا ناری:

له مجبور صیب څخه مو خدای پاماني واخیسته، ځینې ملګري شپې تر شپې تللي وو، شور صیب هم موږ سره پاتې خو دا یې ویل چې موږ ته، چې کله دنمارک ته تللئ، نو یوځل به دوی کره ځو، بیا به له هغه ځایه ځو. نو موږ پنځه یاران (غریب صیب، باوري صیب، احمدزی صیب، شور صیب او زه یون) پاتې وو. په موټر کې کېناستو او د ولسوال صیب د کور پر لوري مو حرکت وکړ، پنځه لس شل دقیقې وروسته هلته ورسېدو، د ولسوال صیب کور د اوږده څلور پوړیز تعمیر په دویم پوړ کې واقع دی. یوې خوا ته یې سړک او بلې خواته یې د اوبو یو نهر ښکارېده، چې غالباً طبیعي به و. ولسوال صیب موږ ته تود هرکلی ووایه، څو تنه نور دوستان هم راغلي وو، عبدالرشید جلیلي صیب یې هم رابللی و، کله چې کوټې ته ننوتو، نو پر غوړېدلي دسترخوان مو سترګې ولګېدلې چې هماغه د ملایانو په اصطلاح ((طعامونه وو لذیز چې پرې هموار وو هرې خواته!)) ولسوال صیب ته مو وویل: موږ څه خټګر او یا نهالګر درته ښکارېږو که څنګه، دا دومره شیان چاته زور ښیې که څنګه؟ ولسوال صیب هم لکه د مجبور صیب په شان لاس کې ازاد دی، د خلکیانو پر وخت د خوست د لویې ولسوالۍ ولسوال و، له کورنۍ پلوه هم ښه اباد دی، د له چلنده یې د مړښت ښه اندازه لګي، یو ځل بل هم چې زه هالنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه راغلی وم، نـو زمـوږ یـې ډېـر عـزت کـړی و، دا ځـل یـې نـو خبـره بېخي تر هغې هم اړولې وه، دی ځکـه پـه ولـسوال مـشهور دی، چـې ده یو وخت په خوست کې ولسوالي کړې وه، د ولـسوال صـیب نـوم سیداحمد همدرد دی، خو دوستان او اندېوالان یـې ورتـه د ولـسوال خطاب کوي. زموږ ټولنه همداسې ده، چې یو وخت هر چا کـوم کـار کړی وي، هغه د وظیفې نوم ورپورې پاتې کېږي. تورن اسمعیل خان ځانته د (امیر) لقب ورکړ او ستر جنرالي رتبه هم ورتـه اسـتاد ربـاني ورکړه، خو بیا هم خلک ورتـه تـورن اسـمعیل وایـي، یـو وخـت بـه پـه خبرونـو کـې دا هـم راتلـل: سـتر جنـرال تـورن اسـمعیل. همداسـې د کندهار سرکاتب عطامحمدهم درواخلـه، چـې حکمتیـار ورتـه سـتر جنرالـي ورکـړه، خـو پـه خبرونـو کـې بـه راتلـل سـتر جنـرال سـرکاتب عطامحمد. د طالبانو د امارت یو مولوي و، نـوم یـې صـدراعظم و، بیا د ننګرهار ولایت کفالـت ور پـر غـاړه شـو، نـو پـه خبرونـو کـې بـه راتلـل: ((د ننګرهـار ولایـت کفیـل مولـوي صـداعظم)) د دې ډول ترکیـب درې واړه برخـې (کفیـل، مولـوي، صـدراعظم) ټـول رتبـه یـې نومونه دي، د سړي نوم په کې نه شته او همداسې نـور ډېـر مثالونـه. خو ولسوال صیب چې پر کوم وخت په کوم شکل ولسوالي کـړې، نـو ښه په نره یې کړې او ښه په خرپ یې کـړې ده. اوس چـې ولـسوال هـم نه دی، واک و ځواک یې تر ولسوال لوړ دی.

ولسوال صیب موږ ته یوازې د سباناري ویلي وو، چـې لغمانیـان ورته (سمناری) وایي خو ترتیبات یې د غرمې ډوډۍ په شان وو. کله چـې مـو پـر خـوراک او څښـاک پیـل وکـړ، نـو طبعـاً سیاسـي خبـرې ورسـره شـروع شـوې، لـومړۍ خبـرې جلیلـي صـیب پیـل کـړې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرشید جلیلي د خلکیانو د واکمنۍ پر وخت د کرنې او ځمکو اصلاحاتو، بیا د پوهنې وزیر او همدارنګه د کابل پوهنتون د رئیس په توګه دندې ترسره کړې. پر افغانستان باندې له شوروي یرغل سره سم یانې ۱۳۵۸ل کال د جدي تر (۲)مې نېټې وروسته سم لاسي زنداني شو او د ډاکتر نجیب الله د واکمنۍ پر وروستیو وختونو له بنده خوشې شو، نږدې لس کاله زندان یې وګاله، اوس «د افغانستان د ملي یووالي ګوند» په نامه د یوه ګوند مشري پرغاړه، شاعري هم کوي او د شعرونو یوه ټولګه یې هم چاپ شوې ده. جلیلي صیب په خپلو خبرو کې لومړی همدا پوښتنه مطرح کړه او ویې ویل: څه به کېږي اینده کې؟ زه ورته والله ډېر په تشویش کې

احمدزی صیب، غریب صیب، جلیلي صیب، یون، شور صیب، ولسوال صیب، یار صیب

یم! دا کرزی څه کوي؟ دا حالات خو والله ډېر خراب دي؟ یون صیب ته په کې څه وایې؟ ما ویل رښتیا هم حالات د تشویش وړ دي، که چېرې کوم تدبیر ورته ونه نیول شي، نو تر دې هم خرابېږي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه اشتباهات چې په پیل کې وشول، اوس هم دوام لري. پر دې وخت جليلي صيب وويل: زه انتخاباتو ته ډېر په تشويش کې يم پښتانه به دوه درې کانديدان ولري، جلالي، خليل زاد او کرزی صيب او د هغوی به يو وي، پښتانه به ټوټه ټوټه شي. ما ويل همدا تشويش ټولو سره دی، خو که تر انتخاباتو دمخه له پوهو پښتنو څخه يوه ثالثه جرگه جوړه شي او دا جرگه له بېلابېلو کانديدانو سره خبرې وکړي او د کانديدانو شمېر راکم کړي، نو دا خطر به يو څه رفع شي، جليلي صيب او نورو ناستو دوستانو زما دا نظر تائيد کړ، ولسوال صيب وويل: خو شروع يې کړئ که نه همدا يې وخت دی، زه خو په ځاني لحاظ هرې قربانۍ ته تيار يم، له ما څخه چې په هر ځای کې کار اخيستل کېږي، ماته امر وکړئ د يوه افغان په توگه هرې منډې ته حاضر يم. مجلس همداسې روان و، چا د تېرو نظامونو پر نيمگړتياو نيوکه وکړه، ولسوال صيب ډېر احساساتي شو، سره له دې چې هغه هم د خلک گوند غړی و، نورمحمد تره کي او حفيظ الله امين ته ډېر وفادار و، خو يوازې يې په تره کي نيوکه وکړه، چې که ده دا اشتباهات نه وای کړي، نو ولې به حالت دې حد ته رسېده، غريب صيب باندې د هغه دا انتقاد، چې د امين تنگه په کې وه او د تره کي غندنه، چندان ښه ونه لگېده، عکس العمل يې وښود، خو ولسوال صيب ژر بېرته ښښنه وغوښته او فضا بېرته سره شوه، ماخبره تاوه کړه، ما وويل: اوس بايد پر داسې مسايلو فکر وکړو، چې اوسني مشکلات رفع او دفع کړي، پر ماضي به وخت نه ضايع کوو، مجلس پر همدې خوراک او سياسي بحثونو وغځېده. خو دې کې احمدزي صيب وويل: د ولسوال صيب دې کور ودان وي ډېر زحمت يې گاللی و، اوس نو که اجازه وي، موږ څو د ډنمارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر لوري، ډېر مزل دی، اجازه به واخلو! ولسوال صیب ډېر ټینګ شو، چې غرمې ته حتماً پاتې شئ، دلته نور ډېر دوستان دي، هغوی ټول به دعوت کړو، یون صیب چې وګوري ډېر زیات خوشالېږي، ښه بنداړ به وکړو، خو د ټولو ملګرو ټینګار و، چې ځو. ولسوال صیب، جلیلي صیب او نور دوستان موږ سره د موټر تر پارکینګه راغلل، خدای پامانی مو ورڅخه واخیسته او د شور صیب د کور پر لوري رهي شو، شل پنځه ویشت دقیقې مزل به مو کړی وي، چې د شور صیب کور ته ورسېدو، هغه ته مو وویل: کالي مالي دې راواخله ژر راځه چې ځو، هغه وویل: مجاهدینو! چې یوه پیاله چای ونه څښئ نه شئ تللای، ما ویل څه همغه د لغماني ست وکړه، چې هم ټینګ وي، هم سست، موږ ته قبول دی، موږ به د (نه) ځواب درکړو او ستا غاړه به هم خلاصه شي، که کونړي ځان له لغمانو سره برابروي، نو همدا یې وخت دی. شور صیب وویل: موږ چې دې حالت ته رسېږو، نو لغماني به کوم حالت ته رسېدلي وي؟ ډېر ټینګ شو، والله که رانه لاړ شئ، په زوره یې کور ته پورته کړو، یو څو شېبې ورسره کېناستو، د کور ټول غړي یې کومې مېلمستیا ته تللي وو، احمدزي صیب ورته وویل: ځکه دې داسې ټینګ ست وکړ، ورینداره نه شته که نه نو ته خو موږ ته معلوم یې، شور صیب وویل: خورئ څه شی چې خورئ نن زما پاچاهي ده، یوه شېبه مو ښه ګپ ولګاوه، شور صیب نو یو سور کړی چرګ هم په کځوره کې ځای پر ځای کړ، خپل سفري بکس یې راواخیست او په موټر کې سره منظم شو. شور صیب ته مو وویل: ته مخکې کېنه چې په لاره کې د جي پي ایس کار هم ورکړې. په موټر کې منظم شو او د ډنمارک پر لوري مو حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډنمارک پر لوري

کله چې موږ ټول یاران په موټر کې ځای پر ځای شو، نو د ډنمارک پر لوري مو حرکت وکړ، یوه د خیر دعا مو وکړه، ساعت ته مو وکتلې، پر سیمه ییز وخت یوولس بجې وې، غریب صیب وویل: که لاره کې څه خاص مشکل پیدا نه شي، نو نږدې لسو ساعتونو کې رسېږو، یانې د شپې یوولس دولس بجې، موږ ویل جي پي ایس دې فعال کړه، هغه وویل: دا دی فعال دی بالا، موږ ویل څه بل جي پي ایس هم درسره مخکې ناست دی (شور صیب). دې کې بیا ټولو وخندل، هوا هم سړه وه، باران هم ورېده، تر مابنامه خو مو په اسانۍ سره مزل وکړ، څکه څو کیلو متره لانه وو تللي، چې جي پي ایس هم لاره او هم وخت راته په ګوته کړل. نږدې یوولس سوه کیلو متره واټن و او د اوسني سرعت په پام کې نیولو سره لس ساعته وخت لګېده. دا مهال غریب صیب بیا د سیاست په ګېر کې خبره ورواچوله، ده وویل: دا غریب هېوادونه بېچاره ګان هسې د قربانۍ ګډوري دي، د دنیا ټول ځواک اصلاً د نړۍ څو سوه کسانو سره دی چې اسرایل په کې اساسي نقش لري، خو په راس کې یې د انګلستان ملکه ده. دا چې امریکایان اوس په افغانستان کې ولې جنګېږي؟ ولې خپل عسکر وژني او ولې موږ افغانان وژني، دا د دوی یو ضرورت دی او دوی د خپلو ستراتیژیکو ګټو لپاره په خپلو عسکرو هم بندو واز نه دي، پاتې خو لازموږ په خلکو. دا مهال باوري صیب ورته وویل: ښه نو ته د هغو درې سوه کسانو خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوې، چې دا ټول فساد د هغو په زړه کې دی، ښه کیسه کوه، غریب صیب وویل: یو کتاب چاپ شوی، نوم یې دی: « درې سوه کسیزه کمېټه» دا کتاب په انګلیسي ژبه دی، ممکن په نورو ژبو هم چاپ شوی وي، خو ما یې فارسي متن لوستی، دا کتاب چې ته ولولې، نو عجیب و غریب منطق سره به مخامخ شې، په دې کتاب کې د نړۍ د اوسنیو اصلي واکمنو یانې د پردې تر شا واکمنو له څېرو څخه پرده پورته شوې، په دې درې سوه کسیزه کمېټه کې، د نړۍ لوی پانګه وال، د استخباراتي سازمانونو غړي او ډېر ځیرک سیاستوال شامل دي. دوی کولای شي د امریکا د مشرتابه په شمول د نړۍ په هر ګوټ کې حکومتونه راوپرځوي، واکمن یې بدل کړي او د نړۍ په نقشه کې تغییر راولي. ددې کمېټې چې خوښه نه وي د امریکا جمهور رئیس هم نه شي ټاکل کېدی. دا کمېټه خپله یوه ستراتیژي لري، خو هر کال یو ځل خاصه عمومي غونډه لري، چې په هغې کې د کمېټې مهم غړي ګډون لري، ددې ټولې کمېټې په راس کې چې وروستی واک ورسره دی، هغه د انګلستان ملکه یا شاهي کورنۍ ده، چې د نړۍ د سیاست اصلي واک ورسره دی. دا کمېټه داسې پلان او فکر لري، چې نړۍ باید همېشه کنټرول شي. دوی وایي که بشر خپل سر ته پرېښودل شي، نو ډېر ورانی به رامنځته کړي، د نړۍ بقا به له خطره سره مخ کړي او هر څه به تباه کړي، دوی وایي د نړۍ منابع په خلاصېدو دي، نو ځکه خو په ځینو ځایونو کې جنګونه او په ځینو کې مرضونه په کار دي، چې په دې ډول د نړۍ د نفوسو د کنټرول مخه ونیول شي. دا کمېټه چې د نړۍ له معتبرینو څخه جوړه ده، وایي د نړۍ ټول خلک باید یو شان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند ونه کړي، په همدې خاطر د ځينو خلکو د سواد کچه بايد ټيټه وساتل شي او تقاضا يې راکښته شي، که ټول خلک د پوهې او سواد لوړه کچه ولري، نو هغه څوک، چې اوس لوړ ژوند لري، له هغو سره د تساوي غوښتنه کوي او د نړۍ فعلي منابع ددې جوګه نه دي، چې دا تساوي رامنځته شي. نو په همدې خاطر دا کميټه په دې کار کوي، چې د تساوي مخه ونيسي. دا دنيا کې، چې ځينې واړه حکومتونه او اشخاص ځي راځي، دا دوی ته دومره ارزښت نه لري، خو هغه ځايونه چې د نړۍ په سياست او د بشر په ژوندانه کې مهم رول لري، هلته دوی خپل اغېز شيندي.›› دې کې نو باوري صيب غريب صيب ته وويل: ښه شوه نو بالاچې زموږ سر دې پر خلاص کړ.

احمدزي صيب وويل چې ته يې منې؟ موږ وويل: والله خلک يې وايي نو. پر همدې ته يې منې؟ باندې مو، چې بګراونډ يې ټولو ته معلوم دی، ټولو وخندل. باوري صيب وويل چې اوس به نو درې سوه کسيزه کميټه پرېږدو، خپلې پنځه کسيزې کميټې ته به راشو او هغه دا چې غريب دې لارې ته هم ګوري، شور صيب وويل: زه ورسره ناست يم رايه مه وهه. همدې بحثونو کې روان وو، چې د ماښام خړې راخورې شوې. موږ چې پر عمومي سړک د ډنمارک پر خوا روان وو، ځان مو بايد هغه ځای يا بندرځي ته وررسولای وای، چې له هغه ځايه ډنمارک ته کښتۍ ځي راځي، کښتۍ فکس ټايم لري، فکر کوم په ساعت کې يوه کښتۍ تېر و بېر کېږي. دا کښتۍ د لسګونو موټرو د لېږد رالېږد ظرفيت لري. ان ځينې داسې کښتۍ هم شته چې ريل ګاډي هم انتقالولای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر ماښام وروسته نو هوا نوره هم ترخه شوه، سخته واوره وري، هغوی سړکونه داسې جوړ کړي، چې واوره پر سړک ځای نه شي نیولای، د موټرو ګڼه ګوڼه هم داسې وه، چې واوره پر سړک راټولېدو ته نه پرېږدي او بل هغوی په متواتر ډول د واورې پر وخت پر سړک باندې مالګه پاشي ، د هوا حالت خو هسې هم هغوی ته معلوم وي، نو کله چې واوره کېږي د مالګې موټر لکه د نورو موټرو په شان پر سړک ګرځي او مالګه پاشي، نو په دې ډول خطر تر ډېره حده کمېږي، خو بیا هم واوره واوره وي او یخ یخ، په دې حالت کې کله کله موټر ټکرېږي، ښوېږي او په لاره کې ګڼه ګوڼه زیاتېږي، ډېر مزل مو وکړ یوځای ته چې ورسېدو، نو په زرګونو موټر روان دي، مانا دا چې یا چېرته ټکر شوی او یا هم لاره کې څه مشکل دی. د غریب صیب زړه تنګ شو او ویل یې په دې تګ، چې وي، خو درې ورځو کې هم نه شو رسېدلای، جي پي ایس متبادله لاره هم نه ښودله، باوري صیب او شور صیب، چې پر دې لاره ښه بلد وو، غریب صیب ته وویل: همدا لاره سمه ده، اوس به لاره صافه شي، لږه اوسېله وکړه، غریب صیب وویل: ستاسو سر پرې نه خلاصېږي، زه پر یوه بله لاره وځم، شور صیب ورته وویل: بیا چې بېرته همدې لارې ته راوځې، نو پنځوس کیلو متره زیان به دې زغملی وي، خو هغه د هېچا هم ونه منله، یوې بلې لارې ته یې موټر سیده کړ، تر لسو کیلو مترو مزله وروسته له دې عمومي لارې ووتو. پر یوه کلي برابر شو، د موټر تېل هم په خلاصېدو وو، دا چې بیا مو ټانک پیدا کولای شو که نه؟ نو ټولو وویل راځئ چې ټانکۍ ډکه کړو، بیا به ګورو، دا نو د غریب صیب کارونه دي، چې څه راباندې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ ه نظر، چې څو ځله پر دې لاره تللي يو ورته وايو، چې لاره دا ده، دی يې نه مني، موږ به نور څه نه وايو، هر څه چې دی کوي مسوليت يې دده پر غاړه. کلي کې مو له تېلو ټانک څخه ټانکۍ ډکه کړه. له دې ځايه مو حرکت وکړ، شل کيلو متره مزل به مو وهلای وي، چې يوې بلې لارې ته سم شو، که څه هم جي پي ايس لارښودنه کوله، چې بندر ته تلونکې لويې لارې ته په دې ډول وګرځو، خو غريب صيب د جي پي ايس کيسه کې هم نه و، يو ځل دوه يې چې پام شو، هغه ځای ورڅخه تېر شو. هلته چې يو ځل اصلي لاره درڅخه خطا شوه بيا چې بېرته هغې لارې ته سمېږې، نو مجبور يې لس پنځه لس کيلو متره فاصله به زغمې، نو دا ځل چې غريب صيب بيا هم غلط شو، نو ټول پرې ډېر په قهر شول، دی هم پوه شو، چې نور نو خلک اوسېله نه لري، موټر يې بېرته راوګرځوه، يو تېلو ټانک، چې سوپر مارکيټ هر څه ورسره مله وو، هغه ته ودرېدو، له دکانه يې يوه نقشه راوکښله، نقشې ته يې کتل، يو لس دقيقې وخت خو همدلته ضايع شو، نو ټولو ورته وويل چې ژر راځه وخت مه ضايع کوه، هغه هېيوال، چې زموږ لاس خورولو ته متوجه شو، هغه هم پوه شو، چې ټول مشکل په همدې يوه سړي کې دی، غريب صيب مو په زوره موټر کې کېناوه، ټولو ويل، چې جي پي ايس شته او موږ ټول درسره ناست يو، نو بيا نقشې ته څه ضرورت دی؟ پر دې لاره خو موږ لس شل ځله تللي يو، غريب صيب وويل: تاسې ناحقه ما وارخطا کوئ، تاسې ما خپل فکر ته پرېږدئ او که تاسې فکر کوئ، چې موټر به تاسو ته پرېږدم، خو والله که يې رانه وچلوئ. د موټر چلولو خبره هلته قانوني هم ده، هغه څوک به

(c) ketabton.com: The Digital Library

موټر چلوي، چې بارګین کې یې خپل نوم لیکلی دی او ده ورڅخه په خپل تضمین موټر اخیستی دی. که په دې ترڅ کې بل چا موټر وچلوه او څه حادثه پېښه شوه، نو مسولیت یې د موټر اخیستونکي، لومړي چلونکي پر غاړه دی، لایسنس ورڅخه اخلي. همدارنګه که د ډرېورۍ پر مهال چا الکولي څښناک کړی وي اویا یې نشه کوونکي مواد کارولي وي نو د لایسنس تر قیده پورې سخته سزا ورکوي. غریب صیب وویل: دا ځل ماته وخت راکړئ، بېرته وګرځېد، شل پنځه ویشت کیلو متره مزل به یې کړی وي، زړه یې هم ښه درزېده، ډېر غلی و، هېچا هم خبرې نه کولې، ټول خفه غوندې وو، چې دې کې د غریب له خولې خبره ووته، دا دی انشاء الله چې بېرته خپلې لارې ته سیده شو، له همغې ځایه چې جلا شوي وو، لږ څه کښته بېرته له دې لویې لارې سره وصل شو. ټولو کې بېرته وینه وغورځېده او بېرته په رېز راغلل، پر دې وخت احمدزي صیب یوه سیاسي خبره وکړه: دا سرتمبګي د غریب صیب عادت ده، نه یوازې ددې غریب، بلکې د ټولو «ملګرو» که دوی دا سرتمبګي نه وای کړې، نو ولې به دا ملک دې حالت ته رسېده؟ دا مهال غریب صیب بیا وویل: «دا ته خو خبرې مه کوه ګوره چې راچخه خرابېږي...» د «راچخه خرابېږي» دا کیسه ټولو ته معلومه وه، نو ځکه ټولو وخندل. سره له دې، چې سخته واوره ورېدله خو غریب صیب د موټر سرعت تر (۱۲۰) هېڅ کښته نه کړ.

غریب صیب وویل: کښتنۍ ته باید ضرور ځان ورسوو، که نه نو بیا یو ساعت، ان دوه ساعته به هلته همداسې په موټر کې غلي ناست یو، بېرون هم د نانستې ځای نه شته؛ اوس به ماسره خبرې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوئ پرېږدئ چې لاړ ووهم، تر دې وروسته بیا په لاره کې کومه خاصه موانع پیدا نه شوه، یو وخت موکتل، چې غریب صیب وویل: دغه دی په خیر رانږدې شو، موټر د بېړۍ تر سینې پورې غځېدلی سړک ته برابر شو. ځو متره وړاندې د ګمرک غرفې ولاړې وې، د موټر ټکس یې تحویل کړ او موټر د کښتۍ سینې ته ورننوت.

پاوکم یوساعت په یوه بېړۍ کې: کله چې بېړۍ ته پورته شو، نو لومړني پوړ کې یې په لسګونو موټر ولاړ وو، په درې ځلور لیکو کې موټر په منظم ډول ولاړ وو. دا کښتۍ که څه هم ماته

نوې نه وه، ځکه تېر ځل چې زه (یون)، انځور صیب، ډاکتر شېرولي او نور انډیوالان ډنمارک ته راغلي وو، نو د همدې کښتیو له لارې تللي او راغلي وو، خو دا ننۍ کښتۍ تر هغو هم یو څه لوکسه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

لویه وه. یوه زینه دویم، دریېیم پوړ ته پورته شوې وه، دوی وویل: راځئ چې پورته شو، ما ویل لږ صبر وکړئ چې لفت پیدا کړو، په هغه کې به پورته شو. لفت مو پیدا کړ، دوی وویل: بېشک چې لغمانی یې، دومره ژر هر چېرته بلد شوې، ما ویل دا عقل خدای(ج) د څه لپاره درکړی دی؟.

دویم پوړ ته پورته شو، خورا لوکسه کښتۍ وه، هوټل، د انتیکو او نورو شیانو خرڅلاو پلورنځی و، د ناستې ځای یې درلودل، د

باوري صیب، یون او شور صیب

موسیقۍ نری نری اواز هم اورېدل کېده، ما ویل راځئ دریېیم منزل ته هم پورته شو. هلته د مسافرو د ناستې ځای و، د بېړۍ دواړو غاړو ته منظمې څوکۍ ایښې وې، چې که رڼا وای، نو ټول بحر دې ترې لیدلای شو. پر دې وخت شور صیب وویل: راځئ وروستي چت یا تخت بام ته پورته شو. هلته هم وختلو، خو خورا یخني وه ځاځکی ځاځکی باران هم ورېده، یوازې یو څو شېبې په کې وګرځېدو، توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیاره وه، نور څه نه ښکارېدل، یوازې د هغو بېرېو رڼاوې ښکارېدې، چې یوه له بلې سره تېروبېر کېدلې. بېرته دویم پوړ ته کښته شو، یخ وهلي وو، احمدزي صیب وویل: کافي به وڅښو، چې لږ ارام شو. کافي مو وڅښله د یو مېز پر شاوخوا څوکۍ راټولې وې، ټول پر څوکیو کېناستو، پر دې وخت باوري صیب وویل: هلته مو چا سره خبره کړې ده که نه؟ غریب صیب وویل: وخت ډېر کم و، ټولو ته مو ونه ویل، یوازې هېواد دوست ته مې وویل چې موږ درځو، خو د شپې ډېر ناوخته درسېږو، نو که تا څوک مناسب ګڼل او نږدې و، دعوت یې کړئ، که نه نو ضرور نه ده، هېواد دوست ماته وویل چې موږ د غونډو لپاره معمولاً یو هال نیسو او هلته ټول فرهنګیان دعوتوو، موږ ورته وویل چې دا رسمي او تشریفاتي غونډه نه ده، موږ درځو، تاسو او ځینو نورو ملګرو سره ګورو، د ځینو مسایلو په باب سلا مشوره کوو او بیا بېرته ژر ځو، هېواد دوست صیب ډېر ټینګار وکړ، خو ما ورته وویل چې وخت کم دی له دې نورو ټولو کارونو څخه تېرېږو او پرته له هغه هم د بېکسیار صیب د شعرونو په باب سبا شپه غونډه جوړېږي، هلته ټول لیکوال ګورو، نو بلې غونډې ته حاجت څه دی؟ نورو انډیوالانو ته مو ځکه ونه ویل چې د چا ځای لرې و، څوک په وظیفه کې مصروف و او څوک هم د ډېرو مېلمنو لپاره شپې ځای نه لري. اوس به یو ځل بیا هېواد دوست صیب ته ټلیفون وکړم، چې د خپل راتګ احوال ورته ورکړم. غریب صیب ټلیفون وکړ. هېواد دوست صیب ویل موږ درته منتظر یو. په کښتنۍ کې زموږ وخت ضایع نه شو، کله چې موږه بېړۍ ته داخل شو، نو یو دوه دقیقې وروسته بېړۍ حرکت وکړ، که

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر همدغه وختـه وروسـتـه راغلـي واى، نـو بيـا بـه مـو تـر يـوه سـاعت زيات انتظار وېسته، غريب صيب وويل: تاسې زما كرامت نه منئ! هسې مو پر ما هغومره غالمغال وكړ، ګوره څنګه په فكس ټايم مـو راورسولئ. پر دې وخت احمدزي صيب ورتـه وويـل: ((غريب سړى يې ته لاد كرامت خبرې كوې، همدا غريبي دې بس ده، د اوليـاوو په كارو كې ګوتې مه وهه.)) خبره بيا ټوكو ته واوښته، غريب صيب وويل: هغه د لغماني د فابريكې كيسه به درته نه وي ياده؟ ټول غوږ غوږ شول، د لغماني فابريكه يانې څه؟ دټولـو زړه و چې غريب دا كيسه ژر ژر شروع كړي، هغه هم خپله غاړه تازه كړه. ويې ويل: ((يـو لغماني و، يوه يې شادي وه، دا يې راوستې وه كابل ته! هلته بـه يې پرې خپل كمالات ښكاره كول او خلكو بـه ورتـه د هر كمـال پـه سر پيسې وركولې، نو ښه كار يې جوړ و، دې وخت كې يـو كـابلي ورتـه وويل: ماما دا شادي دې د برق پايې تـه پورتـه كړه او هلتـه يې ګډه كړه، زه پنځوس افغانۍ دركوم. لغماني شادي تـه امـر وكړ، چې ور پورته شه او خپـل كمـال څرګند كـړه، هغـه چې كله ستنې تـه پورتـه شوه، د برېښنا لـه مزي سره يې لاس ولګېد، برق ونيولـه، لاندې راګوزاره شوه او مړه شوه، نو لغماني په چيغو چيغو شروع وكړه او از براى خدا، خداى در بدر شدم، خاك به سر شدم، درغم او اندو ډوب شـدم، بيـړى مـا غـرق شـد، فابريكـه مـا در ګرفـت، مـا چـه كنيم...)) نو دوى ټولو ډېر زيات وخندل، غريب صيب ته يې وويـل: والله بېشكه چې كاغذ پېچ وه. ما ويل ښه نو زه به هم د غريب صيب د يو سيمه وال يا كليـوال كيسه درتـه وكړم، تاسو يې خپله پېژنئ نور تفصيل ته ضرورت نه لري، پر دې وخت نو بـاوري صيب غريب

(c) ketabton.com: The Digital Library

صیب ته وویل: چې بالانو ټینګ شه ورته! غریب صیب ته مې وویل اجازه ده، هغه وویل: ورځه پرې توکل په خدای. ما وویل: ((د غریب صیب یو کلیوال د جهاد پر وخت هېڅ جهاد ته نه ته، ډېر غریب و، یو دی یو یې خر و، خو بله ورځ د مجاهدینو یو قومندان دی مجبور کړ، چې جهاد ته لاړ شي، خر یې هم پر ده ډېر ګران و، ځکه یې خر هم ځان سره بوته، جهاد دوام درلود، نو له ورځو یوه ورځ د روسانو الوتکې پورته شوې، د مجاهدینو پر همدې مرکز یې بمبارد وکړ، ضایعات او تلفات زیات وو، کورونه وران شول، انسانان او څاروي ووژل شول، د ده خر هم په کې ووژل شو. خو د ده سرته په کې زیان ونه رسېده. سړي جهاد پرېښود او بېرته خپل کلي ته راغی، څو موده وروسته هغه قومندان بیا ځواب ورولېږه او سړی یې مرکز ته حاضر کړ، ورته یې وویل: وه وروره ولې تښتېدلی یې، ولې جهاد ته نه راځې؟ هغه ورته وویل: قومندان صیب دا جهاد جهاد نه دی دا ټوله برادر کشي ده)) دې ((برادر کشی)) سره نو باوري صیب، احمدزي صیب، شور صیب او خپله غریب صیب دومره وخندل، چې له سترګو یې اوښکې راغلې، ان په کښتې کې ناست خلک هم مونږ ته متوجه شول، ما وویل دا بله کیسه خو به یې لادرته نه کوم، چې د غریب صیب یو کلیوال و، معشوقه یې په لندن کې اوسېدله او دی په کلي کې اوسېده، ده هم یو خر درلود، یوه ورځ په داسې حال کې، چې پر خره سور و یادګاري عکس یې اخیستی و، دا عکس یې بیا خپلې معشوقې ته لېږلی و. تر سلامونو وروسته یې ورته تر عکس لاندې یو ویکټور کښلی و؛ مخ پر بره یې اشاره کړې وه او لیکلي یې وو: ((ای! دا پورته زه یم.)) دې سره نو ټولو یو خل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا په کړس وخندل او نور نو ټولو غریب صیب ته وویل: غلی کېنه شل فساده در کې دي او خبرې لاهم ته کوې.باوري صیب وویل: ډېرې خوندورې وې، یوه بله ګریسبند که وکړې، نو د زړه غوټې به مو اوارې شي: ما ویل یو څوک و د پیغمبرۍ دعوه کړې وه، احمدزي صیب وویل: څوک و د کوم ځای و؟ ما ویل طبعاً د غریب صیب کلیوال و، شور صیب وویل: د څه شي دعوه یې کړې وه؟ ما وویل: د پیغمبرۍ، دوی وویل: ژر ژر کیسه کوه چې تلوسه مو زیاته شوه، ما ویل دې سړي چې د پیغمبرۍ دعوه کړې وه، نو طبعاً کلي پر کلي ګرځېده او خلکو ته یې دعوت ورکاوه، یوه ورځ یوه سړي ورڅخه پوښتنه وکړه، چې ته د پیغمبرۍ دعوه کوې، نو کوم دی ستا کتاب چې موږ پرې ایمان راوړو؟ هغه ورته وویل: کتاب نه لرم نوټ ورکوم.)) دې کې نو بیا ټولو دومره وخندل، چې تشي یې ونیول، احمدزي صیب وویل والله چې دا هم ګریسبند وه. د ټوکو ټکالو په همدې څپو کې وو، چې کښتۍ د ډنمارک ګمرک ته برابره شوه، موټر مو عمومي سړک ته برابر کړ، څه کم یو ساعت مزل به مو کړی وي، چې د هېواد دوست صیب کور ته ورسېدو، په لاره کې یوازې یو ځای غلط شو او یو ځای کې لږ ترافیکي ښوېېدنه وشوه، نور پر دې لاره ډېر په تکلیف نه شو. څه کم دولس بجې به وې، چې د هېواد دوست صیب کور ته ورسېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شپه د هېواد دوست صیب په کور کې: د مارچ د ۲۰مې پر ۲۱مې شپې، پر سیمه ییز وخت د شپې دولس بجې وې، د هېواد دوست صیب د کور څنګ ته چې مو کله موټر ودراوه، نو هېواد دوست صیب خپله راووت، تر روغبړ وروسته یې کور ته دعوت کړو، د کور صالون ته چې لاړو، نو ښه متوسط صالون و، شل پنځه ویشت کسان په کې ځایېدل، دوه برخې یې درلودلې چې پارټیشن هم په کې جوړېدلی شو، خو اوس ټول یو صالون و. عبدالمالک بېکسیار، عرب شاه چمتو او څو تنه نور ملګري هم راغلي وو، چې ما تر دې وخته نه پېژندل، خو وروسته بیا هېواد دوست صیب رامعرفي کړل. هېواد دوست صیب نو په تشریفاتو کې ډېر مخکې دی. مخکې تر مخکې یې پر یوه کاغذ لیکلي وو: ((د هېواد د تکړه لیکوال پوهنمل محمد اسمعیل یون د هر کلي په ویاړ غونډه)) هېواد دوست صیب نو کوټه ښه ګرمه کړې وه، په دېوال کې تیاره نصبه بخاری یې، چې لرګي په کې سوزېدل، لا د مخه ښه ګرمه کړې وه، کله چې پر خپلو ځایونو کېناستو، نو هېواد دوست صیب پورته شو، ماته او زما ټولو ملګرو ته یې په داسې لوړو الفاظو هر کلی ووایه، چې زه نه غواړم د ځان په هکله د هېواد دوست صـیب هغــه مینه، محبت، لوربینه او لــوړه ستاینه دلته بیا تکـــرار کړم. تر هرکلي او ډېر توصیف وروسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې د غونډې يو يو برخوال راوپېژانده، ببکسيار صيب، چمتو صيب، عزيز جان خو ټول ما تر هر چا ښه پېژندل، خو ددې ترڅنګ يې يار ګل خان، انجنير جنت ګل، د هېواد دوست زوم (رحمان ګل توتاخېل) هم او يو څو نور مېلمانه هم راوپېژندل، تر هغه وروسته يې هېواد دوست ګروپ ته بلنه ورکړه چې راشي. زه، هېواد دوست ګروپ، د هېواد دوست صيب د کورنۍ لپاره استعمالوم، د خدای په فضل ټول داسې رسېدلي او په ټول پوره دي، چې حساب او کتاب دواړه پرې کېږي، محترمه خور (فيضه هوسا) خو تر هېواد دوست صيب څکه د کور په چارو کې راته تکړه ښکاري، چې خپل اولادونه يې په ښه ډول روزلي او که يوازې هېواد دوست صيب ته يې پرې ايښي واى، فکر نه کوم چې خبره د برياليتوب دې حد ته رسېدلې واى.

ښاغلی هېواد دوست، محترمه خور هېواد دوست مېرمن او يون

په پښتنو ليکوالو کې او په عام ډول همغه کسان ډېر کامياب دي او ژوند يې ډېر ښه دى، چې مېرمنې يې تکړه دي، د هر بريالي

سړي تر شا د يوې کاميابې مېرمنې لاس وي، هېواد دوست صيب يوه مېرمن، يوه لور او پنځه زامن لري. د خداى فضل دى د دويمې مېرمنې جرئت، لکه د نورو په شان له ده څخه هم سلب شوى دى. نېکمرغه پښتانه همغه دي، چې مېرمنې يې باسواده دي. زموږ په کلي کې يو سړى و، د باسواده مېرمنې ډېر شوقي و، خو تر اخره پورې چا ور نه کړه او پر بېسواده واوښت، کله چې په مجلس کې کېني همدا وايي: ((قربان تر باسواده ښځې چې په خپله ښار کې ځانته لاره باسي، زموږ خو نه دي، د ملي بس پر څوکې سرچپه کېني، ته به يې يوې خواته بيايې، دا به بلې خوا ته زور کوي، لکه نا بلده غوا...)) هغه اوس هم د لوستې ښځې ارمانجن دى او وايي: ((چې په خوله کې مې يو غاښ هم پاتې نه وي، قسم مې ورته کړى، چې يوه باسواده ښځه کوم...)) نو هېواد دوست صيب نېکمرغه دى، چې مېرمن يې د لوړو زده کړو خاونده ده او ده سره ان په فرهنګي چارو کې هم مرسته کوي، د خپلواکۍ جريده هم د ورينداري (فيضه هوسا) په مديريت چاپېږي، هېواد دوست ګروپ:

حمان ګل توتاخېل،وږمه هېوادوست، يون او سباوون هېواد دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

((سباوون، اجمل (زرغون) شپون، سمون او پیوستون)) ټول ښه د کار هلکان دي، پر خپل درسونو سربېره د موسیقۍ پر هنر هم پوهېږي، د یوه ډول، د یوه هرمونیه او د نورو نور هنرونه زده دي. لور یې (وږمه) خو همدا اوس پر څلورو لویو ژبو، انګلیسي، الماني، اردو او روسي پوهېږي، پښتو او دري یې هسې هم زده دي. (هېواد دوست ګروپ) په اتڼ کې هم ډېر شهرت لري، کله چې په ډنمارک کې د مهاجرو د ټولنې او یا نورې ملې ورځې وي، نو هېواد دوست ګروپ د افغانستان ورځ په کې په ډېره ښه توګه تمثیلوي، په همدې خاطر یې یو ځل د ګوپنهاګن له ښاروالۍ څخه جایزه هم ترلاسه کړې وه. په کور کې د ناستو ټولو کسانو تر معرفۍ وروسته، هېواد دوست صیب ټول ډوډۍ ته راوبلل، د مېلمستون په بل سر کې یې د مېز پر سر د بوفې سیستم برابر کړی و، خورا لوکسه او زیاته ډوډۍ یې تیاره کړې وه، خوندوره خو په دې وه، چې ډوډۍ یې وطني وه، ورینداري (فیضه هوسا) ته مو وویل، چې ډېر تکلیف دې ګاللی دی، هغې وویل: نه دا څه خبره ده، ماته یې ډېر ناوخته وویل چې یون صیب دوی راځي، زه له څو وظیفې څخه راتللم، ناوخته شو، بیا مې څو سودا کوله، موږ وویل: دا لا ښه دی، چې ناوخته یې درته ویلي دي که نه نور به دې څه پخول؟ ډوډۍ هر چا ځانته را اخیستله او بېرته خپلو ځایونو ته تلل، د ډوډۍ پر سر بېکسیار مانه د کور د ټولو احوال واخیست، ما وویل: ټول ښه دي، ژوند مو ډېر ښه دی، خو ډېر سرګردانه یو، د هغه ټینګار د همېش په شان دا و، چې ژوند ته ډېره توجه کوه، ژوند داسې نعمت دی، چې بیا نه تکرارېږي، نور هر څه بیا ترلاسه کولای شو، خو ژوند نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو ترلاسه کولای، دغه راز يې پر صحت هم ډېر ټينګار کاوه، ويل يې: د ډېر کار لپاره ښه صحت ته اړتيا ده، بېکسيار همېشه زما د ژوند او شخصي امنيت په اړه په تشويش کې وي. زما يو بل ملګری انجنير محمد سالم وايي: کله چې بي بي سي او نورې راډيوګانې نيسم او کله چې په کې دا خبر راشي: «په خواشينۍ سره مې خبر ترلاسه کړی...» نو تر څو چې د وژل شوي يا د وفات شوي کس نوم اخلي نو زما زړه ډب ډب ډب کوي، چې خدای مه کړه يون صيب ته څه نه وي پېښ شوي، ځکه يون که ډېر دوستان لري، نو مخالفين يې هم ډېر دي، دوستان خو چاته د ژوند خطر نه پېښوي، خو مخالفين هر څه چې له لاسه يې کېږي، هغه کوي.» نو زما د ژوند په اړه ډېرو ملګرو له هغې جملې نه بېکسيار صيب سره همېشه تشويش وي. تر ډوډۍ وروسته چای راوړل شو، پر دې وخت هېواد دوست صيب وويل: وروڼو ليکوالو او فرهنګيانو يون صيب له ډېر لرې ځايه او خپل وطنه تشريف راوړی، زه له ده څخه هيله کوم، چې د افغانستان د حالاتو په اړه موږ ته خپل نظر، تحليل او ارزونه وړاندې کړي. وروسته به طبعاً موږ ورڅخه ډېرې پوښتنې لرو او هغه تشويشونه چې موږ يې د هېواد د حالاتو په اړه لرو، دی به موږ ته د هغوی په باب ځوابونه راکړي. هېواد دوست صيب يو ځل بيا ماته بلنه راکړه، خو مخکې تر دې چې خبرې پيل کړم، چمتو صيب وويل: اول خو زه يون صيب ته ښه راغلاست وايم او بيا زه څو پوښتنې لرم او يوه څه تبصره، هغه به د امريکا غږ، ازادۍ راډيو او نورو راډيوګانو ته د ټليفونو پر مهال له معمول سره سم يوه لنډه تبصره کوله او بيا به يې خپله پوښتنه طرح کوله. چمتو صيب د

(c) ketabton.com: The Digital Library

راډيوګانو له لارې خپل ملي مسئوليت او رسالت په ښه ډول ترسره کړی دی. چمتو صيب په حقيقت کې د امير کروړ په شان و، چې په يو تن به له سلو جنګ اورانو سره جنګېده، دی هم په يوازې ځان په راډيوګانو له سلو ستميانو سره جنګېدلی دی. د چمتو صيب نظرياتو سره د ناست خلکو چندان جوړه نه وه، نو غريب صيب ورته وويل: چمتو صيب ته لږ صبر وکړه، چې يون صيب خبرې وکړي، کېدی شي ستاسو سوالونه په کې حل شي او تبصرې ته هم ضرورت پيدا نه شي، خو چمتو صيب وويل: صبر کوه زه خپلې خبرې تکميلوم، چمتو صيب بيا دوام ورکړ، خو بيا هم د نورو ملګرو اوسېله ورته تنګه شوه، غريب صيب، احمدزي صيب ته اشاره وکړه، هغه يې پوه کړ، چې ستا غټ کار به نن دا وي، چې د چمتو صيب تر حده زياتو تبصرو نه مو خلاص کړې، احمدزي صيب لږ په تونده لهجه ورته وويل: چمتو صيب زه هم پوښتنې لرم، خو ته لږ صبر کوه، چې يو ځل يون صيب خبرې وکړي، کېدی شي د ځينو مسايلو په باب هېڅ خبرو او پوښتنو ته اړتيا پيدا نه شي. پردې وخت چمتو صيب بيا غلی شو، ويل يې سمه ده. ما چې خبرې شروع کړې، چمتو صيب بيا وويل: يوه پوښتنه لرم، پر دې وخت بيا ټول هک پک شول، احمدزي صيب ورته وويل: چمتو صيب ته بيا ګوره خبرې اوږدوې که څنګه؟ بس خبره داده چې د يون صيب د خبرو تر پايه زه او ته حق نه لرو، چې خبرې وکړو، کله چې دده خبرې خلاصې شوې اول نوبت ستا دی، چمتو صيب دا ځل هو وکړه، خو بيا به هم زما د خبرو پر مهال يو ځل کوچ کې نېغ شو، طاقت به يې نه راته، چمتو خپله پر سياسي مسايلو ښه پوهېږي، د خبرو ګوډی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، پر هر څه یې سر خلاص دی، نو ځکه یې طاقت نه کېده، خو چې احمدزي صیب ته به یې پام شو، نو ځان به یې غلی کړ. خو ما ژر ژر د افغانستان حالات ورته تشریح کړل، پرمختګونه، نیمګړتیاوې، پرشاتګونه، سیاسي ناعدالتي او نور څه، چې زما ذهن کار کاوه دا مې ټول ورته تشریح کړل. بیا مې دوی ته موقع ورکړه، چې سوالونه وکړي، غریب صیب چمتو صیب ته وویل: اوس نو اول ستا نوبت دی هر څه چې وایې ووایه! چمتو صیب وویل: زما اکثره پوښتنې ځواب شوې، څه شی چې یون صیب وویل، همدا خبرې زما په زړه کې هم ګرځېدې، خو دې سره سره یې ځینې پوښتنې او لنډې تبصرې بیا هم وکړې، مخامخ ورته یارګل صیب ناست و، هغه چې خپل ځان معرفي کاوه، نو اول یې پر خپل خلکیتوب ټینګار وکړ، بیا یې ځان معرفي کړ او بیا یې نورې پوښتنې طرحه کړې، ورپسې په متواتر ډول هر یو خپلې پوښتنې طرح کړې، خو د ټولو پوښتنو د اندېښنې مرکزي ټکی دا و، چې افغانستان پر کومه خوا روان دی؟ مثبت لوري ته که منفي خواته! مقصد دا چې ټولو د خپل هېواد په باب اندېښنې او تشویشونه درلودل. خو یوه خبره، چې ټولو ته د خوښۍ وړ وه، هغه دا وه، چې مونږ ورسره د یوه نوي پښتو ټلویزیوني چینل د جوړېدو خبره وکړه. ټولو وویل: مونږ همکاري کوو او هېواد دوست صیب خو بېخي وویل: زه هملته درځم او شپږ میاشتې درسره وړیا کار کوم. د دوی دې تشویشونو او پوښتنو په ځواب کې ما وویل: افغانستان کې پرمختګونه شته خو د دې ترڅنګ تشویشونه هم شته. مثبت پرمختګونه هم ډېر دي؟ د بیا رغونې، نوې جوړونې، ولسواکۍ، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقتصاد د غورېدو، د خلکو د ژوند د ښه والي، ښوونې او روزنې، پوځ او نورو برخو کې لازم او مثبت پرمختګونه رامنځته شوي، چې ان په دې دومره لنډه موده کې د افغانستان په ټول تېر تاریخ کې یې ساری نه دی لیدل شوی، خو ډېر تشویشونه او نهیلۍ دادي، چې په سیاسي برخه کې عدالت تر پښو لاندې شوی دی. کومه نسبي سوله، چې اوس ټینګه ده، دا طبیعي نه ده، دا پر یوه لوري د زیات نظامي فشار او بل لوري ته د زیات مادي امتیاز او دولتي څوکیو د ورکړې له امله ټینګه شوې ده، ډېره کاواکه او موقتي بڼه لري، هر کله چې پر یوې خوا نظامي فشار کم شي او پر بله خوا امتیاز بند شي، نو دا سوله همغه وخت له ګواښ او خطر سره مخامخېږي او بېرته له منځه ځي، سوله باید له خپل طبیعي مسیره تېره شي، نو هله کېدی شي دایمي سوله ټینګه شي، افغانستان کې د ګاونډیو هېوادونو د ګټو بېلانس هم برابر نه دی، دوی هم کولای شي، سوله تهدید کړي، او کله چې سوله له منځه لاړه شي، په دې نورو ډګرونو کې، چې کوم پرمختګونه رامنځته شوي دا هم ورځخه متاثره کېږي او حتی له منځه ځي.

دایمي سوله همغه ده، چې پر خپلو طبیعي اساساتو ولاړه وي. د نړیوالو ځواکونو لویه اشتباه په پیل کې همدا وه، چې تصنعي سولې ته یې تر عدالته زیاته ترجیح ورکړه. یو زیات شمېر جنګسالارانو ته یې په دې خاطر په حکومت کې مهمې څوکۍ ورکړې، چې سولې ته ګواښ متوجه نه کړي، که څه هم دلته په ډاګه عدالت تر پښو لاندې شو، خو دوی عدالت داسې یو ضرورت ګاڼه، چې ټول خلک یې پر بالفعل ضرورت نه پوهېدل او سوله هغه اړتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، چې هر چا همدا اوس احساسوله، خو حقیقت داسې نه و، خلک حاضر وو، چې د هر چا تېر جنایتونه وبښي، خو دا په دې کچه نه، چې د دوی پر سر د جنایتکارانو د حاکمیت په قیمت تمام شي، بل خپله پخواني جګړه مار د خپل فطرت له مخې، له عادلانه سولې سره مخالف وو، کومې سولې ته یې چې د زیات امتیاز په مقابل کې غاړه ایښې وه، هغه هم له دې امله وه، چې دوی خپله یو تنفس ته ضرورت درلود او د هغه امتیاز په مقابل کې چې دوی ته ورکړل شوی و، دوی موقتي سولې ته ترجیح ورکوله، هر څوک چې د سولې په بیه په قدرت، واک او امتیاز کې ساتل کېږي، هغوی دې ډول ګټورې سولې ته ترجیح ورکوي، همغه وو، چې د افغانستان امنیتي ارګانونه ورو ورو د دې خلکو لاس ته ورغلل، نه یوازې دا چې د امنیت په ټینګښت کې یې ونډه وانخیسته، بلکې په یو زیات شمېر سیمو کې د نا امنۍ سبب شول او همدا راز په دولت کې د غټې درغلۍ لامل وګرځېدل. په دغسې یو ناعادلانه حالت کې نه د دایمي سولې هیله کېدی شي او نه هم د یو پاک او شفاف حکومت د استحکام هیله. دوی ټولو زما خبرې تر ډېره حده تائید کړې، خو چمتو صیب د یارګل صیب پر تېر سیاسي بهیر، چې یارګل صیب ته ډېر مقدس ښکارېده او هغه پرې ډېر ټینګار کاوه، سخته نیوکه وکړه او هغه هم چمتو صیب ته خپل انقلابي رنګه ځواب ورکړ، خبره ډېره ګرمه شوه، خو موږ یې سوله وکړه او خبره مو پر بله واړوله، زموږ مجلس په داسې حال کې دوام درلود، چې هېواد دوست صیب وویل: که زړه مو وي، چې یو پنجه موسیقي وغږوو څنګه به وي؟ ستړیا به مو لږه کمه شي، باوري صیب یې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو زيات هر کلی وکړ، زه که څه هم د باوري صيب د موسيقۍ پر کمال خبر وم، خو دومره لا نه وم خبر چې د ګل اغا شېرزي په شان په کې لوی لاس لري. شپېږ وروسته هېواد دوست ګروپ تيار شو. اجمل (زرغون) خپل ډول راواخيست، هرمونيه هم تياره شوه، اجمل جان ډول او باوري صيب هرمونيې ته کېناستل، داسې په خوند يې څو نغمې وغږولې، لکه سم چې فني هنرمندان وي، باوري ته مې وويل: پر ديندارۍ او شاعرۍ دې خبر وو، پر موسيقۍ هم خو دا دی اوس لا ښه خبر شو، دې کې نو غريب صيب، شور صيب او احمدزي صيب له باوري څخه هيله وکړه، چې خپل کمال نور هم څرګند کړي (سندرې ووايي)، باوري صيب غاړه صافه کړه او لکه د هندي هنرمندانو په ادا يې اجازه وغوښته او بيا يې دوه کلاسيک شعرونه چې خورا ښه کمپوز شوي وو، په ترنم کې وويل: څوک چې د موسيقۍ پر هنر پوهېږي، نو ښه خوند يې ورڅخه اخيستلای شو، البته دا ډول سندرې د خواصو او فرهنګيانو لپاره وي، نه د عوامو لپاره، موږ ډېر خوند ورڅخه واخيست، اجمل جان په خپلو ورونو کې کشر دی، خو ډېر ښه ډول يې وواهه، د هېواد دوست ګروپ نور غړي هم د موسيقۍ پر نورو الاتو پوهېږي، مانا دا چې له خپل کوره پوره او کره دي.

څو شپېږ مو نوره هم موسيقي واورېدله، کله چې ساعت ته متوجه شو، نو د سهار شپږ بجې وې، ټولو وويل: دا خو سهار شو. هېواد دوست صيب وويل: ټولو ته مې د خوب ځايونه جوړ کړي، يوه سترګه خوب وکړئ، چې سباته بيا مزلونه دي، بيا به داسې ګنګس شئ، چې نه به د خبرو ياست، نه د مزله. د خوب تر بستره له

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسېدو سره سم خوب لاندې کړو، لس لس نيمې بجې به وې، چې
هر يو په خپل نوبت سره له تشنابونو راووت، ځانونه مو تيار کړل،

هېواد دوست او يون

چاى مو وڅښه، د هېواد دوست صيب د کور مخې ته مو يادګاري
عکسونه واخيستل، دا کور هېواد دوست صيب خپل شخصي کور
دی، چې په قرضه يې رانيولی، تراوسه يې د قرض زياته برخه پرې
کړې، ماته چې څوک وايي: کور يې خپل دی، نو سخت پرې
خوشاله شم، زه وايم څه روحاً خو به په کې ارام وي، پر نن او سبا د
ايستلو وېره او رواني ډار خو به ورسره نه وي، په تېره بيا دا چې
ليکوال د خپل کور خاوند وي، نو ډېر زيات ورته خوشالېږم، موږ
اوس په يوويشتمه پېړۍ او کمپيوټري زمانه کې ژوند کوو، که موږ
غواړو له دنيا سره ځان سيال کړو، نو د ژوند ټول ضرورتونه مو
بايد پوره وي، چې د شننې او څېړنې، تفکر او تجسس قابليت مو
لوړ شي. زه له هغه کلاسيک او دوديز ميتود سره سخت مخالف
يم، چې هر پښتون ليکوال به د شخصي ژوند له پلوه د بدمرغۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سمبول و، ګرېوان څیرې او څپلۍ شلېدلې، دا یې د ځان لپاره ویاړ ګاڼه، موږ اوس له لویو چېلنجونو سره مخامخ یو، پخوانیو ارزښتونو خپل ځای نویو معیارونو او ظرفیتونو ته پرې ایښی، اوس زما هغه لیکوال، چې د ژوند چارو د سمبالښت پوره وس نه لري، د معاصرو علومو د زده کړې امکان نه پیدا کوي او نن چې موږ ځان د نویو، معاصرو او تجربه یي علومو په ګاڼه ځان سمبال نه کړو، د منځنیو پېړیو په افتخاراتو او امکاناتو ځان له نورو سره د سیالۍ جوګه کولای نه شو، د ارستو دا خبره کېدی شي پر ځینو خلکو ښه ونه لګي، خو د اندیالو او مفکرو اشخاصو لپاره بې ګټې نه ده، هغه به ویل: «موږ باید غلامان ولرو، چې زموږ د ژوند چارې سمبال کړي او موږ تفکر ته وخت پیدا کړو.» د ارستو په پورته وینا کې د «غلامانو» لفظ ستوغ دی، خو زه یې د خپل پښتون افغان لیکوالو لپاره په دې بڼه را اوړم: «موږ باید ښه اقتصاد ولرو، چې زموږ فکر او تخیل د ژوند په وړو ستونزو کې مصروف او مبتلا نه شي او موږ د لویو کارونو د سرته رسونې لپاره فکر وکړو» ما څو ځله پښتنو لیکوالو ته د ژوند د سمبالښت او د اقتصاد د ښه والي یادونه او سپارښتنه کړې، خو ځینو «بې لیکه لیکوالو» او بې نوښته دودیزپالو په خپل ناوړه تبسم سره هغه ته بل رنګ ورکړی او د پېړیو بدمرغۍ او تتلۍ حالت یې د پښتنو لیکوالو له شان او شخصیت سره مناسب بللی دی. ددې علت دادی، چې دا ډول اشخاص هسې په څو سندرو خپل وخت تېروي او د لویو کارونو مفکوره یې په ذهن کې نه شته، ځکه خو د لویو لیکوالو لپاره ډېرو امکاناتو ته اړتیا ده، د امریکا یو لوی لیکوال

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، هغه چې کله یو ناول یا داستان لیکي، نو په یو بل هېواد کې ځان ته کور رانیسي، ځان ته ارامه فضا جوړوي او په ارام فکر خپل اثر لیکي. ددې لیکوال یو اثر تر (۵۰) ملیونو ټوکو هم چاپ شوی دی. دا سمه ده، چې یو شمېر تخلیقي ادبیات ډېر زیات په اقتصاد پورې اړه نه لري، پنځونه یې د لیکوال د خپل فکر زېږنده ده، خو تکثیر او نشر یې هېڅکله هم له اقتصاد پرته ممکن نه دي. نو هغه دودیزوال چې د هر لیکوال د ژوند پر خړوب یې رخه راځي، په حقیقت کې د ټولې اجتماع د پرمختګ ذهني مخالفین دي، چې پر خپل همسلکي لیکوال یې ښه ژوند نه صلېږي، نو پر نور ولس به یې څنګه ولورېږي.

نو ځکه خو چې زه د کوم لیکوال ژوند سوکال ووینم، ډېر زیات پرې خوشالېږم. نو هېواد دوست صیب مې څنګه خوښ شو، چې د ژوندانه دې برخې ته هم توجه کړې ده. د هېواد دوست صیب له کوره د بېکسیار د کور پر لوري رهي شو، چې هغه نو بیا د شاعرۍ او فرهنګي قربانۍ ښه مېړنی، خو د کورني ژوند د سوکالۍ او اقتصادي ښېرازۍ پروړاندې ډېر بې تفاوته دی. څو کاله مخکې چې زه ډنمارک ته ورغلی وم، انځور صیب، ډاکتر شېرولي او ځینې نور انډیوالان ټول سره یوځای وو، نو چې د بېکسیار صیب دوه اتاقیز کور مو وکوت، نو په افغانستان کې مې د ډېرو لیکوالو په ژوند شکر ووېست، همغه وخت مې ورته وویل: دا کور به ژر خوشې کوې که پیسې درسره نه وي، موږ به یې وطن کې درپور کړو، خو دا کور بدل کړه، هغه غیر له دې چې وخاندي نور یې د رد لپاره څه ځواب نه درلود. دا ځل چې زه راغلم، نو بېکسیار سهار وختي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېواد دوست صيب له کوره تللی و، هغه ته يې ويلي وو، چې يون صيب حتماً زموږ کور ته راوله چې ضرور کار مې ورسره دی.

زه(يون) او نجيب احمدزی صيب له هېواد دوست صيب سره موټر کې کېناستو، باوري صيب او شور صيب له غريب صيب سره کېناستل. پر لاره هېواد دوست صيب په ډنمارک کې د افغانانو د ژوند په باب معلومات راکړل، په تېره بيا د کورنۍ ژوند په باب، هېواد دوست صيب وويل: که دلته مور او پلار تکړه نه وي، نو اولادونه يې ډېر ژر پردي کېږي دا ډېره بل رقم ټولنه ده. نيم ساعت يا پنځه دېرشو دقيقو کې به د بېکسيار کور ته رسېدلي يو، موټر يې د کور مخې ته ودروه، خال خال باران هم و، ما هېواد دوست صيب ته وويل چې کور يې ما ليدلی ورپورته کېږم نه، دی هم ځان سره راکښېته کړه ورته وايه راځه چې ځو! دا وخت مو کتلې چې خپله بېکسيار راکښېته شو، ماته يې وويل: ځه چې ځو پاس، ما ويل نه ځو دا کور خو ماته معلوم دی، په يوه کوټه هغه هم په واقعيت کې نيمه کې موږ نه ځايېږو، تر هغې نه خو دا موټر هم لوی دی، هغه په خندا شو ولې ته خبر نه يې چې بل کور مې اخيستی؟ ما ويل نه بابا تـه او کور، هـډو او ګڼي، هغه وويل: والله چې اخيستی مې دی، همدا ستا له ډاره مې اخيستی دی، ما وويل: چېرته دی؟ ده وويل: د همدې کور ترڅنګ، ټولو انډيوالانو ته مو وويل: ځئ چې ځو، دويم پوړ ته پورته شو، مخکې تر دې چې دده پخواني کور ته لاړ شو، اول دې کور ته دننه شو، دوه اتاقيز، عيناً لکه هغه بل کور نوی رنګ شوی، رنګ يې لا تراوسه وچ شوی هم نه دی د رنګ بوی يې هم همغسې خپرېږي، ما ويل ډېر نوی رنګ شوی، بېکسيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

صیب وویل: همدا پرون خلاص شو، همدا ستا په خاطر مې خلاص کړ، ما ویل چې دی راځي، دا ځل نو بیا سخت انتقاد کوي، دا دی کور نور څه وايي؟

ما ویل هغه بل خو دې نه دی خوشې کړی؟ ده ویل: نه بابا، ما ویل بس اوس سمه شوه، څلور کوټې شوې ښه ګوزاره په کې کېږي، دواړه لکه د مکروریانو دوه خونیز کورونه مخامخ وو. بیا دده کور

بېکسیار صیب، ارمان صیب، یون او چمتو صیب د بېکسیار په کور کې

ته وردننه شو، نور انډیوالان هم راغلي وو، ارمان صیب، چمتو صیب، عزیر، زموږ خپل ګروپ ټول سره کېناستو، چای مو وڅښه، ګپ شپ مو ولګاوه، بېکسیار ته مو د کور مبارکي ورکړه، ساعت زیات وکم به سره ناست وو. بیا مو د بل پروګرام په باب خبرې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډاکټر شېرشاه مېلمستيا : راتلونکی پروګرام دا و،

چې ډاکټر شېرشاه هادي موږ ته نن مازيګر مېلمستيا تياره کړې وه. دا مېلمستيا د کوپنهاګن په يوه هندي رستورانت کې وه. ډاکټر شېرشاه د عبدالمالک بېکسيار ورور دی، په پېښور کې يې زما او د نورو ليکوالو ډېر خدمتونه کړي دي. هغه سره له دې چې د طب يو ډاکتر دی، خو ډېر ښه ادبي ذوق او مينه هم لري. په پېښور کې يې لا د طب پوهنځی خلاص کړی نه و، چې ډنمارک ته کډه شو، پر انګليسي ژبه ښه پوهېده، پر اردو هم پوهېده، پښتو او دري خو يې د ليک او لوست ژبې وې، نو د خپل لياقت له مخې په ډنمارک کې ډېر ژر بېرته طب پوهنځي کې شامل شو او په ښه ډول يې دا پوهنځی ولوست. په پېښور کې به زه ډېر وخت د شېرشاه څنګ ته ورتلم او ده زما د ژوند او فرهنګي کار لپاره ډېرې اسانتياوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

برابرې کړې وې، بېکسيار په ډنمارک کې اوسېده، خو دلته پېښور کې يې شېرشاه استازي کوله، کله چې دی ډنمارک ته مهاجر شو، نو ما هلته د خپل فرهنګي کار په چارو کې يوه ښکاره ستونزه حس

ممتاز ارمان او يون يو بل ته مخامخ

کړه. اوس چې دی زموږ له راتګ څخه خبر شوی و، نو د پېښوريانو په اصطلاح موږ ته يې يوه سپېشل مېلمستيا کړې وه. له نورو انډيوالانو سره هندي رستورانت ته لاړو، ټول به لس دولس تنه کېدلو، څو مېزونه يې موږ ته مخکې تر مخکې ريزرف کړي وو. ډېره ښه هندي غذا، کباب، چکن کړايي او نور شيان يې راوړل، شېرشاه ډېر زيات خوشاله و او نور انډيوالان هم ټول، د ډوډۍ پر وخت مو دومره ټوکې وکړې، يو وخت خندا دومره زور واخيست، شاوخوا ټولو خلکو موږ ته وکتل، چې دا لاڅه مخلوق دی، زه چې په هوټل کې د ناستو خلکو پر دې نزاکت پوه شوم، نو ټولو ته مو ورو وويل: زموږ په کړس خندا نورو ته مزاحمت پېښوي، بايد لږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

احتیاط وکړو، چمتو او نورو ملګرو، خو وویل: په کیسه کې یې!؟ هر څوک به خپل کار کوي، ما ویل نه د هوټل اخلاق دا نه ایجابوي، د کونړ څو ملګري هم راسره وو، هغوی چې به د کونړیانو په رابطه ګریس بند ټوکې واورېدې نو له سترګو به یې اوښکې لاړې، یو یو نیم ساعت دلته ناست وو، چای مو هم دلته وڅښه، بیا نو ټولو وویل چې د بېکسیار د غونډې وخت رانږدې دی، هلته به لاړ شو.

دبېکسیار د شاعرۍ په باب یو ادبي ماښامی: له

دې هندي هوټل څخه به مو شل دقیقې مزل کړی وي، چې همدې مطلوب ځای ته ورسېدو، دا داسې یو عادي هوټل و، چې په لومړي پوړ کې به یې خلکو چای څښه او په لاندې ځمکتلې یا تکاوۍ کې به یې د ډنمارک د شاعرانو ټولنې له خوا کله کله د یو شاعر په یاد غونډه جوړېدله، کله چې تکاوۍ ته کښته شو، یو خو ډېره وړه وه، د ډېرو کسانو د ځایونې امکان په کې نه و، بل ډېره تیته وه، څو زاړه کوچونه په کې ایښي وو، ټولو راغلو کسانو ته څوکۍ هم ونه رسېدې، د تکاوۍ چت هم ډېر ټیټ او بدرنګ و، ان تر دې حده چې، لکه کوم سپورت مین له لاندې د پښو ګوزار پرې کړی و، پر چت یې د دواړو بوټانو خاپونه ښکارېدل، غریب صیب ته مې وویل: د شاعرانو برخه، لکه چې هر چېرته همداسې خواره وي، تر دې خو موږ په افغانستان کې ښه یو، چې ځای یې داسې دی نو شاعران به یې څنګه وي؟ هغه ځان سره خندل، دا وخت یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بېکسیارصیب په ویاړ د ادبي غونډې د مشاعرې انانسر

څوک راغی، انانس یې ورکړ، ویل یې دا ځای تنګ دی، پاس پورته ځو، ټول هلته لاړو، هغه ځای نسبتاً مناسب او د ناستې ځای و، څو شېبو کې شاعران راټول شول، ډنمارکي شاعران هم په کې وو، له اروپایي هېوادونو څخه ځینې نور راغلي افغانان هم په کې وو، د ټولو شمېر به د (۳۵-۴۰) کسانو په شاوخوا کې وو. څو شېبو کې محفل شروع شو. څو ډنمارکۍ، غالباً چې شاعرانې به هم وې، هلته په ډېرې بې تفاوتۍ پر ځمکه کېناستې، سګرټ یې هم څکول او کومه خاصه سلیقه یې هم نه لرله، ډېرې ساده پر ځمکه کېناستې. انانسر یې یو ږیر خریلی، د سرو اوږدو ویښتانو څښتن و. ډېره ساده او بسیط معلومېده، نه یې نکټایي لرله او نه هم لوکسه دریشي، بس نو لکه چې د شاعرانو عامه خاصه ده، د بد سلیقۍ پرې تمامه وه. هغه راغی په ډنمارکي ژبه یې ښه راغلاست ووایه او د نن ورځې د غونډې موخه یې تشریح کړه. هېواد دوست صیب هم پر دې وخت د غونډې پر جوړښت رڼا واچوله. ډنمارکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل: دا غونډه زموږ د ټولنې له خوا د عبدالمالک بېکسیار د شاعرۍ په ویاړ جوړه شوې، دی به تاسو ته خپل څو شعرونه د

بېکسیار صیب د شعر ویلو پر مهال

بېلګې په ډول لولي او زه به یې تاسو ته ډنمارکي ترجمه وړاندې کوم. بیا یې له بېکسیار څخه هیله وکړه، چې هغه خپل یو یو شعر ولولي. هغه به خپل یو شعر ولوست، همدې ډنمارکي به یې ډنمارکي ژباړه لوستله، هم ډنمارکیانو او هم به موږ ور ته چکچکې کولې. بېکسیار اکثره خپل ازاد شعرونه په کې ولوستل، خو یوه نیمه غزله هم په کې وه، دغه څو عنوانه شعرونه یې هلته ولوستل:((ژړا- خندا، فصلونه، کډه، خوب، تصویر، برمته او مخه ښه.)) که څه هم ښکارېده، چې ددې شعرونو ژباړه خپله بېکسیار کړې، نو ځکه یې ډنمارکیان هم د مانا تل ته پرېوتل، خو بیا هم د بېلابېلو کلتورونو توپیر کېدی شي، دوی ته د شعر پوره پوهېدل مشکل کړی وي. له بېکسیار پرته ددې شعرونو ژباړه بل چا ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسانه نه وه، يو دا چې دی له ډېرو کلونو راهيسې په ډنمارک کې اوسي او پر ډنمارکي ژبه ډېر ښه پوهېږي، بلـه دا چې دا دده خپـل شعرونه وو، د ژباړې پر وخت يې کېدی شي ښه انډولونه ورتـه پيـدا

د مشاعرې يوه ننداره

کړي وي او بل بېکسيار يو مسلکي شاعر او ليکوال دی، د ژباړې پر نزاکتونو هم پوهېږي. خو ماتـه پـه کې د ځينـو مفهومونو انتقـال ځکه سخت ښکارېده، چې دا يوازې زموږ په ټولنې پورې منحصر دي او نورو ټولنو کې يې بېلګې يا هېڅ شتـه او يا هم کمې دي، لکه، «په تناره کې دم کړې وريجې» په ډنمارکۍ هېڅ نه شتـه. د کلي خپل افغاني تصويرونه، د سنځل ګل شېبې، سنځلې ډېرې شوې يا کمې، شينشوبي او ځينې نور ګڼ مسايل چې ان د افغانستان په ډېرو سيمو کې هم نـه شتـه او د بېکسيار د کوچنيوالي دوران يو کليوالي تصوير وړاندې کوي. خو بيا هم لـه دې شعرونو څخه دواړو خواوو خوند واخيست.

مخکې تر دې چې بېکسيار صيب خپل شعرونه ولولي، نو ماته هم بلنه راکړل شوه چې د يوه مېلمه په توګه خبرې وکړم. البته زه د وخت پر نزاکت پوهېدم، نو ځکه مې ډېرې خبرې ونه کړې، يوازې دومره مې وويل: شاعري، سياسي، مذهبي، جغرافيايي، قومي او نور بريدونه او سرحدونه نه مني، د مينې د پيغام لېږدونکې او د

انجنير صيب بهرام د سندرو ويلو پر مهال

بشر د پيوستون وسيله ده او د نړۍ د انسانانو ګډه فکري او هنري شتمني ګڼل کېږي. بېکسيار زما خبرې ژباړلې. تر هغه وروسته بېکسيار صيب خپل شعرونه ولوستل، کله چې شعرونه پای ته ورسېدل، نو انجنير بهرام ته بلنه ورکړل شوه، چې موسيقي وغږوي.

انجنير صيب بهرام يو اماتور هنرمند دی، په ډنمارک کې اوسي، خو اصلاً د ننګرهار ولايت دی. هغه خپله ډله منظمه کړه او په خپله هرمونيې ته کېناست، خورا په زړه پورې ښېره لري او خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاک ښه اواز ورکړی دی، هغه یو ذوقي هنرمند دی، د پیسو لپاره سندرې نه وايي، نو ځکه يې په هنر کې ابتذال نه ښکاربده، خو دې محفل کې يې اکثره د بېکسيار شعرونه وويل. پر ډنمارکيانو او افغانانو خورا ښه ولګېدل. ټول ورته غوږ وو، يو شعر په کې داسې و:

بــې غیــر لــه تــا زنــدګي څــه زنـدګي
ژونــدون بــې ســاه زنــدګي څــه زنـدګي
هــسې يــو څــو ګامــه ژونــدون لټــوم
د اروپـــا زنـــدګي څـــه زنـدګي

د بېکسیار د شعرونو ترڅنګ يې سيمه ييز سروکي او د ننګرهار په باب څو شعرونه هم سندره کړي وو، په ډېره مستانه موسيقۍ يې وويل، يو نيم چې په مجلس کې د ګډا په هنر سمبال و، ځان يې ورته ټينګ نه کړای شو؛ مجلس ته پورته شول، داسې يې ونځل چې د ځمکې له متن څخه يې ګرد پورته کړ. لنډه دا چې د موسيقۍ پروګرام هم خورا خوندور و. کله چې د موسيقۍ پروګرام پای ته ورسېد، نو موږ له بېکسيارصيب، بهرام صيب، هېواد دوست صيب، چمتو صيب، ډاکتر شېرشاه او نورو اندېوالانو څخه خدای پاماني واخيسته، خو بېکسيار راته وويل چې سبا شپه ستاسو لپاره د موسيقۍ يو سوچه پروګرام جوړو، ضرور به ورته راځئ، موږ وويل: خپل کوښښ به وکړو. دې کې مو له ده څخه خدای پاماني واخيسته او د سويډن پر لوري روان شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سویډن پر لوري

د مارچ د ۲۱مې پر ۲۲مه شپې څه کم لس بجې به وې، چې په خپل موټر کې سره منظم شو، د سویډن د مالمو ښار پر لوري مو حرکت وکړ. مالمو ښار د ډنمارک کوپنهاګن ته ډېر نږدې دی، یو ساعت زیات کم واټن ورڅخه لري. کله چې موټر کې کېناستو نو یو بل ته مو وویل: هلته مو چاسره تماس نیولی او که نه؟ غریب صیب وویل: تماس مو نیولای خو لږ ناوخته، هغوی راته وویل: کاشکې لږ مخکې مو موږ ته خبر راکړی و، موږ به ډېر افغانان دلته خبر کړي وو، چې اکثره راغلي وای، دلته په مالمو ښار کې د افغانانو واده و، چې هلته ټول افغانان راټول وو، نو ټول مو لیدلای شول. غریب صیب وویل: ډاکتر صیب کلام مومند ته مو خبر ورکړی، د هغه ځای تر ټولو مناسب دی، هلته لنډ که نور افغانان وي، نو دی هغوی هم خبروي او کېدی شي اوس یې خبر کړي هم وي، خو بیا هم اوس ډېر ناوخته دی، خیر په هر ترتیب موږ چې یو څو تنه افغانان هم ووینو بس دي، زموږ پیغام نورو ته انتقالولای شي. له کوپنهاګن نه مو د سویډن د مالمو ښار پر لوري حرکت وکړ. د مالمو ښار ډنمارک ته ډېر نږدې دی. ډنمارک له سویډن سره د یوه اوږده پله په واسطه وصل شوی دی. دا پل څو کیلو متره اوږدوالی لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یون دډنمارک او سویډن تر منځ پر غځېدلي اوږده پله

که څه هم د نړۍ په عجایبو کې نه راځي، خو تر عجیبې هم کم نه دی. دوه ملکونه د همدې پله په وسیله وصل شوي، تر نیم ساعت زیات مزل به مو کړی وي، چې پر پله ورواوښتو، سخته واوره هم ورېده، د سویډن په خاوره کې تر حق العبوره تېر شو، جي پي ایس د کلام صیب کور ته لارښوونه کوله، تر یو شلو دقیقو مزله وروسته هلته ورسېدو، جي پي ایس پر صفر نقطه ودرولو، خو د کوڅې په کیڼ او ښي لاس کې د کور پر موقعیت پوه نه شو. مجبور شو، ټول له موټره کښته شو، کله چې پلي شو، نو کور مو پیدا کړ، ډاکترصیب کلام مومند موږ ته منتظر و، هغه موږ سره روغبړ وکړ او د کور لاندیني پوړ یا ځمکتلي ته یې ځان سره بوتلو.

د سویډن له افغانانو سره یوه ناسته: ډاکتر صیب کلام مومند چې موږ د کور مېلمستون ته بوتلو، نو لس تنه نور مخور سویډن مېشتي افغانان هم هلته راغلي وو او زموږ انتظار یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېست، تر روغبړ وروسته کلام صیب موږ ته راوپېژندل، البته په غیاب کې مو تړول پېژندل، خو ځینو سره مو دا لومړی ځل و، چې مخامخ ګورو. حبیب الله غمخور، صدیق ننګ، منشي صیب، ډاکترصیب حکمت او نور دوستان په کې شامل وو، زموږ ګروپ هم په ترتیب سره ځانونه ورته وروپېژندل. تر لږې دمې وروسته ډاکترصیب کلام د افغانانو د عادت له مخې وویل: ډوډۍ هم تیاره ده، خو مخکې تر ډوډۍ په دې بله خونه کې جامې هم تیارې دي، نو که دریشۍ په کالیو بدلې کړئ، لږ به راحت کېنئ. موږ ټولو وویل والله ښه وایي، په یوه بله خونه کې تیارې جامې ځوړندې وې، ما خو چې یوه جوړه په کې خوښه کړه، داسې راکې جوړې وې، لکه خیاط چې خپله ماته ګنډلې وي، اکثرو اندېوالانو جامې بدلې کړې، نور نو ډوډۍ ته ښه ارام کېناستو، ډوډۍ یې دومره زیاته وه، چې د ناستو خلکو اشتهاه دې ځو واره زیاته کړې وای، بیا یې هم نه شوه خلاصولای، ډېره پاکه با صلیقه ډوډۍ وه، ډېر زیات لګښت یې کړی و، داسې افغاني ډوډۍ یې تیاره کړې ده، چې تا فکر نه کاوه، بهر کې یې، پاکي او صفایي ډېره زیاته وه، خو رنګ، خوند او کیفیت یې زموږ د خپل وطن غوندې خوندور و. موږ چې ښه اوږده مزله ځپلي او یخ هم ځورولي وو، نو ښه په خوند مو ډوډۍ وخوړه او ښه زیاته مو وخوړه.

تر ډوډۍ وروسته بیا له معمول سره سم چای او سیاسي بحث دواړه پر یوه وخت شروع شول، د سویډن افغانان ډېر ارام او دقیق وو، ماته داسې ښکاري؛ سویډن ته چې کوم افغانان ورغلي، ډېر یې د لوړې طبقې او تحصیل کړي افغانان دي، ځکه نو یې د زغم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او خبرو کلتور ماته ډېر اوچت ښکاره شو، لومړی یې ماته بلنه راکړه چې د افغانستان حالات ورته تشریح کړم او د خپل سفر هدفونه، نو بیا به دوی خپل نظرونه، وړاندیزونه او پوښتنې څرګندې کړي.

ما ورته د خپل سفر دوه هدفونه وویل: یو دا چې غواړم دلته له یو شمېر افغانانو سره وګورم، د خپل وطن حالاتو حقیقي تصویر ورته تشریح کړم، ځکه ماته داسې ښکاري، چې زموږ د هغه روښنفکره قشر پر ذهن، چې تر هېواده بهر اوسېږي، د خپل هېواد د حالاتو په باب د نهیلۍ یو سیوری د خوربدو په حالت کې دی، نهیلۍ زیاتېږي او پر راتلونکي، باورونه کمزوري کېږي، که څه هم د دوی تشویش هم پرځای دی، خو تشویش د خلاصون اساسي لاره نه ده، نو زه غواړم دوی ته هغه واقعیتونه هم څرګند کړم، چې تر هېواده بهر یې تعبیر او تحلیل یو څه مشکل دی او یا هم کمرنګ او بل غواړم ددې مشکلاتو د حل په باب د دوی نظرونه او وړاندیزونه هم راټول کړم. ددې ترڅنګ د یوه فرهنګي بهیر د پرمختګ لپاره د یوه نوي ټلویزیوني او راډیویي چینل چې د ټولو هیلې، غوښتنې او اندونه منعکس کړي د جوړولو په باب هم د بهرمېشتو افغانانو نظرونه ډېر مهم دي. ما په ترتیب سره په هېواد کې مثبت پرمختګونه، نیمګړتیاوې، منفي خواوې، سیاسي بې عدالتي، د ځینو دولتي چارواکو کمزورۍ، د ځینو سیاسي ځېرو خیانتونه، د ټولنې، دولت او ځینو چاروا کو ظرفیتونه، ټول یو په بل پسې تشریح کړل. زما خبرې چې خلاصې شوې، نو بیا دوی هر یو په ترتیب سره خپل نظرونه څرګند کړل، یو زیات شمېر نظرونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې وو، چې د کرزي صيب د مصلحتي چلند پر نيمګړتيا وو متمرکز وو او اکثره په دې نظر وو، چې که ده له ځينو مصلحتونو څخه کار نه واى اخيستى، نو دا اداره دومره نه کمزورې کېدله، د ځينو نورو اشخاصو پر منفي چلند هم نيوکې وشوې، خو ټول پر دې خبره متفق وو، چې پښتانه په دې حکومت کې محروم او محکوم دي، بايد کار ورته وشي او دا کار بايد پر فرهنګي ډګر زيات متمرکز وي، د فرهنګي کار لپاره ښه لاره همدا ده، چې له ټلويزيون څخه کار پيل شي، دوى ټولو وويل چې موږ د راډيو ټلويزيون لپاره د هر ډول علمي موادو تيارولو لپاره تيار يو او په دې برخه کې دلته داسې منابع شته، چې ډېرې موثرې دي او موږ له هغو څخه ګټه اخيستلاى شو. زموږ د سياسي بحثونو لړۍ ډېره اوږده شوه، خبره نږدې څلور بجو ته ورسېده، پر دې وخت زموږ ځينو ملګرو وويل: ښه به دا وي، د سويډن دوستان چې له بېلابېلو سيمو راغلي رخصت کړو، موږ او تاسې خو دلته يو، که د چا خوب راته ويده دې شي او که نه راته، نو خپل ګپ به لګوو، د سويډن دوستانو سره مو خداى پاماني وکړه، خو صديق ننګ چې له ډنمارکه راغلى و هم زموږ له ډلې سره يوځاى شو.

کله چې مشران دوستان لاړل، نو ننګ صيب او غريب صيب خپل ګپ شروع کړ، غريب صيب پر ننګ صيب داسې ټوکې وکړې، چې هره خبره يې کوله د ننګ صيب په تاوان به تمامېدله، دومره مو خندلي چې ان بډوډي مو له خندا شنه شول، ننګ صيب ته احمدزي صيب وويل: ولې څه چل دربانديې شوى؟ هغه وويل يون صيب راغلى، زه ډېر خوشاله يم، پر ځان نه پوهېږم، چې څه وايم او که نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا «غريبان» خو ما څو ځله له «ميدانه» ځغلولي، غريب صيب بيا وويل: ته يې منې؟ دې کې بيا ټولو وخندل، تنګ صيب بيا يوه

باوري صيب، ډاکتر صيب حکمت، يون، ډاکتر صيب کلام، شور صيب او احمدزی صيب

ضربه وخوړه، خو په پای کې تنګ صيب وويل: دا زه نه منم، زه نن تر «پرې» لاندې راغلی يم، بله ورځ دې دا غريب او نور غريبان ما سره بحث وکړي. همدې ګپ و شپ کې سهار رانږدې شو. پرېکړه مو وکړه، چې يوه سترګه خوب به وکړو، چې د سبا لپاره لږ شيمه پيدا شي.

يوه سترګه خوب به مو کړی وي، چې بېرته بيدار شو، او به مو پر ځان تېرې کړې، ټولو دريشۍ واغوستې، لږه شېبه وروسته چای تيار شو، خو په چای کې د بېګاه په شان د دوستانو شمېر زيات نه و، لږه شېبه وروسته غمخور صيب هم راغی، د «نوې هيلې» جريدې څو ګڼې کلکسيون هم ورسره و، هغه يې ماته راکړې، دا هغه جريده ده، چې غمخور صيب يې په سويډن کې چاپوي، په يوازې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان د يوې جريدې چاپول، هغه هم په بهرني هېواد او مهاجرت کې اسانه کار نه دی، خو غمخور صيب نه يوازې دا جريده چاپوي، بلکې د پښتو ژبې د تدريس چارې هم پرمخ وړي او د بېلابېلو سياسي موضوعاتو په اړه وخت پر وخت سايټونو ته په زړه پورې ليکنې هم کوي. چای مو لاخلاص کړی نه و، چې حکمت صيب هم راغی، حکمت صيب خورا نامي او اجتماعي سړی دی، اصلاً د ارزګان ولايت دی، خو اوس يې د دوی ولسوالۍ په وچ زور دايکندي پورې تړلې ده، حکمت صيب پر پښتو او پښتونولۍ ډېر مين دی، هغه وويل: کرزي صيب پر موږ داسې کانه وکړه، چې اوس چېرته ځان هم نه شم معرفي کولای، چې زه د دايکندي يم، ځکه دا ولايت د قومي تعصب پر بنسټ جوړ شوی، د پښتنو دوه ولسوالۍ يې په وچ زور په دايکندي پورې نښلولې، خو په سياسي مفهوم ورځخه د هزاره ګانو د يو ولايت مانا اخيستل کېږي، نو که زه ووايم، چې زه د دايکندي يم، نو خلک به وايي چې دا هم عجيب هزاره دی، پر پښتو ښکه مين دی او ښومره ښه پښتو يې زده ده، خو تر ښو چې زه په اصطلاح دا ولايت (دايکندي) ورته تشريح کوم ډېر وخت به وغواړي. تر چای وروسته مو له ډاکتر صيب کلام او غمخور صيب ښخه اجازه واخيسته، هغوی که ښه هم ډېر ټينګ شول، چې غرمې ته پاتې شو، موږ ورته وويل: موږ يو ځل بيا ډنمارک ته ځو هلته مو وعده ده. حکمت صيب موږ سره راغی، هوا ډېره سړه وه، يو دوه ځايه لاره کې تم شو، چې دلته د ځينو مېشتو افغانانو حال احوال افغانستان ته ورسوو. له هغه ځايه چې را وزګار شو، نو حکمت صيب وويل: زه چې کوم ځای کې کار کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته ځو، زه يون صيب ته يو بالاپوښ اخلم، چې يخ ډېر په عذاب کړی دی، ما ورته وويل: تا سره موږ لږ پلي وګرځېدو، موټر او کورو کې هوا ښه ده، بېرون ته خو موږ نه ګرځو نو بالاپوښ ته هېڅ اړتيا نه شته، خو هغه ډېر ټينګ شو، همغه پلورنځي ته ورغلو، چې دده د کار له دفتر سره وصل دی. ما ته يې يو بالاپوښ راونيوه او هملته يې راباندې واغوسته، وجود مې ګرم شو، ځو شېبې نور هم هملته وو، له حکمت صيب څخه مو خدای پاماني واخيسته، ډېر مينه ګرکی او اجتماعي شخصيت و، همداسې د ډنمارک پر لوري رهي شو.

په ډنمارک کې د موسيقۍ يوه شپه: د مارچ ۲۲مه نېټه وه، کله چې مو له حکمت څخه رخصت واخيست، نو بيا د سويډن – ډنمارک ترمنځ د سمندر له پاسه پر غځېدلي پله تېر شو. غريب صيب موټر د پله په وسطي برخه کې ودروه، ماته يې وويل، دلته دې يو قطعه عکس اخلم، زما دوه قطعې عکسونه يې واخيستل، سخت يخ و او تېز باد لګېده، ما ورته وويل: هغه د څا خبره د دروټېې تر باده هم تېز دی، دوی وويل: دې باد نه هم دوی ګټه پورته کوي، هغه د سمندر منځ کې ولاړې سپينې ستنې ګورې، چې تعداد يې سوونو ته رسېږي، د ټولو پر سر سرخونه تاوېږي، دا ټولې د بادي برېښنا ستنې دي، له دې ستنو دوی ډېر زيات برق ترلاسه کوي. ما ويل زر کاله دمخه د افغانستان په هرات او نيمروز کې بادي ژرندې وې، چې غنم به يې پرې اوړه کول، خو ځومره چې زمانه تېرېږي موږ شاته پاتې کېږو. دا خو چې د لغمان په سرخکانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د دروتنې له پاسه جوړې شي، ټول افغانستان ته يې برېښنا بس ده، همدې بحث کې وو، چې له پله تېر شو. د کوپنهاګن د ښار

ځينې برخې مو وکتلې او هغه ځای ته ورغلو، چې بېکسيار او ملګرو يې د ټنګ ټکور پروګرام جوړ کړی و. موږ چې ورسېدو هر څه تيار وو، کبابونه، سره کړي چرګان، تازه مېوې، ترکاري، ټول پر مېزونو اېښي وو، يو څو تنه موظف وو، چې خلکو ته تازه او ګرم کباب ورسوي. موږ هم پر خپلو ځايونو کېناستو. له نورو ځايونو هم مېلمانه راغلي وو. له ناروې سويډن او خپله د ډنمارک له بېلابېلو برخو څخه، په پيل کې ارمان صيب موږ او نورو مېلمنو ته هرکلی ووايه او بيا يې موږ څخه هيله وکړه، چې که څه وينا لرم، ما وويل: د موسيقۍ په پروګرامونو کې ويناوې خوند نه کوي، موږ غير له هغه هم بېلابېلو بنديزونو د موسيقۍ له نعمته بې برخې کړي يو، نو څومره چې ژر موسيقي پيل شي، زموږ تنده به پرې ماته شي. ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

به وي چې تاسې پروګرام پرمخ بوځئ، همايون يو تکړه ځوان سندرغاړی له سويډن څخه رابلل شوی و.

البرز صيب، همايون، يون، بهرام صيب، تنګ صيب او بېکسيار صيب

انجنير بهرام خو د دوی خپل کور به سندرغاړی و، خوراک او څښاک هم چالان و او موسيقي هم، همايون که څه هم د موسيقۍ په برخه کې ډېر ځوان دی، خو ډېرې پخې سندرې يې وويلې، نه يې په تلفظ، نه په موسيقۍ کې ما څه نيمګړتيا حس کړه، خو کوم څه چې ماته يې ډېر خوند راکړ، هغه دا و، چې همايون داسې پاخه شعرونه انتخاب کړي وو، چې ټولو ترې خوند اخيستلای شو، له ترنم څخه يې عوامو او له محتوا څخه يې خواصو. همايون څو پرله پسې سندرې وويلې، محفل يې ښه ګرم کړ، د کوم چا چې ګډا زده وه طاقت يې رانغی، ورپورته شول او د ځمکې له متن څخه يې دورې پورته کړې، موږ چې څو کلنو پرله پسې جګړو او تنګنظرو نظامونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت ځپلي يو، دا ډول پروګرامونه مو ډېر کم ليدلي، نو تر نورو مو ډېر خوند ور څخه واخيسته، موسيقۍ کې لږ وقفه راغله.

پر دې وخت يو چا وړانديز وکړ، چې دلته اکثره شاعران دي، يو يو شعر به ووايي او تر هغه وروسته به بهرام صيب سندرې ووايي، نو ټولو پر خپلو کتابچو ګوتې ووهلې، ما سره خو د شعرونو کتابچه نه وه، نو پر خپلې حافظې مې فشار راوړ، چې يو څو بيته پخواني را ياد کړم. غريب صيب خپل شعر ولوست (پا سپورټ) چې ډېر خلک ورسره اشنا دي او په بهر کې د يوه مهاجر افغان هيله او ژوند انځوروي.

ورپسې باوري صيب خپل د غه لاندې دوه ټوټې شعرونه ولوستل:

نوې نړۍ

رنګ مې ورکړ
خوند مې ورکړ
حس مې ورکړ
خو بې رنګه
بې له خونده
بې احساسه نړۍ
داسې پردۍ
لکه د زهرو مړۍ
لا د انصاف ځټک کې
په بې انصافه وخت کې
زما پر تقدير

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما پر تدبیر
باندې مېخونه مېخ کړل.

ایمان

هـــم مــــې ځـــان دی هـــم ایمــــان
هـــم جانـــــان دی هـــم ارمــــان
چـــې یــــې نـــه شـــم خپلـــولای
دغــــه ژونـــد دغـــــه ګـــذران

✵✵✵

زمــــا تقــــدیر یــــې اړولــــی
زمــــا قـــسمت یــــې دی رټلــــی
چــې د یـــار نـــوم پــر خولـــه راشــي
پاتـــه مـــا کـــې نـــه شـــي ځـــان
چـــې یــــې نـــه شـــم خپلـــولای
دغــــه ژونـــد دغـــــه ګـــذران

✵✵✵

یـــا منـــصور وای یـــا فرهـــاد وای
یـــا زبـــون او یـــا ښـــه ښـــاد وای
نـــه مـــې چیغــــه ان الحـــق ســـوه
نـــه ښـــادي او نـــه خفګـــان
چـــې یــــې نـــه سم خپلـــولای
دغــــه ژونـــد دغـــــه ګـــذران

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ما (یون):

د زړونو زور مو دلبرانو لوټ که
لکه وطن چې رهبرانو لـوټ کـه

غزل ولوست. همدارنګه بېکسیار صیب خپل یو شعر ولوست، خو ننګ صیب خپل څو ټوټې شعرونه ټول له یاده ولوستل، په داسې حال کې چې ډېر خوشاله وو او همدا یې ویل چې زه نن ډېر خوشاله یم یون صیب راغلی دی، زه په ځان نه پوهېږم، تر دې دمه ما فکر نه کاوه، چې ننګ صیب دې په شعر کې د محتوا ترڅنګ ښکلا تـه هم زیاتـه پاملرنـه کـړې وي، خـو چـې کـوم شـعرونه یـې ولوستل ربښتیا هم دا دواړه عناصر په کې خوندي وو.

ارمان صیب که څه هم شعر ونه لوست، خو په لنډو ټکو کې یې د ډنمارک مېشتو پښتنو لیکوالو په استازۍ یو ځل بیا مـوږ تـه هرکلی ووایه او مننه یې وکړه، چې ډنمارک ته راغلو او پـه دې محفل کې مو ګډون وکړ.

وروسته بیا بهرام صیب سندرې پیل کړې، هغه داسې وطني او کلیوالي سندرې وویلې، چې زموږ د زړه زنګ یې لـړې کـړ، بهرام صیب داسې مسته کلیوالي موسیقي غږوي، چې که د چا یو فیصد ګډا هم زده وي، نو وجود یې خارښت کوي او میدان تـه پورتـه کېږي، دلته هم ځوانان ور پورتـه شول او لـه ځمکې یې یو ځل بیا ګردونه پورتـه کـړل، موسیقۍ تـر ډېـرې دوام وکـړ، موسیقوال پـه سندرو، د نڅا شوقیان په نڅاوو او نور حاضرین پـه چکچکو ټول خولې خولې شول، شپه نوره نیمايي ته نږدې شوه، موږ پسې لا (۹)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعته مزل تر شا پاتې دی، په همدې خاطر ټولو وویل چې نور ځو، ځکه چې ډېر اوږد مزل لرو، غریب صیب چې موټر یې چلاوه، هغه ته نو تر ټولو سخته وه، چې نور هم پاتې شي، خو جرمني کې یو ښه قانون دادی، چې ځوک ډریوري کوي، الکولي ځښناک نه شي کولای او که یې وکړ، لیسانس ورځخه اخیستل کېږي، نو ځکه خو سړی پر ډربور ډاډه کېدلای شي. د شپې دولس بجې وې، چې په ډېرې سختۍ مو له انډیوالانو اجازه واخیسته، د موټر تر پارکینګه راسره اکثره دوستان راغلل، کله چې زموږ موټر حرکت وکړ، نو دوی هم راځخه جلا شول. د خدای پامانۍ په وروستیو شېبو کې یو ځل بیا بېکسیار او ارمان صیب راته خصوصي وویل: ژوند ته به دې ډېر فکر کوې، ژوند ډېر مهم دی، نور ټول شیان بیا لاسته راځي، خو ژوند بیا نه تکرارېږي. همدې خبرو کې مو له ټولو رخصت واخیست او خدای پاماني مو وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ډنمارکه د جرمني پر لوري

د مارچ ۲۲مه پر ۲۳مه شپه وه، د شپې نږدې ۱۲ بجې وې، کله مو چې له بېکسیار او نورو ملګرو څخه خدای پاماني واخیسته، عمومي لارې ته برابر شو، تر لږ مزله وروسته مو د موټر ټانکۍ ته پام شو، تېل نور په خلاصېدو وو. دا هغه مهال و، چې پر عمومي واټ له یوه ټانک څخه تېر شوي یو او بل ته لا ډېره فاصله پاتې ده، موټر ورته ور رسېدی نه شو. جي پي ایس ته یې د تېلو ټانک ورکړ، هغه د ښار په منځ کې د تېلو ټانک را په ګوته کړ، غریب صیب په ډېر احتیاط تر هغه ځایه ورساوه، باران هم ورېدلی و، هوا هم خورا سړه وه، کله چې مو پر تېلو ټانک سترګې ولګېدې، نو ټول خوشاله شول، ویې ویل که ټانک نه وای پیدا شوی، نو په اصطلاح په ډاګ به پاتې وو، دلته خو داسې هم نه ده، چې په ګیلنه کې ورپسې تېل راوړې، کله چې مو موټر د تېلو ټانک ته ودرواوه، ګورو چې په ټانک کې هېڅوک نه شته، ټول بېرته خواشیني او حیران شول، چې اوس څه به کړو؟. په دې ټانک کې یو خصوصیت داسې و، چې کمپیوټرایز و او په کریډټ کارت یې کار کاوه، هغه ته مو پام شو. غریب صیب وویل: دغه دی خپله کار کوي، هغه ته چې یې ګوتې وروړې، هغه لارښوونه وکړه، چې کریډټ کارت راکړئ، بېرته ټول غلي شول، چې اوس نو کریډټ کارت له کومه کړو، پر دې وخت شور صیب وویل: تاسې صبر وکړئ چې زه په دې خپله بڅخکۍ (بټوه) کې وګورم، ما پرون یو دوه کریډټ کارته اخیستي وو، ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل نه چې داسې سختې ورځې ته په کار شي، کله چې یې خپله بټوه وکتله، یو کریډټ کارت پیدا شو، ټول بېرته خوشاله شو، کریډټ کارت چې مو ور واچوه، ټانک چالان شو، د ټانک ژبه ډنمارکي وه، بیا پرې څوک پوه نه شول، کارت یې بېرته راګوزار کړ، بیا ټول چوپ شول، شور صیب وویل: یو ځل یې بیا ور واچوه، دا ځل یې چې استعمال کړ، کار یې ورکړ، ټانک چالان شو، ټانکۍ مو تر مورګو ډکه کړه، ټول داسې خوشاله شو، چې تا به ویل یوه لویه دنیا چا راکړې، پر دې وخت نو شور صیب وویل چې اوس مو منئ! ټولو وویل چې بېشکه منو دې لالا. ((بې شکه منم دې لالا)) هم یوه کیسه ده، چې د عصمت قانع له خولې ما اورېدلې او دوی ته مې کړې وه، خو هغه هم د کاغذ پر مخ د لیکلو وړ نه ده، کېدی شي په ګړني ډول چاته وویل شي.

له تېلو ټانک نه ښه په ډېرې خوشالۍ راووتو، د شپې یوه بجه به وه، چې د جرمني لویه لاره مو ونیوه، کله چې لویې لارې ته سیخ شو، نو غریب صیب خبره بیا د سیاست ګېر کې واچوله، سیاسي بحث دومره ګرم شو، چې کله کله د خفګان برید ته هم رسېده، له کښتۍ راپورې وتو، خو د سیاست د بحث لومړی پړاو یانې د خلکیتوب د واکمنۍ بهیر لانه و خلاص شوی. باوري صیب، نجیب احمدزی صیب، شور صیب او زه (یون)، ټول په دې نظر وو، چې په دې پړاو کې سیاسي تېروتنې وشوې که نه وای شوې نو حالات تر دې کچې نه خرابېدل، خو غریب صیب نه منله او دایې ټول خارجي عوامل بلل او بیا یې د درې سوه کسیزه کمېټې یادونه وکړه، چې د نړۍ د سیاسي حالاتو برخلیک ټاکي، احمدزی صیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

غریب سره نور هم ګرم شو: همدغسې کارونه مو کول، چې خبره دې حد ته ورسېږده، موږ ټول درته لګیا یو او ته یې نه منې، خو خیر بحث ډېر اوږد شو، لاره کې ځپه ځپه واوره هم ورېدله، غریب صیب ته مو وویل: لاړې ته ګوره په تېرو شلو کلونو کې له دې څو حیواني انقلابونو بچ پاتې شوي یو، چې اوس په دې بحث کې قرباني نه شو، په پای کې مو فیصله وکړه، چې نن شپه سیاسي بحث نه کوو، ازاد ګپ لګوو ددې بحثونو مزه لاړه، نو بېرته مو خپل ګپ او شپ شروع کړ، نهه نهه نیم ساعته مزل مو وکړ، چې سهار څه کم نهه بجې د شېرولي دوی کور ته ورسېدو، ټول داسې وو، چې له حده باده وتي وو، ټولو ویل: یوه سترګه خوب کوو او بیا به ماسپښین د ډاکتر یحیی وردګ صیب په نوښت جوړې شوې غونډې ته ورځو.

د افغانستان معلوماتي مرکز کې یوه علمي ناسته: د مارچ ۲۳مه نېټه وه، د ډاکتر شېرولي دوی په کور کې تر استراحت وروسته مو د غرمې ډوډۍ همدلته وخوړه، ځانونه مو د ځینو ښاریانو په اصطلاح ښه فربش کړل او بیا مو علمي غونډې ته د تللو تکل وکړ. د خبرو اترو دا علمي غونډه د افغانستان معلوماتي مرکز له خوا جوړه شوې وه، دا مرکز په المان کې جوړ شوی او له څو کلونو راهیسې فعالیت کوي، ددې مرکز بنسټګر او مشر د هېواد یو ډېر دردمن خواخوږی، تکړه لیکوال ښاغلی ډاکتر یحیی وردګ دی، چې له څو کلونو راهیسې یې دا مرکز فعال ساتلی او د افغانستان د خلکو د ژوندانه د بېلابېلو ډګرونو په باب یې د معلوماتو لوی زېرمتون جوړ کړی دی. د افغانستان په اړه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرنیانو په تېره بیا د جرمنیانو ذهنیت، چې څومره دې مرکز روښانه کړی، ډېرو کمو علمي مرکزونو به تراوسه په دومره رڼاوي او سپیناوي داسې کار کړی وي، ډاکتر صیب یحیی وردګ وار له مخه ځینو افغانانو ته ددې غونډې په باب اطلاع ورکړې وه، خو پر لومړۍ ورځ پرې زما ټینګار همدا و، چې ډېر خلک که خبر نه شي، نو ښه به وي، ځکه ټولو ته د خبرو نوبت نه ور رسېږي او د خلکو په زړونو کې هسې غوټه پاتې کېږي، څومره چې خلک کم وي، خو چې د نظر او فکر خلک وي، ښه به شي.

دا غونډه د بن ښار په هغې ودانۍ کې جوړه شوې وه، چې ددې معلوماتي مرکز دفتر هم په کې واقع دی. یو هال و، چې د ېرش څلوېښت تنه په کې ځایېدل. د یوه علمي سیمینار په شان مېزونه ایښودل شوي وو او څوکۍ یې تر شا وې، خو شاته یې د څوکیو یو بل کتار هم و، په دې ډول، نو تر څلوېښتو زیات کسان هم په کې ځایېدلای شول.

د غونډې پیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ چې کله ورسېدو، نو دوی ټول په همدې حال کې راټول شوي وو، ټولو سره مو روغبړ وکړ، غونډه د مازيګر پر څلور بجو د قران عظيم الشان په تلاوت پيل شوه، د غونډې اجنډا مخکې تر مخکې د ډاکتر صيب يحيى وردګ له خوا پر تخته ليکل شوې وه او ددې ترڅنګ يې د غونډې برخوالو ته هم يوه يوه کاپي ورکړې وه. د غونډې اجنډا دا وه:

د افغانستان اوسنۍ پرمختياوې،
ستـــونزې او احتمـالي حل لارې.

پروګرام:

ښاغلی يون به په وروستيو اووو کلونو کې زموږ د هېواد پر لاندې ټکو خبرې وکړي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- سیاسي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۲- اقتصادي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۳- فرهنګي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۴- نظامي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۵- د بهرنیو قوتونو هماهنګي
۶- وړاندیزونه
۷- پوښتنې او ځوابونه.

ددې ترڅنګ یې زما دنده او ټایټل هم لیکلي وو.

په غونډه کې دغو ښاغلو مخورو برخه اخیستې وه:

ډاکتر یحیی وردګ، احمدشاه باوري صیب، حرکت صیب، بنګښ صیب، ډاکټر صیب صابر، فیض محمد، پېښوري صیب، مندوزی صیب، امین باوري صیب، شور صیب، مطیع الله خان، اجمل روهي، احمدشاه امین صیب، غریب صیب، عبدالله مومند، ډګروال صیب حضرت رسول، سید امین اشنا، حکیمي صیب، زیارمل صیب، خوشال انځور او ځینو نورو دوستانو.

په پیل کې ما له ټولو نه په ښښنې خپلې خبرې پیل کړې، ومو ویل: زه چې کوم نظر دلته څرګندوم، دا په هېڅ ډول د دولت د نظر ښکارندویي نه کوي او نه زه غواړم، چې د دولت د نظر څرګندونه وکړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوارم تاسو ته ناپېيلي معلومات وړاندې کړم، هغه هم هغه معلومات چې ما سره شته، کېدی شي تر زياته بريده دقيق وي، خو بيا هم سل په سلو کې يې د دقت ادعا نه کوم، له دې خبرو څخه مې هدف دادی، چې کله کله قضاوتونه د پېښو پر واقعيت ولاړ نه وي، نو په همدې وجه واقعيت ته صدمه رسي او عدالت تر پښو لاندې کېږي.

زه غوارم دلته په لنډيز سره د تېرو کلونو پرمختياوو او نيمګړتياوو ته اشاره وکړم، خو له دې ټولو څرګندونو څخه زما هدف دادی، چې دغو پوښتنو ته ځوابونه پيدا کړم:

الف- په افغانستان کې څه شوي دي؟

ب- په افغانستان کې څه بايد شوي وای، چې نه دي شوي؟

ج- په افغانستان کې څه بايد وشي او له بحرانه د وتلو لارې کومې دي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغسې احتمالي او یا عملي پوښتنو د ځوابونې لپاره مجبور یو پر پرمختیاوو او ارقامو وغږېږو، په دې سره کېدی شي زموږ د بحث ډېتها یو څه بدایه شي.

۱- په سیاسي ډګر کې څه شوي او څه باید نه وای شوي؟

- ❖ د بن توافقات ترسره شول، د یوه حکومت د جوړېدو اساسات یې کېښودل، یوه دیموکراتیکه پروسه پیل شوه، خو نیمګړتیا یې دا وه، چې د جګړې یو او ان څو اصلي لوري له نظره وغورځول شول او مقابل لوري ته چې تر هغه بل لوري یا لوریو هم بدتر و، تر حده زیات امتیازات ورکړل شول او دې بیا په خپل وار نور مرضونه راوزېږول.
- ❖ بېړنۍ لویه جرګه جوړه شوه او په ډیموکراتیکه توګه یې زعامت وټاکه، خو ددې جرګې ستونزه دا وه، چې زیات شمېر جنګسالارانو ورته لاره پیدا کړې وه او جرګه پر دې بریالۍ نه شوه، چې د جنګسالارانو واک ختم کړي.
- ❖ د اساسي قانون لویه جرګه جوړه شوه، دې جرګې د افغانستان اساسي قانون تصویب کړ او ددې ترڅنګ نور په لسګونو قوانین جوړ شول، د سیاسي ګوندونو، ټولنیزو سازمانونو او رسنیو قوانین یې بېلګې دي، خو په ټولنه کې د زورواکانو شتوالی او حاکمیت لاهم د قانون پر وړاندې ستر چیلنج دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې یوه بله برخه

❖ د جمهوري ریاست او ملي شورا ټاکنې تر سره شوې، دا ټاکنې هم د ولسواکۍ د تمثیل یوه ښه بېلګه وه، چې خلک دې په خپله خوښه خپل استازي وټاکي، خو دې سره سره په دواړو ټاکنو کې یو لړ نیمګړتیاوې وې. په تېره بیا په پارلماني ټاکنو کې، پر درغلۍ سربېره (۳۱۵) هغو جنګسالارانو او جنایتکارانو ته په ټاکنو کې د کاندیدۍ حق ورکړ شو، چې تر دې دمخه په تور لست کې شامل وو. تر انتخاباتو وروسته د دوی یو زیات شمېر د ((مشروعیت)) تر پردې تېر شول او اوس ان په ملي شورا کې د خلکو پر برخلیک لوبې کوي.

❖ په نړیوال سیاسي ډګر کې د افغانستان حضور زیات څرګند شو، افغانستان دا مهال له سیاسي انزوا څخه راوکښل شو، اوس افغانستان د نړۍ په بېلابېلو هېوادونو کې (۵۳) سیاسي استازۍ لري. (۴۵) بېلابېل هېوادونه او (۱۳۰)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نړیـوال سـازمانونه پـه افغانـستان کـې خپـل دفترونـه او نمايندګۍ لري، خو په دې برخه کې هم نیمګړتیا داده، چې د افغانـستان سیاسي نماینـدګۍ لاهم د یـوه تنظـیم پـه لاس کـې دي او د افغانـستان د ملـي ګټـو ښـکارندويي نـه شـي کــولای. سـربېره پـر دې یــو شــمېر نړیــوال ســازمانونه د افغانـستان د ملـي ګټـو د بـر خیـال نـه سـاتي او همـدا راز د ګاونډیو هېوادونو پر وړاندې د افغانستان بهرنۍ سیاست غښتلی نه دی.

غریب صیب د یادښت پر مهال

۲- بیا رغونې ته به لنډه اشاره وکړو:

❖ د کلیو پراختیا وزارت د ملي پیوستون د پروګرام له لارې د پنځو کلونو په بهیرکې (۲۴۲۵۴) کلي تر پوښښ لاندې نیـول شـوي، چـې لـه هغـې جملـې څخـه (۱۰۲۰۷) پـروژې بـشپړې شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د مخابراتو په برخه کې تراوسه پورې (۷۰۰) مليونه ډالره پانګه اچول شوې، پرکال (۷۰) مليونه ډالره حکومت ته ګټه رسي، د افغانستان (۷۰) سلنه خاوره تر مخابراتي پوښښ لاندې راغلې او (۴۰۰۰۰) کارګرانو ته کار پيدا شوی دی.

د کرنې په برخه کې هم پرمختګ شوی، په کرنيز ډګر کې (۲۱۲۸) لويې او ورې پروژې تکميل شوي او نور کار هم روان دی.

- د سړکونو په جوړونه او رغونه کې هم محسوس پرمختګ شوی، د لويو او عمومي لارو له جملې څخه تراوسه پورې (۲۵۰۰) کيلو متره سړک په اساسي ډول پوخ شوی، د ولايتونو او د هغوی د اړوندو ولسواليو د سړکونو د پخولو کار هم پيل شوی دی.
- بانکونو هم انکشاف کړی، پر دولتي بانکونو سربېره (۱۵) خصوصي بانکونه فعال شوي، چې دا د افغانستان په تاريخ کې لومړی ځل دی، پر دې بانکونو سربېره درې خصوصي هوايي شرکتونه هم فعال شوي دي.
- د مهاجرو د راتګ بهير هم د پاملرنې وړ دی، (۳،۲) مليونه مهاجر بېرته خپل هېواد ته راستانه شوي، د داخلي مهاجرو يوه برخه هم بېرته خپلو سيمو ته ستانه شوي، خو په دې برخه کې لاهم مشکلات شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یون، اجمل روهي، احمدشاه امین او ډاکټر شېرولي

❖ د سوداګرۍ او پانګه اچونې په برخه کې هم په زړه پورې پرمختګ شوی، په زرګونو خصوصي او نړیوالو شرکتونو په افغانستان کې پانګه اچولې، یوازې د خصوصي سکتورونو پانګونه تر (۵) ملیاردو ډالرو پورته کېږي، له پاکستان سره تجارت په کال کې له پنځوس ملیونو ډالرو څخه (۲، ۱) بلیونو ډالرو ته پورته شوی، امریکا سره له نشت څخه (۳۲۰) ملیونو ډالرو ته لوړ شوی دی. همدارنګه نورو هېوادونو سره د افغانستان صادراتي او وارداتي روابط زیات شوي دي.

❖ د صحت برخې ته هم پاملرنه شوې، لږ تر لږه په هره ولسوالۍ کې یو کلنیک جوړ شوی، (۲۲) لوی روغتونونه جوړ شوي، (۱۲۰) شخصي کلنیکونه او (۱۴) سیار کلنیکونه جوړ شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ❖ د پوځ فزیکي جوړښت کې پرمختګونه شوي، د ملي اردو شمېر (۲۰) زرو کسانو ته رسېدلی، پولیس (۵۰) زرو ته پورته شوي، (۲۲) زره نا مسئول کسان بې وسلې شوي، خو لاهم (۱۹) ولایتونه داسې دي، چې د نا امنۍ په اور کې سوزي او نورو پاتې ولایتونو کې هم کله کله د نا امنۍ پېښې پېښېږي، د پولیسو او ملي اردو قومي او سیاسي ترکیب پر عدالت ولاړ نه دی او هم د لیاقت اصل په ځینو برخو کې په پام کې نه نیول کېږي.
- ❖ د پوهنې په برخه کې پرمختګونه زیات محسوس دي. تراوسه پورې (۳۵۰۰) ښوونځي رغول شوي، تر دې وروسته به هر کال (۱۵۰۰) نوي ښوونځي جوړېږي، (۲) ملیونه ماشومان ښوونځي ته ځي، په یو شمېر پښتون مېشتو سیمو کې د ښوونځیو سوځونه او د زده کوونکو د لیک لوست مخنیوی، د زیاتې اندېښنې وړ دی. پر ښوونځیو سربېره په هر ولایت کې یوه یوه دیني مدرسه او یو یو دارالمعلمین هم جوړېږي.
- ❖ په کلتوري برخه کې هم رامنځته شوي پرمختګونه زیات ځرګند دي، موزیم بیا رغولی شوی، ځینې غلا شوي اثار یې بېرته ترلاسه شوي، ارشیف رغول شوی، د اطلاعاتو او کلتور د ریاستونو ودانۍ جوړې شوي، (۲۵) تلویزیوني چینلونو جواز اخیستي او لږ تر لږه تر پنځه سوو پورې چاپي خپروني خپرېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو په کلتوري برخه کې د بهرنيو په تېره بيا د ګاونډيو هېوادونو او هغو کې هم د ايران کلتوري يرغل زيات محسوس دی. په دې برخه کې د تشويش وړ خبره داده، چې ددې ډول يرغلونو پر وړاندې کومه دولتي ستراتيژي او پلان نه شته.

همدارنګه په ځينو برخو کې هم يو لړ پرمختګونه شوي، چې نه غواړم دلته يې تفصيل ورکړم. بيا ما د غونډې برخوالو څخه هيله وکړه، چې اوس ماته خپل نظرونه، وړانديزونه او انتقادونه وړاندې کړي، زه به يې نچوړ په افغانستان کې بېلابېلو مقامونو سره مطرح کړم، نو که يوه کمه برخه يې هم عملي شي، هېواد ته به يې طبعاً ګټه زياته وي. زما تر خبرو وروسته د غونډې اکثرو برخوالو خپل نظرونه او وړانديزونه څرګند کړل، چې زه يې دلته لنډيز راوړم:

عبدالله مومند صيب وويل: د کرزي صيب مشاورينو کې مشکل دی، دوی دې سړي ته سمه مشوره ور نه کړه، اکثره يې د کار خلک نه دي.

اجمل روهي وويل: امريکايان نه غواړي په افغانستان کې سوله راولي، د افغانستان جګړه بهرني او کورني عوامل لري، خو دوی نه غواړي، د جګړې بهرني عوامل کنټرول کړي، ځکه نو جنګ دوام پيدا کوي.

ډګروال صيب حضرت رسول وويل: غربيان او امريکايان په خپلو ګټو پسې ګرځي، زموږ ملي ګټې په پام کې نه نيسي، بل دوی په خپل منځ کې هم هماهنګي نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې يوه څنډه

ډاکټر صيب حرکت وويل: دا سمه ده، چې افغانستان کې يو شمېر مثبت کارونه ترسره شوي، خو دا کارونه د هغو په تناسب ډېر کم دي، چې بايد شوي وای. د حرکت صيب په نظر حکومت په دې کې پاتې راغلی، چې له دې طلايي چانس څخه ګټه پورته کړي. حرکت صيب زياته کړه زموږ ملي ارزښتونه د بهرنيو قوتونو له ګټو سره سر نه خوري.

ډاکتر صيب يحی وردګ وويل: سوله او عدالت دواړه بايد تامين شي، له دې پرته د افغانستان ثبات ممکن نه برېښي.

پېښوري شينواري صيب وويل: طالبانو او اسلامي حزب سره بايد خبرې اترې وشي، د جګړې يو لوری هم هغوی دي، دده په نظر خبرې اترې تر جګړې ډېرې ښې دي.

سيد امين اشنا صيب وويل: خلک د قدرت منبع دي، ډېرو مهمو مسايلو کې بايد خلکو ته مراجعه وشي، حکومت ځينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکو ته داسې القاب ورکوي، چې خلک یې هېڅکله ورسره نه مني.

حکیمي صیب وویل: یوه باکفایته شخص کولای شي، ناکامه حکومت د کامیابۍ لوري ته بوځي، خو بې کفایته شخص کامیاب حکومت هم له ناکامۍ سره مخامخولای شي.

احمدشاه امین صیب وویل: یو ملي سیاسي قوت ته اړتیا ده، چې حالاتو ته بدلون ورکړي، ده د حکومت له خوا پر راتلونکي کال د سر شمېرنې پر چارو هم اند ېښنه وښوده.

باوري صیب وویل: افغانستان یو نیول شوی یا اشغال مملکت دی، دلته خلک ځان ازاد نه ګڼي، دده په نظر طالبان د خپلې ازادۍ لپاره جنګېږي.

زیارمل صیب وویل: په هلمند کې د طالبانو قوت له کومه پیدا شو، ولې دومره قوتونه ورسره سمه جګړه نه کوي، ماته خو دې کې هم څه شک ښکاري.

مموزي صیب وویل: زه تېرې خبرې تائیدوم، هسې خو له ما سره ډېرې خبرې شته، که زه شروع وکړم، نو دا وخت ورته کفایت نه کوي، نو ځکه زه نه غواړم، زیاتې خبرې وکړم.

بنګښ صیب وویل: تر ټولو شیانو امن ډېر ضروري دی، کله چې مملکت کې امن ټینګ شي بیا نو پر دې نورو ټولو مسایلو خبرې کېدی شي، نو ځکه باید امن ته تر ټولو زیاته توجه وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې وروستۍ برخه

ډاکټر صیب صابر د جمهوري ریاست پر راتلونکو انتخاباتو اند ېښنه ښکاره کړه، ویې ویل چې له یوې خوا به د جلالي صیب، خلیزاد، احدي صیب او کرزي غونډې څو کاندیدان وي او بله خوا به شمالټلواله یو کاندید ودروي، هغوی که انتخابات وګټل، افغانستان ته به زیات مشکلات پیدا کړي، نو داسې لارې چارې باید ولټول شي، چې دومره ګڼ کسان ځانونه کاندید نه کړي.

کله چې هر برخوال خپل نظر څرګنداوه او یا یې پوښتنه کوله، نو ما څخه یې هیله کوله، چې زه هم خپل نظر پرې څرګند کړم. څرنګه چې دا ټول داسې کسان وو، چې د افغانستان پر ټولو حالاتو ښه خبر وو، خپله ټول د نظر او فکر خاوندان وو، اکثره یې په تېرو سیاسي بهیرونو کې رالوی شوي او لوبېدلي وو، نو ځکه زیاتې خبرو او تشریحاتو ته اړتیا نه وه، پر ځینو نظرونو مې خپله لنډه تبصره کوله او همدارنګه ځینې هغه پوښتنې مې ځوابولې، چې ځواب یې یو څه ضروري برېښېده، په ټولنیز ډول زموږ بحث نږدې دوه نیم درې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعته دوام وکړ، خو بحث دومره ګرم و، چې هېڅا د ستړيا احساس ونه کړ، د نظرونو د تبادلې په نتيجه کې د ټولو قناعت حاصل شو او تر ډېره يې خوښي ځرګنده کړه. په پای کې ډاکتر صيب يحی وردګ د افغانيک د دفتر په استازۍ له ما او نورو برخوالو څخه مننه وکړه، چې دده بلنه مو ومنله، بيا يې ماته د ماشومانو په باب يو کتاب، چې نوی چاپ شوی و، ډالۍ کړ او ويې ويل چې دا به زما له خوا هيلې (زما لور) ته ډالۍ کوې. يحيی وردګ وويل: ما په هيله کې د يون صيب يو شعر (له هيلې نه هيلې ته ليک) لوستی و، د يوې پلرنۍ مينې عاطفي تصوير او د خپلې کوچنۍ لور معصوميت په کې انځور شوی و، پر ما يې ډېر تاثير کړی و، ما خپل تصوير هم په دې شعر کې کاته، ځکه يې ډېر متاثر کړی وم، نو ځکه دا کتاب يون صيب ته ډالۍ کوم چې (هيلې) ته يې يوسي، موږ بايد د خپلو ماشومانو ډېر خيال وساتو، دوی ډېر معصوم دي، دوی زموږ د راتلونکي جوړوونکي دي. ما په خپل نوبت له ډاکتر صيب يحيی وردګ او نورو برخوالو څخه مننه وکړه، چې ټول په ګډه ددې غونډې جوګه شول، بيا مو په ډېرې سختۍ يو بل څخه رخصت واخيست. د مازيګر او ماښام ترمنځ وخت و، ښاغلي احمدشاه امين ماته وويل، چې ما سره لاړ نه شې، هېڅ امکان نه لري، اجمل روهي بيا تر هغه هم زيات ټينګار کاوه، ما وويل: ما ډاکتر صيب همايون همت سره وعده کړې، هغه بايد نن شپه ضرور وګورم، دوی وويل: هغه ته به ټلېفون وکړو، معذرت به ورڅخه وغواړو، ما وويل نه، له هغه سره مې ضروري کار دی، د هغه نظر ماته ډېر مهم دی بايد ورسره وګورم، خو دوی دواړه هېڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه قانع کېدل. ما ویل خیر زه یو وړاندیز لرم، زه او ته (احمدشاه امین) او اجمل روهي به ستا په موټر کې لاړ شو، ستاسو کور به له لرې وګورو، اجمل جان به هم هلته کښېنه کړو، پر لارې به خبرې هم وکړو، هلته به سره ګورو، دربواړه په موټر کې سواره شو، اجمل روهي نو بیا دومره ستیال دي، چې لکه زری درپورې نښلي او څو چې ډوډۍ درباندې ونه خوري، پرېږدي دې نه، عیناً لکه خوشال روهي، خو ده بیا په ست کې تر هغه هم دوه څپکه اړولې، زړه کې مو وویل چې اوس به نو ځان له دې دوو زورورو څنګه خلاص کړې، خو په لاره کې مې د سیاسي خبرو په بهیر کې خبره نوره هم پخه کړه، چې د ماسختون ډوډۍ به ضرور له ډاکتر صیب همت سره خورو، نو ځکه مې په احمدشاه امین، همت صیب ته ټلیفون وکړ، چې خبره بېخي پخه شي. د احمد شاه امین صیب کور ته چې ورسېدو، نو ده غوښتل، چې موږ کور ته ننباسي، موږ وویل: نه د مخکنۍ پرېکړې مطابق به اوس اجمل روهي کور ته رسوې، نور به زه او ته بېرته ځو. تر لږ مزله وروسته مو اجمل روهي هم خپل ځای ته ورسوه، خو په ډېرې سختۍ مو ځان ترې راخلاص کړ، تقریباً یو نیم ساعت مزل به مو کړی وي، چې بېرته د ډاکتر صیب همایون کور ته ورسېدو.

له ډاکترصیب همایون همت سره خبرې اترې: کله چې د شپې یوولس بجې د ډاکتر صیب همت کور ته ورسېدو، نو د هغه یوه خپلوان موږ ته هر کلی ووایه او مېلمستون ته یې بوتلو، شېبه وروسته ډاکترصیب همت راغی، تر ستړې مشي وروسته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماته وویل: زه نن ستا په خاطر تر یوولسو بجو ناست یم، زه خو فکس پر نهو بجو ویده کېږم او بیا سهار وختي خپلې دندې ته ځم داسې چې زه هره شپه تر یوولسو بجو ویښ پاتې شم، نو د ورځې به کار ځنګه کوم. ډاکتر صیب همایون همت اصلاً د کونړ ولایت اوسېدونکی دی، ډېر لایق او ځیرک شخص دی، د خبرو هنر یې ډېر ښه زده دی، په طبابت کې خو ښځي نامي ځکه دی، چې په جرمني کې خپل یو شخصي کلنیک لري، دی په سیاست او ځینو نورو طبي برخو کې تخصص لري، په جرمني کې یې کاروبار ډېر ښه دی، خپل لوکس شخصي کور لري او د جرمني بهرنیو چارو وزارت ته هم د نظر خاوند په توګه مطرح دی، لوړې زده کړې یې هم په جرمني کې کړې دي، پر جرمني هم لکه د پښتو په شان روان پوهېږي، خبرو کې یې یو عجیب منطق پروت دی، عیناً لکه د ریاضي د معادلو په شان یو، دوه، درې تسلسل لري او په یو کې الف، ب، ج، جزئیات لري او همداسې ادامه پیدا کوي، دده د خبرو تسلسل او د منطق ښه والی دادی، چې زیاتې جملې، کلمې او ترکیبونه په کې نه شته او که څوک یې غواړي، بلې ژبې ته یې ترجمه کړي، نو ژباړن ته کار ډېر اسانوي، هغه بل ځل چې هم زه جرمني ته راغلی وم، زه یې مېلمه کړی وم، دی پر مېلمستیاوو ډېر وخت نه مصرفوي، هغه د عبدالرسول امین صیب خبره، چې د پښتنو کور مېلمه وران کړی دی، دی د وخت پر قیمت او اهمیت ډېر زیات پوهېږي، ما چې کله لومړی ډاکتر صیب همایون وکوت، د خدای په فضل دومره چالاکه او هوښیار دی، چې ان ډېر لوبېدلی سیاستوال هم سیند ته تږي بیايي او بېرته یې تږي راولي، نو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهن کې مې ډېرې خبرې وګرځېدې، ډاکتر صیب شېرولي ته مې هغه وخت وويل چې ډاکتر صیب همت د کوم ځای دی؟ هغه راته وويل: د کونړ دی، ما ويل فکر نه کوم په ټول کونړ کې دومره هوښيار، ځيرک او ماهر سړی پيدا شي، ځکه د کونړ اکثره خلک چې زه پېژنم، ډېر ځيره پښتانه دي، په اسانۍ له ښاري کلتور سره نه غاړې وځي، خو دا همت صيب چې زه ګورم، ګومان نه کوم، چې د کونړ به وي، ډاکتر شېرولي راته وويل چې مېرمن يې د لغمان ده! ما ويل بس اصلي علت مې پيدا کړ. د ډاکتر صيب همت مېرمن هم ډاکټره ده او ده سره يوځای په کلنيک کې کار کوي.

ډاکتر صيب همت سره ډوډۍ ته کېناستو، خورا لوکسه ډوډۍ يې تياره کړې وه، د خپلې خسرګنۍ له کورنۍ څخه يې هم دوه تنه هلته حاضر وو، نو زما يې ډېر عزت وکړ. تر ډوډۍ وروسته مې ډاکتر صيب همت ته وويل چې لږ لنډې خبرې به وکړو، بيا به موږ درڅخه رخصت واخلو، پر دې وخت چای هم تيار شو. ډاکتر صيب همت ته مې وويل چې د پښتنو ډېره غټه بدمرغي د دوی اقتصادي کمزوري ده، که د دوی اقتصاد ښه شي، نو دوی به خپله انرژي په خپلو کې نه مصرفوي، نورو لوړو مسايلو ته به يې پام شي، نو داسې لارې چارې بايد ولټوو، چې د دوی د ژوند اقتصادي کچه پورته شي، که هغه د تعليم له لارې وي که د تجارت، تخنيک او يا طبابت له لارې او دويم دا چې په پښتنو کې بايد يو کلتوري انقلاب ترسره شي، چې د دوی ذهن بدلون وکړي او دا کار زما په نظر د رسنيو له لارې په تېره بيا د راډيو ټلويزيون له لارې ډېر ژر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ممکنېدی شي. ډاکتر صیب همت لکه زما خبرو ته یې چې مخکې تر مخکې تیاری نیولای وي، وویل:

اول اقتصاد ته راځم:

یو- که چېرې د پښتنو اقتصاد ښه شي ګټې یې دا دي:

الف- د دوی خپله ژوند ښه کېږي

ب- تا نه پیسې په پور نه اخلي.

ج- که پیسې درنه په پور واخلي، درنه خوري یې نه، بېرته یې درکوي.

دویم: راډیو او ټلویزیون؛

که پښتو راډیو تلویزیون جوړ شي ګټې یې دا دي:

الف- د پښتنو ذهني کچه اوچتوي.

ب- د مخالفینو تبلیغات خنثی کوي

ج- د فرهنګ د غوړوني ښه وسیله ده

د- شخصیتونه په کې مطرح کېږي.

ده په پای کې ژمنه وکړه، چې هر ډول همکاری ته تیار دی او د مرستو د جلبولو په برخه کې به خپلې ټولې هلې ځلې وکړي. د شپې دولس بجې به وې چې له ډاکتر صیب همت نه مو رخصت واخیست او د حاجي صیب فضل الرحمن د هال پر لوري مو حرکت وکړ، نیم ساعت وروسته هلته ورسېدو، ټول انډیوالان هلته راته منتظر وو، له هغه ځایه مو له احمدشاه امین سره مخه ښه وکړه او موږ له خپلو انډیوالانو سره د حاجي صیب فضل الرحمن د کور پر لوري رهي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه غرمه له ډګروال صیب حضرت رسول سره: سهار چای مو حاجي صیب فضل الرحمن سره وڅښه، هغه هم د پېښور پرلوري د سفر نیت درلود، له هغه څخه مو خدای پاماني واخیسته، ورته ومو ویل چې بیا به په کابل کې ګورو. دا وخت نو د شور صیب موږ سره وروستۍ ورځ ده، د هغه رخصتي نو نوره خلاصه شوه، پلان مو داسې جوړ کړ، چې لومړی به شور صیب د اورګاډي تر تمځي پورې ورسوو او موږ به بیا خپلې مېلمستیا ته راشو، شور صیب مو تر تمځي پورې ورساوه، یو ساعت زیات وکم ورسره وو، کله چې مو اورګاډي کې کېناوه، نور ترې راغلو. د اورګاډي دا سټېشن تر دویمې نړیوالې جګړې دمخه جوړ شوی و، دوی په کې څه تغیرات راوستي وو، خو اساسات یې همغه وو.

ډاکټر شېرولي، یون او شور صیب

زه (یون) شېرولي، غریب صیب، باوري صیب او نجیب الله احمدزی د ډګروال صیب حضرت رسول دوی د کور پر لوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخوځېدو، ډګروال صیب حضرت رسول د ډاکتر شېرولي ماما او د لوړ فکر خاوند دی، دا ځو ورځې مفصل یې موږ ته د مېلمستیا بلنه راکوله، خو وخت ډېر تنګ و، دادی نن غرمه د مارچ (۲۴)مه ایله ددې جوګه شو، چې د هغه کور ته لاړ شو. خو تر هغه دمخه د هېواد د پیاوړي لیکوال زرین انځور فرهنګیالي زوی خوشال انځور هم ځو ځله بلنه راکړې وه، خو موږ ته ددې مجال پیدا نه شو، چې هلته لاړ شو. انځور صیب دا مهال په کابل کې و، نو ځکه ټولو انډیوالانو پرېکړه وکړه، چې د انځور کور ته ځو، د کور احوال یې اخلو، ورینداره ګورو، خوشال سره چای څښو، خو غرمې ډوډۍ ورسره نه خورو. نو د ډګروال صیب حضرت رسول کور ته د تګ پر مهال، غریب صیب خوشال انځور ته ټلیفون وکړ، چې ماسپښین درځو، چای درسره څښو او بیا ځو فرانکفورت ته، ځکه سبا د یون صیب پرواز دی. غرمه مو له ډګروال صیب حضرت رسول سره تېره کړه، سخته واوره ورېدله، هغه هم دومره لوکسه ډوډۍ کړې وه، چې د چا خبره د پیسو یې په کې ختمې خېږولای و، د ډوډۍ پر سر طبعاً له معمول سره سم سیاسي بحثونه وشول، خو دومره جدي هم نه وو لکه په نورو غونډو کې چې وو او یا هم کله کله په موټر کې واقع کېدل. تر غرمې ډوډۍ وروسته مو له ډګروال صیب حضرت رسول څخه خدای پاماني واخیسته او د انځور صیب د کور پر لوري رهي شو.

دوه ساعته د انځور صیب په کور کې: د مارچ ۲۴مه نېټه وه، ماسپښین مهال و، تر نیم ساعت مزله وروسته د انځور صیب کور ته ورسېدو، خوشال موږ ته د کور په وره کې منتظر و، هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره کور ته لاړو، په مېلمستون کې کېناستو، وریندار (د انځور صیب مېرمن) راغله، مورږ ته یې سترې مشي راکړل، ورپسې حمزه (د انځور صیب دویم زوی) هم راغی مورږ سره یې روغبړ وکړ، ډاکتر صیب رمضان هم تشریف راوړی و، ټولو ورینداري څخه د کور د حال احوال پوښتنه وکړه، هغې د کور د روغ و جوړ ډاډ څرګند کړ. انځور صیب دا مهال کابل کې و، کله چې انځور هلته وي، نو د ده کور لکه د شاعرانو دېره اوهوجره هسې وي، ټول پرې راټول وي. غریب صیب، باوري صیب او احمدزي صیب ورته وویل: د کور مشري ستا ده مورږ ګوره د انځور صیب پر ځای ستا ډېر منندوی یو، هغې بیا ټولو نه مننه وکړه، چې دلته راغلو، د دوی احوال مو واخیسته، خو ویې ویل ډېره به هله خوشاله وم، چې ډوډۍ ته راغلي وئ، یون صیب لرې ځای نه راغلی دی، ما ویل مننه وریندارې، وخت ډېر تنګ و، ټول مو په منډو تېر کړ، که نه خو اول مو باید ستاسو احوال اخیستی وای، اوس نو سبا زه کابل ته ځم، که انځور صیب ته څه احوال لېږې او یا څه سوال، ماته یې ووایه، هغې ویل مننه، انځور صیب وخت پر وخت ټلېفون کوي، مورږ هم خپله په خیر د خوشال د واده لپاره په فرصت کې درځو. اوس نو که خوشال څه لري، نه پوهېږم، خوشال وویل: هو زما یو څه کار دی یو پاکټ کې یو څه پیسې وې، ماته یې وویل چې دا ایمل دانځور صیب ورور ته هلته ورکړم،پاکټ مې له هغه څخه واخیستې. د چای پر مهال مې له ډاکتر صیب رمضان سره د فرهنګي کارونو په اړه د زړه خواله وکړل، هغه وویل: انځور چې دلته و، فرهنګي کارونه ښه ګرم وو، اوس هم ښه دي، خو ډېر ګرم نه دي، دغه بروشور چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګورې دا مو د کلتوري ټولنې د سلمې کليزې په مناسبت چاپ کړې، دې کې ټول هغه کتابونه معرفي شوي، چې تر دې دمه د کلتوري ودې ټولنې له خوا چاپ شوي دي، په بروشور کې ليکل شوي:

د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې د خپلو هلو ځلو په لنډ بهير کې د خپلو غړيو، مينه والو او دوستانو په ملاتړ يو لړ مهم کارونه ترسره کړي دي. ټولنې تراوسه پورې يو شمېر غونډې، مشاعرې، سيمينارونه او کنفرانسونه جوړ کړي دي، لکه:

ـ د هېواد د نوميالي شاعر اسحق ننګيال ياد غونډه، مى، ۱۹۹۸م کال

ـ د ملي يووالي پر بنسټ د افغانستان د کړکېچ د حل لارې، لويه غونډه، اګست، ۱۹۹۸.

ـ د افغانستان د خپلواکۍ د بېرته ګټلو د اتيايمې کاليزې په وياړ علمي سيمينار ((افغانستان په شلمه پېړۍ کې))، اګست، ۱۹۹۹م

ـ د ټولنې بېلابېلې کاليزې او پسرلنۍ مشاعرې

ـ له نوميالي شاعر جهاني سره يو مابنام

ـ له پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ سره يو مابنام

ـ د ميوند د تاريخي برې د يو سلو شلمې کاليزې په وياړ علمي سيمينار: ((ميوند - د افغانستان د تاريخ ځلى))، نومبر، ۲۰۰۰م

ـ د افغانستان د ملي شاعر خوشال بابا د څلور سومې کاليزې په جشن او نړيوال سيمينار کې له يو شمېر نورو افغاني ټولنو سره فعال ګډون، جون، ۲۰۰۱م

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ ((د افغانستان راتلونکې او د فرهنګپالو دريځ)) په نوم علمي سيمينار، مى، ۲۰۰۲م

ـ ((اساسي قانون او د مدني ټولنې جوړښت)) په نوم سيمينار، اپريل، ۲۰۰۳م.

ـ غازي امان الله خان- د افغانستان د خپلواکۍ ستوری (علمي سيمينار)، اګست، ۲۰۰۴

ـ د اروابناد ميرزاعلم حميدي ياد غونډه، جولای، ۲۰۰۵

ـ د افغان هوتکي پاڅون د درې سومې کليزې جشن، سپتمبر، ۲۰۰۵م

ـ د اروابناد استاد روهي د لسم تلين په مناسبت علمي غونډه، (په مونشن ګلادباخ کې له افغاني کلتوري ټولنې سره په ګډه)، مى ۲۰۰۲م

ـ په خيبر کې د افغانانو د تاريخي برې د ۳۳۵ کاليزې جشن او د ايمل خان کارنامو ياد، سپتمبر، ۲۰۰۲

ـ د اروابناد سيداګل غريبيار ياد غونډه، جولای ۲۰۰۷

او دغه راز يو شمېر نورې غونډې.

ټولنې تراوسه پورې دغه ارزښتناک اثار چاپ او خپاره کړي دي:

ـ سيندونه هم مري، اسحق ننګيال

ـ خيرې ګرېوان، عبدالوهاب سرتېر

ـ پښتانه (پټانز)، سراولاف کارو، د جنرال شېرمحمد کريمي ژباړه

ـ په افغانستان کې توپان، غوث خيبری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د شلمې پېړۍ تر نیمایي د افغانستان د بهرنیو اړیکو تاریخ، لوډویک اډامیک، د ډاکتر نثار احمد صمد ژباړه.
ـ په افغانستان کې ربښتیا څه تېرېدل؟، جنرال الکساندر مایوروف، د ډاکتر داود جنبش ژباړه.
ـ د سین پر غاړه، حبیب الله زړه سواند
ـ ګام پر ګام له خوشال سره، محمد آصف صمیم
ـ مات ستوري، نصرالله حافظ
ـ افغانستان په شلمه پېړۍ کې، د ګڼو لیکوالو د مقالو ټولګه
ـ د افغان مېړانه او غمیزه، جنرال الکساندر لیاخوفسکي، د محب الرحمن ژباړه.
ـ د پوهاند رښتین ژوند هېنداره، لال پاچا ازمون
ـ افغانستان د هند ستره دروازه، اوسکار فون نیدرمایر، د خوشال انځور ژباړه.
ـ پښتني قبیلې او روایتي شجرې، محمد معصوم هوتک
ـ شمېر پوهنه، ډاکتر ماخان شینواری
ـ د افغانستان د طبیعي سرچینو پېژندنه، پوهنوال محمد بشیر دودیال
ـ طبي میکروبیولوژي، پوهنوال ډاکتر دوست محمد دوست
ـ راز، عبدالله پیکار
ـ انتاني ناروغۍ، پوهنوال ډاکتر عبدالناصر جبارخېل
ـ ستومانه تېښته، عارفه عمر لور
ـ دلته غرونه نه دي هسک، محمد زرین انځور
ـ د هضمي جهاز انډوسکوپي، ډاکتر محمد شریف ظریف

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د هضمي سیستم د محلقاتو د جراحي ناروغیو اساسات، پوهاند ډاکتر شېرزاد یعقوبي

ـ په شلمه پېړۍ کې د هېواد نفوس، محمد حسن سهاک

ـ د حقوقو بنسټونه، نصرالله ستانکزی

ـ ناروغ او فزیوتراپي، ډاکتر نور اسلم وزیر

ـ میوند ، د افغانستان د تاریخ ځلی، د سیمینار د مقالو ټولګه

ـ کوروش خون اشام، پوهاند عبدالشکور رشاد

ـ اسلام او ښځه، مولوي حنیفي

ـ په اسلام کې کورنی ژوند ، قاضي حقیار

ـ افغانستان زما وروستۍ جګړه، جنرال م، ګارییف، د محمدطاهر کانې ژباړه.

ـ تنګیالی د زمانې، سرمحقق زلمی هېوادمل

ـ لرغونپوهنه (د سپړنو او څېړنو چارې) پوهنوال محمد رسول باوري.

ـ پښتو غږپوهنه، پوهنوال محمد صابر خویشکی

ـ زړه کلا، عبدالوکیل شینواری

ـ پښتو لوست (د افغان ماشومانو لپاره) ع. آماج

ـ افغاني سرداران او مغول، ډاکتر ریتا جوشي، د جنرال شېرمحمد کریمي ژباړه.

ـ تراوماتیکه اورتوپیدي، د ډاکتر عبدالبصیر منګل ژباړه.

ـ د پوستکي ناروغۍ، ډاکتر خادم الله کاکاخېل، د ډاکتر سیدانور اکبري ژباړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د پوهنې فلسفي بنسټونه، جارج نېلر، د پوهاند ډاکتر محمدحسن کاکړ ژباړه.

ـ روغمن ارمانونه، غلام حضرت روغمن.

ـ افغانستان- سیاست او سیاستوال، ویکتور کورګون، د محب الرحمن ژباړه.

ـ عمومي کیمیا، پوهاند ډاکتر خیرمحمد ماموند.

ـ د حضور احکام (د افغانستان د ولیعهد عنایت الله خان ارشیف)، ډاکتر شاه امووف، د ډاکتر غلام مصطفی رسولي ژباړه.

ـ د کوچنیانو ناروغۍ، ډاکتر توریالی نورزی

ـ د ښاغلي ډاکتر ماخان شینواري په قلم لیکل شوي یا ژباړل شوي دغه اثار:

ـ د شمېر پوهنې د پښتو الماني او الماني پښتو کوچنۍ ډکشنري

ـ د شمېر پوهنې فرمولونو ټولګه

ـ الجبرونه

ـ دیفرینځیال برابرون یا مساوات

ـ د ځمککچ، د هندسي وکتور- تجارتي او احتمالي شمېرنې

ـ د مسکو لاس، جنرال شیبارشین، د محمد طاهر کاښي ژباړه

ـ افغانستان له شخصي دوسیې څخه، و.ا. کریوچکوف، د محمد طاهر کاښي ژباړه

ـ طالبان او اسلامي بنسټپالنه، پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د پولادي امیر تر سیوري لاندې، فرانک مارتین، د محمد معصوم هوتک ژباړه.

ـ محمود طرزي، شاه امان لله و روحانیت متنفذ، کاندید اکاډمیسین سیستاني.

ـ تروریزم او جګړه، هوارد زین، د محمد اکبر کرګر ژباړه.

ـ د افغانستان جګړه او ګورکي ته زما تبعید، د اندري ساخاروف خاطرات، د محمد زرین انځور ژباړه.

ـ د جرمني امپراتورۍ افغاني جګړه، ي. تیخونوف، د محمد طاهر کانبي ژباړه.

ـد شکرې ناروغتیا، پوهندوی ډاکټر امان الله حمیدزی

ـ د کوچنیانو جراحي، ډاکټر شګیوال

ـ د افغانستان د مشروطیت غورځنګ، پوهاند عبدالحی حبیبي، ژباړن: حکیمزی

ـ پنځوس ملیونه، عبدالوکیل سوله مل شینواری

ـ میرویس نیکه، استاد بېنوا

ـ په افغانستان کې د منرالي اوبو چینې، ستانه میر زهیر او شېرشاه رشاد

ـ رستا خېز قندهار، کاندید اکاډمیسین محمد اعظم سیستانی

ـ سل پګړۍ یو پوړونی (د هوتکو نومیالی)، محمد معصوم هوتک

ـ د پاچا امان الله واکمنۍ ته نوې کتنه، پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د کندهار پاڅون، محمد اعظم سیستاني، د صالح محمد صالح ژباړه.
ـ د کوچنیانو د نس ناستي ناروغي، پوهنیار ډاکتر همایون چاردیوال
ـ د مسیحي سیاح تاریخ، کروسنسکي، د عبدالقیوم مشواني ژباړه
ـ غازي امان الله خان- د افغانستان د خپلواکۍ ستوری، د سیمینار مقالې.
ـ شهزاده او هیلۍ، پوشکین، د محمد یوسف صابر ساپي ژباړه او د محمد نادر ساپي نظم
ـ د مخ پر ودې هېوادونو اقتصادي ستونزې، پوهاند ډاکتر نذیر شهیدي
ـ افغان هوتکي پاڅون (د سیمینار د مقالو ټولګه)
ـ په حالنامه کې د بایزید روښان عرفاني او فلسفي څېره، اکبر کرګر
ـ ایمل خان، میراجان سیال مومند
ـ په مشرق کې د مغرب ګلونه، پوهاند ډاکتر حبیب الله تږی
ـ فزیکي کیمیا، پوهاند ډاکتر خیرمحمد ماموند
ـ د حمیدي یاد (د مقالو ټولګه)
ـ په منځنۍ اسیا کې لویه لوبه، تاتیانانیکووایونا، د طاهر کاڼي ژباړه.
ـ د هډې اخوندزاده- ملانجم الدین(رح)، سرمحقق عبدالله بختاني

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ تتمة البيان فی تاریخ الافغان، سید جمال الدین افغان، ژباړن: محمد رفیق حبیبي

ـ موزیم پوهنه او په افغانستان کې د موزیمونو د بهیر لوړې ژورې، پوهنوال رسول باوري.

ـ د پرازیتولوژۍ اساسات، ډاکتر محمد صابر

ـ ایمل خان مومند- د خیبر اتل، د مقالو ټولګه

ـ بابر او پښتانه، عبدالرحیم بختاني

ـ د کندهار یادښتونه (په دوو ټوکو کې)، علامه استاد رشاد

ـ په لویدیز کې سیاسي چارې، پیټرجویس، ژباړن: احمدزبیر ژمن

ـ د طبیعي علومو د وروستیو څېړنو په رڼا کې د ژوندۍ نړۍ تکامل، پوهندوی نسیم ګل توتاخېل

ـ ان لاین ژورنالیزم، ایمل پسرلی

ـ خاطرې او د یوې لنډې مودې تاریخ، محمود طرزي، ژباړن: پوهاند محمد حسن کاکړ.

ـ ډیورنډ- د واحد ملت د بېلتون کرښه، د مقالو ټولګه

او یو شمېر نور اثار او رسالې.

د پورتني لست تر مطالعې وروسته مې له ډاکټر رمضان څخه وپوښتل چې څنګه دي نور کارونه، هغه وویل: نور کارونه روان دي، د خدای فضل دی.

څو شېبې وروسته مو له ورینداري څخه خدای پاماني واخیسته او د فرانکفورت پر لوري روان شو.

د فرانکفورت پر لوري: د مارچ ۲۴مه نېټه مازیګر نږدې و، چې د انځور صیب له کوره رابهر شو، خوشال انځور وویل: زه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرانکفورت ته ځم، له ډاکتر صیب رمضان څخه مو همدلته، خدای پاماني واخیسته، خوشال سره یو ډېر لوکس ګاډی و، غریب صیب ورته وویل چې دا خو دې له بارګین څخه نه دی راوړی؟ هغه وویل: نه د همغې کمپنۍ دی، چې زه ورسره کار کوم، بیا نو غریب صیب ارام شو، چې ځه بد مصرفي یې نه ده کړې. خوشال وویل: یون صیب به ماسره کېني، ځکه تاسې سره خو یې ډېر وخت تېر کړی دی. غریب صیب، باوري صیب او احمدزی صیب په خپل موټر کې کېناستل، د فرانکفورت پر لوري رهي شو، خوشال موټر په (۱۸۰) کې چلاوه، سړکونه دومره پاک وو، چې تا ویل تازه یې وینځلي وي، خوشال په موټر کې جي پي ایس فعال کړی و، ویې ویل چې اوس داسې جي پي ایسونه راوتي چې په پښتو هم درته لارښوونې کوي ټول مشکل یې حل کړی دی. خوشال د لارې په اوږدو کې د دویم نړیوال جنګ د پیلېدو عوامل، د جرمني پرمختګ، د دوی د ماتې عوامل او په اوسني حالت کې د جرمني د ژوندانه په اړه په زړه پورې معلومات راکړل، د جنګ د پیلېدو په اړه یې وویل چې هیټلر هسې پولېنډ ته پلمه غوښته، د پولنډ له خاورې یې پر خپله خاوره څو توغوندي وتوغول او همدا یې پولنډ ته پلمه کړه، نور بیا جنګ پیل شو، خوشال وویل: جرمنیانو د اټومي انرژۍ د تولید ټولې دستګاوې د ګاونډیو هېوادونو سرحداتو ته نږدې جوړې کړې دي، چې که احتمالي خطرونه ورته پېښ شي، نو چې راډیواکتیف مواد یې د دوی خپله خاوره ډېره متظرره نه کړي.

خوشال وویل جرمني اوس هم د داسې درنو او عصري وسلو د جوړولو ظرفیت لري، چې ان امریکا ته به هم چیلنج وي، خو دوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته د داډول وسلې د جوړونې اجازه نه شته، دوی هم پرې ډېر سر نه خوږوي، خپل اقتصاد ته یې کش ورکړی دی، دا خلک په مرګ کار کوي، له کار او قانون سره بې حده مینه لري. خوشال په همدې خبرو اترو کې نږدې څلور سوه کیلو متره لار په څه کم درې ساعتونو کې ووهله. خوشال وویل: حبیب ګردیوال سره مو وعده ده، هغه تاسو ته منتظر دی، هغه وویل: یون صیب به ډوډۍ ماسره خوري، بیا چې هر چېرته ځي، ما ویل سمه ده، خو یو ځل غریب صیب ته ټلیفون وکړه، چې هغوی د ډوډۍ لپاره مونږ ته په تمه نه شي.

خوشال،غریب سره اړیکي ټینګ کړل، هغوی وویل: سمه ده، یو ادرس یې ورته ورکړ، چې د ښار په دې سیمه کې به مونږ درته تر ډوډۍ وروسته منتظر یو. حبیب ګردیوال صیب د یو تعمیر په درېیم پوړ کې اپارتمان نیولی و، چې همېشه د دوی یو څوک په کې اوسېږي، خورا لوکس ځای و، ډوډۍ یې هملته تیاره کړې وه، ډوډۍ مو وخوړه، حبیب وویل: زما له ډېرې پخوا زړه وو، چې یو ټلویزیون جوړ کړم. په دې برخه کې مې له حاجي صیب (خپل پلار) سره هم مشوره کړې وه، خو لاتراوسه یې راته نهایي مشوره نه ده راکړې، اوس خبر شوم چې تاسو هم د ټلویزیون د جوړولو نیت کړی دی، ما ورته وویل چې مونږ یوازې یو نیت کړی، نور عملي امکانات تراوسه هېڅ نه شته، که پښتنانه پانګوال زړه ښه کړي او په دې برخه کې پانګه ولګوي، نو هم دوی ته په ګټه ده او هم ټول ملت ته! نو ما ډېرو خلکو سره سلا مشوره پیل کړې وګورو، چې وروستۍ عملي نتیجه یې څه ده، حبیب وویل زه هم تر خپلې وسې پورې همکارۍ ته تیار یم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو شېبې نور هم حبیب ګردیوال سره ناست وو، بیا مو له هغه څخه اجازه واخیسته، خوشال زه ټینګ هغه ځای ته ورسولم، چې غریب صیب لا پخوا په ټلیفون کې ورته ویلای و، هغوی تیار هلته ولاړ وو، زه او خوشال له موټره کښته شو، هغوی سره مو روغبړ وکړ، خوشال له ټولو خدای پاماني واخیسته لاړ او موږ څو دقیقې پلې په ښار کې وګرځېدو، تر دې حده چې ستړي شو، باوري صیب په دې ترځ کې په خپل ویزه کارت باندې له بانکه یو څه پیسې هم راوویستې، یو څه جوس مو وڅښل او نور په موټر کې د غریب صیب د کور پر لوري رهي شو.

له دوو جرمني پروفیسورانو سره کتنه:

د مارچ ۲۵مه نېټه وه، د سهار لس وې، چې د غریب صیب په کور کې تر چای څښلو وروسته وزګار شو، د بهرامي صیب زنګ راغی، غریب صیب ټلیفون ماته راکړ، تر روغبړ وروسته بهرامي صیب وویل: هغه دوه پروفیسوران چې ما یې مخکې درته یادونه کړې وه، نن یو له برلین څخه پرواز لري او بل له بل ښار نه راځي او تا سره ملاقات کوي، هیله ده دا ملاقات ترسره کړې، دا ډېر مهم خلک دي او ما ستا په باب ډېر معلومات ورکړي دي، ورته ویلي مې دي که غواړئ د افغانستان د حالاتو پر دقیق تصویر پوه شئ، نو ددې سړي نظرونه واورئ، بهرامي صیب ډېر ټینګار وکړ. غریب صیب او نورو انډیوالانو سره مې مشوره وکړه، هغو ټولو وویل: دا موثر ملاقات دی، ورته لاړ شه، څو شېبې وروسته بهرامي صیب راورسېد، له هغه سره په موټر کې کېناستم او د ملاقات د ځای پر لوري رهي شو. بهرامي صیب راته د ملاقات پانګه راکړه، چې زما او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ددې پروفيسرانو ټايټلونه په کې ليکل شوي وو، زه يې ډېر غټ سړی معرفي کړی وم، ما بهرامي صيب ته وويل: دا دې ښه کار نه دی کړی، زه غواړم ځومره چې يم تر هغه ځان لوړ ونښيم، عادت مې دی، چې ځومره يم تر هغه هم ځان کم وښيم او بل کوم کار چې مې کړی او بشپړ کړی نه وي د هغه وعده هم چاته نه ورکوم، بهرامي صيب ماته وويل: ګله ته خو عادي سړی نه يې، ته په خپل قدر نه پوهېږې، دا اوس چې د دوی کمپيوټرونو ته لاړ شې، د تا په اړه په کې ټول معلومات شته، دا چې دوی ته ساده سړی ښکارېدې دا يو له برلينه او بل له هغه بل ښاره دومره د الوتکې او موټرو مزل نه کاوه، چې ستا ليدو ته راشي، دوی ستا په باب ټول معلومات لري، نو ځکه کله چې ما ورته ستا يادونه وکړه، چې دی په سياحت راغلی، دوی د ملاقات غوښتنه وکړه، هغه يو له برلين دوه ساعته الوتکه کې مزل کوي، اوس به ژر لاړ شو، چې دا خلک پر وعده ډېر ټينګ دي، تر يو ساعت زيات مزل به مو کړی وي، چې بهرامي موټر په ځمکتلي پارکينګ کې پارک کړ، دواړه راووتو، راته يې وويل: دغه مخامخ هوټل دی، پر ښه وخت راورسېدو، د هوټل ريسپشن ته چې ورسېدو، دواړه پروفيسوران زموږ هرکلي ته ولاړ و، ستړي مشي مو وکړل، دواړه ځوانان وو، خو ډېر هوښيار معلومېدل، دننه هوټل ته يې بوتلو، دا په فرانکفورت کې هغه تشريفاتي او لوکس هوټل دی، چې د نړۍ اکثره مهم شخصيتونه، شهزادګان او رسمي خلک دلته راځي او يو بل سره ملاقاتونه کوي.

د ډوډۍ پر مېز کېناستو، دوی په پيل کې ما څخه وپوښتل چې د سفر شېبې دې دلته ښې تېرې شوې؟ ما ويل هو ډېرې ښې، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرې مصروفې وې، بیا یې وویل خدای دې وکړي جرمني څخه ښه خاطره ولرې چې هر کله راشې! ما ویل ډېر مې خوښ دی، مخکې هم دوه ځلي راغلی یم دا مې دریم ځل دی. بیا مې دوی ته وویل: ښه به وي چې له وخته ګټه پورته کړو، خبرې وکړو، دوی وویل: لومړی ډوډۍ خورو، ما ویل ډوډۍ هر چېرته او هر وخت خوړل کېږي، خو خبرې هر ځای او هر وخت نه کېږي. دوی ډېر خوشاله شول، خو ویې ویل خیر مینو کې څه خوښ کړه، ډوډۍ به هم خورو او خبرې به هم کوو، ما چې مینو وکتله طبعاً د هغه ځای پر غذایي څرنګوالي نه پوهېدلم، بهرامي ته مې وویل: چې زما له شان سره یو څه راوغواړه خو چې ډېر نه وي. ټولو یوه سپکه غذا فرمایش ورکړ، چې ډېره قیمتي وه خو ماته یې خوند رانه کړ، هسې مې په کې کاچوغه وهله چې دوی څه بل فکر ونه کړي، خو دوی پوه شول، راته یې وویل: غذا دې لکه چې په طبعه نه وه، ما ویل نه ډېره خوندوره وه، ما ویل ښه به وي چې خبرې پیل کړو، دوی ویل څنګه چې ستا خوښه وي، ماویل زه دلته په رسمي سفر نه یم راغلی، نه غواړم رسمي خبرې وکړم، نو ځکه غواړم ازاد بحث وکړم، واقعیتونه څرګند کړم، نو کوم چې ستاسو په نظر سم راتلل هغه یادښت کړئ، دوی ویل هر ډول چې ته ځان راحت احساسوې همغه شان وکړه، موږ هغه واقعیتونه غواړو چې لاهم تر خاورو لاندې دي، بیا دوی ماته وویل چې موږ تاته دا وعده نه درکوو، چې دلته ویل شوې خبرې به موږ سل په سلو کې عملي کړو، خو دومره درته ویلی شو، چې زموږ دواړو نظرونه، د افغانستان په باره کې د المان د حکومت د نظر په ادلون بدلون کې مهم رول لرلای شي. دوی دواړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې کتابچې پر مېز کېښودې، قلمونه يې راوکښل، بهرامي صيب ژباړه کوله، بهرامي صيب تر پښتو په الماني کې ډېر روان دی، نو ځکه يې ډېره ښه ژباړه کوله. ما ورته د افغانستان حکومت له قومي، سياسي، سيمه ييز، مذهبي او اقتصادي پلوه له ارقامو سره سم تشريح کړ. په سياسي لحاظ مې دا هم ورته واضح کړه، چې څوک تر محکوميت لاندې دي او څوک په تصنعي ډول د مظلوميت چيغې وهي. د افغانستان د اکثريت پر وړاندې مې د غربي هېوادونو تبعيضي چلند هم ورته ښه تشريح کړ او د ګاونډيو هېوادونو، پاکستان او ايران پخوانۍ او اوسنۍ ستراتيژۍ او فعلي نفوذ دا ټول مې ورته لاښه واضح کړل. د افغانستان قومي او مذهبي جوړښت مې له ارقامو سره سم توضيح کړ، د جنګ ساحې، مالي درغلۍ، اداري فساد، جنګسالاران، له بهرنيو هېوادونو سره د جنګسالارانو اقتصادي تړاوونه، ټول مې يو په بل پسې تشريح کړل، دوی ټولو منظم يادښتونه اخيستل او په منځ کې يې پوښتنې هم کولې، بحث ډېر اوږد او خوږ شو، زه پوه شم چې دوی ورته څومره په دقت متوجه دي، هر يوه د خپلې کتابچې ډېرې پاڼې ډکې کړې او داسې ژر ژر يې يادښتونه اخيستل او په منځ کې يې پوښتنې هم کولې، چې حد نه لري، د اکثرو خو يې مخففات ليکل ځکه چې د ټولو خبرو ليکل ورته اسانه نه وو، يو دوه ځله يې ماته وويل: موږ ستا د وخت تابع يو، څومره چې ستا وخت ايجاب کوي موږ درسره يو، ما وويل: نهايي تر دوو بجو درسره يم، بيا زه د خپلې الوتنې ترتيبات نيسم. دلته به تر يوې بجې پورې ناست وو، ښه ډېر يادښتونه يې واخيستل، دوی ته زما خبرو ځکه خوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ، چې ځينې يې ددوی له معلوماتو سره هم سر خوړ او ځينې معلومات دوی ته نوي وو، د دوی دځينو معلومات هم زما له معلوماتو سره سر خوړ، د دوی دقت هغه وخت ماته لاډاګيز شو، چې زموږ د دفتر د څو لويانو د کاري ظرفيت او صلاحيت کچه يې راته ځرګنده کړه او همدارنګه د څو نورو دولتي اشخاصو مالي درغلي او داسې نور مسايل يې راته په ګوته کړل. تر يوې بجې وروسته يې راته وويل: راځه يو څو شېبې پلې وګرځو لږ به تازه شې، بيا به بل هوټل ته لاړ شو، هلته به هم چای وڅښو او هم به نورې خبرې وکړو.

يو لس دولس دقيقې پلي وګرځېدو، د ښار ځينې واټونه يې راته معرفي کړل، بيا يو هوټل ته لاړو، چای يې راوړ، بيا مو خبرو ته دوام ورکړ، نږدې يو ساعت يې دوام وکړ، پر اکثرو موضوعګانو مو بحث وکړ، په پای کې دوی خپل نوټونه سره وارزول، ويې ويل نتيجه داده چې د افغانستان په باب د جرمني په اوسني سياست او همدارنګه د غرب په ټول سياست کې بايد بدلون راشي، ما ويل دا بدلون بايد مثبت او موثر وي، د يو محدود اقليت، څو جنګسالارانو او څو سياستوالو له انحصاره بايد دا روابط ووځي او تاسو د افغان ولس عمومي ګټې په پام کې ونيسئ،په پای کې د ټولو د نظر يووالی رامنځته شو، ساعت ته يې چې وکتل زما وخت پوره وو، ويې ويل نور دې نه ستړی کوو، که چېرې موږ بلنه درکړو، په ځينو علمي غونډو او سيمينارونو کې دا ځينې مهمې موضوعګانې څېړلای شې؟ ما ويل که بلنه مو رسمي وي، بيا خو بايد نو زموږ له دفتر سره اړيکي ونيول شي او که همداسې د يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکوال په توګه راڅخه غواړئ هم ډېره مشکله خبره نه ده، له هوټله راووتو ټول خوشاله وو، ماته یې وویل په دې خاطر چې د افغانستان واقعي تصویر دې موږ ته څرګند کړ، ډېره مننه، دبیا لیدو په هیله، ښه سفر. له دوی څخه مو خدای پاماني واخیسته، بېرته د غریب صیب د کور پر لوري رهي شو. لاره کې بهرامي صیب راته وویل: وه ګله و ګله داسې سر دې ورخلاص کړ چې څو ورځې به دوی دا مسایل اوس څېړي، دومره کار په دې شلو کلونو کې چا نه و کړی، دا داسې عادي خلک نه دي، د دوی په هره کلمه دلته حکومت حساب کوي، ما وویل: د دوی معلومات هم زیات وو، خو موږ نور هم ورته زیات کړل، بهرامي ډېر زیات خوشاله شو، تر یو ساعت زیات و کم مزله وروسته د غریب صیب کور ته ورسېدو، هغوی ویل څنګه و ملاقات مو، سر مو ورخلاص کړ، ملایان مو کړل؟ موږ وویل: سر مو هم ښه ورخلاص کړ، ملایان خو وو، خو موږ ترې ښېخي مولویان جوړ کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له فرانکفورت څخه دوبۍ ته

د مارچ ۲۵مه نېټه وه، د غریب صیب په کور کې مو ډوډۍ وخوړه، بهرامي صیب، باوري صیب او احمدزی صیب سره ملګري وو د غریب صیب له کوره د راوتو پرمهال مو له بهرامي صیب سره خدای پاماني وکړه، که څه هم هغه ډېر ټینګار وکړ، چې تر هوایي ډګره درسره ځم، خو ما وویل چې دا نور درې یاران راسره دي، ډېر ضرورت نه شته، ځان مه په تکلیفوه، غریب صیب، احمدزی صیب او باوري صیب او زه (یون) پر شپږو بجو له کوره راووتو، پنځه ویشت کم اوه بجې هوایي ډګر ته ورسېدو او د فرانکفورت د هوایي ډګر په دویم نمبر ترمینل کې مو د ټکټ کار

احمدزی صیب، یون، غریب صیب او باوري صیب په فرانکفورت هوایي ډګر کې.

خلاص کړ، همالته نږدې نیم ساعت په چایخونه کې کېناستو، چای مو وڅښه، غریب صیب د چای د پیسو له ورکړې سره سم وویل: نور به ځو چې وخت پوره دی، پاس منزل ته وختو، هلته څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانـه ولاړ وو، يـوه پښتنـه چـې لـه کراچـۍ څخـه راغلـې وه، خپلوانـو مېرمنـو څخـه يـوې يـې غريـب صـيب پېژنـده، لـه سـترې مـشي سره سم يې لـه غريـب صـيب څخـه هيلـه وکـړه: کـه ستاسـې مېلمه بکس نه لري، نو زما له خور سره دوه بکسونه دي د هغه پـه انتقال کې دي ورسره مرسته وکړي، ما ويل ښخي ښـه ده، مرسـته بـه ورسـره وکـړم، مـا خپـل دوه واړه بکـسونه لاډمخـه د امـاراتو د ټکټ ثبتولو په غرفه کې ورکړي وو، که څه هم ما ډېر ټينګار وکـړ چـې خپـل بکـسونه پـه خپـل لاس کـې وړمـم، خـو د ټکـټ ورکولـو مسولينو وويل چې تاسو به دا بکسونه په دوبۍ کې لـه مـوږ څخـه اخلئ!

کله چې لـه دې پښتـنې مېـرمنې څخـه مـې بکـس واخيـست، د چـك لـه ماشـين څخـه د تېرېـدو پـر مهـال يـې ددې بکـسونه سـخت ولټـول، بيـا يـوې ښځـې پـه لاس ښـه تلاشـي کـړل، يـوه سـپری يـې ورڅخـه وکښلـه او ويـې ويـل چـې اجـازه نـه شـته، کـه دې پښتـنې مېرمنې هر څومره وويل چې دا زما شخصي ده خو هغـې ونـه منلـه او پـه باطلـه دانـي کـې يـې ورګـوزاره کـړه، د هغـې درونـد بيـك مـا راواخيـست او ټـاير لرونکـی بيـك يـې خپلـه ځـان پـسې راکښـوه، وروسـتي چـك تـه چـې يـو ځـل بيـا پـه کـې بکـسونه تلـل کېـږي، ورسېدو، يوه ښځه ولاړه وه، دواړه بکـسونه يـې وتلـل، (۲۳)کيلـو شول، ويې ويـل ددې اجازه نه شته، ما ويـل دا يو زما دی او دا بـل ددې، ما ته رابرګه شوه، نه رښتيـا وواېـه او پـه احتيـاط يـې وواېـه چې دا ستا دی؟ مـا ويـل هـو، درې ځلـه يـې تکـرار کـړه، مـا وويـل چې زه دې مېرمنې سره مرسته کوم، پر دې وخت دې پښتـنې ورتـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل: بکسونه زما دي، خو دی راسره مرسته کوي. هغې وويل: ده ته اجازه نه شته، دی دې لاړ شي، پر دې وخت يو تن مسئول راغی او زه يې د الوتکې لارې ته بوتلم او راته يې وويل چې ته خپله ځه. پر سيمه ييز وخت ۸،۱۵ دقيقې وې چې الوتکه الوتنې ته چمتو شوه، نږدې شل کم نهه بجې يې الوتنه وکړه، شپه وه، ځای نيم له الوتکې څخه د مجللو ښارونو رڼاګانې ښکارېدې، يو ساعت مې د يونليك پر ليکلو تېر کړ، بيا يې ډوډۍ راوړه، تر ډوډۍ وروسته رابانـدې خوب راغـی، د څو پرلـه پسې ورځو بېخوبي مې په الوتکه کې پوره کړه، د جرمني پر وخت د شپې (۲) او د دوبۍ پر وخت د سهار (۷) بجې به وې چې د دوبۍ نړيوال هوايي ډګر لومړی نمبر ترمينل کې کوز شو.

له دوبي څخه د کابل پر لوري: تر يو څو دقيقو وقفې وروسته چې دکام اير هوايي شرکت استازی ته راغلم، هغوی وويـل: ستا بکسونه اماراتو (مرحبا) سره دي، بايد هغه يې راوړي، پنځوس شپېته ډالره ټکس درباندې راځي، ما ويل ټکس درکوم خو تاسې يې راوړئ، هغه افغان نه ښکارېده، خو دري يې زده وه ويې ويل چې تاسو خپله لاړ شئ، خو فکر نه کوم چې تاسو ته اوس دا بکسونه درکړي، ځکه تاسې نيم ساعت وخت لرئ، مرحبا ته ورشئ، د مرحبا لويې غرفې ته لاړم، هغې بلې ته او بلې بلې ته ولېږلم، نږدې دوه درې سوه متره لرې يوه بل ترمينل ته لاړم، مسئوله ماموره مې پيداکړه، هغې سره مې ډېر جنجال وکړ، هغې وويل: تاسو کم وخت لرئ، پر دې وخت دا موږ نه شو انتقالولای، ما ويل: زه نو څه وکړم؟ بيا ما ورته وويل حل لاره څه ده؟ هغې وويل: لاړ شه د خپل ټکټ دې بدل کړه، بېرته په ډېر ي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سختی د (۱۴) نمبر ګېټ د پیداکولو او تعقیب له لارې همغې غرفې ته لاړم، چې مخکې په کې د کام ایر استازی ناست و. د بېرته راتګ په لاره کې مې هغه پښتنه مېرمن هم ولیدله، چې له فرانکفورت نه د الوتو پرمهال راڅخه لادرکه شوې وه، هغې سره یو بکس و، ما وویل: بل بکس دې څه کړ، هغې وویل: هغه یې رانه ستون کړ او ما مې خپلو خپلوانو ته تلیفون وکړ، چې بیك واخلي، ما وویل: زما بکسونه هم له دې جنجال سره مخ دي. د کام ایر غرفه کې دا ځل هغه پخوانی مامور هم نه و، هندیان پکې ناست وو او د خلکو ګڼه ګوڼه په کې دومره زیاته وه، چې څو لینه خلك ورته ولاړ وو. په بې نوبتی مې یو ځل ځان تر غرفې ځان ورسوه، چې پوښتنه وکړم، هلته یو سړي راته پر اوږو لاس کېښود اشاره یې وکړه، چې دومره خلك پر لیکه ولاړ دي، ما ویل زه فقط یوه پوښتنه کوم، هغه مامور راته وویل: چې ټکټ نه شم چنجولای، بېرته راغلم، څو دقیقې وروسته بل مامور ته ورغلم، هغه هم هندو و، هغه ته مې وویل غواړم پلایټ چینج کړم، ځکه بکسونه مې پاتې دي، هغه وویل څو دقیقې صبر وکړه، یو شل دقیقې انتظار مې وویست هغه بیا هغه بل مامور ته وویل، هغه بیا سر منفي وخوځوه، په دې موده کې نږدې دوه ساعته تېر شول، له لومړۍ الوتنې څخه پاتې شوم او بکسونه هم لاسته رانغلل، پر څوکۍ کېناستم او ددې حالاتو پر لیکلو مې پیل وکړ، دا چې وروسته به څه کېږي، معلومه نه ده، اوس مې په څنګ کې لس دولس تنه افغانان هم ناست دي، مېرمنې او ماشومان هم ورسره دي، دوی څوک د پامیر او چا هم د کام ایر ټکټونه لري، د ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کار ګډ وډ دی، د چا بکسونه پاتې دي، د یوه ښځه په مخني پرواز کې تللې او ماشومان یې ده سره پاتې شوي، د چا بکسونه تللي، خپله پاتې، څوك خپلو بکسونو ته پاتې، لنډه دا چې هر یو پر یوه جنجال اخته دی، یوه خو وویل: راځئ چې دې ماشوم سره د پولیسو دفتر ته لاړ شو او له دې شرکتونو څخه شکایت وکړو، چا ترانسپورت وزارت ته ګډې وډې ویلې، چې هر چا ته یې دلته د هوایي شرکت د جوړولو امر ورکړی دی، ما چې د خلکو دا مشکلات ولیدل پر خپل ځان مې شکر وویست او راپیدا شوې غوسه مې لږ څه ارامه شوه، اوس منتظر یم چې د کام ایر کوم افغان مامور پیداشي او خپل مشکل ورسره حل کړم، یو ساعت وروسته په دې بریالی شوم، چې له همدې عمومي ارتباطي ځانګې څخه د کام ایر شرکت د افغان مامورینو ټلیفون نومرې ترلاسه کړم، په شپېته درهمه مې د ټلیفون دوه کارتونه واخیستل او د کام ایر شرکت یو مامور سره مې په ټلیفون کې خبرې وکړې، هغه ته مې د الوتنې د بدلون په اړه وویل، هغه بله نومره راکړه، ویې ویل: په دې نومرې زموږ له مامور سره نیم ساعت وروسته تماس کې شه، یو ساعت وروسته مې ورته ټلیفون وکړ، هغه وویل چې تغیر امکان نه لري، خو چې ما ډېر ټینګار وکړ، زما بکسونه پاتې او دا خو ستاسو مشکل دی، چې هر وخت له تاسو څخه خلك شکایت کوي او دا مې هم ورته وویل: چې حتمي باید زما ټکټ تغیر شي، نو یې وویل: تاسو خو نن هم پرواز نه درلود، ما ویل څنګه مې نه درلود، دغه دی ټکټ راسره دی. لږ شیبه وروسته یې راته وویل چې ستاسو ټکټ مې تغیر کړ، سبا پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

محلي وخت (۷) بجې او (۳۰) دقیقې مو پرواز دی، دوه ساعته مخکې به بوډنګ کارت یانې د الوتنې د سیټ ټکټ واخلې. تر دې خبرې وروسته یو ځل بیا د عمومي ارتباط څانګې ته لاړم، ما ویل ما ټکټ تغیر کړ، غواړم خپل بکسونه ترلاسه کړم، هغوی راته بیا وویل: چې هلته د (مرحبا) د ترانسپورټ څانګې ته ورشه، مرحبا ته لاړه دمخه هم ورغلی وم او دا ځل په کې ښه بلد وم، هلته چې ورغلم، هغوی ته مې وویل ما خپل ټکټ بدل کړ، هغوی وویل تر پرواز (۸) یا (۶) ساعته دمخه به دلته راشې، ما ویل ویې لیکه، زما پر یوه کارت یې راته ولیکل (PM ۲۲:۰۰) ما ویل په دې بل ټایم یې هم ولیکه ویې لیکل (PM ۱۰:۰۰) له هغه ځایه بیا ټلیفون خونې ته راغلم، کور ته مې ټلیفون وکړ، مېرمن ته مې وویل چې زما راتګ سباته معطل شو، پر دې وخت مې له مېرمنې څخه زوی سمسور ټلیفون واخیست او یو ځل بیا یې راته وویل: اغا زموږ شیان دې له یاده ونه وزي او بل دا چې ممي جان (مور) مې ستا د ټلیفون ټول کریډت خلاص کړ، مور یې ورته برګه شوه. ما ورته وویل: چې دا بکسونه په خیر راخلاص شي بیا به تاسو ته سودا وکړم، تر هغه وروسته د (کوسنا) په نوم کافۍ ته لاړم، د پیرکي په شان، یوه ډوډۍ، لږ چپس، اوبه او چای مې راوغوښتل، (۴۵) درهمه یې راڅخه واخیستل، بیا لاړم پر یوې څوکۍ کېناستم، ښه د مزې خوب راباندې راغی، دوه دوه نیم ساعته خوب مې وکړ، بیا تشناب ته لاړم مخ او لاس مې ووینځه، ځان مې ښه تازه کړ، اعصاب مې ارام شول، پر محلي وخت (۴) بجې به وې چې په کابل کې انځور صیب، جمال رحمان او ځینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورو دوستانو ته مې ټلېفونونه وکړل، خو يو هم رخ نه شو، غريب صيب ته مې په جرمني کې زنګ وواهه زما غږ نه ورتـه خـو د هغـه غږ راته، څلور ځله مې کوښښ وکړ، هـم د هغـه پـه لاسي او د کـور په ټلېفون، بلاخره رخ شـو، خبرې مـې ورسره وکړې، چې زه لا پـه دوبۍ کې يم او د بکسونو د مشکل لپاره پاتې يم، هغـه ډېـر خفـه شو، مـا ويـل خفـه کېـږه ځکـه مـه، چې مـا ايلـه خپـل خوبونـه پـوره کړل، هغه وويل: د عبدالله مقري دغه نمبر واخلـه هغـه بـه درپـسې درشي، ما ويل نمبر به يې واخلم، خو زه په نړيوال ترمينل کې يم، چې مـوږ تـه د وتلـو اجـازه نـه شـته او نـه لـه بهـر څخـه څـوك دلتـه راپرېږدي، د مقري صيب پـه ټلېفـون مـې زنـګ وواهـه، چې هـسې احوال يې واخلم، زما له ډېر کوښښ سره سره رخ نه شو، نو تر هغه وروسـته راغلـم پـر يـوې څوکـۍ کېناسـتم او ددې يونليـك د پـاتې بـرخې پـر ليکلـو مـې پيـل وکـړ، څـه وخـت وروسـته بيـا لاړم لـږ ساندويچ مې له يو ګيلاس نارنج جوس سره واخيـستل، پـر محلي وخت (۱۰) بجې پوره شوې، (مرحبا) دفتـر تـه بيـا لاړم، دا مـې نـو درېيم ځل دی او ښـه بلـد يـم، هلتـه چې لاړم ، مـسئولې مـامورې راته وويل: يوولس يا يوولس نيمو بجو پورې ايلـه مـسئول کـسان راشي، ستاسو بکسونه به ولټوي، خو (۶۳) ډالره خرچـه دربانـدې راځي، ما ويل پيسې درکوم چې اوس لـه دې جنجالـه خـلاص شـم. دا مهال درې افغانانې هم هلتـه ناسـتې وې او لـه همـدې مـشکل سره مخـامخ وې، يـوه مېـرمن اصـلاً د کنـدهار وه لـه خپلـو درېـو کوچنيو ماشومانو سره له امريکا راغلې وه او دوه نورې درې ژبې وې له لندن څخه راغلې وې، ټولو شکايت کاوه، چې ډېرې پيـسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترېنه په دغه او هغه نامه لاړې، ټيک يولس بجې وې، چې له ما څخه يو تن کارکوونکي زما د بکسونو نومرې واخيستې، لږه شېبه وروسته راغی او ماته يې وويل چې ستا بکسونه مې پيدا کړل، تاسې بايد خپلې پيسې تحويل کړئ د (۶۳) ډالرو معادل (۲۲۵) درهمه مې ورکړل او يوه پاڼه يې راکړه، چې د پيسو د تحويلۍ سند ګڼل کېده او بيا يې ترانسفراي: (**Transfer-E**) ځانګې ته معرفي کړم، دا د عمومي ارتباط هماغه ځانګه ده، چې زه لاسهار څو واره ورته راغلی وم، دلته د کام اير او نورو شرکتونو بوډينګ کارتونه (الوتکې ته د ننوتو ټکټ) ورکول کېږي. د شپې (۱۲) بجې دلته راغلم، دوی وويل چې د کام اير کارونه څلور بجې شروع کېږي، هغه مهال راشه، زه څلور بجې نه، څو درې بجې ورته راغلم ګڼه ګوڼه نه وه، د کام اير ټکټ، پاسپورټ او د بکسونو د پيسو سند درې واړه مې ورکړل، ويې کتل، کمپيوټر کې يې زما نوم پيداکړ، زما له ټکټه يې يوه پاڼه څيرې کړه، نور يې درې واړه بېرته راکړل، راته يې وويل: لږ منتظر شه، زه پر يوې څوکۍ کېناستم او ددې يونليك پر ليکلو مې پيل وکړ، يوه افغانه چې مخکې يې خپلو بکسونو ته انتظار ويسته، هغه مې هم وليدله، پر دې وخت د افغانستان د ولسي جرګې وکيله شکريه بارکزۍ له خپلو دربو لوڼو سره راغله، له ستړې مشي وروسته مې خپله څوکۍ هغې ته خوشې کړله، د هغې لوڼې هلته کېناستې او د ټکټ اخيستلو لپاره له دې ځايه بل لوري هال ته لاړه. څو شېبې وتې نه وې، هغه مسئول مامور چې نيم ساعت دمخه يې زما پاسپورټ، ټکټ او د بکسونو سند

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتلي وو ماته د الوتنې ټکټ راکړ، له هاله يې رابهر کړو او په کاستړ موټر کې يې کېنولو، چې له اول ترمينل څخه مو دويم ترمينل ته بوځي، د شپې شل کم څلور بجې دي. تر يو څو دقيقو ځنډ او مزله وروسته فکس پر څلورو بجو دويم نمبر ترمينل ته ورسېدو، کله چې دويم ترمينل ته راورسېدو، نو د توحيدي صيب په نامه يوتن افغان، چې اصلاً دکونړ ولايت دی او په هالنډ کې اوسېږي، هغه سره مخامخ شوم، هغه وويل: ستاسو څېره راته ډېره اشنا ښکاري، ما وويل چې پوهنتون کې درس ورکوم، ويل يې يون صيب يې؟ ما وويل: هو! توحيدي صيب وويل: له ټلويزيون څخه مې ډېر ليدلی يې او څو موده دمخه مې په هالنډ کې درباندې ډېر بحث وکړ. هغه وويل: زه د کندهار او غزني د امنيې قومندان وم، خو اوس وظيفه نه لرم، داخله وزير راسره درغلي وکړه. هغه ته مې ويل تاسو دلته پر څوکۍ کېنئ، زه ماشومانو او کور ته لږ سودا کوم، په دې ترمينل کې سودا له کابله څو ځله قيمته ده، خو پر کيفيت يې باور کېدی شي دماشومانو لپاره مې د لوبو شيان شامپو، صابون، بسکټ، عطر او ځينې نور شيان واخيستل، دلته خو دا شيان دوی دومره په خوند اينبي وي، چې د سړي زړه غواړي ټول واخلي. د کمپيوټر مېز ته ودرېدلم، يو يو يې له کمپيوټره تېر کړل د (۷۷۰) درهمو بل شو، هغه مې ورکړل او راغلم له نورو خلکو سره يو شان پر څوکۍ کېناستم، د سهار پنځه نيمې بجې وې او الوتنې ته لا فکس دوه ساعته پاتې دي. دويم ترمينل د لومړي ترمينل په شان ښکلی نه دی، اسيايي او ځينو نورو وروسته پاتې هېوادونو ته له

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي ځایه الوتنې کېږي، خو دې سره سره بیاهم د ډېرو هېوادونو له مرکزي ترمینولو څخه لوکس دی، خو سړی چې لومړی ترمینل وګوري دا بیا ورته لوکس نه ښکاري، پر دې ترمینل اوس هم کار روان دی، چې ښکلی یې کړي. پرواز ته لا وخت پاتې و، چې توحیدي صیب سره مې چای وڅښه، پر دې وخت مې عبدالله پوپل صیب هم ولیده، چې له امریکا څخه راستون شوی و. پوپل صیب د ملي امنیت شورا په دفتر کې د ولایتي چارو مسئول دی. هغه امریکا ته د دفتر له خوا، د یوه سیمینار لپاره تللی و، نږدې پنځه ویشت ورځې وروسته راغی، الوتکې د خپل ټایم مطابق مسافرین خپلې غېږې ته وبلل، اوس چې شپږ بجې او شل دقیقې دي، الوتکه تقریباً له مسافرو ډکه ده او الوتنې ته چمتو کېږي، دا چې افغاني الوتکې پر خپل وخت د الوتنې جوګه شوې دا د خوښۍ خبره ده، خو لا اوس هم ټول افغاني شرکتونه ددې جوګه نه دي، چې پر خپل وخت الوتنه وکړي.

څو دقیقې وروسته الوتکه الوتنې ته چمتو شوه، الوتکې د بحر پر سطحې خپله ارتفاع نوره هم لوړه کړه، لاندې په شنه بحر کې سپینې کښتۍ داسې ښکارېدلې لکه اسمان کې چې ستوري په حرکت کې وي. یو وخت داسې راغی، چې نورې نو بېړۍ هم په سترګو نه ښکارېدې، خو کله چې الوتکه ټیټه وه، په سوونو بېړۍ لیدل کېدلې، چې په بحر کې تېر وبېر کېږي. په لویو بېړیو کې په سوونو کانټېنرونه بار وو، هلته سړي ته پته لګېدله، چې بحر او بحري ټرانسپورټ د هېوادونو په اقتصاد کې څومره رول لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې الوتکه له بحر را واوښته، نور نو د ایران او افغانستان تر منځ له پرتې سپېرې دښتې، چې خال خال په کې ځای نیم شین کلي ښکارېدل، نوره ټوله سپېره دښته وه، له معمول سره سم بیا راباندې خوب غلبه وکړه. کله په خوب کله په ویښه مو نږدې دوه ساعته او پنځوس دقیقې مزل وواهه. د الوتکې سرویس هم د پخوا په انډول ښه شوی او منظم شوی و. پنځه لس یا شل دقیقې له (۹) څخه تېرې وې، چې کابل نړیوال هوایي ډګر کې کښېنته شو. له معمول سره سم مې په پاسپورټ کې د خولي ټاپه ووهله، له ترمینله رابهر شوم، ډرېور مې تیار منتظر و، کله چې مې له هوایي ډګره د کور پر لوري حرکت وکړ، یو ځل بیا مې خیال کې هغه ځایونه وګرځېدل بیا مې چې دې کابل ته وکتل، نو د سوونو کلونو واټن مو په منځ کې و، داسې لکه سړی چې خوب ګوري یا خوب کې له یوه ځایه راګوزار شي، خو پر همدې وخت ویښ شي، نېغ پر ځای کیني، هېڅ نه وي، یاهم کله څوک د شپې خوب کې یوه خزانه ویني، خو چې ویښ شي هېڅ نه وي، ډېر مې پر خپل وطن زړه وسوځېده، څومره مصیبت ځپلې، غمځپلې، جګړو ځپلې ټولنه ده، څومره د متضادو عقایدو او افکارو د ټکر په اور کې سوی ملت دی. په همدې سوچ او فکر کې تر کوره ورسېدم، هیله او سمسور ښوونځي ته تللي او مور یې (ارین یون) شورا ته، ودان او سوله (کشری زوی او کشرۍ لور مې) را تر غاړې وتل،دواړو کلک ونیولم، ویل یې ډېر درپسې خفه شوي یو، ما هم څو دقیقې ټینګ په غېږ کې ونیول، لږه ستړیا مې ووته، دوی د خپلو شیانو پوښتنه وکړه، ما ویل ټول شیان مې درته راوړي، بیک مې خلاص کړ، دوی پر خپلو شیانو مصروف شول، ما دریشي وایستله، جامې مې واغوستې، په تشناب کې مې مخ ولاس ومینځل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل چپرکټ ته راغلم، کمپله مې پر پښو راکش کړه، چورت یوړم، یو ځل بیا مې خپل هېواد او خپل ولس له هغوی سره او هغوی له دوی سره پرتله کړل، په همدې سوچ و فکر کې د خوب شپه رابانده راغله او څه چې مې لیدلي وو ټول د خوب په شان رانه هېر او تېر شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمدخان زوی پر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۶ل کال له نوموړې لېسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته دپښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګه کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.
محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د((پوهندوی)) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره،استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.
استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې ببېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیاد جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو.استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.
تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول.استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیځو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلواک لیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګندیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې خلک هم شته، چې د يون سرسختي مخالفين دي. د هغه ملي او ګټورو نظرياتو ته هم غلط رنګ او تعبير ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره يې زورواکي او د سياسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد يون نظريات خپلو شخصي او تنظيمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه يې په ټينګه مخالفت کوي. زه د دې شاهد يم، هر کله چې يون کومه ليکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې يې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سياسي بهير کې يې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه يې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد يون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرايطو کې بيا هم خپل فرهنګي، سياسي او ټولنيز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو يې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر يو نيم کال راهيسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اېښودل کېږي، په داسې يو دولتي دفتر کې چې بوختياوې په کې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی.استاد يون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی،په پېښور کې يې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې) او(د پښتني فرهنګ د ودې پراختيا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو ليکوالو په لسګونو اثار، ايډيټ او چاپ کړي دي. دغه راز يې په سلګونو کورنيو مشاعرو، ادبي غونډو او سيمينارونو کې ونډه اخيستې ده، خپله يې هم په لسګونو مشاعرې،سيمينارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په يو زيات شمېر، ملي او نړيوالو کنفرانسونو کې يې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به يې د اثارو يادونه وکړو:

اثار

الف- پنځوني:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• متکور	لومړۍ شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دويمه شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

• هيلې	ګډه شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• نيمګړي ارمانونه	د حيران شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• د لوونو فصل	ګډه شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• د نازو انا ياد	د سيمينار د ليکنو ټولګه	دويم ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د استاد الفت نثري کليات   داستاد الفت ثرونه   درېيم ۱۳۸۷
- سيندونه هم مري   د اسحق ننگيال شعري منتخبات   دويم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  دپوهنوال روستارتره کي اثر   دويم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي ميراثونو ته يوه کتنه
  د نينسي دوپرې اثر   دويم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنايتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر   دويم ۱۳۸۷

د- يونليکنې:

- د اماراتو سفر   د اماراتو يونليک   دويم ۱۳۸۷
- که يون دی يون دی   د اروپا يونليک   لومړی ۱۳۸۷
- دپنتہاګون ترڅنډو   د امريکا يونليک   لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمدګل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه   دويم ۱۳۸۷
- استاد زيار د پښتني فرهنګ يو ځلاند ستوری   دويم ۱۳۸۷
- دکابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي پښتو کتابښود   دويم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زيانونه   دويم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت   شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل   دويم ۱۳۸۷
- ساينسي پرمختياوې   دويم ۱۳۸۷
- بېړنۍ لويه جرګه ولسواکي او زورواکي   دويم ۱۳۸۷
- انديال خوشال   لومړی ۱۳۸۷
- هيله د خپلو سريزو په لمن کې   لومړی ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- کلتوري يون — لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر — لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې — لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ايډيال — لومړی ۱۳۸۷
- دکتابونو په ورېمو کې — لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سياسي کړلېچ کې — لومړی ۱۳۸۷
- پښتو ليکنی سمون — لومړی ۱۳۸۷
- اوسنۍ رسنۍ — لومړی ۱۳۸۷
- که نړيوال ماته وخوري؟ — لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد يون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زيار کې ورته دنور زغم او اوسېلې هيله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل- افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ka yun day yun day

(Uruapan Travel log)

BY:
M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-28-0
9 789936 500280 >

د خپرونو لړ: (۲۹)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library